

Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.

Число 1.

Львів, 7. січня 1926.

Рік I.

До наших Читачів!

В день Різдва Христового загостила до Ваших хат „Нова Зоря“, тижневик Української Християнської Організації.

Яке завдання матиме цей часопис? — питає не один. Вже в першому випуску інформаційного письма „Наші Вісти“ — подали ми в головних зарисах напрям праці Укр. Хр. Орг. Ті самі ідеї поширять буде й наш часопис, подаючи притім важніші біжучі справи з нашого народного життя і з всесвітнього католицького руху. Ми не думаємо закривати наших замірів, не бажаємо йти підступом, хитростю, але явно й отверто.

Головним нашим завданням буде підносити й будити релігійне усвідомлення через поширювання, поглиблювання і оборону католицького світогляду на всіх областях життя. В першій мірі хочемо боронитися проти напору більшевизму, проти новомодного сектанства і злобних нападів на католицьку Церкву.

Надто бажаємо враз з іншими народними установами співділати у національним усвідомлюванню найширших кругів українського населення; попірати правдиву освіту, що є відблиском відвічної Божої правди.

В суспільному питанні наш часопис стоятиме на принципі науки католицької Церкви і так співпрацювати до справедливої реформи невідрадных суспільних відносин.

Боронитимемо наші народні права й установи перед насильством і несправедливістю, а політичним народним партіям йти з помічю вибороти українському народови належну йому свободу і самостійність.

Новорічна щедрівка.

В Галицькій Землі
Новая Зоря
Зійшла зза моря,
Щастя Боже!

Яким промінням
Тьму просвітила
Людей збудила,
Щастя Боже!

А ти на небі
Ясная зоре!
Не йди за море.
Щастя Боже!

Лиш праясненько
Світи від нині
Нашій Вкраїні!
Щастя Боже!

Під різдвяний вечір.

У сей святый, тихий вечір, коли Ти, Українська Громадо, засядеш при торжественно прибраній родинній трапезі, щоб поділитися зі своїми найдорожчими посвяченою просфорою, коли серед взаємних, сердечних сльозами облитих побажань згадаєш минуле і коли твоє серце здригнеться перед непевною, може ще гіршою від вчорашнього дня будучиною, коли усіми фібрами своєї душі бажати собі будеш, щоб сей невисказаний супокій, се божеське упоєння Різдвяної ночі не минулося, щоби ясна зоря Христового Рождества просвічувала золотим полум'ям дорогу Тобі і Твоєму безталанному Народові — приходимо до Тебе!

І у тій святочній хвилині, коли то ми всі, і сей наш прибитий злиднями менший брат з мученичого українського села і той не дуже краще від нього ситований мійський пролетар-інтелігент — тягнені непоборимою силою віри і традиції, тою самою, якій улягали наші діди і прадіди — стараємось забути про наше житейське горе і хоч думкою, на малий часочок притулитися до рідного тину, огрітись теплом батьківської хати, виплакати в обіймах коханої неньки, помолитися у тій церковці, яка колись нас приймала в члени своїх вірних і в члени нашого народу — в сей мент стукаємо до сердець Ваших!

В сей час, коли ми більше нещасливі чим за татарського лихоліття, коли не лише чужі стараються змести нас з лиця землі і роблять се систематично та по всіх правилах модерної штуки, не оглядаються на нікого і ніщо, але що може гірше, коли у нас самих брак єдності, коли ми самі нашим хоробливим гіперіндивідуалізмом розбиваємо наші найсвятіші ідеали, коли у нас не дуже рідко нічим Бог, родина, мораль, коли часто одиноком нашим дороговказом стає псевдолібералізм усвячуючий скрайний наш матеріалізм і егоїзм, коли ми навіть часом топтаємо, що ясне і велике, а з якимсь сліпим, не даючимся витолкувати упором, попадаємо чимраз глибше в моральну грязь, коли ми не шануємо авторитету, хочби він Богом був даний для того лише, що він не розпоряджає штиком ані кайданами жандарма, перед яким деякі з нас може навіть дуже голосні сурмачі революції і патріотизму гнуть до землі невольничі спина свої і денунціюють брата свого, коли трапляються на щастя ще рідкі випадки, де деякі з нас за кілька доларів, за мізереньку посаду готові продати все, що в нас найсвятіше, а їх більший чи менший патріотизм, більша або менша непорочність характеру, це лише питання висоти юдиного гроша — у сю хвилю ми прохаємо Вас: отворіть нам хату Вашу!

Чи хочеш, Найдорожша Громадо, щоби тих кілька найкращих Твоїх годин, на які ждати мусиш цілий рік, продовжилося на Твоє ціле життя, щоби Ти не потребувала у сей Святый вечір з трепетом серця побоюватися страхіть завіршнього дня, щоби Ти на будуче інакше святкувала це величезне свято Рождества Христового чим тепер, щоби Воно стало також святом відродження Твого духа і то не на основі змінливих, хитких людських фундаментів а на основі християнського обов'язку любови ближнього і на основі Божих заповідей — так вступи в члени нашої організації!

Ми віримо, що лише відродження в Христі може спасти наш нарід від катастрофи, яка наближається і від неволі тіла і духа, в якій находимося. Бо тепер ми християне лише на вні, по формі; і хочби ми навіть ненадійно зискали полі-

тичну неалежність, то заходить велике побоювання, що при недостатці правдивої релігійності у нас, при недостатці сили нашого духа запанувати безглядно над низькими нашими пристрастями, ми легко і то дуже скоро моглиб попасти в дотеперішній стій політичної неволі і морального розкладу. А ознаки такого розкладу заходили на жаль за нших світляних днів свободи і не потребуємо дивитися далеко, щоб не побачити, як скоро котяться в долину народи навіть хоробливо патріотичні де одначе над їхніми людськими ідеалами нема категоричного імперативу, яким є християнсько-католицька віра, або де та віра зістала лише змалювана на державну чи народню краску і втягнена в службу державі чи народові — а не увійшла в кров і кістки кожного громадянина.

Наш наод поніс за великі удари і втратив за багато крові, щоби міг собі позволяти далі плисти без крми на химерному човникови всяких псевдопоступних хоробливих ідей, що ведуть до певної анархії і розкладу народнього організму та затроюють срихані душі наші. Замість упоюватися, як маладитина, дуговими красками миляних баньок, видмуваних з усіх усядів різними невідповідальними, не лише чужими людьми, замість тішитися лише різними проявами розкладових елементів наших сусідів, а не бачити того, що в них справді гарне і взнесле, та що важніше не звертати уваги на гангрену в нашій власній організмі, що дириться з години на годину. Обновім духа нашого хрустальними Христовими ідеалами, перевідім відродження релігійних і моральних почувань і обов'язків, піднесім етику цілого нашого суспільства, научім найширші маси наші почуття обов'язку, вплиємо правдивий християнізм у всі наші народні і суспільні установи, а тоді певно не зломить нас жадна буря і як прийде слухний час, а прийти мусить, так тоді певно станемо всяк мур до оборони і укріплення нашої державности, а опісля її ані не розкрадемо ані не перепемо!

І в тій нашій благородній праці хай нам поблагословить Дитко Боже, до ясел котрого ми нині всі без винятку линемо і в яких складаємо в найблагороднійшій жертві найкращі наші почування!

Д-р Олександр Надрага.

„Бог предвічний народився“...

Святый вечір, — Різдвяний вечір має в собі властиву красу, має в собі щось — величозного, гарного, святого. Видатся тобі, щось незвичайного діється у всесвіті, якесь звершається таїнство і воно з могутньою силою ділає на серця людські, а й на ті серця, де вже віра майже завмерла. І правдиво ні одно церковне свято так глибоко не вразилося в душі людей і в родинне життя, як свято Різдва Христового.

У всіх домах нашої гарної країни, а передовсім в сільських убогих хатах, присипаних біленьким снігом, збирається ціла сім'я в торжественній настрою, а дідух на долівці і сіно на столі і сніп пшениці на покуття вказують, що днесь святый вечір. А хто далеко від своєї рідні, то гадкою лине під родинну стріху тай мріє про рідну хатину, про свої дитинячі безжурні літа. Не бажавби я мати до діла з чолов'яком, в котрого серцю вже не живуть спомини Різдвяного вечера.

А святі храми та убогі нераз, як вифлеємська стаєнка, церкви, освічені тихим світлом воскових

свічок, наповняються сотками побожних людей. Правда, їх лиця часто чорні від злиднів, поорані недолею і слізьми але спокійні і ясні неначе від надземського світла. Їхні уста шепчуть, молитву що пливе зі стисненої груди але й зі широкого серця. А як перший раз рознесеться пісня: „Бог предвічний народився...“ — так тоді в очах всіх заблисне світло надземської радості, а не одно око засіє слезою вдячності і одушевлення, котру ангели складають Божественному Дитяти як дорогоцінну перлу.

„Бог предвічний народився...“ ті слова кождому вказують, де є та глибока основа святочного настрою Різдвяного вечера. — Колись такої ночі збулося щось величного — нечуваного, щось більшого над сотворення нових великанських світів. Такої то ночі на Вифлеємських полях, в печері, що служила для охорони звірят, Син Божий Ісус Христос народився з Пречистої Діви Марії, Бог предвічний і безконечного величства став маленьким дитям і обвитий пеленами спочив у яслах на сіні. Невидимий Бог став видимим в людській природі, Всемогучий став маленькою немінною дитинкою, Бог, що всім ествам дає життя і все своїми дарами наповняє, убожество терпить, Сотворитель і Цар і Владика спочиває на непорочних руках дівственої Матери. О, це є діло Божої любови, так великої і непонятної, що його ні один сотворений розум ані поняти ані зглибити не є в силі.

А задля чого Син Божий прийшов на землю?.. На це, щоби спасення принести, щоби людей ратувати з упіднення і неволі гріха, щоби небо отворити. Христос багатий став убогим, щоби людей збагатити небесними скарбами, Син Божий став Сином чоловічим, щоби діти людські зділати дітьми Божими, Христос прийшов умирати, щоби погнаним людям життя вічне дати, Христос з неба зійшов на землю, щоби людей до неба попровадити. Звідси, то почування радості гомонить по цілій землі і вістку побіди і спасення звіщає всім людям. Чи може знайти ще серце, що не зворушиться, не забє живіще на спомин такого щастя?!.. А однак є такі серця — це ті, що Христа не знають, в котрих віра завмерла, котрі вже виреклися свого Спасителя.

На превеликий жаль і між українським народом є немало таких, що Христа не знають, не мало таких, що віру затратили, а й такі є, що виреклися Спасителя. Загалом кажуть, що український нарід має нахил до побожності. І це є правдою. Однак часто та побожність є зовсім поверховна, звичаєва, без внутренної свідомості й глибокого пересвідчення. Не збудована вона на камени непохитної віри, але на піску почувань серця, традиції і звичаю. Нічо дивного, що при сильнішим подуві невірства або серед бурі тяжких досвідів, чи заливу ложних наук, така поверховна побожність розсипується і полишає по собі тільки сумну руїну. Те, що діється в Канаді, Америці, а в останній час у нас, є аж занадто болучим досвідом.

Сам нахил до побожності не вистарчить. Треба глибокого пересвідчення, треба сильної віри, що правда Божа, що Христос приніс і відкуплення, котре дав за людей, знаходиться лише в одній католицькій Церкві. Це пересвідчення повинно стати так сильним, так непохитним, щоби ніяка сила не могла його вирвати, жадне переслідування зломити, а як треба, то за ту правду й життя віддати.

Як раз в теперішніх часах потреба нам людей сильних вірою, незломних пересвідченням

і примірним християнським життям. Невірство, що його ширять вороги Христа й Церкви, вже втискається під наші сільські стріхи. Большевизм, котрий дихає демонською ненавистю до Бога й релігії, захоплює легкодухів і неутверджених у вірі людей. Вони чекають на рай на землі, а не знають, що як раз ті віщуни земського раю, пекло між людьми запалили. Крім того всякого рода зайди з чужого краю і апостати, що за юдин гріш віру неначе одержу змінюють, ширять ложні науки і на жаль вже багато легковірних і незрячих захопили у свої сіті. Також в останніх часах часто поширювані та повторювані обвинення на Апостольську столицю і на Єпископів не мало причинилися до захитання слабих у вірі.

Післанники Божі, що стоять на високій сторожі, вже дають знак; ось ворог наблизився, вже вдерся в Боже царство між людьми, будьте готові до боротьби! — Нема тепер часу на роздуму, на безсильне нарікання, тепер час йти до бою.

Празник Різдва Христового нехай нам пригадає на наші обов'язки християнські. Ми жовніри Христові — Христос наш Цар. Треба нам скрипити це царство Христове і оборонити перед кровавою рукою Ірода. Наш боєвий оклик: „Все відновити в Христі! — Нехай царствує Христос!“ Так, нехай Христос царем буде в серцях людей; нехай Христос царює в наших родинах, нехай буде царем у всім нашім життю так суспільнім як і культурнім і народнім, нехай стане царем цілого українського народу. А якщо це останнє здійсниться, так тоді святий день Різдва Христового стане zarazом великим днем відродження українського народу.

Молитва Українського Народу в день Христового Різдва.

За 129. псалмюю.

Із глибини неолі кличу я до Тебе, Господи:
Спасе мій, вислухай голосу мого!
Нехай будуть уші Твої уважними
На голос моління мого:
Визволи з неволі душу мою!

Бо коли на беззаконня зважатимеш, Господи,
Господи, хто ж устоїть?...
Тількиж Ти не лише справедливий,
Але й милосерний, Боже мій!
І в Тебе безмірне змилювання єсть:
Тож визволи з неволі душу мою!

Задля милосердя Твого терпеливо чекаю Тебе,
Господи, в гіркій неолі своїй.
Знеможена душа моя чекає правди Твоєї;
Так, повну надію покладає душа моя
На Тебе, Спасе і Боже мій.
Визволи з неволі душу мою!

Ось чую могутній голос Твій, Господи,
Могутній і солодкий:
Від світання до ночі, від світання
Неустанно нехай уповає народ Мій на Господа!
Бо в Господа певне змилювання,
І велика у Нього могутність:
І Він визволить народ Свій
Від усіх несправедливостей його! —

о. М. Д.

Організуймося.

Ще всім нам на пам'яті недавно минула велика війна і немов живі стоять ще спомини і картини тих часів. Криваві, жахливі картини, але деякі і повчаючі. Хто з нас не пригадує собі такої картини: Селом на недалекій фронт йде військо. Йдуть відділи всяких родів зброї — частини великої армії, що по згори зладженому плянови, призначеними собі дорогами, для виконання наміченого завдання йдуть певно і в порядку на призначені місця. Першим, що вражало очі глядача, був порядок, який панував серед такої маси людей. Там кождий, від рядового жовніра аж до начального вождя був, як то кажуть, на своїм місці, то є знав, що має робити, кого слухати, кому приказати і т. д. І тільки через такий порядок можна було таку масу людей прохарчувати, одягти й озброїти. І тільки дякуючи оцему порядку була армія, як кажуть, боєздатною. Такий особливий порядок це ніщо інше, тільки організація. Але бачили ми й таку картину. Після невдатного бою військо пішло в розтіч. Великі маси людей обняті панічним страхом у неладі й замішанні розбіглися, як кажуть, на чотири вітри. Ті маси людей це вже не армія, це здеморалізована товпа, безладне сполохане стадо. Не мають вони вже тієї сили, що мала їх армія, хіба ще силу грабити мирне населення, бо ворогові вже їм не опертись. Чому? Бо не стало порядку, бо розірвалася організація. Значить — сила лежить не в масі але в організації. Організація, яку ми бачили, це була військова організація. Та маємо сполуки людей обняті іншими організаціями. Організацією є також держава і державний лад. Організацією світовою, вселюдською є соборна католицька Церква. Чим краща і доскональша організація, тим більша її сила і значіння.

Ясно тепер, чому то в нас, особливо після війни, часто можна почути гадку, що нам перш за все треба організуватися. І цілком слушно. Нарід, який так нещасно, як ми, вийшов із війни по-

добає не на зорганізовану армію, а на розбиту, здеморалізовану масу одиниць. В тій то масі треба перш за все завести лад, організацію. А треба її завести чим скоріше, бо ворог не спить. І не так ті вороженьки, як „добрії люде“ — каже наш Тарас. Бо ті „добрії люде“ — можуть бути найгірші вороги наші, тим страшніші, що підшиваються під маску приятелів. То є „вовки в овечій шкурі“, що вкрадаються у мирне стадо на його погибель. Тому каже народня приповідка: „хорони мене, Господи, від моїх „приятелів“, а з ворогами вже якось собі дам раду“.

Багато таких ніби приятелів має наш нарід, а після війни прибуло їх більше. До них належать всякі платні й добровільні большевицькі агенти. Всякими штучками і брехнею одурманюють вони наш нарід і сіють незгоду та деморалізацію, де лише можуть. І на жаль їх радо слухають і вірять, бо мало хто в нас знає гаразд, що таке і чого хоче большевизм. Крім того і тому, що наш нарід у своїм бідолошнім життєві все мріє про ліпшу долю, про краще життя. І як колись у своїй добродушності і темноті вірив, що цар або „білий цар“ дасть йому „землю і волю“, так тепер надіється на московських большевиків. Навіть свідоміші люде, які бачуть, що „кругом неправда і неволя“, нераз сподіються тої правди і волі звідси, де її давно потоптано, де з неї наругаються й насміхаються.

Іншого сорта, хоч одної ціни, „приятелі“ є всякі сектанти. Звичайно, біда не йде одна, а ще інші за собою тягне. Тож маємо тепер нашествіє на наші села і міста всяких „пророків“ з під темної звізди, що то „нову віру“ взялися проповідувати. Як у вас ще їх нема, то дякуйте Богу, бо вони йдуть там де вода каламутна. А як є куди то бороніться. Бороніться правдою і наукою і тому читайте та просвічуйте себе. Та самі книжки і часописи не допоможуть вже хочби тому, що тепер є всякі книжки і газети. Легше відрізнити зерно від полови в мішку або на тоці, ніж у книжці та газеті. А книжка й газета що й мішок; що в нього положиш, то понесе. Значить, тут потрібна пере-

Усусуське серце.

Різдвяний нарис.

Сніжиночки білі, білесенькі одна за одною падають і падають на чорну землю й покривають усе села й міста, гаї, ліси, поля і могилки з поваленими березовими хрестиками, а то й без них.

І тепло земленці-неньці під пухким білим покривалом і тепло могилкам самотнім.

А там горі на небі запалюються зорі, блідолиций місяченько, продирається крізь сірі хмарки й іллється срібним, дріжучим сявом на біле покривало, на дерева, на хатини і на березові хрестики самотні.

Поміж хрестиками хтось тиняється, наче блудить, дороги, стежечки шукає...

Мале, може дванацятилітнє дівчатко, в драній одежині...

Сирітка видно...

На відшибі, на краю села загорода. В одному з вікон хати видно ясне світло...

У хаті за столом сидить юнак іще з лица, та з сивим уже волосом.

Читає книжку...

Читає, та чогось не йде йому сьогодні читання...

Думка шлеться в минуле, не таке давнє, та таке далеке вже, таке далеке...

Він мале хлопя... ходить до школи... так полюбив науку, книжку, вчиться пильно...

Старенький учитель не може нахвалитися його перед батьками:

— І пильний і талановитий — пішліть його до гімназії — шкода таланту...

Думали, думали батько, ненька тай послуhalися...

— Старшому Іванові оставимо поле й хату, а Петрика вивчимо — говорив батько...

Петрик у школах... Учиться гарно, вже й сам заробляє лекціями...

Скоро збігло вісім літ гімназії... Аж тут, як грім із ясного неба, впала на край війна!

Закликають молодь у ряди українських Січових Стрільців...

Петрик зібрав у своєму селі чету добровольців і поїхав із ними до Львова...

А зі Львова вже з усіма до Стрия...

А в Стрию?! Боже, що там не діялося! Прийшов приказ, щоб усіх стрільців розпустити, оставити тільки дві тисячі інтелігентів. Тоді Петро остався, а його односельчане мусіли кинути стрільцькі ряди й вертати в своє село.

Сумно стало тоді Петрові, зневіра обхопила

дівсім організація і то організація побудована на трієких, здорових підвалинах.

Така організація вже в нас утворилася. Побудована вона на найтрієкійших і найздоровіших підвалинах, якими є католицька релігія. Називається вона: Українська Християнська Організація. Для кожного Українця і для кожної Українки без різниці є місце в тій Організації. Вона в нинішню пору є конечна для нашого народу, для його освідомлювання, а тим самин для його самооборони. Головний осередок цієї Організації є Комітет зі своїм Секретаріатом у Львові. У кожнім повіті має бути оден, а то і кілька організаторів. На кожну місцевість — що найменше оден муж довіря, який має свої завдання, головню: зєднувати до організації членів зі своєї місцевости. Всі члени Української Християнської Організації платять на цілі організації як річну вкладку найменше 2 зол. Крім того повинні вони передплачувати і читати тижневий часопис „Нова Зоря“, який видає Укр. Хр. Організація. Передплата за перший квартал ц. р. коштує 4 золоті. Передплату і замовлення на часопис треба зложити у своїм почтовім уряді, або прислати до: Адміністрації „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуска, 39 а. Членські вкладки і заяви вступлення в члени треба прислати на таку адресу: Українська Християнська Організація, Львів, вул. Сикстуска, 39 а. Тому зголошуйтеся в члени нашої нової Організації! Де нема ще організатора ні мужів довіря, то впрост до Львова, де вже є, то вистарчить передати заяву і членську вкладку мужови довіря або організаторови. Вписуйтеся самі і намовляйте других! Чим більше з вашої громади буде членів Української Християнської Організації, тим краще буде у вас життя. Опустіє коршма, а наповниться людьми церква і читальня. Чим більше буде в нас таких громад, тим краще будуть розвиватися наші народні інституції. Стануть на сильних основах Рідна Школа, Кооперація і Просвіта і разом з Церквою працюватимуть над подвигненням нашої Батьківщини.

Його. Так любя, так рідна стала йому тоді стрілецька пісня про журавлів.

Кулі щадили його, біля нього падали його найкращі товариші, а він виходив ціло з найзавзятіших боїв. Було нераз так, що в часах важкої зневіри бажав собі смерти, сливе шукав її, та вона оминала його, хоч косила стрілецьтво, як косар траву в косовицю. Маківка, Потутори, Конюхи... живі стоять у його тямці...

Стрілецька славо, яка ти крівава!

І стає в його уяві перше Різдво на Закарпатті. — Добрі там люди, свої люде — та всеж таки це не дома. А потім друге Різдво в окопах... а за ним третє теж в окопах! Сумне, сумне! Довкруги руїна, а на вечерю кілька пирогів тай вся вечеря! А потім Різдво в окопах під Львовом. Сумно й весело заразом. — Сумно, бо ладу не було, весело, бо всеж таки йшла боротьба за рідну справу... надія на краще, без огляду на все, ще жила в його груди...

А потім перехід за Збруч. Там у боях із Москалями втратив ногу...

А потім, потім калікою безногим вернув у рідне село.

Не застав у хаті нікого. Пусткою стояла...

Батько помер у таборі, мати з жалю за синами... Брат Степан помер у чотирикутнику смерти на тиф.

Відомости про Укр. Хр. Організацію поміщені в 1. ч. інформаційного письма „Наші Вісти“. Чергові чч. „Н. В.“ виходитимуть у міру потреби як додаток до „Н. Зорі“.

О. ІВАН ЗАВЕРУХА.

Святий Вечер.

Мати кутю засолодила,
Засіли діти за столом,
Сестричка свічку засвітила —
Поплили коляди селом...
Чом не беруться до вечері?
На кого бідна мати жде?
Чи не відчиняться ще двері?
Чи муж у хату не ввійде?

Привітно, тепло, ясно, чисто,
На лавах сіно й під столом,
А свічка світить урочисто,
Мов ясна зірка над селом;
Мов та зізда, що засіяла
Над Вифлеємом... Ще й дідух
Землю встелив... І хата стала
Вертепом... Радуеться дух...

А на покутті сніп пшеничний,
Немов свято-вечірний гість,
Богатий в колоски, величний:
Дивується, чому не їсть
Господар із дітьми вечері?
Порожня миска й ложка жде...
А діти дивляться на двері,
Чи тато в гості не прийде...

Даремно ждуть — самі се знають,
Бо він далеко — за Збручем,
Вони вже батенька не мають...
І всі занеслися плачем...
Як виїхав на Україну
За військом, що за Збруч ішло,
Так там у шпиталі й загинув,
А з ним — гей сонце їм зайшло...

Вернув і пустку застав.

Якось поладнав хату й узявся до господарки сам саміський. Радили люде женитися, та він не спішився, яка схоче вийти з любови за каліку, а так — ще час — говорив...

І отсе вже другі свята обходить сам саміський. Добра сусідка Дмитриха зварила йому дещо на свят-вечір тай Дмитро запросив його до себе на святую вечерю.

Піде, треба піти, але трохи пізніше...

Загавкала собака... вірний Бриско...

— Хтось іде... треба вийти...

Вийшов...

Стоїть дріжить із студені тай із страху перед собакою мале, може дванацятилітнє дівчатко, в драній одежині.

— Що ти, дівчино, робиш тут? Відкіля взялася?

— Я, я з сусіднього села — говорить дівча зубами дзвонячи... мене господиня прогнала... я змерзла дуже...

— Ходи в хату, загірєшся — каже Петро...

Дівча слухняно пішло за ним у хату...

Загірлася. Він почав випитувати її.

Вона називається Ксеня... Батько її був при Усусусах. Погиб під Конюхами...

— Під Конюхами? Як звався твій батечко, Ксеню?

Коб' ще хоч раз прийшов до хати,
На Святий Вечер!... Край стола
Лишила йому місце мати
Й вечеру дітям подала.
Порожнє місце — наче тужить —
Де батенько сидів колись...
Кому тепер воно послужить?
Покотом слези полились...

В гору кутя роєм злетіла —
Такий вже прадідний звичай —
І вкрилась зерном стеля біла.
Колись тут був мов земський рай:
По дідуху ігрались діти,
Ще й „квокали“... Лунав тут сміх —
Тепер прийшлося мовчки сидіти,
Сміятись нині — був би гріх.

Мовчки вечерю споживали
З зітханням замість колядок
І нишком слези отирали...
А кожну страву у рядок
Ставляли в мисках для померших.
В ночі чей духи їх прийдуть —
Всі з цьої хати, від найперших —
І тих страв кушати будуть.

І тато певно теж прибуде —
Чому б не мав до них прийти?
Радіють нині другі люди,
А тут нещасні сироти
За батьком тужать, гірко плачуть
Серед гнетучої тиші...
Нехай хоч вмершого побачуть,
А лекше стане на душі.

Він же господар цьої хати
Тут його із слезами ждуть...

Чи прийде він повечеряти?
Чи бачитись із ним будуть?
— Не знати... Тільки цього свята
Він певно Бога ублагав,
Аби Святого Йосафата
До них з потіхою післав.

— Мій батько? Максим Атаманюк.
— Максим Атаманюк? Боже! Таж це був
мій ширий товариш! Ксеню, ти не маєш неньки?
— Ненька тому рік померла. Я пішла на
службу та господиня така недобра, біла що дня,
я терпіла, терпіла, а сьогодні таки втекла...

Петро задумався...

— Ксеню, ти доня могойого доброго товари-
ша! Я сам самісінський у світі як і ти — останеш
у мене. — Добре?

Дівчатко глянуло на Петра, а по хвилі ска-
зало:

— Ви добрі.. я остану...

Знов загавкав Бриско... та зараз успокоївся...
хтось знайомий іде.

Увійшов синок сусіда Дмитра, девятилітний
Миколка:

— Татуньо й мамуня просили, щоб ви прий-
шли до нас на святий вечір.

— Добре, добре, Миколко, прийду та вже не
сам, ось бачиш у мене вже є господиня, прийду
з Ксенею.

Пішли в трійку...

Весело було Петрові у сусіда Дмитра.

Минуло чотири роки. Знов святий вечір. Те-
пер уже Ксеня, гарна шіснацятьлітня дівчина, на-
варила всего на святий вечір.

У захисті.

У захисті весело стало.
Ялинка в сьйві вся горить;
На галузках чічок немало;
До себе очі всіх манить.
А сирітки святочно вбрались,
В долоні плещуть — радість сміх:
Вони неначе в рай дістались,
Ялинка жерелом утіх.

Ялинка зізвездочками сяє,
На ній горішки золоті,
Цукорки, яблочка — все має,
Є навіть ангели святі...
А з діточками монахині —
Службениці зійшлись разом,
Вже колядують... Радість нині
Хай буде й сиріткам з Різдом.

Забули бідні сиротята
О своїм гореньку сумнім:
Що вже не мають мами й тата,
Що захист — то не рідний дім...
Вже Сестри роздають гостинці:
Тій молитвеник, тій колач —
Утіха радість при ялинці.
Аж тут одна найменша... в плач...

Ти чом не колядуєш з нами?
(Сестра питає сироту),
Болить що може? — „Я до мами...
Де мама?... тато? Я піду...“
— Не плач дитинко, успокойся,
Мама далеко — не зайдеш,
В ночі до ньої, та не бійся,
Її колись ти віднайдеш...

І маму віднайдеш і тата,
Вони далеко — ще прийдуть...
Глянь на Святого Йосафата:
Вони там разом з Ним живуть...
А хочеш з ними розмовляти,

— Господинько моя, — каже Петро —
вже не довго будеш господарювати в мене —
хтось тобі припаде до серця й підеш від мене —
зітхнув Петро.

Ксеня почервоніла:

— Не кажіть так, я не хочу нікого, я не хо-
чу йти від вас ніколи, ніколи...

— Не хочеш, Ксеню?

— Не хочу, не хочу!

— А хотілаб ти, Ксеню, бути мені — жінкою...

— Хочу! — сказала дівчина й спаленіла.

Він узяв її в обійми.

А під вікном залунала коляда:

„Бог предвічний народився
Прийшов днес із небес,
Щоби взрів люд свій весь
І утішився...“

А в вікно світив місяць, а на небі миготіли
зорі, багато, багато зір — миготіли, раділи...
У хаті в Петра сміялися, раділи зірки оче-
нята щасливої дівчини...

А Петро мав найкращий святий вечір...

А. Лотоцький.

То ми напишем лист до них,
Дамо на руки Йосафата...
— Чи вже той біль у серці втих?

Сестра на образ показала,
Що в сьйві тонує проміннім.
Сирітка плакати перестала,
Цілком забула про свій дім.
Тільки зітхнула ще глибоко
На образ повернула зір,
Повеселіло в ньї око,
А смуток злинув у простір.

І „Бог Предвічний“ заспівали
Бездомні, бідні сирітки;
До них з ялинки любо с'яли
Усі чічки, усі квітки...
Для них ялинка — все багатство,
У любий час Різдвяних Свят!
Як нею тішилось бідатство —
Був свідком цього — Йосафат...

Балканський котел.

Відколи на св. Софії в Царгороді засяв замість хреста півмісяць, балканське питання не давало спокою християнській Європі. Інакше воно й не могло бути. І сама структура османської держави й магометанська віра наказували володарям цієї держави здобувати й здобувати нові землі, нові народи підбивати. Політика європейських християнських володарів влекшувала їм це змагання. Багато з поміж християнських володарів зі шкодою для християнства й для європейської культури старалося навязати взаємини з ворогами хреста. — Не вагався робити це навіть „найбільш християнський“ французький король. Було це вельми небезпечно для християнства й для європейської культури, бож перевага Туреччини, це значило потурчення Європи. Що так воно не сталося, в тому попри інші причини й чимала заслуга Габсбургів. Безнастанними війнами з Турками, вони ослабили їх так, що Туркам не стало вже сили йти даліше переможно на Захід. А неможність побідного походу на Захід, це для османської держави значило — застій. А звісна річ, що застій, це перший ступінь до упадку.

Так воно й було. Та тепер уже Туреччина мусіла боронитися, мусіла боротися з визвольними змаганнями підбитих християнських народів. Християнські держави Європи були само собою по боці поневолених християн — та ця прихильність, ці спочування не були однакові — тут рішала політика. От, Росія використала це, що більшість підбитих Турками християн православні й виступила як їх опікунка, а ходило їй не про визвіл християн, тільки про доступ на Середземне Море та про сповнення давньої мрії — здобуття Царгорода й коронації російського царя в Царгороді на грецького цісаря. Прихильність до визвольного руху була тут тільки покришкою.

Та всеж таки й така прихильність влекшила балканським християнам визвольні змагання та допомогла до розбудови новоутворених держав — Греції, Сербії, Румунії, а вкінці Болгарії.

Та з визволенням балканських християн, балканський вулкан не перестав куритися. Турки не так легко вирікалися втрачених земель, а бодай впливів на них. Де не могла поради́ти оружжя, там помагали собі дипломатією й не раз показалися тут мистцями, знали добре староримське правило: *Divide et impera!* (Діли й приказуй!).

Доля хотіла, що навіть безпосередною причиною світової війни був Балкан — убиття австрійського престолонаслідника приспішило світовий кривавий конфлікт, що здавна вже назрівав.

Світова війна змінила основно правнодержавний уклад Європи. Переможні держави думали утворити нову Європу, в якій в ідеальний спосіб заведено б справедливість, самовизначення народів, безпеку меншостей. Під прапором Союзу народів мали зникнути всі недомагання попередніх часів. Здавалося б, що ці новітні реформатори світа звернуть насамперед увагу на Балкан, на цей котел, що доси все давав почин до всяких заворух. Від сотки літ сей котел кипить і вибухає раз-пораз — то чиж не найлекше завести спокій і лад в Європі, коли усунути цю небезпеку.

Та якось новітні реформатори світа, хоч і переможці, не чують у собі ні сили ні снаги до цього.

Чуємо раз-у-раз кличі: „Геть із війною!“ Та що з цього! На Балкані, як кипіло до світової війни, так кипить і тепер. Оставмо навіть на боці турецьке питання, а пригляньмося співжиттю християнських держав і державок на Балканському півострові. Можнаж було думати, що панування Турків із їх релігійним фанатизмом і з їх адміністраційною самоволею тільки терпіння і горя завдало їх християнським підданам, що вже само осягнення незалежності повинно вистати до заведення мирного розвитку поодиноких балканських держав. Та воно так здається тільки здалека. Хто ближше зазнається з балканськими відносинами, цей знає, що до такого мирного життя Балкан нездібний. Найбільше впадає в очі кожному непричасному глядачеві друга балканська війна. Вона ясно виказала, чого можна сподіватися по цих державах. Довгі століття неволі, постійне просякання турецькими звичаями правління й народними навичками, часта важка боротьба за повсякденний хліб, певна інтелігенція й здібність примінюватися, сприяли в витворенні цілого ряду характеристичних прикмет серед балканських християн. Всі ці прикмети саме могли випливати наверх що йно з осягненням самостійності. Це стара правда, що з довгої вікової неволі не можна відразу безкарно перейти до самостійності, що їй прийняттям найсвободолюбніших постанов не поставлено ніяких меж.

Тут і міститься головне вияснення цього, що висвободження з під турецького ярма не значило ще зовсім нормального уформування цієї молоді балканської державності.

Правда, чималу ролю відграють тут племенні ріжниці, що виказують заразом глибокі противенства, що сягають не раз на цілі століття назад. Відома річ, що на довго ще перед цим, заки Турки змінили балканських християн у свою раю, цебто поневолених християн, християнські балканські народи панували над другими християнськими народами. Так уже в далеких століттях виростала й закріплювалася племенна ненависть. Турецький нагай приспав був її трохи, та коли його не стало, ця ненависть мусіла наново спалахкотіти.

Кожен із християнських народів, що там живуть, мав свою добу розцвіту й могутності: Греки византийську державу, що обнімала трохи не весь балканський півострів, Сербі великосербську державу Степана Душана, Болгари ще куди старше цісарство царя Семена, що сягало аж по Адрію а й пізніше дві добі розцвіту, Альбанія мала свого Юрія Скандербєга, а теперішня Румунія, стара Мезія, спомин героїчних часів тай навіть

шукала споріднення з Римлянами, що володіли долішніми придунайськими землями.

Щож природнішого, як це, що відзиськана самостійність розбурхала наново сні про колишню могутність і вони з дитячою безжурністю пішли на стрічу старим народнім ідеалам. І відсіля мали ми сербсько-болгарську війну 1885 р., грецько-турецьку війну 1897 р. та й обі балканські війни з рр. 1912 і 1913 і вкінці постави поодиноких балканських держав у світовій війні. Кожна з цих державок старалася зеднати собі одну чи другу європейську великодержаву. Що державам важко приходилося зорієнтуватися в балканських відносинах, то великодержави ставали часто жертвами своїх кожноточасних пупілів, які в власному інтересі ширили неясність і ловили рибу в мутній воді.

Насилля, хитрощі й підступи й досі характеризують політичну методу балканських держав і народів. Тому дуже, дуже тяжко тут рухатися європейським кабінетам і вистерігатися, щоб не попасти в наставлену на них пастку, чи не замотатися в тенета, що здавалися зразу корисними їх власним інтересам. По світовій війні одні з цих держав поширено (як Румунію, Югославію й Грецію), другіж обкраяно (Болгарію) і цим сильно захитано рівновагу на Балкані. Поверховна культура, що її балканські держави встигли придбати за недовгий ще час самостійності, не вистає ще на це, щоб ці держави могли ще розумно й помірковано користуватися в такому короткому часі серед корисних обставин здобутою власною державністю. Протівно, вони бачать у своєму теперішньому корисному положенні передусім бажану нагоду ладнати старі розрахунки з сусідніми народами й племенами. Крім цього й соціальні питання наших часів не пройшли тут безслідно.

І це, що ми чуємо тепер про неспокої й сутички на Балкані, це в'язи теж наслідки внутрішньо-державних відносин. Значно впливає тут недозрілість населення до самоуправи, партійне напруження, особиста постава й погляди партійних провідників, противенства між містом і селом, між цивільними й військовими, між консерватистами й радикалами й їх змагання досягнути ширші впливи в державі. Так стає зовнішня політика вислідом внутрішньої. Коли додамо ще до цього релігію, що саме на Балкані була в першу чергу політикою й визвала до життя чимало спірних питань, то годі й дивуватися, що на Балкані не може дійти до щасливої розв'язки.

Злука православних Сербів, що орієнтуються на Схід із Хорватами й Словінцями, що зросли на західній культурі, не доведе нідоного, як тільки до все відновлюваних боротьб, або до підданства з затисненими зубами. Зноваж обкrojена Болгарія ніколи не пристане на тривале відсунення від моря. Так само й ріжновірні альбанські верховинці не глядітимуть спокійно на це, що їх границі так сильно обкrojено в користь Югославії. І Румунія, пересичена територіальними здобутками, де живуть народи з вищою культурою від румунської, буде сіяти в коло себе ненависть і зівсім без огляду на ріжномовні меншости не в силі буде стравити цього надміру. Греція буде дальше шукати зачіпки з ослабленою Македонією, щоб винагородити собі невдачі з Туреччиною.

Навіть привиклі до самостійності Чорногорці не дадуться зівсім засмілювати.

І нема тепер кому сповнювати розгону цієї взаємної ненависти, бо саме ці великодержави, що досі вже з географічного положення були покликані до цього, попадали. Не багато допоможе тут вплив Союзу народів.

Оттак невеселі вигляди на спокій на Балкані, він і далі куриться й жде тільки пригідної нагоди до вибуху й нераз іще заворушить Європу та стане поперек справжнього замирення на європейському суходолі. (шц.)

З церковно-релігійного життя.

Туга за зєдиненням.

Хоч на цілій земній кулі нараховують 670 міліонів християн, одначе лише 300 міліонів з того числа є зєдинені в католицькій Церкві Христовій під її видимим головою Римським папою. 260 міліонів нараховують так званих євангелістів, які не мають спільної організації, лише діляться на множество ріжних віроісповідань і сект. Так само 120 міліонів так званих православних розпадаються на окремі так називані „автокефальні церкви“ і мають ще безліч усяких сект.

Вже давно всі відчують і розуміють, що так воно бути не повинно, бо повинно бути „одно стадо Христове і оден його пастир“. Особливо тяжкі наслідки війни кажуть тепер народам шукати між собою згоди і порозуміння. Найпевнішою підставою такої згоди булаби релігійна єдність. Для того то у всіх християн так зєдинених і незєдинених помічається тепер велика охота до якогось порозуміння, яке привелоби з часом до тої бажаної єдності. Звідси йде ця туга за зєдиненням, про яку пишуть заграничні часописи. У віденським тижневику „Шенере Цукунфт“ читаємо про:

Зїзд протестантів і православних у Штокгольмі.

Туга за зєдиненням помічається серед протестантів та православних. Літом 1925. р. відбувся у Штокгольмі зїзд представників протестантів і східних незєдинених церков. Католики віднеслися до того зїзду з великою прихильністю. Бо дух згоди й любови, який панував на тому зїзді, прихильне його становище до католицької Церкви дають надію на недалеке зєдинення всіх визнавців Христової віри.

Гарний обяв стрічаємо також серед католиків латинського обряду. З французької газети („Ля ві католик“ — Католицьке життя) довідуємося про:

Тиждень католицьких літургій у Парижі.

Як звісно є в католицькій Церкві багато ріжних обрядів крім найбільшого — латинського. І так нпр. наш греко-католицький обряд, вірменський, сирійський, коптійський, маронітський і т. д. Кожний з них гарний у своїм роді і зовсім не перешкоджує єдності і соборності католицької Церкви. Навпаки ріжноманітність обрядів лише підносить і скріплює ту єдність і соборність. На доказ цього в найбільшій світовій культурній осередку, в Парижі, уладжено недавно, то є від 13. до 20. грудня 1925, так званий літургійний тиждень. В тім торжестві взяли участь найвищі достойники ріжних обрядів католицької Церкви, між ними також наш Впреосв. Митрополит Андрей Шептицький. У величавих паризьких храмах, у славній катедрі Божої Матери правилися день в день Служби Божі в ріжних обрядах і мовах. Вечерами відбувалися виклади, де знавці і учені поясняли кожду Службу Богу, яка на другий день мала правитися. Так приміром бувший директор цар-

ських театрів у Петрограді, князь Волконський мав виклад про церковний спів у Росії і т. п. Дня 20. грудня відбулося урочисте закінчення того тижня. Ранком того дня відправив наш Впреосв. Митрополит архієрейську Службу Божу після нашого обряду в асисті високих церковних достойників. Пополудни тогож дня на саме закінчення був торжественний обхід в катедрі Божої Матери, підчас якого співали „Вірую“ поперемінно одну строфу по латині, а другу по церковно-славянськи, на знак взаємної пошани і братерства.

Церква і нарід.

Як дуже знищений прийшов наш край під Австрію, видно по тім, що в р. 1785. у Львові було всего 25.000 душ, з того 1680 Українців. Передтим мусіло там бути значно більше Українців. Це видно з того, що незабаром у Львові опущено аж 5 Церков і на їх місце не побудовано ні одної. Залишені церкви були: 1) Церква св. Духа, збудована на Галицькій передмістю ще в р. 1443. напроти „Кручених Стопів“, опущена в 1800. році. 2) Церква св. Теодора на Краківській передмістю, збудована ще 1453. р. й опущена в 1800. році. 3) Церква св. Еванг. Івана, збудована 1640. р., продана австрійським урядом Жидам в р. 1809, (з тої церкви збудували Жиди дві кам'яниці). 4) Церква св. Марії (Благовіщення), збудована на Краківській передмістю в р. 1544., опущена 1802. р. 5) Церква і монастир Василянок на Жовківській передмістю опущена в р. 1809.

Про все те написано докладніше у великій „Історії міста Львова“, виданій в р. 1828. у Львові. Тих 5 церков запустило вже під австрійською владою, котра не переслідувала Українців за їх віру. Але видно не було кому до тих церков ходити, бо наш нарід чисто занепав був у Львові, хоч за давніших часів було його там багато і видно, що дбав колись про свою культуру, коли будував церкви. В р. 1801. вже було у Львові 5383 Українців, як виказують акти тодішніх гр.-кат. парохій.

Все і скрізь з упадком церкви розсипається й нарід і навпаки: коли скріпляється нарід, то росте і його церква. З цього ясно видно, яку дуже шкідливу роботу роблять ті кирильники, що розбивають віру в народі. Бо розбивання віри й церкви це розбивання всякої організації й культури народу.

(„Січ“ — Шікаго).

Загальний християнський собор.

Neues Wiener Journal приносить вісти від власного римського кореспондента про думку папи Пія XI. скликати, чи радше відновити екуменічний конгрес, перерваний в 1870 р. Папа хоче скликати в 1928 р. всесвітній церковний собор, як маніфестацію проти цього, що папі відібрано давні права. Саме в часі Ватиканського Собору в 1870 р. ввійшли до Риму італійські війська й перервали його. Представники Церкви на знак протесту проти світської влади заявили тоді, що найвищий їх достойник, папа, зачиниться в Ватикані й не скликаватиме загального собору, аж поки не зміниться політичний стан в Італії. І папи від 1870 р. додержували цього. Пій XI хоче спробувати нової форми протесту. Найблищий собор у 1928 р. бувби продовженням перерваного в 1870 р. ватиканського собору. Папа покликав уже підготовчу комісію, що підготовляє пляни праці конгресу. На першому місці стоїть справа, де має радити цей собор. Спершу думали про собор св. Петра, та ця думка не прийнялася. Папа Пій XI. бажавби вирішити на

цьому соборі два головні питання. Перше: перевести, або підготувати ґрунт до зєдинення всіх християнських церков в одну вселенську. Цєю справою займався вже недавно церковний конгрес у місті Малін, під проводом бельгійського кардинала Мерсіє. Ідея загальної християнської церкви була улюбленою ідеєю Льва XIII. Пій XI. вірить, що він матиме більший успіх, бо тут сприяє загальний повоевний настрій: людство зневірене війною пересвідчується щораз більше, що одинокою певною, твердою опорою є віра й св. Церква. Другою метою собору це поладнання старого конфлікту Ватикану з італійським урядом, що триває дьвцять п'ять літ.

Крижевацький владика у Козарацу.

Неділя шеста після Сош. св. Духа довго буде в пам'яті грецько-католицьких вірних у Козарацу, бо тої неділі був Преосв. д-р Діонізій Нярадій, крижевацький владика, між своїми вірними у Козарацу, щоби бачитися з ними, щоби скріпити їх у св. католицькій вірі та щоби їх ободрити до виконання християнських обов'язків. Прибув Преосв. владика в суботу 18. VII. разом із чотирма священниками.

В Козараці греко-католиків є около сто родин (600 родин) розкинутих між Прієдором і Омарском, посеред православних і музулман. Церковцю мають від 1912 р., віддалену від стації Козарац півтретя км. Уже шестий рік сповняє тут душпастирську службу священник Михайло Черняк. Нарід прийняв свого владика вельми святочно з бандерією 54 їздців і супроважав його з великою процесією. Тут привітав владика найстарший поважний парохіянин хлібом і сіллю. Перед церквою поздоровив свого пастиря Преосв. владика управитель парохії М. Черняк.

Преосв. владика виголосив три проповіді: в суботу з нагоди приходу, в неділю після архієрейської Служби Болої, яку відправляв при асистії всіх священників і в неділю по полудні після вечірні й благословення. У проповідях із любов'ю, по батьківськи і добре як добрий пастир загірив нарід, щоби й дальше любив свою св. віру, заохочував до християнського практичного життя, щоби батьки виховували свої діти згідно з наукою св. Письма, щоби читали лише добрі часописи й книжки, щоби жили між собою в любові й згоді.

Майже весь час від приїзду до відїзду Преосв. владика сповідав. Причастія прийняло більше як 250 душ, цебто дві треті всіх. Хоч жнива були в повному розгарі, нарід спішив, щоби вижидати свого преосвященного владика, побожно взяв участь у св. богослуженні, йшов до св. сповіди, та попросту проковтував кожне слово проповіді Преосв. владика. І в понеділок вранці заповнив знову церковцю. При відході знозу гарно в процесії з піснею „Пречистая Діво, Мати руського краю“ відпровадив свого доброго архиєпископа до другої тріумфальної брами, а відсіля з бандерією на стацію. Преосв. єпископ подякував й просив благословення Божого для батьків, матерей і їх дітей.

М. Ч.

ДІТИ, МОЛОДЬ НАША — БУДУЧЧИНА НАША! ДАЙТЕ ЇМ СВІТЛА — НЕ ЗАБУВАЙТЕ НІДЕ І НІКОЛИ ПРО „РІДНУ ШКОЛУ“!

ВСЯ КОЛЯДА НА „РІДНУ ШКОЛУ“!

На радянській Україні.

Ріжні вісти доходять до нас із радянської України — залежно від цього, хто їх приносить — прихильники радянщини малюють усе рожевими красками, зноваж противники чорними — інакше воно й не може бути. Тож нам, що відгороджені від Дніпрянщини сливе китайськими мурами, дуже трудно зорентуватися в цих усіх вістках — тим важче, що в радянщині нема свободи преси в нашому розумінні, цебто нема свободи преси для людей, що не належать до комуністичної партії — некомуністичні часописи й видавництва зівсім не можуть появлятися, отже все, що відноситься критично до комунізму, мусить появлятися поза межами радянщини — так що місцевої критики тамошніх відносин сливе нема. Та всеж таки з вістей, що доходять до нас, чи то через часописи, чи іншими дорогами, можемо виробити собі бодай у приближенні правдивий погляд про тамошні відносини.

Отже перше всего українізація шкіл та урядування на Україні. Із більшовицьких часописів виходилоб, що вона спішно йде наперед. Харківські „Вісти“ подають разураз підсумки українізації. Із цих даних видно, що справа українізації навіть у найвищих виконних органах радвлади представляється доволі слабо. При управі справами Раднаркому була окрема комісія для справ українізації. Комісія відбула аж девять засідань, на яких розглянула 52 справи. Що це за справи невідомо. Ця комісія слухала й звідомлень учителів української мови про хід українізації. При українізації апарату раднаркому брало участь чотирьох учителів, а вчили вони в сімох групах. Деякі урядовці відносилися до вивчення української мови неважно та легкодушно, не вчачали правильно на курси та не бажали розмовляти українською мовою. Були й такі, що знали українську мову, та не хотіли розмовляти по українськи. Співробітники міністерств мають спільну українську бібліотеку й запасені підручниками та українською літературою на 90 відсотків. За опір до українізації звільнено одного урядовця з посади й це мало корисний вплив на інших. Зі статті виходить, що на 1. грудня апарат кермування справами раднаркому представляється відносно знання української мови так: добре знало українську мову 35 відсотків, знали, та ще мусять доповняти 55 відсотків, слабо знало 10 відсотків. Сподіються, що до 1. січня 1926 буде весь апарат зукраїнізований до кінця 1925 р. Виходилоб навіть із радянських часописів, що українізація йде дуже поволи. Що одначе йде всеж таки, видно знов із невдоволення, яке зза цього можна вчитати в руських емігрантських часописах, яких сильно непокоїть ця українізація.

Невідраді там відносини на церковному полі взагалі. Говорять про переслідування християнства в радянщині. Під таким наголовком появилася в Новому Йорку книжка англійського офіцера Каптена Франсіза Мес Каллега. Автор книжки жив у радянщині як співробітник „Нью Йорк Геральда“ й списав усе як очевидець докладно, совісно й вірно. Колиб російське духовенство не було здеморалізоване ще царатом, тоді як воно було протеговане, то таке переслідування моглоб вийти тільки на користь церкви, та так як воно тепер є годі про це й думати. Рятунком для цієї церкви булоб її зєдинення з Римом — цього свідомі вже

світліші одиниці серед вищого православного духовенства й вони носяться вже з такими думками. На Україні великий вплив здобула українська автокефальна церква з Митрополитом Липківським на чолі. Про її силу та впливи свідчить це, що більшовики, щоби підкопати її значіння, подбали про розкол у цій церкві — хиткі одиниці серед українського духовенства утворили нову українську церкву. Як знаємо від очевидців, велику культурну місію сповняють на Україні духовники українсько-католицького обряду. Українці латинського обряду при костелах, де латинські священики повтікали, просили українсько-католицьких священиків на їх місце й дуже з них вдоволені. Священики латинського обряду були Поляки й вели польонізаційну роботу серед своєї пастви, тепер українські священики голосять проповіді по українськи й правлять богослуження в славянському обряді. Це само собою має великий освідомлюючий вплив на вірних латинського обряду.

(т.д.)

Загальні збори Товариства „Просвіта“ ві Львові.

Сьогорічні загальні збори нашого найстаршого товариства „Просвіта“ відбулися дня 25. грудня 1925 р. в великій салі Музичного Товариства ім. М. Лисенка. У цьогорічних зборах узяло участь 301 учасників, а саме 133 делегатів філій, 66 делегатів читалень, 20 членів Головного Виділу і їх заступників, членів контрольної комісії та 57 гостей. Збори відкрив та проводив ними голова Товариства Мих. Галушинський, секретарювали С. Магалис і О. Павлів.

Відкриваючи збори, голова відчитав листу померших членів „Просвіти“ та освітніх діячів — померло їх у цьому році 30. Голова присвятив помершим кілька теплих слів згадки, а всі приявні пошанували їх пам'ять повстанням із місць.

Потім секретар Головного Виділу В. Мудрий зложив звідомлення з діяльності Виділу за минулий рік. Після звідомлення вибрали збори комісію матку для зложення листи членів Гол. Виділу на місце п'ятох вильосованих і цих, що уступили й одного помершого, та листи їх заступників у числі шість і членів контрольної комісії (5) та їх заступників (2).

Після вибору комісії матки розвинулася над звідомленням із діяльності товариства дуже поважна та річева дискусія. По дискусії дістав голос представник контрольної комісії дир. М. Заячківський, що поставив внесення на уділення абсолютії Головному Виділові.

Опісля приступлено до вибору членів виділу, їх заступників і контрольної комісії. У склад виділу ввійшли: пп. І. Ліщинський, В. Мудрий (обох вибрано поновно), Творидло Микола, Мудрак Юліан, Таранько Михайло та о. Садовський Домет. Заступниками вибрано: пп. Омеляна Терлецького, Кривокульського Андрія, о. М. Ладу, Буняка Порфіра, Мурського Петра, Магалиса Семена. До контрольної комісії вибрано: Саєвича Омеляна, Скрентовича Осипа, Сполітакевича Івана, д-ра К. Левицького, М. Заячківського, їх заступниками вибрано: Кліща Михайла та Лазорка Михайла.

З заслуги на полі освітньої праці, а також за заслуги для української культури й науки іменували загальні збори почесними членами „Просвіти“: 1) Гнатюка Володимира, вченого етнографа, 2) о. шамбеляна Городецького Степана (па-

роха Вербиловець у Рогатинщині), 3) Левицького Володимира (Лукича Василя) з Винник, 4) Лепкого Богдана, письменника, 5) Малицьку Константину, 6) о. Матковського Северина (парох Босир із Гусятинщини), 7) д-ра Макуха Івана (Товмач), 8) Равлюка Василя учителя зі Снятинщини, 9) Русову Софію, письменницю, 10) Стефаника Василя, письменника, 11) д-ра Смаль Стоцького Степана, вченого, 12) Чикаленка Євгена, першого видавця українських книжок за царату, 13) д-ра Чацьковського Андрія, письменника, 14) д-ра Федака Степана, 15) радн. Яворського Василя з Нового Санча.

По виборах була дискусія над пляном діяльності товариства в слідуячому році. Збори почалися $\frac{1}{2}$ 10 рано, а закінчилися о 6 год. вечером. (ал.)

ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО „РІДНУ ШКОЛУ“!

Румунський королевич кн. Карло зрікся прав до престолу.

У Букарешті проголошено дня 31. січня такий офіційний комунікат: „Князь Карло, престолонаслідник, повідомив письмом Його Королівську Величність про невідкличну резигнацію з наслідства та всіх прерогатив, що випливають із цього титулу, як теж із титулу члена королівської родини.

Тому король почувся змушеним прийняти цю резигнацію та скликати Раду в четвер до палати Пелеш. Король закомунікував своє нагле рішення та візав усіх визначних мужів стану, що були приявні на раді, щоб поперли його при виконуванні цього рішення та теж у справі проголошення його внука князя Михайла наслідником престолу.

Ізза цього супроти запевнень попертя всіми приявними на раді, скликано народне представництво на понеділок 4 ц. м.

Вводи́ни гóubernатора Риму.

Дня 31. грудня м. р. відбулася дуже торжественна церемонія передачі королівському комісареві сенаторові Кремонесію гідності губернатора Риму. Йому додадуть двох віцегубернаторів і десять ректорів. У цьому святі крім багато послів і сенаторів та кількатисячної товпи взяв участь Мусоліні, що в своїй промові візав Кремонесію, щоби за час п'ятиліття губернаторства підніс Рим до величі й значіння, як за часів першого цісарства під Августом. Всі пам'ятники Капітолію й Пантеону — говорив Мусоліні — будуть усунені, зникнуть тисячелітні історичні пам'ятники, що стоять самітно в своїх великанських розмірах. У місцях, де вони стоять, будуть заложені новітні парки та городи, а від Mare Nostrum до серця Риму буде зложений найбільший бульвар світа.

Чи вже кінець війни Друзів з Французами?

Із літаків розкинули на сам Новий Рік серед Друзів проклямацію. У цій проклямації звиває де Жувнель, що прибув там, щоби принести їм право утворення конституції та оборони правительства. Проклямація кінчиться словами: „Друзи! Одиноким засобом віднесення перемоги — це зложення оружжя! Закон, воля та хліб, що їх вам приношу, варті більше, ніж кріси. Тямте, що ви не в силі нічого зробити проти Франції, що може все зробити для вас“. Видно, що Франції вже за багато

війни в Друзами. Тай Друзи вже схильніші до замирення, як виходилоб із вісти в „N. Fr. Presse“ з Вашингтону. Після цієї вісти, представник Друзів Шекіб Арслан вислав письмо до сенатора Борага в проханням посередничити в конфлікті з Францією.

Новий рік у Римі.

На Новий Рік після григор. календаря в усіх римських церквах відправлено торжественне богослуження „Тебе Бога Хвалим“ із нагоди закінчення 1925 р. Губернатор Риму взяв участь у торжестві, що відбувалось в церкві Ісуса. Опісля прийняв його генерал Ісусівців О. Ледоховський.

НОВИНКИ.

ВСІМ НАШИМ ПРИХИЛЬНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО!

— На діло поширення віри причинилися складками: Америка 16,079.267 лірів, Франція 6,417.601 лірів, Нідерланди 2,364.429 лірів. Коли взяти на увагу число населення, то Голяндія стоїть на першому місці. Німеччина (без Баварії) дала 1,682.527 лірів. Датки Німеччини незвичайно зросли: 1924 дала Німеччина (без Баварії) тільки 101.416 лірів, Баварія 412.880 лірів. Загальна сума впливів виносить 39 мільонів (проти 31 $\frac{3}{4}$ мільонів у 1924 р.).

— Промови святійшого отця Пія XI, що їх він виголосив у святому році, вийдуть друком в одній збірці.

— Благословлення „золотої рожі“. 6. грудня відбулося в каплиці Матильди благословлення „золотої рожі“ святійшим отцем. Звісно вже, що золота рожа призначена цього року на дар бельгійській королевій Єлисаветі, з нагоди 25 літнього ювілею її панування. Звичай благословлення рожі чесноти бере свій початок в 12 ст. Золота рожа це не проста рожа, а кущ рожі з найчистішого золота, що міститься в посріблюваній вазі. На вазі є латинське письмо папи з призначенням. Першу золоту рожу поблагословлену папою Пієм XI. дістала в 1923 р. еспанська королева.

ВСЯЧИНА.

Жи́ди в Ві́дні. Під наголовком „Жидівський Відень“ принесла сіоністична „Вінер Моргенцайтунг“ ряд вельми повчаючих статтів, що дають добрий огляд величавої організації віденського Жидівства. У Відні є загалом триста жидівських товариств, із чого третина, це добродійні та допомогіві товариства. Свідчить це про жидівську солідарність. Мають там Жи́ди й шкільний союз (наше У. П. Т.) та 55 товариств при молитовнях та божницях. Жидівських руханкових і змагових (спортових) товариств є в Відні разом 20. Число жидівських організацій молоді виносить 14. Жидівські стоваришення батьків є в усіх віденських округах. Політична організація національного Жидівства (сіоністів) має сім секцій у всіх віденських округах. До політичної організації Жидів треба залічити теж „Ізраелітше Аліянц“, союз австрійських Жидів, а також „Поале Ціон“, стоваришення сіоністичних, соціалістичних робітників. Така організація Жидів повинна стати зразком для всіх католиків, а передусім для нас Українців, що нам так тяжко приходитьсся зорганізуватися! Що добре треба повчитися, хочби й від противника.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

**Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.**

Число 2.

Львів, 17. січня 1926.

Рік I.

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО. 1901—1926.

Двадцятьпять літ минає від того памятного дня, коли то наш улюблений Митрополит Андрей Шептицький вступив на митрополичий престол у Львові, двадцятьпять літ минає від тої хвили, коли непроглядні товпи українського народу витали вперше молодого ще тоді нашого Владику в осиротілих мурах величної архикатедрі/св. Юра, а здається, начеби то всьо тільки що вчера було. Бо хто не має свіжо ще в памяти того великого дня 17. січня 1901. р., коли то не тільки св. Юр, не тільки вірні міста Львова витали нашого Архипастиря, але цілий український народ славив Бога за це, що зволив дати йому такого Митрополита. Двадцятьпять літ минає від того великого дня і все те наче сон майнуло перед нашими очима.

Та однак, якщо ми приглянемося bliще, то побачимо, що багато прийшлося пережити в тому часі нашому дорогому Митрополитови. Нині не є він вже тим молодим чоловіком, якого витав наш народ перед 25 літами у Львові, не є він тим молодим Митрополитом, який — по вступленню на митрополичий престол — відвідував кожде наше село, кожду нашу церковцю, щоби розпалити у вірних та у духовенства жар любови до Бога, не є він нині тим молодим Архипастирем, якого ми бачили так часто, що хрестом лежав по наших церквах та благословення просив для нас у Господа. Ні, не є він таким! По двадцятипяти літах став він стареньким Владикою, з поморщеним чолом, посивілим волоссям, став він батьком між владиками. Це знак, що не серед розкошей та вигод приходилось йому переживати цей час двай-

цятипяти літ. Свідомий свого так великого завдання, він від першого дня на митрополичім престолі не тратив ні хвилинки часу, але всю свою працю посвячує на те, щоби двигнути свою паству морально та культурно. Не зважаючи на труди та невгоди, іде він в найдальші закутини нашої країни, відвідує кожду нашу церковцю, проповідає до народу так ніжно, так любо, так правдиво та щиро, що кождий находит там для себе потіху, кождий находит там для себе розраду. Він сповідає народ до самого вечера, а рано ніхто його не випередить в дорозі до сповідальниці. Та крім того находит він іще час кожного потішити, кожного розважити, з кождим поговорити. Він сам утоми не знає. У нього завсіди вистарчає сил трудитися для добра нашої св. католицької Церкви, для добра нашого народу. Тож не дивно, що наш Митрополит позискує скоро всі серця нашого народу, не дивно, що в кождому нашому селі можемо почути цікаві оповідання, прямо легенди про цього народнього Владику, що приміром своєї ревности і побожности народ за собою потягає

Не забуває він також на тих, що приневолені задля невідрадних відносин матеріяльних виїхати далеко в чужину на заробітки. І їм присвячує чимало старання, щоби вони не зійшли на бездоріжжя. „Ідете в незнаний край“, говорить він, „за Божою ласкою при добрій а усильній праці можете віднести не малий хосен, та важне це для вас, щоби Ви з Богом зачинали і на самім вступі виеднали собі Боже благословення на далеку по-

дорож і на довге перебування поза вітцівською хатою. Молить Всевишнього Бога, щоби вас стеріг від злого і не дав вам зійти на манівці гріха та невіри“. А далі завзиває їх, щоби вертали відтак домів лучші, багатші, з наукою, просвітою та досвідом. „Не покидайте на все матери, своєї рідної землиці, не забувайте на сю церковцю, в якій вас хрестили, в якій ви були дітьми, не віддавайте в чужі руки хати, в якій ви прийшли на світ, де родичі повмирали. Не покидайте святих гробів, де спочивають їх кости“. Ось такі то щиро вітцівські націмнення дає наш Митрополит тим, що приневолені на чужині шукати заробітку.

Та не заперестав на цьому дорогий наш Владика. Він пише часто до вірних свої архипастирські послання, як послання „О соціальній kwestії“ і „Божа сійба“, та многі інші в числі около 80 та поширює свою апостольську працю поза границі своєї просторої Архидієцезії. Він обїзджає всі наші кольонії в Зєдинених Державах, Канаді, Бразилії і Босні, та завдяки Його усильним старанням повстає одно наше єпископство в Канаді, друге в Зєдинених Державах, та Апостольський Вікаріят в Босні. Йому треба також завдячити численні місії серед наших робітничих і рільничих кольоній в Німеччині і Данії, до яких висилано найревнійших наших священиків. Та цього було ще за мало для Його великого духа. Він бажає зєднати в одній, правдивій, католицькій Церкві не тільки наших православних братів, але загалом усіх Славян. В тій цілі веде Він вже тайну пропаганду серед царської Росії, та стає на чолі змагань зєдинення Церкви Східної з Західною. Здавалосьби, що при такій інтензивній праці для Церкви не найде наш Митрополит вже можности працювати на інших ділянках нашого національного життя. Річ однак так не маєтьс. Бо не має здається одної царини життя нашого народу, на якійби не прийшлося працювати нашому Митрополитови. І хтож зможе звеличати ті всі заслуги нашого Архипастиря! Хто може звеличати Його за ті великі фундації, за Його щедрі жертви для українського народу, за Його велике серце і любов до сиріт, бездольних, за Його покров і підмогу малярям і мистцям! Чи можемо ми вичислити ті безчисленні жертви, які Митрополит розсипував у чотирох стінах свого кабінету так, щоби ліва рука не знала, що дає права? Ні, не можливо! Ми мусимо тільки подивляти той Його великий дар, яким Він вишукує ті пекучі потреби, на які йшли Його щедрі записи і жертви.

Та серед невсипущої та інтензивної праці прийшлося нашому улюбленому Митрополитови пережити не одну гірку хвилю, що іззарання повнорювали борозди на високому чолі Владики. А чимало до цього причинилися деякі таки з нашого громадянства. Оставмо однак їх, а то тим більше, що подібну ролю — „поразити Пастиря“ — переняла на себе царська Росія.

Прийшла велика війна 1914 р., війна, що вже в перших днях принесла стільки горя і болю нашому народови, що мабуть інші народи не знали цього протягом цілих чотирох літ. Однак народ кріпився. Із скарбу своєї віри зложеної в його душу дідами та батьками, із віри у відвічну справедливість та воскресення України добував він останніх сил, щоби не захитатися. Аж ось і свіжий удар! Прийшов день 19. вересня 1914 р., коли то Москалі увязнили Ексцеленцію Митрополита. І зойкнув народ з надлюдського болю. Без сумніву почувли його навіть вороги, що йшли на нього з оружжєм в руці, вороги, що через поганій свій вчинок вкрились соромом по вічні часи. Народ однак ще більше полюбив свого дорогого Архипастиря. Невольа дорогого Митрополита Андрея стала нерозривним вузлом, який затягнуло Боже Провідіння між Ним а Його вірним стадом, вузлом любови дітей до Батька, що коротав дні своєї неволі то в Курську то в Суздалі то в Ярославлі. Полинули молитви-благання до Бога і весь народ загорів одним бажанням побачити свого Архипастиря, бо вірив, що з Його поворотом багато дечого зміниться. І вимолив. Розвалилися мури тюрми народів; першим, що вийшов з неї, був Митрополит Андрей. Дорогою на Фінляндію, Швецію, Німеччину, Відень вертає він 1917 р. до своєї стуженої за Ним пастви. І витав Його народ щирим серцем так, як ніколи жаден нарід не витав свого володаря. Очи всіх були звернені на Його величаву, похилу вже стать; очи всіх бачили, що московський холод вкрив інеем буйне волосся, а життя в тяжкій неволі поорало бороздами високе чоло. Від тепер перебуває наш Митрополит стало у Львові. Не покидає Він також своєї пастви підчас звисних листопадових подій 1918 р. у Львові та переживає відтак не одну важку хвилю. В 1921 р. виїзджає Він за границю, звиджує як апостольський делегат наші церкви в Канаді та Бразилії. При тім не забуває також наших церков у Зєдинених Державах. Був Він відтак в Англії, в Римі, у Франції та всюда старався вплинути на корисне вирішення для нас нашої справи. За те діждав Він гіркої вдяки! На границі 1923 р. Його інтерновано та відставлено хорого в Познань, а опісля у Варшаву. З часом доперва позволено на поворот нашого Архипастиря до Львова. Здавалось, що по тільки трудах та невигодах Митрополит осяде на стало у Львові та відпичне серед улюблених своїх вірних. Однак великий Його дух і цим разом не дозволяє Йому на це. Ідея, яка полонила Його серце за молоду, не дозволяє Йому сидіти спокійно між своїми. Він, як колись, так і нині їде за границю, стає на чолі змагань зєдинення Церкви Східної з Римом, а погляд Його лине далеко — далеко на схід, на землі України, в її серце — золотoverхий Київ.

Твір великого життя.

Вступаючи на митрополичу катедру Галицької Землі, Митрополит Андрей Шептицький мав уже ясно складений образ майбутнього поступовання, коли передав свою приватну бібліотеку около 3.000 томів своїй попередній єпископській катедрі в Станиславові. Згодом він її випосажив і грошево, щоби начате ним діло стало талантом у руках доброго робітника.

Протягом чотирьох літ побуту на львівському владичому столі Митрополит зібрав стільки памяток галицької старовини, що вона дійсно виповнила всі вільні кутки його особистих просторих саль — кабінету, спальні і гостинної. В той час Митрополит користувався ще вказівками великого знавця рідної старовини, старечого кустоса каноника Антона Петрушевича і сеніора Ставропигійського, професора Сидора Шараневича. Отсі два заслужені збирачі і організатори поважних музеїв у Львові — Ставропигійського Інституту і Народного Дому, злучили добу владичтва Митрополита Андрея з добами давноминулими: митрополита Михайла Левицького, що зібрав і зберіг чимало цінних стародруків і рукописів, та архівних дослідників — Михайла Гарасевича і Михайла Малиновського і першого галицького історика Дениса Зубрицького.

І дійсно Митрополит Андрей Шептицький, людина високої освіти і величезного научного знання, але без претенсій на титул дрібничкового дослідника причинків до майбутніх невеличких і малоцікавих монографій, може навіть несвідомо — що тим цінніше — зачеркнув відразу покликалому до сего організаторови „Церковного Музею у Львові“ в половині лютого 1905 р. такі рамки діяльності, яких навіть при допомозі доволі чисельного персоналу музейних помічників по сьогоднішній день ще не виповнено. Але мимо того із збірок „Національного Музею у Львові“ і тільки його збірок мусить виходити кожний дослідник давнього галицького письменства, українського друкарства, найстарших памяток української іконописи і різьби, найкращих зразків українського килимарства і людодового мистецтва, коли він дійсно хоче мати належну основу для досліду в своїй царині. А всему тому початок дав і постійно дає на дальший розвиток діла — Митрополит Андрей.

Коли цісарі і володіючі князі ставали основниками якихось збірок музеїв, то дійсний напрямок розвитку бібліотеки музею поручали вони особним радам до перевірки і виконання. Не так поступає Основник Національного Музею. Офіціальну контролю над музеєм виконує Кураторія, члени якої мають слідити за належним береженням поодиноких частин збірок і правильним музейним діловодством. Але дійсно цікавиться музеєм у всіх подробицях його життя і розвитку, знає стан і напрямні його внутрішньої праці, та бере живий уділ у сій невидимій для зовнішнього світа при музейній внутрішній науковій праці тільки Основник музею Митрополит Андрей.

Через те то положення Основника Музея стає дуже тяжке. Державний володар засновав научну установу, визначив їй адміністративну владу, встановив висоту річного вивіювання, від часу до часу дещо дав на заспокоєння особливих потреб, а там дальше голова його не болить: — Основник музею нації — недержавної, беззахистної і слабосильної против своїх наставників, мусить перш усього сам думати за повне заспокоєння усіх потреб музейних.

„На те він основник, бож така була його воля княжа. Де нам бідолахам до таких великих установ, коли ми не можемо спромогтися на пів вагона цукру!“ — скажуть свої.

„На щось то там хлопській нації аж музей? що то вони в нім можуть показати „світови“? хіба своє простацтво і неучтво!“ — скажуть пани опікуни.

А думки одних і других доходять до слуха Основника Музею і вражають його байдужістю своїх до так очевидно всенационально важної справи, та глибоким міщанським простацтвом і природною тупістю других, що не вміють глядіти на скарби мистецтва і письменства давніх діб українського народу і розуміти їх міжнародню вагу.

Огож, не маючи дійсної підмоги у великому ділі свого усього життя — ні від своєї нації, ні від її державної влади, Митрополит Андрей Шептицький рік-річно старається за удержання, розвиток і розцвіт свого твору — Національного Музею. І він через Музей віддає Нації те, що йому як Митрополитови припадає з дідбр столових, а оплатами дуже високо оцінених правних претенсій до Музею його недругів, він запевнює Національному Музеєви свободне існування на довгі часи.

Сьогодні, в тяжкі хвилі ворожого походу на українське шкільництво і наступу на душу самого народу, можна навіть предвидіти такийже наступ на українські культурно-наукові установи. Вчини-лиж се колись Мадяри на Словаччині — продержавши Слованску Матицу у Турчанськім Мартині більше 40 літ зачиненою, а її майно сконфіскували.

Тим то належить усім, що тільки дрібку щиро дбають за дійсно вічне добро Нації — за невимручих свідків її вольної духової творчости, скупитися докруги Національного Музею у Львові. Отсим кроком щирі прихильники Митрополита Андрея Шептицького виявлять йому в XXV-ліття владичтва на Галицькій Митрополії свою особлившу пошану. Щиріж прихильники дійсного розвитку національних досягнень на царині міжнародньої науки допоможуть Музеєви довершити в грядучі чотири роки, до його чвертьстоліття у 1929 р., всю намічену працю науково-видавничу і розбудови.

Тож спішіть усі зо своїми приносами до спільскарбниці національного добра, щоби стати гідними продовжниками, носіями і власниками твору великого життя вже не Одиниці а усїї Нації.

У навечеря Різдва 1925/6.

І. Свенціцький.

Золоті зерна

із Пастирських Посланій Митрополита.

...Я склонив голову перед його св. волею і від сеї хвилі завязалася межи мною а вами, дорогі браття, звязь найсильніша, яка лиш може бути, бо звязана рукою Христа, а радше скріпилася і посвятилася звязь спільної крові, спільного життя і спільної праці.

Не знаю я іншої любови, не знаю іншої ціли, не знаю іншої праці, не знаю іншого добра свого, як лише хвалу Бога на небі, а на землі ваше добро.

Релігія.

Релігія се наше найбільше добро, більше чим само життя, більше чим всі хочби як великі

гацтва і добра світа. Бо релігія то зв'язь, що нас лучить з Богом; то умова, святий контракт, який дає нам право до неба, вічного щастя. То умова, якою Бог нас приймає за дітей і дозволяє називати себе Отцем. Чимже бувби чоловік, що зірвавби таку умову.

Релігія є не лише обов'язком кожної одиниці, але і обов'язком суспільним кожної частини організму суспільного; отже і родини християнської, і родина яко родина має обов'язок піддаватися наущі Христа. І безбожною є наука, котра каже, що релігія має бути свободна.

Християнська родина.

Нема на світі більшої краси, як краса чистого невинного серця, і нема на світі більшої радості як радість чистої любови. І нема на світі кращого цвіту над цвіт білої лелії; і нема на світі милішого скарбу над скарб родинного щастя, опертого на Божій благодаті; і нема на світі більшої сили, як свята християнська родина. Але щастя християнської родини і щастя чистої любови і невинного серця знайде лиш сей, хто зуміє пошанувати красу невинного серця, красу білої лелії.

Будучність належить до тих народів, у котрих супружество є річю святою, в котрих життя родинне чисте і святе. В таких суспільностях легко о лад і силу. Такі суспільности з елементарною силою здобувають собі бит.

Наука Ісуса Христа — шлях до добробуту.

А се говорю до вас, що шукаєте сили економічної без моральности, без закону Божого. Неможливий є бит економічний без моральности, бо є неможливий без суспільного ладу; а ладу суспільного нема, де нема рівноваги прав і обов'язків. А сеї рівноваги нема, де нема етики. Нема тому і не буде під сонцем науки, котра булаби відповіднішою дорогою до ладу і сили економічної, як Євангеліє Ісуса Христа, бо нема і не буде науки, котраби в рівній мірі як Євангеліє заховувала рівновагу прав і обов'язків людей зглядом себе, означала границю самолюб'я і любви ближнього; розв'язувала так легко труднощі суспільного життя.

Основи культури.

... Не внішні обставини і не політичне положення вкладає в руки народів розв'язування великих історичних задач, але внутрішня сила культури. Так як лиш культура дає тревалу перевагу одному народови над другим під оглядом економічним, так само одна лише культура дає народам правдиву і тревалу перевагу під оглядом моральним. А коли йде не о то, хто має перевагу, але о то, щоби якийсь нарід заняв в історії першове, почетве становище і для людства отворив нові світлі й великі дороги, то се може дати одна лише культура, коли буде оперта на здорових і сильних моральних основах.

Християнство.

Християнство є мов велика книга, котра від XIX-ти віків картка по картці перед людьми розвивається. Всі її читати можуть. Она важністю предмету, о котрім говорить і важністю подій, котрі з нею в'яжуться, накидається чоловікови і змушує кожного до читання.

Церква Христова — родина духовна.

Як родина без голови розпадається, як стадо овець без пастиря розбігається і стається жиром диких звірів, як всяке життя на землі без теплих і ясних проміннів сонця занепадає і марніє, так Церква Христова, тая велика родина духовна, тее словесне стадо Христове і його надприродне душевне життя мусілиби занепасти і змарніти, еслиби в тій Церкві нестало видимої Голови, найвишого Учителя і Пастиря.

Непобідимість Христової Церкви.

Намісник Христовий, Святійший Отець не владіє могутістю людською, але силою Божою, чого наглядним доказом є неодолиме і непобідиме істнування Церкви Христової. Найтяжчі удари найзав'язатіших ворогів она все перемогла і побила.

Христова Церква — Загально-людська організація.

Христос сам определяє ціль своєї науки і законна яко загально-людську суспільну організацію, котра зачинаючи від одиниці і родини, кожду часть суспільности людської і цілу людскість веде до ладу й сили. Такою організацією загально-людською є Церква Христова, котрої суспільного значіння в історії не перечить ніхто розумний...

...Принципи християнства вищі над всі розділені добра людей, вищі над всяку партійність; стремлять до того, щоби всіх людей зібрати в одну родину і впровадити в рід людській цілковито загальну гармонію і згоду.

Зєдинення Церков — наш ідеал.

Зближаються часи, в котрих без сумніву будемо покликані до переважної але і трудної праці над зєдиненням Східних Церков. Праця та є для нас правдивим ідеалом, вона відповідає найгорячішим нашим бажанням... Само наше положення поміж Заходом а Сходом того вимагає. Злучені з Заходом вірою, а обрядом зі Сходом, більше чим хтонебудь инший можемо колись працювати над великим ділом возстановлення церковної єдности.

І не думайте собі, браття дорогі, що коли заступаємося за католицьку віру і за Унію з престолом Римським, що комубудь з Вас через то боронимо відлучену братію нашу там за границею, там в Росії любити. мати за своїх, за близьких, противно, до того вас еше заохочуємо, щоби Ви за відлучених братів молилися і їм також випросили ту ласку, котрої ми самі стали учасниками.

Може дасть Бог, що наші спільні молитви будуть вислухані і що діждемося хвилі, в котрій наша Церква, сповнивши Боже післанництво, верне до давної слави мимо всяких труднощостей, що нас спинають і в'яжуть. А хотайби ми того не дожили, нашою річю працю приготувати, покласти для неї підвалини і зібрати сили духові святости, культури, науки, ревности і пожертвовання потрібні до так великого, так святого діла. И будеть єдино стадо, и єдинъ пастырь.

Ідеал науки.

Так як ідеал святости, духовна жажда стати святим, великим Божою ласкою, героєм християнських чеснот, може обудитися вже в душі дитини і справити, що вона стане колись великаном свя-

тости й пожертвування та світ цілий здивує своїми чеснотами, — так само ідеал науки, підданий мудрим провідником і дитині, може виробити з часом у неї ті прикмети, котрі роблять великих учених. А тими суть: замилювання науки, не яко средства до слави або удержання, але яко ідеалу, що може бути средством лише в віднесенню до Бога, жажда знання, котрої нічим не можна вгасити і то консеквентність і витревалість у праці, котра каже скоро вибрати свою спеціальність і в ній до смерті витревати.

Праця наша на Божу хвалу і хосен для нас.

Так як коли господар замешкує нову хату і посвячує її, так і ми посвятим Ісусу Христу на Божу хвалу і на хосен для нас всі нові і старі наші інституції, школи, брацтва, спілки, бурси, каси, крамниці, шпіхлірі і всі установи, котрі мають служити нашому народови і просім Ісуса Христа, щоби в своїй безконечній любови заопікувався ними всіми і благословив нам у всіх наших працях, бажаннях і змаганнях звернених на Його хвалу, на правдиве і тревале добро нашого народа.

Таким домом, котрого будову Бог має благословити, є ціле наше народне життя і християнське життя кожної родини з окрема і кожної одиниці.

Прапор Христа.

Всі часткові прапори суть майже завсіди прапорами роздору і партійности. Прапор же Христа є завсіди прапором мира, бо є загально-людським прапором любви.

Наші завдання — кладення підвалин.

Нема одної галузки культурного і економічного життя в нашій народі, в котрійби ми були зробили хочби сотну часть того, чого потреба. Сто разів більше, як в кождім иншій народі потреба нам еще думати о ставленню підвалин нашої хати, о тій цілій економічній стороні народнього життя, без котрої навіть найсвітліше положення політичне буде все безосновне і безхосенне.

„Праця єдина з недоли нас вирве“.

Еще не маємо над чим сваритися і чим ділитися. Еще не маємо достаточних богатств народніх, щоби нас стало на то, що в найбогатших народів є збитком і марнуванням найліпших сил. Еще нас чекає довголіття і тяжка праця, до котрої всіх сил мусимо приложити. Запорукою успішної праці є для нас молодечий і сильний патріотизм, котрий в нашій народі проявляється в більшій мірі, як у тих, що вже неначе пережилися працею і боротьбою віків.

Етика — основою всякого здорового поступу.

Але в тій праці економічній і народній лежить велике небезпеченство в тім, щоби ми працюючи не затратили нічого з тих принципів етичних, на котрих кождий здоровий поступ опиратися мусить, як має лиш бути тревалий.

Злука з Ісусом Христом.

Так як галузка не може цвисти і овочів родити, коли не є злучена з пнем, з котрого тягне соки, так само душа християнина, якщо не є віщиплена, звязана, злучена з Ісусом Христом, не може

по християнськи жити і видавати цвіту й овочів добрих діл. Коли вона з Ісусом Христом злучена, від Христа до неї приходить Божя сила благодати, цілком так само, як соки пня переходять до галузки.

Коли Господь Бог чоловіка на цей світ пускає, вяже його з Собою якби якою золотою ниткою, якби яким сильним ланцом, що з одної сторони самого Господа Бога в небі тримається, а з другої сторони душі християнина. Та золота нитка, то звязь свята, що християнина з Богом тримає, є в тім, що Бог Всевишній чоловіка приймає за Свою дитину, за Свого сина.

Наша зброя — євангельська наука.

... І дійсно потреба народови в наших часах горячійшої побожности, більшого до Церкви приязнання і більшого тепла в християнським життю родинним, чим колинебудь. Вороги віри напружують свої сили, щоби Боже діло нищити. Протиставляймо їм нове оружє, а радше уживмо новим способом старого оружя, Євангельської науки. Невірі протиставляймо віру, скріплену Божою любовю.

Цвіти Божої любви.

Як по страшних морозах лютої зими засвітить тепле сонічко і весняний дощик зрошує землю, всьо будиться до нового життя, настає радість весни, так і в душі по лютім морозі гріха, коли засвітить ясне сонце Божої любви, а теплий дощик благодати спаде з неба, настає весна в душі, нове життя, розвиваються ростинки, цвітуть цвіти святих постанов, християнських чеснот, добрих діл любви до Господа Бога.

Привіт Білорусинів-католиків нашому Митрополитові.

Білоруський тижневик „Беларуская Криніца“ помістила з нагоди двадцятип'ятиліття митрополичої діяльності нашого митрополита — привітну статтю. Подаємо її тут у перекладі.

Святкуєш Ти — й ми з Тобою.

У зимовий вечір — 1913 року — користаючи з вільної хвилини, після приїзду до Вільна з різдвяних фєрій — 2-х студентів-клериків заходить у Білоруську книгарню.

Сини села — вони часто думали, розважали над нью, вони цїнили цей захист рідної культури, відкіля друковане слово, хоч слабоньким промінням, а всел таки розходилося, серед темних народніх мас, розходилося, воскрешало й будило іскри освіти, свідомости культурного життя. Вони, що відчували всю недолю свого нещасного народу й бачили потребу його відродження, нереступали поріг цього культурного огнища з пританим биттям серця.

Привітав їх щиро бл. п. Іван Луцкевич, оповідав їм як далеко поширюється свідомість народу по білоруських землях, що вже зроблено й що думають вони — білоруські діячі — робити в найблищій будучині.

Із книгарні переходять у сусідню кімнатку, на вид неначе магазин. Тихо, тут початок білоруського музею! Кілько поважних думок про розвиток білоруського музею являються тут у молодих душах!

Відпускаючи їх дає їм провідир білоруського руху, на памятку, здається на погляд і невеличку

річ, та яка містить у собі глибоке значіння, неначе лучить у собі пережите з будучиною — це медаль святого Йосафата. Дає їм і каже: „А це вам із рук Великого Українського Митрополита“.

Від тоді імя Андрея Шептицького стає їм особливо дороге. Вони почули, що їх ідеал знаходить відгос у могутній душі Митрополита, вони почули при цьому, що його серце бється спочуттям, пам'яттю, любов'ю до братнього білоруського народу. Було ясно, що даючи св. Йосафата, він переливав цим у білоруське громадянство великі думки народного відродження. Ось чому ці поважні розважання, винесені молодими апостолами рідної культури, з книгарні й із музею, так сильно зустрілися з особою Великого Митрополита.

Один із вгорі названих студентів мав щастя кілька разів бачитися й пізнатися з Митрополитом ближше, на далекій чужині — у Римі, тоді коли борець за ідею, вернувши з Росії, вибирався на обід Європи й Америки для підмоги своєму бідному, війною покривджену народові. Його ідея було тоді на вустах усіх, хто тільки цікавився християнським Сходом.

Дипломати відвідували його й говорили з ним про всілякі справи. Здавалося невеличкому Білорусинові й підійти страшно.... Але всі, які там не булиб упередження, вони розвіялися відразу на перші слова Митрополита. Пригортав всіх до свого серця сина Білорусі, як рідну дитину, засипав питаннями про Білорусь, про національний рух і релігійний. Із кожного слова віяло якимось теплом, добротою. „Вами все цікавлюся й думаю про вас, як про свій рідний нарід, вас за своїх уважаю.“

Тож годі Білорусинам не відкликатися, коли Великий Борець за ідею святкує свої ювілейні роки, роки праці, заслуги.

Лучать і вони свій голос до великого акорду братів Українців, правда, голос тихий, підневольний, але всеж таки народу, що рветься до свободи, до культури, до неба, до зір. Вчи нас, підпомагай нас, жий нам *ad multos prosperosque annos* — „на многая, многая літа“. *Син Білорусі.*

На порозі нового року.

Минулий рік дав Європі Льокарно. Годі не признати, що воно саме цєю точкою, що з ньої мусимо глядіти й назад і наперед. Не такі ми оптимісти, щоб бачити в Льокарно зачаток Царства Божого, але й не песимісти ми, щоб у всьому бачити противне: початок Антихристового царства. Тут одинокий правильний вигляд, глядіти на все без чуттєвих та партійних упереджень. Тільки так пізнаємо правдиві причини подій. Ці причини лежать у пізнанні економічних скрут. Вони перемога тверезої реальної політики над нездоровою політикою вражіння, як це було в повенних роках, коли Франція ликовала над упадком німецької могутності. І тепер західні сусіди Німеччини подали їй руку до згоди не тому, що нараз почули прихильність до ньої, тільки тому, що зазнали повної невдачі в надренській і в рурській політиці та переступили силу своїх державних засобів. Великанські задовження в Америці, коштовні, що ще тривають, кольтоніяльні війни, через край обтяжені держави Антанти, навіть багаторої Франції, все це змусило їх змінити основну свою політику супроти Німеччини.

В додатку ще Англія, що перше відчувала на собі французьку перевагу, тепер почула, що

ня перевага слабне й тому признала хвилю за відповідну помогти Німеччині двигнутися з повоєнного знесиля.

Ці всі причини й дали Європі Льокарно.

Пристрасти перешуміли й усе поплило спокійнішим руслом. І що підписання договорів у Лондоні відбулося святочнo та за признаннями загальної опінії і що могло прийти до ратифікації договорів у парламентах, це теж треба вважати дальшим ступнем наперед. Самими запереченнями не зробив ще ніхто нічого. Покищо мусять переможені держави „осміхатися приємно до лихої гри“, навіть тоді, коли цю гру диктує власна користь ворога.

У державах, що становлять національну єдність і де почуття державности живіще бє понад усе, дасться перевести все, що після загального зрозуміння служить добру та вимогам держави. Не можна цього сказати про держави ріжнонаціональні, як Польща й Чехословаччина. Там муситимуть зужити багато труда, заки зможуть напрям своєї зовнішньої політики примінити до змінених відносин великодержав.

Та ледви, щоб це могло вийти на шкоду мира нашої часті світа, коли держави, що повстали як східні передні сторожі французького імперіялізму й були підпирані французькими грішми, муситимуть рахуватися з дійсними відносинами, коли їм цих жерел не стане, цебто муситимуть шукати мирного виходу зі своїми найближчими сусідами. Важко мабуть прийдесться завести можливе співжиття фашистівської Італії з огляду на насильне італійщення тирольських Німців. Правда, що й між Італією й Францією є противенства й треба поставити собі питання чи глибша можливість співжиття дасться завести й між Німеччиною й Францією.

Коли пригадаємо собі, як важко прийшлося недавно союзові народів переперти свій авторитет у такому дрібному пограничному грецько-болгарському випадкові, коли з другого боку пригадаємо, як злегковажила собі Туреччина рішення союзу народів в справі Мосуля, то можна виробити собі приблизний образ, як багато недостає ще цьому союзові до бездоганного й справедливого функціонування. Чи допоможе тут що приступлення Німеччини до союзу, побачимо.

Як довго не пристануть до союзу такі великанські господарські простори, як СССР та Північна Америка з більш як 300 міліонами населення, то союз народів остане тільки кадовбом. Приступлення Німеччини може в дечому перешкодити, та мало що позитивного допоможе перевести. Як доси, Америка неначе має острах перед зв'язками чи зобов'язаннями з державами Європи, а СССР Республіки ненавидять усе, що заносить капіталістичним ладом — і тому покищо одні й другі заявляють, що їм годі приступати до союзу народів.

А чєж-ясне, що радянські республіки посідачі найпросторішого й найріжноманітнішого резервуару сирівців, все будуть обмотувані сітями комерції й що при цьому їх постави буде куди більш незалежна й їх соціально політичні застереження більше будуть діяльні, коли вони наперед не піддадуться всім приписам союзу народів.

Осьтак приходимо до питання, яке стоїть перед усіма, а про яке кожен боїтьсЯ говорити — до поширення большевизму в Європі, чи там до підготування світової революції.

Спершу західні великодержави покладали всі зусилля на це, щоб довести Німеччину до розпуки й так загнати її в рамена большевиків, та тепер прийшли до свідомости, що ця дорога веде

до загибелі. До недавна думали там, що вони захищені перед соціальним переворотом, та тепер уже пересвідчилися, що й тут вони дуже помилялися.

Що большевизм СССР у значній частині жидівський, це відоме давно. Так теж і поза СССР, а передусім в Америці ці організації, що працюють для світової революції — теж наскрізь жидівські. Та мало відомо, що по невдачі російської революції в 1904 р. члени російсько-жидівського союзу, організації там сильно поширеної головно перенеслися до північної Америки.

Тепер ці організації постачають найбільше більшовицьких агітаторів.

Тож коли одну державу дійсно переможну державу й найбільшу фінансову могутність можна назвати коліскою большевизму, то годі чудуватися, що ці небезпеки для культури починають стукати й в ворота західних держав. Познаки, що ними зголошується всюди большевизм, досить поважні. Большевизм дуже зручно працює, де незручними утисками західних великодержав найглибше підрили землю, щоб засіяти свій погубний засів. Так і Балкан знаменитий терен для большевиків.

А гляньмо даліше на Схід. В Китаю вже вплив большевиків узяв верх. І загалом всюди, де революційні рухи об'являються чи з гори, чи з низу, скрито, чи явно — всюди це рука совітів. І дивне, що саме найбільш рішучі держави задурманені снами про володіння над світом, не добачували цього. Найскорше отямилася Італія. Вона одинока зрозуміла повагу небезпеки. Це тому, що перед літами мала вже нагоду глянути в очі початкам соціальної революції. Це й є, що без огляду на всі пересади робить фашизм симпатичним і він тому то тут то там знаходить наслідування менше або більше вдатні.

Загалом державникам дуже важко кермувати державою між тільки противенствами. З одного боку старий капіталістичний устрій, а з другого боку дослідна большевицька держава. Загадка за загадкою стає перед ними. Большевизм просякає в усі держави. Замітні значні поступи комунізму при найновіших виборах у Пруссії, в Чехословаччині. В маленькій Австрії тільки тому комунізм не має такого розгону, що тамошні соціальні демократи, щоб не віддати їм впливів серед робітництва, сильно полівіли.

А в нас! По містах вплив серед робітництва росте — по селах серед нашого селянства теж то тут то там творяться большевицькі ячейки, большевицькі й большевизуючі видавництва знаходять радих читачів, отруя робить свою роботу. Причина — економічна нужда робітництва й селянства та й інші невідрадні обставини.

Виходить: невеселі вигляди на будуче, виходить: Європі грозять нові потрясення, коли керма держав не буде в умілих руках, коли Союз народів не придбає собі такого впливу, сили й значіння, що могли б рішати всі конфлікти й повирішувати їх справедливо. Та треба звернути увагу й на те, що діється в самих совітах. У себе дома большевизм теж не одинокий пан. Дійсних большевиків мало — невдоволених багато — удержуються большевики тільки терором. Большевики свідомі цього і тому поступаються в користь селянства, та в користь національних питань. Та чи це їх врятує на довго — це питання, до якого розв'язки причиниться значно вміла політика кермуючих європейських держав.

Що дасть нам у цьому напрямі 1926 рік — побачимо... (ш. ч.)

Смерть о. Дженокія.

Телеграми принесли вістку, що 7. ц. м. помер у Римі о. Дженокі, бувший генеральний візитатор для України. О. Дженокі був це один із найздібніших дипломатів римської курії. Як висланець Ватикану й посол для України був о. Дженокі гостем наших владик і нашого народу в Галичині, де витали його щиро та з найбільшими почестями.

О. Дженокі був довго місіонарем на Сході, а потім професором університету. Вже тоді виявляв неабиякий дипломатичний хист і тому папська курія посилала його на найрудніші місії. Ще перед світовою війною вислав був його св. Отець до Бразилії. Його звідомлення про тамошні відносини причинилися значно до поправи долі новітнього невольництва в Бразилії. І інші справи поручувані йому доводив він щасливо до кінця.

Із вибухом російської революції в 1917 р. зацікавився о. Дженокі українською справою і взагалі Сходом Європи. Колиж утворилася українська держава о. Дженокі зайнявся основно українською справою й став прихильником незалежності України. Як знавця України й доброго дипломата вислано його на Україну, щоб увійшов у найтісніший зв'язок із Україною та найти стежку до порозуміння з большевиками. Ізза різних перепон місія неповелася.

В Італії в останньому часі зблизвся о. Дженокі до фашистів, зблизив кардинала Гаспарія з Мусолінім. І коли прийде до вирівнювання всіх спірних справ між папською курією і італійським правительством, то в цьому буде найбільша заслуга покійного о. Дженокія, хоч смерть не дала йому самому довести це діло до кінця.

Обов'язком кожного свідомого Українця є прийти з поміччю „Рідній Школі“.

Хто зараз дає — два рази дає!

НОВИНКИ.

— Зміна проводу в гр.-кат. Духовнім Семінарі у Львові. З початком цього року залишили ОО. Василіане провід у гр.-кат. Духовнім Семінарі у Львові, сповнивши вложену на себе місію. У зв'язі з цим дотеперішній Ректор Семінаря, Всв. о. Др. Теодосій Тит Галушинський ЧСВВ, уступив зі свого становища, яке займав через півшесть літ. Новим Ректором іменований Всв. О. Др. Іосиф Сліпий, зв'язний вже з наукових богословських праць. Новому Ректорові бажаємо як найкращих успіхів у його важкій праці на так важнім становищі.

— Від Апостоляту Східної Церкви. (Львів, вул. Коперника, 36.) Як кожного так і цього року від неділі 17. січня до неділі 24. січня уряджує цілий католицький світ „Восьмидневу Молитву“, яка має на цілі випросити у Бога ласку навернення до католицької Церкви всіх незєдинених християн, всіх нехристиян, та всіх тих, які християнами лише з імени, а в дійсності відносяться вони байдуже до католицької Церкви, її науки та практик. Акція ця відноситься в особливий спосіб до нашого обряду, якому, по вєбазам найсвітліших з Святійших Отців, судило Боже Провідіння для наших незєдинених братів бути цим світлом у ду-

ховий темряві, яке має їх привести до католицької Церкви. Св. Отець Пій XI., як і його попередники, апробував ці Восьмидневні Моливи, благословив і поручив їх цілій Церкві та сам возьме участь у них. Експеленція наш Митрополит Андрей, поручаючи ці „Восьмидні“, каже: „Коби це благородне діло могло випросити у Бога ласку зєдинення мого цілого українського народу“.

Як тепер складати передплату на „Нову Зорю“? 15. грудня 1925 вийшов закон, що передплату на часописи можна складати в своєму поштовому уряді. Тож хто хоче передплатити „Нову Зорю“ хай занесе гроші на свою пошту й зажадає щоб сама почта виписала для нього часопис. Почта пересилає гроші зложені як передплата в редакцію, а що тижня доручує наш часопис тому, хто передплатив її. А коли не доручить, то сама вже відповідає за це. Це дуже вигідно, бо наші передплатники діставатимуть наш часопис точно.

Всі говоримо, що діти,
молодь, будучина наша!
Дбаймож про цю будучину — про освіту дітей наших — дбаймо про „Р. Школу“ все і всюди!

ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІКАВІ ОПОВІДАННЯ

виходять гарними книжечками щомісяця на
трітій добрій папері з ілюстраціями.

До марта 1925 р. вийшли з друку:

1. Книж. Свята керниця. Пригода братчика і сестрички між Індіями в середній Америці.
2. „ У султана в неволі. Події хлопчика в неволі бісурменській.
3. „ Жертва дитини. Про дівчину та її родичів.
4. „ В печері пустинника. Часть I.
5. „ В печері пустинника. Часть II.
6. „ На філях моря.
7. „ Український Йов. Часть I.
8. „ „ „ Часть II.
9. „ На темних стежках. Часть I.
10. „ „ „ Часть II.
11. „ В підземеллях Риму.
12. „ В копальнях Сардинії.
13. „ В огні і крові.

Кожда книжечка коштує 1-20 зол. Почта звичайна 20 сот., поручена 40 сот. — Хто замовить відразу і пришле гроші на 5 книжечок (від числа 3), то одержить їх по зниженій ціні 6 зол. з поштою замість зол. 7.

Замовлення:

Марійське Товариство Молоді, Львів, вул. Коперника ч. 36.

НАЙБІЛЬШЕ ПОШИРЕНИЙ
ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС
ДЛЯ МОЛОДІ І ДІТЕЙ

НАШ ПРИЯТЕЛЬ

ВИХОДИТЬ ЩО МІСЯЦЯ.

Передплата: на рік в краю 2 золоті; піврічно 1-20 зол.
Одно число 20 сот. — В Канаді і Америці 50 центів;
в Чехословаччині 18 корон, в Бразилії 4 мільрайс, в Югославії 49 динарів.

Адреса Редакції:
„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“
Львів, Коперника 36.

Адреса висилки:
„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“
Жовква.

Т-ВО „ЕПАРХІЯЛЬНА ПОМІЧ“ В ПЕРЕМИШЛІ
С. VI. ВИДАЛА ДОСІ ОТСІ ПРОТИСЕКТАРСЬКІ
ЧИСЛА „ДУХОВНИХ ЧИТАНЬ“:

1. Нашу Церкву заснував Ісус Христос
2. На які слова св. Письма покликуються сектанти?
3. Христова Церква: одна
4. „ „ свята
5. „ „ соборна чи католицька і апост.
6. Христові приповідки про Церкву: 1) про кукіль і 2) про перлу
7. Судьба Божих противників
8. Священство старозаконне
9. Новозавітне священство
10. Св. Петро верховним Ап.
11. Св. Петро виконує свою верховну владу
12. Учительська, священнича й пастирська власть у Хр. Церкві
13. Наслідники св. Петра
14. Наслідники св. Апостолів

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК „ПОСТУП“

орган присвячений правді і благородній ініціативі
виходить щомісяця (крім ферій).

Умови передплати в р. 1926: цілорічна передплата в краю виносить 5 зол., цілорічна передплата за кордоном виносить; для Америки і Канади 1-50 дол., для Бразилії 15 мільрейсів, для Чехословаччини 45 чех. кор., для інших країв вартість 7-50 шв. франків. — Краєву передплату посилається на адресу: Експедиція часопису „Поступ“, Жовква. — Всі закордонні грошові посилки посилається порученим листом по адресі: Редакція часопису „Поступ“, Львів, вул. Домініканська ч. 11, I. пов. — Як зачет на передплату приймається найменш 1-50 зл., у розпродажу часопису не посилається.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1-50 зол.
Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.

Число 3.

Львів, 24. січня 1926.

Рік I.

Свято Христового Царства.

Церковні свята унагляднюють нам великі тайни християнства, глибоку його науку, незрівнани вартість Божої ласки. Вони пригадують нам важніші події з життя Ісуса Христа чи Матері Божої, або надзвичайні подвиги Святих та Мучеників, стають для нас жерелом натхнення й благословення.

З розвитком Церкви розвиваються також церковні свята. Відповідно до потреб часу ввела Церква неодноразово нове свято. І так в часах переслідування установила Церква свята в честь мучеників за віру, в часах, коли християни стали занедбувати Пресвяту Тайну Евхаристії, введено свято Божого Тіла, в часах релігійної байдужности свято зглядно Богослуження Найсолодшого Серця і т. д. Наші часи дали принуку Голові католицької Церкви ввести знов нове свято, а се свято Христового Царства.

Що спонукало св. Вітця ввести це свято?

Теперішні відносини: теперішня ворожнеча між народами, наслідки недавньої страшної європейської війни, небезпека нової воєнної завірюхи, гноблення одного народу другим, страхіття так частих революцій, замахів, большевицька зараза, упадок моральности і т. д.

Поріженному, розбитому на частини, зматеріалізованому, подекуди здичілому в його ненависті до своїх ближніх людству, бажав св. Отець вказати на одинокий спосіб виходу й ратунку з нинішнього нещастя й руїни — а се поворот до Христа, поворот до Його науки і то поворот не тільки поодиноких людей, але цілих народів, поворот не тільки в приватнім, але й прилюднім життю.

Так прийшло до проголошення нового церковного свята — Христового Царства.

Се нове свято проголосив Папа Пій XI. окремим письмом (енциклікою) з д. 24. грудня 1925.

Ось зміст сього переважного папського письма:

Ісуса Христа називаємо часто „царем“, чим висловлюємо Його найвище достоїнство й виріж-

няємо перед усіми сотворіннями. І так говоримо, що Христос царює в людських серцях, що панує над нашою волею, підчиняючи її Божій волі, впливаючи на неї й заохочуючи до доброго. Вкінці називаємо Христа царем сердець з огляду на Його любов, лагідність і доброту. Не було й не буде такого чоловіка, котрого так любленоби, як Ісуса Христа, се наш справдішній цар.

В св. Письмі часто називається Христос царем. В другій книзі Мойсея читаємо, що з Якова вийде князь (цар), а в псалмі (2) говорить псалмопівець так: „Я (Христос) поставлений від нього (Бога Отця) царем над Сіоном“... Сьому цареві — каже дальше псалмопівець — віддасть Бог Отець на власність усю землю, над якою він буде правити. Те саме читаємо в псалмі 44: „Престіл твій, Боже, по віки віків; жезл справедливости се жезл царства твого“... Пророк Ісаїя передсказуючи будучого Месію називає Його між иншим „царем мира“, що засяде на Давидовім престолі і буде царювати по віки... (9, 5—7). Подібно говорить Єремія (23, 5) і Даниїл (2, 44; 7, 13. 14).

Так само й Новий Завіт називає часто Спасителя царем. Коли архангел Гавриїл звістив Марії Діви народження Сина Божого, сказав до неї: „Сей буде великий і Сином Вишнього назветься, і дасть йому Господь Бог престол Давида, його вітця; і царюватиме над домом Якова по віки. І його царству не буде кінця“. (Лук. 1, 32. 33). Сам Христос свідчить про своє царство, як пр. у своїй науці до народу, де обіщує праведним вічну нагороду, а грішникам грозить вічною карою; або у відповіді римському намісникови на його питання, чи Він є царем; або дальше, коли по своїм воскресенні поручає Апостолам навчати й хрестити всі народи; при всіх сих нагодах називає себе Христос царем (Мат. 25, 31. 40; Ио 18, 37; Мат. 28, 18). Щож иншого хотів Ісус Христос сим заявити, як не велич своєї сили і безмежності свого царства? Тому годі дивуватися, коли Той, котрого Йоан називає „царем над царями“ (объяв. 19, 16), має написане по свідцтву тогож апостола на своїй одежі слова: „Цар над царями і Цин над панами“. Коли Бог Отець настановив Христа

„наслідником всього“, тоді Христос мусить царювати, аж доки при кінці віків не положить під ноги Бога Вітця всіх Його ворогів. (1. Кор. 15, 25).

З сеї науки св. Письма показується, що католицька церква, як Царство Христа на землі, що має поширитися на всю землю й на всі народи, протягом цілого року величає в Богослуженнях свого Основника Царем і Паном, Царем царів. Так називає Церква Ісуса Христа також у своїх нинішніх прилюдних молитвах.

Свідчення св. Письма про загальне царство Ісуса Христа доказують недвозначно, що Ісус Христос є справді нашим Спасителем, котрому маємо вірити, і рівночасно нашим законодавцем, котрого маємо слухати.

Св. Євангелія представляють нам виразно Христа як законодавця. А сам Спаситель зазначав, що кождий, хто заховує Його заповіді, той дає доказ, що Його любить. Коли Христос уздоровив у суботу розслабленого, а Жиди дорікали Йому, що Він не шанує суботи, відповів Спаситель, що має власть від Бога Вітця судити, „бо Отець не судить нікого, а весь суд дав синові“, (Іо. 5, 22). В сих словах міститься також власть нагороджувати або карати людей вже в сім житті.

Що Царство Христове є передовсім духовним царством і відноситься до духовних справ, це показується з наведених слів св. Письма і з поступовання самого Христа. Коли Жиди, ба навіть Апостоли, думали, що Ісус оснує нове жидівське царство, нову жидівську державу, Спаситель старається вибити їм се з голови; так само, коли нарід хотів проголосити Ісуса жидівським царем, Він відкидає сей титул, відходить і укривається; римському намісникови заявляє, що Його царство не є з цього світа... Після Євангелій членом того Царства може стати тільки той, хто приготується покаянням, хто має віру і прийме Тайну Хрещення. Се Царство вимагає від своїх підвладних, щоби вони не тільки відділили своє серце від земських багатств і дібр та стреміли до праведности, але також щоби вправлялися в самовідреченню і брали на себе свій хрест.

З другого боку тяжко помилявся той, хто хотівби Богочоловікови відмовити власть над земськими річами, до котрих Він має повне право як Бог. Та за свого туземного життя не виконував Христос тої своєї власті, хоч позволяв, а й сьогодні позволяє, належно уживати людям, своїм вірним, тих земських дібр.

Царство нашого Спасителя обіймає не тільки католиків, але всіх людей, як це вже гарно виловив Папа Лев XIII. Нема також різниці між одиницями і суспільностями; суспільність сеж збір одиниць, коли отже одиниці, то й збір одиниць стоїть під властю Христа. Один Христос є жерелом приватного й публичного добра. „Нема в кім иншім спасення. Бо й нема иншого імени під небом даного людям, в котрім ми малиби спастися“. (Діян. 4, і 2). Він один є творцем долі й правдивого щастя і поодиноких горожан і народів. Всі бажають добра своїй вітчизні, що повинні враз зі своїми народами прилюдно поклонятися Христу й належати до Його Царства.

Сьогодні повага власті дуже підупала. А чому? Бо усунено з законів і з прилюдного життя Христа Господа. Таким робом немов зазначено, що власть не походить від Бога, а від людей. Колиж так, нема рації в тім, чому одні мають приказувати, а другі слухати. Се викликало загальне замішання між людьми.

Противно, коли люди признаватимуть найвищу владу Христа не тільки в приватнім, але й в прилюднім (суспільнім) життю тоді запанує між ними добробут, справедлива свобода, супокійна карність і мир. Як царське достоїнство нашого Спасителя освячує в певній мірі людську владу, так убагороднює також обовязки горожан і їх послух. В тім змислі наминав ап. Павло жінки і слуг, щоби вони в своїх мужах, згідно в своїх господарях шанували Ісуса Христа, щоби вони слухали їх не як людей, а як заступників Спасителя, бо не лицює, щоби люди спасені Христом служили другим людям: „Ви куплені ціною, не оставайте невільниками людей“. (1. Кор. 7, 23).

(Докінчення буде).

Свято нашого Митрополита.

Величаво відбулося свято 25-ліття вступлення на престол нашого Митрополита дня 17. січня ц. р. в неділю. Непроглядні маси народу заповнили весь простір між собором і митрополичою палатою. Сам собор виповнили процесії з усіх львівських церков та представники культурних і економічних та громадянських організацій.

Торжественну Службу Божу правив в асисті крилошан єпископ Йосиф Боцян. Прегарно співав мішаний хор під управою Л. Туркевича. Ювілейну проповідь виголосив о. пралат Леонтій Куницький. Проповідь була виголошена з талантом і тому мусіла зробити на слухачів сильне враження. Із проповідниці відчитав о. Куницький в українському пемекладі телеграму від св. Отця Пія XI, яку підписав державний секретар кардинал Гаспарі.

Після Служби Божої зібралися в рецепційній салі митрополичої палати заступники духовенства, представники українських установ і організацій. Від української християнської організації був представником рад. Зенон Лукавецький, а від нашої редакції д-р Олександр Надрага.

Промову про заслуги о. Митрополита для церкви й духовенства виголосив о. єпископ Йосиф Боцян. Після нього виголосив промову від українських установ і організацій голова найстаршого просвітнього товариства „Просвіта“ Михайло Галушинський. Промова була ядерна, гарна та поетична. У своїй промові вказав бесідник на заслуги нашого Митрополита на культурному полі. Вкінці промовляв ген. вікарій і мітрат о. д-р Лакота.

Опісля відповідав достойний Ювілят на всі промови й дякував за зложені бажання. Відповідав просто та щиро, від серця...

На кінець із балкону палати в оточенні церковних достойників Ексцеленція Митрополит благословив зібраний народ.

Так відбулося свято нашого Митрополита. Враження з цього свята остануть на довго в тямці учасників.

Ол. Ід.

Католики в Чехословаччині.

В останніх днях грудня вибрався архієпископ др. Кордач із Праги в подорож до Риму. Про своє послухання в св. Отця подав він у праській „Deutsche Presse“ з 25 грудня 1925 такі відомости: „Крім ювілейного року була головною ціллю моєї подорожі й справа виховання клиру у чехословацькій республіці. Будова архієпископської гімназії в Празі на семінар для виображення кандидатів богослов'я по правилам тридентського собору, що служитиме й для єпископів суфраганів

чеської церковної провінції, що його зразкова Церква буде в руках О. О. Ісусовців, прийняв св. Отець до відома зі заміткою: „Таке звідомлення, потіхою для мене“. Будова духовного семінаря в Дейвіцях після предложеного плану на 250 до 300 питомців, в якому предвижене поміщення для обох богословських факультетів — дуже припало до вподоби Його Святости. Старання єпископату Чехословаччини про виховання клиру, мають найти доповнення в новій будові колегії в Римі для всіх дієцезій республіки. Ця нова будова має повстати як найскорше зараз після остаточного рішення св. Огця на щойно недавно набутій площі під забудування на Янікулі Колегія міститиме в собі убікації на 80 питомців і на відрубний відділ для духовників, (а можливо й для світських), що перебуватимуть у Римі для довершення спеціальних студій. З уваги на вищі запотребування середньоевропейської інтелігенції, у місійних країнах, передав я св. Огцеві просьбу все-

го єпископату, що питомці римської колегії повинні слухати філософічно-богословських викладів на Григоріанії. Для них побудують великий будинок на поміщення всіх викладових саль і кабінетів збільшеного числа катедр філософії та богослов'я з їх новітними розгалуженнями, а передусім досвідньої психології. Св. Отець признав значіння просьби єпископів та їх умотивовання й хоче рішити це з Конгрегацією справ університетських і семінарійних. Дальше подано звідомлення про змагання широких кругів клира й прavitельства для влекшення концентрації всіх філософічно-богословських наук церковної провінції. Св. Отець вказав на потребу наради єпископської конференції в цій справі. З уваги на провінційні семінарі в Італії та на давню практику в Німеччині (пр. в Кольонії) чотиролітніх студій на університеті й п'ятого року практичних фахів і вправ в осідку ординарії — нема найменшого вагання щодо концентрації“.

О. Ів. Заверуха.

Ювілейний Привіт

в честь Їх Ексцеленції Високопреосвященого Владики Митрополита Кир Андрея. *)

Сей день, его же сотвори Господь —
козрадаемса и козвясанемса кз оны!

Привіт Тобі! Поклін Тобі,
Славен Архієрею,
У світлій, пам'ятній добі
Твого Ювлею!
До стіп Твоїх встелився цвіт,
О Князю наш і Вожде:
Не з лугів цвіт, а з духу привіт!
Най нині серце кожде
Із України всіх сторін
Несе Тобі привіт, поклін!

Звиж чверть століття хто се йде
Посеред бурі й тучі?
Чи то Мойсей народ веде
На шлях, де сяють лучі
Райдужні сонця свободи?
В світ Істини святої,
До Божеських жерел води
Цілющої — живої?...
— Це Ти! Ведеш народ до зір...
А сам даєш життя примір.

А сам даєш примір чеснот
І жертви для ідеї:
Дні радощів і дні скорбот
Ти посвятив для неї;
У жертві Богу Ти зложив
Всьо в світі найдорожше,
А горе, що з ним вік прожив,
Все мав за найсолодше —
По терню йдучи до мети,
Ніяких мук не зрікся Ти!

А, на заслання, хто страждав
В царській тюрмі — неволі?...
І другий раз... не Ти зазнав
Невольника неволі?...
Не раз грозила смерть Тобі,
Здавалось — неминуча...
Та вимолив Тебе собі
Народ... І всемогуча
Десниця Божа помогла:
Життя Твоє нам берегла.

Нехай прославлен буде Бог,
Що в хвилях найгірніших,
В часі ворожих перемог
І гонень найстрашніших
Післав нам Батька-Пастиря
І доброго Владику!
Що все нам світить, як зоря,
Що звів борбу велику
За рідну Церков і народ —
За його ідеал свобод!

Чи він прийде — щасливий час?
Свята — здійсниться мрія?...
— Коли Ти молишся за нас,
Не згасне нам надія:
Не лишить Бог своїх людей,
І жнив добра начнеться...
З Тобою Бог — а з нами Ти
Як з хмари сонце, нам світи! —

Привіт Тобі шле весь народ,
Твій рідний з кости-крови.
З ним жити меш від рода в род
В почуваннях любови:
Ти здвиг у нас своїм життям
Не пам'ятник із криці —
Ми сонце сяйний жертви храм
Завдячуєм Владиці,
Що свій народ в слезах застав
І разом з ним страждать бажав:

О, честь Тобі! Поклін, привіт!
І в це велике Свято
Забудь про зло минулих літ:
Хоч горя так багато
І Божих допустів зазнав
В часах владитва Твого —
Та Бог ще більше ласк подав
Тобі, а з них премного
На свій народ Ти перелив:
І тим, Владико, будь щаслив!

І далі най Тебе дарить,
Бог ласкою, Своєю;
І серце й душу най кріпить
В борбі за ту ідею,
Що ангелом з Тобою йшла
І в долі — і в неволі,
Що жертви дух в народ несла
З полум'ям світла волі —
Хай жар Твоїх святих стрімлінь
Йде з поколінь до поколінь!

Нехай умножить Цар віків
Вік Твого володіння,
Щоб теплим сонцем Ти ogrів
Всі народні терпіння;
Щоб Ти нас в гору заслоняв,
Як Батько, Пастир добрий,
Від ворогів обороняв,
Як Вожд борець хоробрий:
В народі Пастирство Твоє
Покровом Божим най стає!

О, честь Тобі за всю любов,
Що нам її жертвуєш;
Що труд життя для всіх верстов
Суспільности даруєш.
А за любов — любов прийми,
Як вдячності поруку,
А над народом підніми
Благословлячи руку:
Благай за ним у молитвах,
Благослови народній шлях!

Владико наш! Благослови
Нещасну Україну!
Батьківським серцем огорни
Всю рідну нам руїну...
Благослови: нехай земля
Роздерта зединиться,
Нехай розлучена семя
У Церкві обновиється! —
Най з гір Дніпра — Твій Ювілей
Благословить Святий Андрей!

*) Поезія о. декана Ів. Заверухи наспіла до нас уже після ювілею та з огляду на поетичу вартість твору відомого поета-священника містимо його тепер. — Ред.

Чеське [письмо для кандидатів богословія „Museum“ подає такі вісти про приріст чеського духовенства. Число кандидатів на духовників (світських священників) у чотирьох духовних семінарях Чехії виносить з р. 1925/6 загалом 125, значиться тільки питомців, кілько в минулих роках мав сам праський духовний семінар. По національності було 39 Чехів, 86 Німців, зівсім противне відношення як давніше. У поодиноких семінарах було в Лімерицях 38 Німців, 1 Чех, в Празі 24 Німців, 17 Чехів, в Будієвicach 21 Німців 8 Чехів, а Кенігреці 13 Німців і 13 Чехів. На Моравії й на Шлезку мають три семінарі загалом 154 богословів, між тим 60 Німців і 94 Чехів. В поодиноких семінарах мають Оломунець 38 Німців і 56 Чехів, Берно 7 Німців 36 Чехів, в Вайденаві 16 Німців і 2 Чехів. В історичних країнах є значить вагалом 146 німецьких і 113 чеських кандидатів на духовників, хоч число населення виносить: Чехів понад 6½ мільйонів, а Німців тільки 2,975000. Число студентів богословія в шк. році 1922/23 виносить 252 (Німців 131, Чехів 121) в році 1923/24 238 (Німців 120, Чехів 118) в році 1924/25 235 (Німців 119, Чехів 116). У порівнанні з цим поправилось число студентів теології в цьому шкільному році — 279 (Німців 196, Чехів 135). Шість семінарів у Словащині числять 1925/26 загалом 140 богословів, з цього 89 Словаків, 47 Мадярів і 4 Німців.

Як відомо папа в жовтні 1915 наказав праському єпископові, що тільки обмежене число духовних може обнимати політичний мандат. Рівночасно заборонив священникам приймати який небудь мандат. Що можна вважати можливим, що ця заборона апостольської столиці буде початком становища Ватикану в питанні політичної чинности духовенства.

Католицькі часописи Чехословащини жалуються на протикатолицьку пропаганду в армії. Всі касарні переповнені образами Гуса, Каменського й інших гуситських провідників. Полки носять виключно ймена гуситських корифеїв. Виховання армії побудоване на атеїзмі та гуситизмі.

Переслідування католицької Церкви в Югославії.

Як рівні з рівними злучилися Хорвати й Словінці з Сербамі після закінчення світової війни. Та тепер доводиться католицьким Хорватам і Словінцям зазнати багато прикростей, а то й переслідувань від братів Сербів.

Доказом цього є й пастирське послання католицьких єпископів Югославії, на чолі з архієпископом д-ром Бавером. В посланні говорять вони про боротьбу з католицизмом у Югославії та зазначають загострення положення. Та католицький народ, зазначає послання, не дасться втягнути в боротьбу проти папи та Церкви, тільки зорганізується до кріпкої оборони і стоятиме сильно за своїми конфесійними школами. У Загребі виходитиме католицький щоденник.

Які форми прибрала боротьба з католицькою церквою, пізнаємо з заяви, що появилася в офіційному органі архієпископа д-ра Бавера, підписаної всіма католицькими югославянськими єпископами. Вона стверджує важку зневагу, що її зазнав югославянський католицький єпископат від білгородських правительствених властей, коли бажав переговорювати з ними в справі різних церковно-політичних питань. У заяві кажеться: 1. Єпископи виписанням у книгу, що є в білгородського при-

дворного маршала, прохали послухання в короля. В уряді придворного маршала сказали їм, що вони можуть одержати послухання тільки за посередництвом міністра віроісповідань. Що єпископат не виступав як політичний чинник, тільки як представник католицької Церкви, то не послужився цим посередництвом. І дійсно король не прийняв єпископів. 2. По першій конференції в міністра віроісповідань ждали єпископи на її продовження. Що міністер віроісповідань без подання причин не явився більше в своєму міністерстві, кинув предсідник конференції єпископів Білгород. 3. І в президії правительства прохали єпископи послухання. Шеф правительства (президент міністрів Пасіч) не дав їм навіть відповіді. Що йно другого дня по відїзді предсідника єпископської конференції, прийняв президент міністрів Пасіч трьох єпископів. Зате не прийняв трьох єпископів, що хотіли інтервенювати в справі переслідувань католиків у Босні, тільки відіслав їх до підрядного урядника. 4. У конференціях, що їх мав єпископат в Аграмі, предложили єпископи всі зажалення, що управнюють католицьку церкву до жадання усунення цих надужит. Єпископат зібрав це в одному пропамятному письмі, до якого додав потрібні вияснення для рішаючих чинників, що мало на цілі влекшити правительству розв'язку всіх справ, в яких заподіяно кривду Церкві. Та в дійсности єпископат не міг із в горі поданих причин внести своїх зажалень”.

При обміркуванні цих вияснень єпископату пише люблянський „Lovenec“: „Ми в семи літах нашого теперішнього державного положення пережили вже тільки дивного дива, що нас не стріжить уже ніщо. Та що тепер заподіяно делегації католицьких єпископів у Білгороді, переходить усякі межі. На дармо шукалиб ми за прикладами в старинній і в новітній історії. Не найдемо ні одного правительства з попередних часів, що по велосяб так із нашими єпископами, як на це зважилося білгородське правительство. Що тут сталося, можемо вияснити собі тільки як один із цих політичних жестів, що їх ми вже відчули чимало, як свідому обиду католицької церкви. Хотіли зневажити наш єпископат, понизити, пошкодити повазі й значінню єпископів. Та тут перелічилися. Усе наше католицьке населення відчує кривду заподіяну нашим єпископам, як обиду.

В Моріні в Герцеговині допустилися вночі з дня 25. падолиста м. р. православні Сербі страшного збезчещення церкви. Вони загнали в католицьку церкву стадо свиней і коней, розвели ватру перед престолом, закололи й спекли свиню й уладили пирування. Після цієї оргії обмазали вони престіл, стіни й церковні вікна кров'ю й людськими відходами. Потім замкнули церкву, щоби перемінити її на стайню. Церкву в Моріні вже весною 1925 р. збурили сербські загорільці сливе до основ. Великими пожертвами відбудували селяне з Невестя (недалеко від Моріня) свою вбогеньку церковцю наново.

Що при цьому збезчещені церкви не йшло про ганебний вчинок кількох загорілих православних, тільки про одно звено в великому ланцюзі страхіть, що на них виставлені католики Герцеговини вже від літ, це видно з нарікань, що їх висказує герцеговинський дописувач „Reichspost“ в зв'язи з горішнім донесенням. Він пише: „Ми католики терпимо тепер у „новітній демократичній держерві“ куди більше, як терпіли під пануванням півмісяця. Від „висвободження“ Югославією сотки католиків знасилувано, багато померло мучениць-

кою смертю, їх доми спалено, худобу багатьох убогих католицьких селян зрабовано й цьому грабіжництву нема краю. А все це з ненависти до „латинян“, як зовуть тут католиків.

Некультурність чи несовісність?

У сьогорічнім різдвянім числі „Українського Голосу“, поміж прегарними статтями й нарисами кращих наших письменників і публицистів є одна довжезна стаття, яка не лише що фальшивим дисонансом звучить у тім різдвянім хорі, але заразом дає сумне свідоцтво культурности та громадянської совісти автора. Є це стаття п. з. „Війна чи мир?“ п. Р. Дмоховського, звісного зі своїх виступів проти celibату і наших Єпископів.

Та не про celibатну реформу ходить нам тут. Особисті погляди й пересвідчення людей, тим більше людей освічених, годиться шанувати, бо нема справи, про яку не могли б бути хоч „двох думок“. Це, що на нашу думку є у згаданій статті проявом некультурности і несовісности, є спосіб і методи боротьби шан. автора статті „Війна чи мир?“, боротьби, яку веде проти наших українських князів Церкви як таких. Таким проявом некультурности є передовсім розуміння завдання преси і то преси в роді поважного „Українського Голосу“. Таке розуміння простиме у малограмотного дядька, в якого розумінні преса є на те, щоби прим. можна свого нелюбого сусіда „пустити в газети“. Виходячи з такого розуміння завдань поважної преси й вихиснуючи збільшений обем різдвяного числа, шан. автор вилаявся від серця і до схочу на наших Владиків, не пропустив навіть спліток „подільських їмосців“ і невміння Карманського про молодість теперішніх Єпископів, словом вилив ціле ведро вонючих наклепів і підозрів, які опрокидувати — річ зайва, а повторяти — соромна.

Лише питаємо: нащо і для кого це все? Яка остаточно мета такої роботи і куди нас це все веде? А ось куди. Хтось уражений в своїх особистих, сказатиб, задушевних почуваннях і пересвідченнях, чи у своїй амбіції, хтось, чиї пляни разом з тим знехтовано нпр. з боку якоїсь його влади, піднімає проти тієї влади бунт та кличе за собою народні маси. Першим його кроком буде підірвати пошану, авторитет тієї влади у масах, другим — вмовити в ті маси, що його справа — то справа цілого народу, що його голос то голос народу, отже голос Божий. Знаємо це. Це ж демагогія і руїнництво, прояви звісні нам з нашої таки історії давно й недавно минулих днів. Віджили вони в недавній „отаманщині“ і зловіщим їх відблеском є стаття „Війна чи мир“. Пора вже раз перестати сіяти вітер, щоби не прийшлося збирати хуртовину. Наша народня нива спрагнена иншого посіву.

Така „війна“ ще до того і нечесна. Чейже Єпископ жаден не може стати до газетярського двобою з шан. автором статті навіть у власній обороні і то не із людської гордині, але з огляду на повагу Достойника Церкви. Зважмо ще, що проти цивільної влади не так легко прийнявсьби виступити хтонебудь так, як виступає проти своєї духовної влади шан. автор, бож звісно, що сучасний закон не бере в оборону церковних Достойників так, як навіть низьких своїх урядовців.

І на прикінці немов на глум простягається знову руку до згоди в імені „духовенства“ і „громадянства“. Бо чиж не іронією є наперед опога-

нити когось, а потім заявляти великодушно охоту до помирень? Впрочім дуже сумніваємося, чи шан. автор мав достаточну повновласть виступати в імені цілого духовенства і громадянства.

З церковно-релігійного життя.

Папська енцикліка на закінчення Святого Року.

На закінчення Святого Року видав св. Отець Пій XI. енцикліку в честь Христа, як царя людства. У ній напроминає народи й їх керманів признати владу Христа над людством. На кінці енцикліки установив нове літургічне свято, свято царства й держави Христа. Це свято буде в останню неділю місяця жовтня. Також приписане папою Пієм X. річне посвячення людства Серцеві Ісуса має відбуватися в це свято. У минулому році святковано вже це свято в Римі — виїмково 31. грудня.

Папська біблійна комісія

мала в минулому році 23 роки діяльності. Покликав її до життя Лев XIII. апостольським письмом „Vigilantiae“. Вона є певного роду надзірною радою до береження біблійних студій, щоби попорати їх розвиток, вільний від похибок. В письмі „Scripturae sanctae“ з 23. лютого 1904 дав папа Пій X. біблійній комісії право надавати академічний ступінь ліценціата й доктора біблійних наук. В 1909 р. запорядив цей самий папа заснування біблійного інституту. Цей інститут має від 1916 р. право надавати своїм учням, що відбули всі курси й зложили всі приписані іспити, в імені біблійної комісії надавати ступінь ліценціата екзегези. Тепер складається біблійна комісія з 5 кардиналів і 25 конзуляторів із світа учених різних народів.

Папський декрет у справі духовних семінарів та католицьких університетів.

„Acta Apostolicae Sedis“ оповіщують декрет, яким усі духовні семінари та католицькі університети мусять що три роки здавати звідомлення. Це звідомлення має обіймати стан й забудовання, засоби, видатки й тягарі семінарів. Докладні відомости про особи, керму, професорів і студентів, про набожність і карність у семінарі, студії й катедри та про уділювання свячень та поодинокі обовязки єпископів відносно семінарів.

Важний пастирський лист австрійських єпископів.

Сими днями оголосили австрійські єпископи пастирський лист про суспільне питання теперішности.

Сей лист зробив у світі велике вражіння. При від до написання сього збірного листу дало теперішнє невідраднє положення Австрії. По війні опинилася обкраяна австрійська держава в дуже великій нужді. У сій своїй нужді знайшла вона скоро опікунів, але таких, що пожалься Боже! Сими опікунами стали міжнародні міліардери, що позичили вправді бідній Австрії гроші, але зате взяли її цупко в свої погані лихварсько-жидівські лабети. З другого боку піднесли там голову соціялісти і на спілку з богачами господарюють в Австрії. Проти сеї то господарки виступають єпископи в своїм листі. Опираючися головнo на письмах Папи Льва XIII. та інших католицьких учених, подають вони способи ратунку з теперішнього положення австрійської держави. Вони говорять на-

самперед про несовісну роботу вільнодумців (лібералів) і богачів (капіталістів), дальше про таку роботу соціалістів, і навчають, що самотньою дорогою, котра веде, людей до щастя й дочасного добробуту се поворот до Христа і Його науки.

Підроблені гроші на привернення монархії.

Мадяри не дають спати великим європейським часописам. Вони счинили з сього приводу такий крик, начеби не знать що надзвичайного сталося. А тимчасом се річ в наших повоєнних часах зовсім буденна. Правда, роботи мадярських фальшивників доларів ніхто не може похвалити, бо злочин є злочиним. Але ми запитаємо: Чому ті часописи, що тепер такі обурені на Мадярів фальшивників, ні словом не відзиваються тоді, коли дехто допускається сто раз гірших злочинів, злочинів, котрі приносять зі собою руїну десятків тисяч найбідніших горожан? Чому совість редакторів тих європейських часописів спокійна тоді, коли такі пани, як Морган, Ротшільд, Бармат, Бозель і інші спроваджують до жебрацької торби цілі держави? Чому ті панове мовчать на злочинну й руїницьку роботу численних „королів біржі“? А знаєте чому? Бо Морган і Ротшільд, бо всі міліярдери європейські й американські, бо всі „королі біржі“ се Жиди, а мадярські фальшивники християни; а в руках сих жидівських міліярдерів є сьогодня всі більші європейські часописи. Чиж може наймит писати проти свого пана? Дивуватися тільки треба, що за підкупленими жидівськими часописами ідуть також нераз, віримо, що несвідомо, й деякі християнські часописи.

Правда, тепер уже шум, що його наробили часописи починає притихати.

Часописи подають, що за границею розумні дипломатичні круги не годяться на кампанію заграничної преси, що оперує переважно неправдивими вістями. Загранична преса, кажуть, перетягнула струну, коли взялася за організацію протяз угорської кампанії Times виразило докоряє за це чеській пресі, що наклонило Бенеша до відвороту в угорському питанні. Ні англійське, ні французьке правительство не думають підпринимати тут якої небудь спеціальної акції. Були без сумнівно підроблювачі банкнотів, та вони в тюрмі й годі брати ввесь угорський народ за одно з ними.

На угорських народніх зборах (парляменті) задумують ліві партії викликати дискусію в справі банкової афери, щоби вияснити політичні підстави цієї афери. На конференції провідників партії дня 18. ц. м. не явилися представники лівих партій, щоб не засідати при одному столі з представниками чистоти раси. Граф Бетлен заявив, що на інтерпеляцію відповість зараз і поставить квестію довіря. На парламентарну комісію в справі франкової афери годиться, однак під умовою, що комісія не переводитиме спеціального слідства, тільки прийматиме правительствених заяви в міру поступу судового докозання.

Грецько-англійській договір на випадок війни за Мосуль.

Після американських часописів небезпека війни на Балкані зростає щораз більше.

Тел. ком. „Chicago Tribune“ доносить із Атен, що там думають загально, що ген. Пангалос за-

думує заключити договір у справі турецько англійської акції на випадок, колиб Туреччина задумувала напасти на вілаєт Мосуль. У Греції сподіюється, що грецька фльота скріплена двома кружляками, що їх недавно закупили, буде одною з сильніших флотів на Середземному морі. Тимбільше, що зреорганізувала її англійська моряцька місія. Пристані в Пірею та Солуні розбудовують під англійською кермою до першорядних флотових баз.

Із Царгорода пишуть до англійських часописів, що переговори з Туреччиною в справі Мосуля відбудуться в Лондоні під проводом Бальдівіна. Туреччину репрезентуватиме турецький амбасадор у Лондоні.

Бритицьке правительство вислало до Ангори посла Лінсея, щоб подав цю вістку англійському правительству.

Зїзд народніх меншостей надбалтійських держав.

16. ц. м. відкрито в Ризі зїзд народніх меншостей надбалтійських держав. Прибули представники польської меншости на Литві, німецької меншости на Литві, російської меншости в Естонії, меншости російської, польської та німецької на Лотві. Не пробув тільки представник російської меншости на Литві, бо його сторонництво належить тепер до правительственного бльоку.

Зїзд по зложенні звідомлень рішив зкоординувати народні меншости цих держав для оборони народніх прав і інтересів.

Грозить воєнна заверуха на Далекому Сході.

Переговори між Совітами й Китаєм про свободу транспортів китайських військ зближаються до гострої кризи. Загально думають, що боротьба за панування над манджурською залізницею неминуха. Переговори з китайськими властями, що їх із боку Совітів вів генеральний конзуль у Харбіні, остали без висліду. Совіти почали вже оружну інтервенцію. Комунікація на манджурській лінії перервана.

Положення в Франції тепер незавидне.

Політики зайняті тепер двома справами: державним скарбом і своїми кольоніями в Мароку і Сирії. Тай є чим журитися. Державна каса порожна, франк паде без кінця і міри, доріжня росте, а голодні робітники й урядники домагаються всюди по віках доріжняного додатку і підвижки платень. Не зарадив цему бувший міністер скарбу Кайо і тому уступив не зарадив по нім і його наслідник Люшер, не може нічого допомогти і теперішній мін. скарбу Думер, бо Французи мають гроші в скрині, але не хотять і чути про підвижку податку, тому й їх міністри скарбу раз рраз провалюються. Французи платять мабуть чи не найменші податки з усіх європейських держав. Завинили цему всі попередні французькі уряди, які починаючи від світової війни знали тільки боргувати гроші, а на Французів хунали як на розпещену дитину, щоби не платили багато податків. Знову по війні вмовлювали через весь час у Французів, що Німеччина заплатить за них всі довги. Та від трьох літ показалося щось

вовсім противного — Франція завелася в рахунках і тепер найшлася в безвихіднім положенні. Теперішній мін. скарбу Думер хотів ратувати державний скарб, накладаючи на Французів надзвичайний податок, але цему спротивилася парламентарна комісія, головню соціалісти. Тому ледви чи мін. Думер і теперішній уряд устоїться. Кажуть одначе, що прем'єр Бріан не думає уступати, бо він вже сім разів уступав (був то міністром то прем'єром); він або погодиться з французькими націоналістами, або на випадок чого стане диктатором, (бо досить часто відзиваються в Франції голоси за диктатурою), або врешті розв'яже парламент і розпише нові вибори. Друга справа, яка морочить голови французьких політиків — це французькі колонії в Мароку і Сирії. Війна з Мароком протягається в безконечність, Франція не може з легким серцем зректися Марока, бо це означало б банкруцтво французької колоніальної політики в Африці, якої величезна і богата північно-західна і середня частина є під панованням Франції. Тому Франція відкинула всякі переговори з висланником Абд-ель-кріма, який у відповідь на це проголосив себе тепер мароканським королем. Франція пригтовляється тепер до офензиви, щоб з весною вдарити на Мароканців. Подібно мається справа і з Сирією, тому що і там нема спокою. Франція відкинула переговори з Друзами і зажадала, щоб хан Друзів покинув Сирію, і замешкав у Франції, на що Друзи не згодились. Війна в обох цих колоніях коштує Францію багато грошей і робить її становище ще труднішим.

Франція не згодиться на знесення окупації в лівобережній Надренії.

Німецький амбасадор у часі другої конференції в Бріанда одержав відповідь у справі зменшення числа окупаційних військ у Надренії, що про обниження числа цих військ не може бути мови.

Від 1. грудня м. р. зредуковану число окупаційних французьких військ на 20.000, коли Бельгія обнизила свої війська на один полк а Англія на 1 батальон Німецьке домагання мусить бути тимбільше відкинене, що Німеччина не виповнила умов розоруження, що їх домагалася Рада амбасадорів.

Французька преса підпирає становище Бріанда в цій справі, а „Times“ каже, що Німеччина розчарувалася, бо правительственні круги дурили ввесь нарід обітницями зменшення окупаційних військ, що їх начеб то дала Франція.

Штресман і Лютер не одержали в Льокарно ніяких обітниць, ні устних ні письмовних. Після 28 статті Версальського договору, лівобережна Надренія має бути зайнята через 15 літ як гваранційний застав виповнення договору. Так само глядить на цю справу англійське правительство.

Із нагоди приїзду до Парижа в лютім Чемберлена буде обмірковуване між ним і Бріандом теж питання окупаційних військ і справа розоруження.

Обов'язком кожного свідомого Українця є прийти з поміччю „Рідній Школі“.

Хто зараз дає — два рази дає!

Надзвичайне зібрання Ліги Народів уже з участю Німеччини.

Як доносять із Лондону надзвичайне зібрання Ліги Народів відбудудеся в перших днях березня ц. р. На цьому зібранні приймуть Німеччину до Ліги Народів. Уже дня 7. березня ц. р. пічнеться сесія Ради Ліги Народів, в якій братиме вже участь представник Німеччини.

Кріза в німецькому правительстві поладнана.

Довго не могли німецькі партії погодитися при виборі людей на нове міністерство. Тоді Гінденбург порадив собі по військовому. Покликав до себе провідників усіх поміркованих партій і заявив, що годі їм даліше торгуватися, бо з цих торгів виходить тільки шкода для держави й поручив Лютерові скласти новий кабінет. Лютер зложив лісту міністрів без Коха, що проти нього виступали націоналісти. І центрові партії пристали на таке правительство. Демократи застереглися тільки проти такого поступування президента Гінденбурга.

Перед димісією правительства в Румунії.

В Букарешті зібралася 20. січня румунська палата й сенат по фєріях Христового Різдва.

Вчора відбулося засідання ради міністрів, на якому президент міністрів Братіану, здав звідомлення про внутрішню політичне положення.

Про хід нарад ради міністрів задержують мовчанку. Зачувати, що Братіану повідомив своїх товаришів, що перед кількома днями відбув конференцію з королем.

Король старався наклонити його з огляду на напружену політичну ситуацію, щоб продовжив мандат теперішньої палати, а тимсамим також і теперішнього правительства. Братіану з огляду на занепокоєння, що панує в краю, відкинув цю пропозицію й вказав, що він і його партія мусять усунутися з правительства. Рада міністрів ухвалила опісля, на внесення Братіану предложити теперішньому парламенту, як його останню працю, закон про нову виборчу ординацію.

Вістка про такий хід засідання ради міністрів викликала велике вражіння в букарештєнських політичних кругах. По полагоді виборчого закону парламентом по звичаю подається правительство до димісії.

Щодо укладу будучих відносин в краю, паує цілкова неясність.

Переговори між народною партією Йораса і селянською партією розбилися зовсім. Покищо відбуваються проби навязання коаліції між партією Братіану, ліберальною партією і селянською. Колиб Братіану уступив, король звернувся до селянської партії, щоб почала переговори щодо утворення правительства, при чому Братіану війшовби також у склад цього правительства.

З другого боку селянська партія Авереску піднялася також утворення коаліційного правительства.

На засіданні палати з 20. січня відчитано протест народної партії проти цензури й виімкового стану.

НОВИНКИ.

Похорони о. Дженок'я. Як доносять з Риму, похорон бл. п. о. І. Дженокія відбувся там дня 9. січня. У похороні взяла участь також Українська Папська Колегія в Римі. Над домовиною покійного дня 8. І. відправив панахиду о. Кандюк з питомцями Колегії, яка зножила вінок з написом: „AMANTISSIMO PATRI-VISITATORI APOSTOLICO-UKRAINI“. (Найдорожчому Отцю-Апостольському Візитаторови — Українці.)

Реконструкція образів Ватикану. Св. Отець видав розпорядок, що без сумніву зустрінеться з признанням мистців тай інтелігенції всего світа. Саме артистична комісія предложила йому з його поручення звідомлення про стан, в якому знаходяться численні твори мистецтва, що становлять красу й багатство Ватикану.

Коли ознайомився зі звідомленням папа, Пій XI. признав конечність приступлення до реставрації деяких образів, а передусім конечність віднови „Страшного Суду“ Михайла Ангела.

Щоби особисто пізнати стан образів, сам оглянув їх докладно й признав внесення артистичної комісії вповні оправданими. Що більше, св. Отець рішив, щоб славний фреск Михайла Ангела повернути до первісного стану, так як виглядав по памальованні.

Дописи до „Нової Зорі“. Редакція приймає дописи тільки під умовою, що може робити в них зміни й скорочення. Дописувач мусить подати своє повне ймення й назвище та докладну адресу. Рукописів не звертається.

Йордан у Львові. Величаво відбулося Йорданське свято у Львові. Гарно прибрано одну з криниць на ринку. Ще далеко до початку відправи зібрався круг криниці здвиг народа. Вскорі почали сходитися процесії з усіх львівських церков, що в поході співали коляди. Небаром надійшов хор питомців гр. кат. семінарія, а за хором єпископ Боцян в окруженні крилошан. Почалося водосвяття. По водосвятті величавий похід із процесіями обійшов ринок довкола. О. єпископ кропив свяченою водою здвиг вірних. Опісля подався похід до Преображенської церкви.

З нагоди 1600 роковин славного Собору в Ніцеї, що відбулося недввно в Відні й на якому був приявний наш Митрополит, помістив віденський тижневник „Das Interessante Blatt“ знимку нашого Митрополита в товаристві крижевацького єпископа Нярадія та папського нунція Монсіньоре Сібілія.

Зеднуйте передплатників
„Новій Зорі“!

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал),
Місячно в краю 1'50 зол.
Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10

Всі говоримо, що діти,
молодь, будучина наша!
Дбаймож про цю будучину — про освіту дітей наших — дбаймо про „Р. Школу“ все і всюди!

ОГОЛОШЕННЯ.

МІСІОНАР

Пресв. СЕРЦЯ ІСУСОВОГО

вже двацятьдевятый рік видають ОО. Васи-
ліяне в Жовкві.

Зміст кожного числа цікавий і повчаючий.
„Місіонар“ повинен знаходитися в кожній хри-
стіянській хаті!

Передплата на „Місіонаря“ на 1926 р. виносить

в краю:	за границею
цілорічна 2 зол.	на цілий рік:
піврічна 1 „	В Зєдинених Державах
одно число . 0'20 „	Півн. Америки, в Канаді,
	в Бразилії пів доляра.

Кожда українська родина
повинна переплачувати

„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований місячник для дітей, що виходить уже
7-ий рік у Львові під редакцією Михайла Таранька,
народного учителя.

На зміст „Світа Дитини“ складаються: байки, казки,
легенди, сміховинки, забави, іграшки та всякі загадки.

Велике число образків прикрашує
зміст кожного числа. Сей журналік
справить дітям найбільшу втіху, тож
дбайливі родичі повинні його без-
умовно передплачувати для своїх
діточок.

Річна передплата виносить 6 зол.

Для Америки й Канади 1 доляр. Для Чехословаччини
35 кор. — — Замовлення на „Світ Дитини“ приймає
кождий поштовий уряд у краю.

Адреса редакції й адміністрації:

„Світ Дитини“, Львів, вул. Зіморевича ч. 3.

Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.

Число 4.

Львів, 31. січня 1926.

Рік I.

Американські „місіонарі”

„На похиле дерево і кози скачуть” — каже наша пословиця. І зовсім справедливо. Коли дерево здорове, просте, коза й не подивиться на нього, бо знає, що тут нема для неї місця.

Таке саме тепер і з нашим народом в Галичині. Ми тепер „похилі”, прибиті, хорі, бідні. І з тої нашої недуги, з того нашого положення, користають всякі „кози”, обсідають наше тіло, наче ті наскомі, і тягнуть з нас зиски, доробляються на нас.

Чи розумієте, чому саме тепер явилися між нами різні сектанти? Чи знаєте, чому саме в наших часах американські протестанти висилають до нас своїх добре платних слуг, котрі „навертають” нас на свою віру?

Всі ті американські „місіонарі” се добре платні висланці богатих американських сектантських товариств. Треба знати, що в Америці є дуже багато протестантських сект. Деякі з них мають заможних членів, котрі силу — силенну доларів складають на цілі свого товариства. Таке товариство, заосмотрене доларами, удержує своїх агітаторів і друкує книжки та часописи. Агітатори розїжджаються по таких краях, де чують для себе жир і переважно за гроші стягають членів до своєї „церкви” чи там „громади”, причім за дармо або запівдармо розкидають свої книжки та часописи.

Буває й таке, що до нової „віри” пристає якийсь „задушно”, не підкуплений доларами. Се звичайно або якийсь „філософ”, котрий любить багато говорити про річи, що їх не розуміє, або чоловік, що посперечався зі своїм священиком і йому на перекир пристає до секти. Така секта декому знов до смаку через те, що в ній має він голос, а вкінці також через те, що вона (та секта) є чимсь новим...

Ось так повстають у нас сектанти.

Чи не правду пишемо? Хто вислав „місіонарів” з Америки в Галичину? Хто їх удержує?

Американські протестанти богачі, згуртовані в так зв. „пресвітеріянську” секту. Хто є ті „місіонарі”? Се звичайно очайдухи, світські люди, що одягаються як священики, се часто бувші авантюристи, що за добрі гроші, за грубі долари, ведуть свою роботу. Їм іде о віру, о релігію? Деж там! У них нема нічого святого, крім долара. Ось в своїх письмах містять вони портрети християнських святих, а зараз побіч них голосних і відомих безбожників (атеїстів), котрі ціле своє життя боролися з всякою релігією.

Чи не роздають вони доларів тим, що приймають їх віру? У Львові кождий „новонавернений” діставав 15 доларів. Чи не розкидають вони за дармо своїх книжок? Сама оправа такої книжки вдвоє тільки коштує, що вони беруть за таку книжку.

І про що такі книжки пишуть? Тут дурниці за дурницями. Правда, для людей несвідомих може видаватися, що така книжка на знать яка вчена. Але коли ближше їй приглянутися, то тут сама полова. Богато слів зі св. Письма повириваних, перекручених, зле понятих, неповязаних! Скільки дурниць буває не в одній такій книжці, легко кождому переконатися. Ось між иншим поширювано у нас минувшого року грубезну книжку, в якій доказувано на основі св. Письма, що 25. серпня 1925 р. має бути кінець світа! Серпень минув, 1925 рік минув, а ми ще дякувати Богу живемо! А були такі „мудрі”, що сій книжці вірили!

Одною прикметою відзначаються ті „місіонарі”, а то, що деякі з них уміють добре говорити. Та треба знати, що се прикмета всіх протестантських пасторів. Хто йде на пастора, сей мусить бути добрим бесідником. І тільки сього й вимагають від них. Та головна річ не в гарній вимові а в тім, що бесідник говорить, у змісті його бесіди. Ми знаємо, що між губами є найкрасші мухомори, отже отруйні губи. Не все, що гарне, се добре. Не все золото, що світиться. Дивімся не на те, як хто говорить, а що він говорить.

І ще є одна „добра сторона” наших „місіо-

нарів", а се, що вони не вимагають від своїх „вірних“ *удержування* себе, не вимагають ніяких *датків*. Та се зовсім зрозуміло. Раз, що вони добре платні своїми американськими господарями і не потребують ніякої підмоги. А по друге, що вони „місіонарі“, *агітатори*, вони тільки щойно *заводять* свою „віру“, отже стараються приєднати собі „вірних“ своєю „безінтересовністю“. Се тільки так на початок. Вони знають, що наші деякі люди дуже дразливі що до грошей, тому зразу їх не чіпають. На гроші ще час. Як вже „секта“ усталиється, як вже нова „церква“ на добре зорганізується, тоді прийде черга й на драчки. Тоді добре відчують „вірні“ безінтересовність нинішних „місіонарів"! Протестанти вміють добре „дерти"!

Про науку наших „місіонарів“, про їх „віру“, будемо говорити пізніше і то нераз. Сьогодні звернемо увагу тільки на одно.

Всім відомо, серед яких відносин ми тепер живемо. Коли хочемо в таких часах устоятися, не пропасти, мусимо держатися купи, мусимо єднатися, мусимо жити в згоді. Все, що нас розєднює, що нас ріжнить, треба тепер полишати на боці. Тільки в *єдності* наш *ратунок*. Хтонебудь вносить у наше життя розєднання, незгоду, сварку, хто небудь нас тепер розбиває, сей є нашим найбільшим *ворогом*, сей ділає на *шкоду* нашого народу.

А що роблять американські „місіонарі“?

Вони вводять *нову віру*, вони вносять між наш народ *незгоду, сварку, ворожнечу, розєднання*. Вони розбивають до решти і так слабкі сили не-дужого народу. Бож кождому ясно, що поширювання нової віри не може обійтися спокійно, що воно мусить викликати *протиділанне* з боку тих чесних одиниць, що хотять остати вірні правді, остати вірні своїй католицькій вірі і Церкві. А *ре-лігійна ворожнеча* се *ворожнеча найгірша най-гіршийша, найнебезпечнійша*. Відомо з історії, що релігійні боротьби були завсїгда найбільш *кроваві*.

А де *боротьба, там руїна*.

Отже американські „місіонарі“ ведуть свідомо *руйницьку* роботу серед нашого народу; вони прислані люди на те, щоби наш і так бідний та нужденний народ до решти *знищити та погубити*.

Свято Христового Царства.

(Докінчення).

Коли володарі чи загалом законна влада будуть пам'ятати на те, що вони приказують не так силою власного права, як радше в заступстві Господа Бога, тоді будуть вони инакше уживати своєї влади, будуть инакше поступати зі своїми підвладними. Наслідком сього настане лад і спокій в суспільностях. Навіть колиби носії влади показалися часом негідними, то й у таким випадку горожани будуть їх слухати, бо бачити муть в них заступників Христа. Коли таким духом будуть переняті всі народи, тоді щойно запанує правдивий, загальний мир.

Щоби до сього дійти, щоби сю ціль успішніше досягнути, треба конечно поширити в світі знання царського достоїнства Спасителя. А до сього послужить найкрасше заведення окремого свята в честь Христа як царя. Всі свята мають великий вплив на поучення вірних в справах віри і на піднесення їх морального рівня, далеко більший вплив, як всякі, хочби найважнійші церковні письма; бо такі письма дістаються переважно до рук тільки *небогатих* учених, а свята поучують

усіх вірних; письма „промовляють“ до вірних тільки раз, коли їх читаємо, а свята що року, раз по раз; письма порушують тільки наш дух а свята і дух і серце, одним словом, цілого чоловіка. Чоловік складається з тіла і душі, отже потребує також зовнішних понук до духовного поступу, а такими зовнішними понуками є церковні свята з їх ріжнородними і гарними обрядами. І Церква заводила після потреби ріжні свята протягом століть. Треба було в часі переслідовань заохотити вірних до витривалости у вірі й мужности, Церква заводила свята в честь мучеників. Хотіла Церква дати дівчатам і жінкам взір до наслідування, установляла свята в честь ріжних святих жен, а передовсім в честь Пресв. Діви Марії. Треба було в часі ересей піддержати вірних у правдивій вірі, Церква знов заводила нові свята. Так приміром повстало свято Пресв. Евхаристії.

Коли Церква вводить сьогодні нове свято Христового Царства, то сим іде тільки на зустріч потребам нашого часу, хоче подати спасенний середник на ту недугу, яка доскулює нинішньому людству. А сею недугою се так зв. *світовість* (ляїцизм) з її блудами і з її безбожними цілями.

Ся недуга не нова. Вона почалася з того, що люди стали заперечувати владу Христа над народами, стали не признавати Йому права вчити людей, проголошувати закони, кермувати долею народів, щоби тим чином привести їх до спасення. Крок за кроком почали ставити християнську релігію на рівні з иншими ложними релігіями. Опісля підчинено релігію світській влади. Були й такі, що намагалися заступити релігію Христа якоюсь „природною релігією“. Деякі держави думали, що їм вже не треба Бога. Про страшні наслідки такого відвернення поодиноких людей і цілих держав від Бога, писалося давніше в папських посланнях. Такими наслідками се: ненависть, ворожнеча між народами, упадок моральности, горожанські непорозуміння і занепад родинного життя.

Папа має надію, що з введенням свята Христового Царства люди повернуть до свого Спасителя. Прискорити сей поворот повинні віруючі католики; вони повинні своїм примірним життям, своєю ревністю, притягнути до Христа всіх байдужих, усіх дотеперішних Його ворогів.

Свята Христового Царства домагалися всі католики. Приготованнем до нього було Богослуження до Найсолодшого Серця Ісусового і так зв. Евхаристійні Конгреси. До введення сього свята надається якраз теперішній „святий рік“ — кінчить Папа і розподяждає, що се свято буде від тепер обходитися в останню неділю місяця жовтня. В часі сього свята має відновлюватися посвячення цілого людського роду Найсолодшому Серцю Христовому.

Церковна політика Мусоліного.

Від часу свого успішного походу на Рим став італійський фашизм рівнозначний з Мусолінім. Перед жовтнем 1922 немав він питомої ясної фізіогномії. Фашизм був тоді властиво тільки реакцією проти більшевизму, проти нездарности державних керманів, проти партійної гризні, проти анемічного парламентаризму, безмістового націоналізму, проти державної корупції, проти безхарактерности лібералізму, проти облуди демократії.

Перед виступом Мусоліного була Італія в руках ліберально-демократичних елементів, отже в руках ворожих Церкві і релігії. Ще останній кабінет Бономія був виразно протицерковний,

Мусоліні ніколи не признавав партійних догм. Він завсіди був вищий понад всякі формальности, а дивився на річі поважніше. Обнявши владу, зірвав зовсім з минулим. Тимсамим, відкинув також антиклерикалізм своїх попередників. Вже як провідник малого парламентарного стороництва вказував Мусоліні на можливі користи для Італії з того, що на її землі знаходиться осередок соборної Церкви.

Коли Мусоліні станув на чолі побідної фашистської армії, коли став самотнім володарем Італії, він, переглянувши ряди своїх сторонників, зрозумів, що при їх помочи легко зробити переворот, але годі перевести віднову нації. Віднову нації слід почати від молодіжи, котра мусить бути виховувана в моральнім дусі. А моральність без авторитету неможлива. Так прийшов Мусоліні до зрозуміння великої ваги для кожної суспільности — чинника релігії.

Правда, фашистську італійську державу годі назвати державою католицькою. Та все таки Мусоліні признає Церкву, як об'єктивний організм, признає її надприродний характер, признає її єрархію і авторитет. „Католицизм є універсальний — каже Мусоліні — і італійський народ мусить по своїй природі остати при католицизмі, і остане при нім. Я є католиком. і думаю, що для добра краю і Церкви католицизм мусить остати таким, яким він є, а не звуженим до державної релігії. Італія буде політично зреформована, релігійно ні!“

Сі слова Мусолінього. сказані ним в перших днях його влади, дають нам докдно пізнати відношення фашизму до Церкви.

Інтегральною частиною відношення Мусолінього до Церкви, се так зв. „римське питання“, значить положення Папи, або відношення італій-

ського уряду до Ватикану. Під сим оглядом не прийшло дотепер до ніяких змін, але слідний вже й тут деякий зворот. Тепер Папа перестав вже бути в очах правительства ворогом Італії, тепер „римське питання“ вже не є утопією для того правительства, тепер те питання не є вже внутрішньою, а міжнародною справою... Мусоліні пінав велике значіння папства.

Чи і коли приступить Мусоліні до розв'язки „римського питання“, годі щонебудь сказати. Та одно певно, що тільки в порозумінні з Ватиканом.

При нагоді привернення фашистської владою науки релігії в народних школах (1923) сказав Мусоліні таке: „Що є конечно потрібне, то, послух, дисципліна, але також пошана для традиції і для релігії. Народ є моральний тільки тоді, коли є релігійний, а як він моральний, то й сильний. Наші відношення до апостольського Престола якнайліпші. Се булби злочиним ігнорувати двохтисячлітню силу, якої вплив з кожним днем росте і простягається на чотири мільйони душ“.

Для удержання родинного життя, видав Мусоліні закон, який голосить нерозривність супружя. Правда, зробив се не зрелігійних мотивів, тільки з огляду на добро держави, але все, таки сей закон відповідає науці католицької Церкви.

Фашисти також з державних оглядів, спомагають католицькі місії між поганями.

Про відношення Мусолінього до Церкви, свідчить рівнож допомога його правительства на відбудову знищених перед десятима літами землетрусом церков в Калябрії. На сю ціль призначив 2.0 мільйонів лірів. Також на відбудову церков в інших італійських провінціях дає Мусоліні значні грошеві підмоги.

Слід також піднести, що Мусоліні зарядив

Митрополит Шептицький і робучий народ.

Наш народ витворив собі питомий образ, питомий ідеал ченця-владики. Праведний і смирний слуга Божий дбає він передовсім про духове добро, про душі своїх пасомих. Для народу є він не тільки ревним архіпастирем, але й сердешним, вирозумілим батьком, що радіє, живе щастем народу.

А сам про себе є він строгим аскетом, що постом томить грішне тіло, до церкви ходить ще й перед голосом дзвона, з священиками править Богослуження й Бога молить за Церков Божую, за люде, за нашу Україну, щоб Небесний Владика не дав їй загинути, а поміг перенести горе й вернув їй славу, „на весь світ широкий“.

Але владика аскет не сміє замикається в келії й спасати тільки свою душу. Мусить він бути й громадянином. Піклуєсь він у першу чергу убогим, робучим народом, „простими селянами, що в своїх кучках і хатинах сидять, з одної мисочки поливку або борщик хлещуть, самі собі панове й слуги суть, перед котрими ніхто славний шапки не здійме“. Тільки про таких владик збереглись спомини народу; добрим, нелукавим словом поминає народ того владика, котрий „як Богу щиро молитися, так і добре творить“.

Цему національному типови владыки відповідає наш митрополит Андрій Шептицький своєю вдачею, структурою своєї душі, своїми ідеалами й ділами.

Між робучий народ іде він не тільки з батьківським словом і упізнаннями, але з моральною

й матеріальною помічю, з бажанєм навчити його самопошани, викресати у нього почуття своєї гідности й суспільної вартости.

У Львові є захист для бездомних, безробітних, морально занедбаних бідаків. Богато з них — се блудні сини, що покинули рідню, попали між мійське шумовиння й відвикли від чесної праці. Деякі стають налоговими злочинцями.

Кермують тим захистом лат. брата Терціярії, (по львівськи Альбертини), котрі уладили в тім домі богослужебну каплицю. Між латинським духовенством не нашли вони охочого до безплатної духовної послуги й тому наш Ординаріят поставив мене 1897 р. капеляном вської бідности. А застав я між ними чималий відсоток Українців, захожих із сіл. В тиждень по Середпістю 1898 р. відбулися перші й мабуть доси самотні реколекції в захисті Альбертинів. Се ігумен св.-онуфрійського монастиря о. Андрій Шептицький прямо впросився з реколекційними науками „для босяків“, щоби й вони почули Боже слово й гідно відправили великодну сповідь.

Простору кімнату, заставлену примітивними „прічами“, призначено на реколекційну салю. На першій науці явилось всего кількадесять захистових новиків. Їх оцінка випала користно для о. проповідника; на слідуєчих науках були всі захистовці — 159 мушин. Переважаюча більшість реколектантів й висповідалася у о. ігумена.

Протягом тижня по реколекціях кинуло 35 захистовців Львів; Христос воскресє співали в ріднім селі зі своєю ріднею.

Трох інтелігентніших селян написало опісля пращальні листи до мене. Щиро зясували причини, котрі струтили їх на дно людської нужди

реформу державно-церковних законів, котрі дотепер були ворожі Церкві. До комісії, котрій поручено це діло, покликано також трьох поважних католицьких прелатів. Є надія, що праця комісії доведе до усунення дотеперішних надужит і до поліпшення відносин між державою і Церквою.

Очевидно, що протягом трьох літ годі було Мусоліному перевести всі задумані ним реформи. Тут треба передовсім признати його добру волю. З того становища слід також оцінювати дотеперішні висліди його церковної політики.

В кождім випадку Мусоліні вже дотепер не одно корисне зробив для релігійної справи в Італії, а ще більше корисного можна по нім сподіватися в будучности.

З реліг.-церк. руху.

Колегія кардиналів складається тепер з 66 кардиналів. З того саме половина (33) є з роду Італійцями. Між чужинцями є найбільше Французів, бо 7, відтак ідуть Німці — 5, Еспанці і Північні Американці по 4, Поляки, Австрійці і Англійці по 2, Ірійці, Бразилійці, Бельгійці, Португальці, Голландці, Канадійні і Мадяри по одному.

Боротьба з неморальною літературою. В Австрії повстало в грудні м. р. товариство, котре поставило собі за ціль поборювати неморальну літературу. Товариство має уряджувати, головню на провінції, відповідні відчити і видавати часопис. На чолі товариства стоїть князь Ліхтенштайн.

Католицька Церква в Бразилії. В Бразилії є Церква відділена від держави. Та се виходить тільки на добро Церкви. Від коли Бразилія стала

республікою (1889), католицька Церква значно там зросла. В р. 1889 було там прим. одно архієпископство і 11 єпископств. Тепер числить уже бразилійська католицька Церква понад 80 єпископств. — В Бразилії, як відомо, є також до 50.000 Українців, передовсім в провінції Парана і Ст. Катаріна. Між ними працюють наші монахи оо. Василіяни. В Парані є 4 ох оо. Василіян, а в св. Катаріні 3-ох. До недавня ішла робота між Українцями, хоч з великим трудом, але успішно наперед. Наші оо. Василіяни не жалували праці. Займалися і Церквою і школами і матеріальним положенням бідних емігрантів. Тільки завдяки надлюдським зусиллям оо. Василіян (о. Бжуховському) вдалося висвободити наших людей з робіт на плянтаціях кави, де вони гинули як мухи серед страшних життєвих відносин, і перекинути всіх на рілю в здорових околицях Парани і Катаріни. На жаль, як всюди, так і тут, почали злі духи кирилити і розбивати єдність нашого народу. Таким злим духом брязилі ських Українців є Петро Карманський, про котрого роботу сподіємося невдовзі дещо більше написати. Тут зазначимо тільки, що П. Карманський розбиває наш нарід тим, що заводить серед нього нову автокефальну Церкву. В чю користь він се робить? Одно певно, що не в користь емігрантів і не в користь загальної української справи.

Католицька організація учителів Австрії. В Австрії зорганізувалися учителі-католики в окреме товариство, що числить тисячі членів. Товариство має на провінції 7 філій і видає найбільший учительський часопис. Крім того кожда філія видає окремий часопис.

Союз католицьких академиків Німеччини уладив був в грудні м. р. конгрес, на котрий при-

й упадку; з великою пошаною згадували про черця, що своїм словом розбудив у них людські почування, приспані непривітливим життям, сірою буденщиною, воскресив у них на ново людину!

У відповідь на подяку за науки й труд для найбільших заявив о. Ігумен ось що:

„Якби дозволили мої настоятелі, я радо перейшовби тут між тих нуждарів. Ходивби з ними в лахміття, спав на голих дошках, не жахався б найтяжшої праці, бо ту мігби я спасти багато душ, виратувати не одну пожиточну людину для свого народу“.

„Світ і не догадуєсь, кілька благородних душ вкриває те лахміття. І свою душу можна скорше спасти серед важкої життєвої боротьби“.

Дня 17. вересня 1899. р. висвячувався єромонах о. Андрій Шептицький на станиславівського єпископа. Після нашого обряду вводять представники духовенства й вірних номіната-єпископа до церкви на рукоположення. Між представниками нашого боярства був і селянин з Княгинина Іван Лозинський, і він вводив свого єпископа до св.-юрської катедри у Львові.

На інтронізації в Станиславові призначено в катедрі почесне місце для представників селянства, а на перший святочний прийом в своїм домі запросив єпископ селян разом із представниками найвищих духовних і світських кол.

А робив він се зовсім щиро. Вступаючи на єпископський престол, бажав він стати духовним вітцем — архипастирем — у першу чергу працюючих і покривджених верств. Сего жадав він і від духовенства, а висловив се у своїм пастирським листі „О kwestії соціальної“ ось так:

„Стоючи на сторожі суспільної моральности,

мусить духовенство рішучо ставати в обороні тих, що самі не вміють успішно себе боронити, мусить воно заставлятися за всі їх кривди, навіть з нараженням власного добра... Опіка над убогим і оборона тих, що не вміють боронитися, рівність, братерство людей, се лиш закон справедливости й любови ближнього, на яким стоїть цілий євангельський закон“.

Всього рік був єпископом в Станиславові, а за той час звізитував більшу часть своєї єпархії. Пізнав народ та його моральну й матеріальну нужду.

А з окрема треба піднести його канонічну візиту Гуцульщини. Обіхав Гуцулів, і перед його очима станув страшний образ руїни наших талановитих гірняків. Брак освіти, погані звичаї, пороки вбивають душу й тіло народу, спричинюють жахливу неморальність, розтратність та легкодушну випродаж землі. В сердечних проповідях змалював владика безвихідну пропасть, над якою опинилася Гуцульщина, й завзивав до отями й поправи, бо грозить загиньбі цілим родинам. „Не мине й сотка літ, а ви всі загинете й марно пропадете“ — кликав він — „Полонини, царинки перейдуть в руки нехристів. І викинуть вони святий хрест звідти, де він доси сів, де Христос царствував“.

Свої сумні помічення списав опісля в пастирським листі: „До Гуцулів“. Написав його гуцульським говором, і післяв по сто примірників до кожної парохії на Гуцульщині, щоби його упізнання й науки „дійшли до кожної хати й відгомом ще довго накликували до ратунку“.

Дня 17. січня 1901. р. вступив митрополит Шептицький на галицький митрополичий престол у Львові. Круг його праці поширився й „нема-

було до 600 делегатів. Конгрес відбувся в однім місті в Вестфалії. Виголошено кілька рефератів („Новітня держава і образование“, „Ідеал католицького образования“, „Новонімецький ідеалізм і німецьке образование“, „Католицьке образование жінок“, „Національні завдання образования німецьких католиків“ і „Христос чи самоспасення як культурна основа“).

„Селянський“ конгрес.

(—) „Селянський“ конгрес! „Селянський конгрес у Станиславові!“ — трублять на всі сторони „свої“ й не свої, ціла Галичина засипана відозвами про цей конгрес.

Щож це за конгрес, хто скликає його!

Хто? Один із батьків нашого радикалізму, стовп радикалів колись — тепер батько нової „української народної партії“.

В „юних днях, днях весни“ мрілося про іншу славу — тоді була в моді серед нашої молоді поступовість, було в моді виступати проти віри й проти духовенства. От, і пан Данилович, хоч „хлопський кожух смердів для нього, хоч мрів про великопанське, вигідне життя зложив довг „духові часу“ й пристав до радикальної партії та став одним із стовпів її. Та по війні партія розбилася, мало тільки остало вірних, багато перейшло на шлях Михайла Яцькова й Твердохліба, за ними пішов і стовп радикалів, старий Данилович. Легкого хліба забаглося, життя панського, вигідного, ну й утворив собі нову „українську народну партію!“ Є партія, та біда: нема членів! Ніяка чесна людина до такої „партії“ не пристане! От, і пішов пан Данилович до голови по розум, та став збі-

рати біля себе всіх, хто попаде, хоч із під найтемнішої зірки, аби хтось був — аби була „партія“.

І назбиралася кумпанія невеличка, але „чесна“. Само собою, що „партія“ мусить мати „орган“. І видавали тай за дурно розсилали по цілій Галичині свої „органи“ під різними назвами, аж вкінці остали при „Селянському Прапорі“. На редактора вибрав собі о. Амброзія, бувшого пароха села Глинки в Надвірнянщині, тепер за всякі нечисті справи суспендованого. Ще в часі богословських студій викинули його були зі семінаря, та ві Львові змилосердилися й тут він покінчив богослов'я. До „кумпанії“ дали йому й Ярослава Гаванського, тепер студента презвітеріанської теології. Бачите тепер, з ким тримають сектанти, ці самі, що видають у Станиславові „Віру й Науку“. Та це ще не всі: є там і Стопнюк із Лаврукової столиці, є й бувший студент Теодор Когутяк, є Турянський і Кравчук. От і всі стовпи „партії“ ну тай дійсні члени її. Хіба, що додати до них, ще всіх наказних війтів. Таке виходило із цього що, як доносять із усіх сторін нашого краю, старости наказали на сесіях війтам вибрати делегатів із кожного села та вислати їх на конгрес. На конгрес дають залізничний білет даром і ще обіцяють у Станиславові хапатню, тож війти переважно себе вибрали „делегатами“.

І вони ці „делегати“ з'їдуться 30. січня ц. р. в Станиславові на „селянський конгрес“ і на цьому „конгресі“ радити будуть, якби то нашому селянству поправити його важке життя. Хтож буде радити: радикал Северин Данилович, суспендований священик Амброзяк і відступник від греко-католицької церкви сектант Гаванський — і війти, переважно наказні. Селян, свідомих селян Українців,

майже ані одного поля народної роботи, деби він не приложив своєї чинної руки. Церков і школа, наука й штука, економія й гігієна, та вкінці й політика — все його займало, ніщо не уходило його бистрої уваги; давав він поміч або таки й почин до всього, що тільки українському народови могло бути потрібне або позитивне“.

І омжно було побоюватися, що не стане йому часу й сили на працю між робучим народом. Та він не маловажив і не занедбував її. Душпастирську працю між народом поставив він першим своїм обов'язком. Уладжував місії навіть в найдальших, занедбаних закутках, відбував канонічні візити. Приходив він між народ не як князь церкви, а як дбалий отець духовний й дорадник, що розуміє чорну долю хлопську, виступав все як заступник народу, поставлений на се Божою волею.

Ось такі спомини списав старий парох з Бобрецької про канонічну візиту митрополита: „Приїхав митрополит до нашої парохії й до мого дому мов добре знакомий, щирий приятель та роботящий сотруди́ник. В городці привитався з моїми малими внуками, відпочав коротко в хаті, а опісля пішли ми о 4. годині пополудни до церкви. Сів до сповідальниці і сповідав народ до 10. години вночі.

— Все встаю раненько, я буджу сонце, а не воно мене, але таки митрополит випередив мене два рази.

Послідного дня візити від сірого ранку сповідали всі священики й архієрей зібраний нарід. Архієрейська Служба Божа скінчилася о пів до другої години, а опісля сів митрополит сповідати тих, котрі бажали висповідатися у нього. З церкви

вийшов він о третій годині по полудні. На цвинтарі коло церкви було чимало народу. Гурток старших селян і селянок сидів на лавках під липами. Митрополит сів між ними й зачалась розмова. Громадяне з сусіднього села Р. просили о поміч і раду в шкільній справі. Громада зачала будувати школу, двір відмовився від належної конкуренції, та ще й спинював роботу, мовляв, досі не було школи в селі й тепер її не потрібно!

Начальник громади з Жидачівщини просив о піддержку петиції громади о регуляцію ріки, яка що року заливає поля й робить велику шкоду громаді.

Старша сестриця, вдова, розповіла й свій клопіт. В пору зареклямувала свого сина, одинака, а його візвали до чинної військової служби.

Митрополит всіх вислухав і казав все приночувати. Кілька днів опісля була жінка в старостві; найшлося її прошення, синові казали лишитися на господарстві, бо його візвали до війська тільки через ошибку, Дідич з Р. докоряв війтови, що поволи буде школу; виплатив належний даток, та ще й пояснив счудованому війтови, що про світа — се сила!

На послідок приступили бідні халупники з гарним, здоровеньким, інтелігентним хлопчиком. Місцевий учитель підготував його до вступного іспиту до гімназії, але родичі не мали засобів на його удержання в місті. А хлопець рвався до світла, до науки!

Митрополит вислухав їх прошення, пригорнув хлопчика до себе й запитав: „Михасю! а будеш ти добре вчитися?“ „Та ми й не приходилиби до вітця Митрополита, якби я не хотів вчитися“ — відповів сміло хлопчик. „Перед вакаціями приве-

що справді моглиб радити над селянською нуждою, там на цьому „селянському“ конгресі не буде напевно. Вони знають, що не Даниловичі, не Амброзіяки й не Гаванські зарадять їх біді, а правдива освіта, оперта на християнсько-католицькій вірі. Вони бачили вже всякі „партії“ й радикальні й більшовицькі, які обіщували й ще обіщують їм „рай на землі“ та завели світ над пропасть. Вони знають, що й усякі „християнські“ євангельські секти, що прийшли до нас із Америки, хоч шумно й масенько пишуть у своїй „Вірі й Науці“ — не добра бажають їм, а тільки хочуть розбити наш народ на дрібні частини, щоб легше могли визискувати його, та зробити його погноєм для других. Вони це знають і, отворять очі й менше свідомим братам і скажуть їм: із такою спільною: колишнього радикала Даниловича, завішеного за нечесні вчинки священика Амброзіяка й відступника від нашої греко-кат. Церкви Гаванського — нам не по дорозі. — Нехай „чесна кумпанія“ радить собі при хапатні над чим хоче — нас свідомих селян там не буде.

Грозила війна в середній Азії.

Ультімат ССРР, Китаєві.

Народний комісар зовнішніх справ Чічерін вислав 23. ц. м. китайському президентові Туан-Чі-Юї ноту, в якій домагається випущення на волю до трьох днів директора східної китайської залізниці Іванова та повернення ладу на цій залізниці згідно з договором із жовтня 1924 р. (Іванова арештовано на приказ Чанг-Тсо-Лін-а). Колиб центральне правительсто з якихнебудь причин не було в стані задовольнити це домагання й покінчити це в мирній злагоді, то ССРР. жадає від ки-

тайського правительства, щоб воно дозволило радянському союзові, самому перевести постанови договору, щоб своїми власними силами захищати справи Китаю та радянського союзу на східній залізниці.

Тоту має передати заступник радянщини в Пекіні Карахан конзулеві в Мукдені до дальшої передачі Чанг-Тсо-Лін-ові й зробити його уважним, що радянське правительство жде на відповідь.

Щож викликало цей ультімат?

Війна генералів і начальників провінції перебивається то сюди то туди й раз є горою Чанг, вдруге Фенг, а втретє Ву-Пей-Фу. Так за кожен раз інший має вплив на безсилового президента держави, на біднягу Туана, що сидить у Пекіні та сам не знає, що йому діяти. Що йно недавно був Чанг, славний Чанг-Тсо-Лін, віцекороль чи губернатор Манджурії, володар північного Китаю так якби вже знищений і підчинені йому начальники покинули були вже його. Та прийшов дивний зворот. Правда, це диво, дається вяснити тайною японською помічу. Тоді почув світ, що Фенг програв і що духу тікає до Пекіну до радянського табору. Ці події вяснюють усе, що склалося в останніх днях. У всьому цьому вирі походів і протипоходів треба передусім пояснити це: Фенг, відомий під назвою генерала християн, є сторонником ССРР. І передусім на ньому спирається вже здавна вплив Карахана на центральне китайське правительство. Чанг знову це сторонник Япану.

Історія теперішнього конфлікту дається скоро оповісти. У боях між двома генералами був для манджурських військ Чанг-Тсо-Ліна залізничий шлях, що веде з Харбіна на Мукден та Пекіна й Тіантсіна, найважливішим засобом перевозу. Ра-

зівь Михася до вступного іспиту. Як здасть його, піде до гімназії, а удержанне дістане даром. Богу дякувати, що наші діти горнутья до науки“, — сказав митрополит до владування халупників, вткнув хлопчови даруночок на спомин, та о четвертій годині пішов на снідання.

Укінчений філзоф віденського університету й сотник української армії Михайло, борець за волю України положив свою голову в чотирокутнику смерті“.

Так згадав про прихильність митрополита до селян і їх дітей безсторонний, заслужений священик-громадянин, котрий критично дивився на світ і людей, до смерті відпекувався від всякого призначення й відзнак.

І годі не піднести, що митрополит є приятелем і опікуном бідної шкільної молодіжи. Талановиті робітничі й селянські діти пригортає до себе й своїм коштом посилає до школи.

Особливу дбалість і прихильність виявляв він академічній молодіжи. Для академіків, потребуючих лічення й відпочинку, оснував перед світовою війною санаторію в Підлютім, серед високих гір і чудових лісів.

З вдякою піднесла се сама академічна молодіж.

В 1915 р. уладили Українці у Відні святочний поранок в день 50-ліття уродин митрополита. Тоді виголосив представник молодіжи ось таку промову:

До золотих слів моїх попередників мушу додати й піднести одну з найбільших заслуг Ексцеленції Митрополита, а саме попиранне та моральне й матеріальне пособлюване нашій українській молодіжи. Кількож то синів наших бідних, україн-

ських кол завдячує тільки Ексцеленції Митрополитови, що мали спромогу вчитися й образуватися! Не студенти шукають помочи у нього, тільки він вишукує бідаків і щедро помагає їм.

На собі маю примір сього. Ексцеленція помагав мені в гімназії, та не забув про мене й на університеті. Йому завдячую, що сьогодні можу студіювати. Мов рідний батько порадив мені їхати до Відня нв медицину. Я надумувався, бо не мав засобів на покриття великих коштів. А він сказав мені: „Я не забуду про вас“. І так справді було.

Честь і слава Йому, Покровителеви української, хлопської молодіжи!

І в приватних зносинах і при всяких прилюдних виступах виявляє Митрополит пошану й належне цінення робучого народу. Доки був молодший і сильніший, відвідував на Великдень і Різдва дома деяких духовних і світських львівських громадян. Не вибирав він тільки верхи нашої суспільности, а також бував гостем в мешканях дозорців дому та робітників.

Велику вагу кладе він на релігійне й національне виховання ремісничої молодіжи й працюючої в торгівлі, на її совісне, фахове підготування й доцільне зорганізування. Заходив до робітничих і ремісничих установ. З членами сих установ обмірковував він середники до піддержання релігійних і національних почувань, засоби до матеріального забезпечення й скріплення тих найчисленніших українських кол у Львові. В потребі не відмовлявся й від жертви.

За його підмогою отворено захист для слуг.

Не стояв він осторонь від організаційної, кооперативної та всякої економічної роботи. Такої роботи вимагав він і від духовенства, уважаючи

дянське правительство покликуються на свій договір із Китаєм в 1924 р. й домагається, щоби ці перевози військ оплачувано після приписаної тарифи. Та Чанг-Тсо-Лін не хотів платити взагалі ніяких оплат дирекції залізниць, коли вона відмовила йому кредиту, бо завинив уже був понад чотирнадцять мільйонів доларів. Коли радянський директор залізниць відмовився даліше приймати на борг транспорту військ, казав Чанг-Тсо-Лін арештувати його. Відповіддю на це був демарш радянського посла Копа в Токію, що предложив там договори про безінтересовність обох держав у Китаю, та разом співістив у пресі, що радянський союз мігби бути змушений вирушити до Манджурії. А дальшою відповіддю є ультімат Чічеріна. Чічерін звернув свою ноту до Пекіна, хоч знає дуже добре, який безсилий і як мало він може впливати на манджурського диктатора, що його сила тепер іще зросла, бо до нього пристав Ву-Пей Фу, володар осередніх провінцій.

„Ізвестія“ пишуть, що в цьому всему має руку інша сила, яка хоче закаламутити приязні взаємини між ССРР, Японією і Китаєм. Під цєю іншою силою можна розуміти тільки Англію, яка боїться впливу радянського посла в Пекіні.

Китайське правительство займенувало директором південного відтинка залізниць інженіра протирадяня. Із китайського боку видають карти їзди до поїздів, що ідуть із Харбіна на південь. Радянське посольство заявляє, що увязнення Іванова витворило дуже поважне положення.

Представник військової місії прибув до Харбіна, де збирає війська для обсади залізничини в обох напрямках. Уся дільниця Харбіна, де лежить радянський конзулят, замкнена китайськими військами, які не пропускають ніяких осіб крім членів конзу-

ляту. У Харбіні велике напруження. Сподіваються побоїв. Японців явно обвиняють, що вони підпомагають Чанг-Тсо-Ліна.

Одним словом війна висіла у повітрі. Та після останніх вістей китайське міністерство зовнішніх справ дало приказ Чанг-Тсо-Лін-ові випустити на волю Іванова й трьох заступників директорів, що їх увязнено разом із Івановим. Та Чанг-Тсо-Лін уважав крок радянського правительства нечуваним порушенням договору з 1924 р. Кажуть, що на поведіння Чанг-Тсо-Ліна впливав Япон. А може й це додає йому духа, що до нього пристав і маршал Ву-Пей-Фу, що має в своїх руках янтсекіанські провінції. Війська Ву-Пей Фу рушають у північному напрямі з Ганкав, щоби разом із Чанг-Тсо-Ліном, що йде походом із півночі, щоб почати офензиву проти генерала Фенга. Після найновіших вістей війська Чанг-Тсо-Лін-а здобули Шанггайквон. Через це національна армія Фенг-Ю-Гсіянга попала в дуже кричичне положення. Війська Чанг-Тсо-Лін-а з упадком Шанггайквану, можуть бути ужиті на інших фронтах.

Так представлялося положення в східній Азії. Війна здавалася неминуча.

Та після останніх вістей небезпека війни поки-шо минула. А саме з Мукдена наспіли до Лондону вісти, що між радянщиною та володарем Манджурії Чанг-Тсо-Лін-ом прийшло до згоди, яку затвердило центральне китайське правительство. На підставі цієї угоди мають Іванова та його товаришів випустити з тюрми, а справу військових транспортів мають упорядкувати в мирній дорозі.

Виходилоб із цього, що визначні політики добре вже знають більшовиків і їх сили, коли з гори заповідали, що більшовики тільки грозять, але виповісти війни не зважаться.

її — зовсім слушно — важною віткою душпастирської праці.

Добродійну інституцію „Народна лічниця у Львові“ оснували львівські громадяни завдяки щедрій допомозі Митрополита. Дає вона безплатну лікарську поміч убогим хорим і цілого краю.

Тямив він і про малі діти убогих родин. „Товариству Вакаційних осель“ давав щедрі жертви, й тільки тим чином могло воно висилати що року бідні діти на свіжий воздух і літний віддих на село.

Всесвітня війна зруйнувала наш край, вигубила багато нашого народу. Недолюди замучили й повбивали тисячі невинних батьків і мамів. Лишилося багато беззахистних, округлих, воєнних сиріт. Колиж в 1917 р. вернув Митрополит зі заслання, став батьком воєнних сиріток. Отворив для них захисти й вивінував львівський захист просторими, земськими добрими. І найшли бідні сироти в сиротинцях привітливий, теплий куток, матерню опіку монахинь і хоть на якийсь час:

Забули бідні сиротята
О своїм горенку сумні:
Що вже не мають мамі й тата...

Оцінюючи належно вагу освіти для робучого народу, митрополит все відносився прихильно до Товариства „Просвіти“ й його діяльності. На канонічних візитах парохій часто заходив до читалень „Просвіти“. Року 1908. брав участь в першій українській просвітній конгресі в сорокліття заснування „Просвіти“, а завдяки його жертві могло се товариство отворити господарсько-огородничу школу в Милованю.

Навіть парцеляція двох великих маєтків: Коршова коло Коломиї (2.400 моргів) і Милованя під Станиславом (1.000 моргів), мала на меті

матеріальну поміч малоземельним селянам. Поля розпродано селянам по ціні їх дійсної вартости й на довголітні сплати. Двір, сади й 20 моргів городів дарував Митрополит Товариству „Сільський Господар“. Читальці „Просвіти“ в Коршові й Лісках дістали даром гарні ланки.

Не забув Митрополит про переселенців за Океаном, та про робітників емігрантів по різних краях Європи. Обіхав він майже всі наші кольонії в Зєдинених Державах і в Канаді, перевів в Римі поставлення двох українсько-католицьких єпископів в Америці. Перед війною вислав душпастирів для емігрантів в Німеччині, котрі не лиш душпастирювали, але й дбали про духові й матеріальні потреби емігрантів.

Довший час перебув він в українських коляоніях в Босні й Герцеговині, та перевів в них церковну й шкільну організацію.

До канадійських переселенців написав пастирський лист, а саме перед світовою війною 1914 р. видав Памятку для руських робітників в Англії, Аргентині, Бразилії, Данії, Канаді, Німеччині, Сполучених Державах, Франції, Швайцарії й Швеції.

Піднесли ми тільки деякі епізоди діяльності тільки деякі діла Митрополита-ювілята для робучого народу. Промовчуємо його матеріальні пожертви саме для тих кол, бо й не бажавемо дати подрібний розгляд сеї сторінки його 25-літної, плідотворної діяльності. Але й се коротке зазначення вистане, щоби ствердити, що ювілят був весь час не лише проповідником, але й виконавцем любови.

До всіх, що ллють свій піт і кров,
До всіх, котрих гнітуть окопи.

о. І. Рудович.

Мілітаризм в С. С. Р. Р.

Більшовики знають, що їх партія, яка має в своїх руках владу, зникаюче мала в відношенні до числа населення, що в більшості своїй невдоволене з їх правління, знають вони також, що вся Європа боїться більшовицької зарази й жде тільки відповідної нагоди, щоб могли розправитися з більшовиками та знищити їх. Знають і розуміють більшовики це все й тому стараються за приміром таки капіталістичних держав опертися на армії. Сталін заявляє виразно, що від цього, що мільйонові маси населення С. С. Р. Р. пізнають воєнне мистецтво, залежатиме доля радянського союзу.

Радянська преса розглядаючи питання занедбання червоною армією вишколення й технічного пристосіблення потішається цим, що революція віднесла перемогу не танками а людиною.

Червона армія опирається тепер на двох основних чинниках: на кадровій армії та міліційній.

Свідомі цього, що кадра творить інструкторські підстави, а на момент оборони треба покликати до бою весь народ, радянщина підготовляє всіма силами мілітаризацію громадянства. Для помочі в цьому змаганні заснували більшовики Військово-Наукове Товариство С. С. Р. Р., коротко В. Н. О. (Военно-научное Общество). Завданням цього товариства: 1) всестороннє скріплення червоної армії на основах вироблення боєвої самостійності 2) втягнення до чинної мілітарної роботи як найширших трудящих мас.

Ці завдання хочуть досягнути шляхом: а) наукових дослідів у ділянці теорії та й історії воєнної штуки на основах лєнінізму, однак при приміненні досвідів світової війни й революційних операцій, б) обзнайомлення в воєнним мистецтвом, в) розслідування стану воєнного мистецтва в чужих арміях, г) піднесення обсягу відомостей про воєнне мистецтво серед червоної армії кадрової й резервової, д) пропаганда мілітаризму серед громадянства від наймолодших літ до орудування орудям.

Відповідно до зачеркнених завдань В. Н. О., уконструовано вищу владу цієї інституції. І так: найвищою владою є скликуваний всесоюзний зїзд В. Н. О. Справжнім осередком і виконною інституцією є центральна рада В. Н. О. Тепер складається ця рада з 76 членів. Предсідником ради був Фрунзе. Тепер на чолі ради стоїть президія зложена з членів: Уншлихта, Бубнова та й Айдемана.

Сама організація В. Н. О. розпадається на звязеві окружні кружки, відділи при воєнній академії та вищих наукових заведеннях і відділи при центральних управах Наркомвоєнмор (комісаріату морських справ).

Окружні ради В. Н. О. кермують корпусними і гарнізонними відділами. Корпусні ради дивізійними — дивізійні полковими кружками, аж вкінці полкові ради кермують військовими і цивільними кружками і мілітарними товариствами.

Так всі комірки ширення мілітаризму тісно повязані зі собою, чи то в поодиноких військових відділах, чи при висших научних заведеннях, чи при середніх та при всіх фабриках і варстах фахової праці аж до „консомольських“ і „топірських“ (діточих) організацій. Вони всі тісно повязані зі собою та зіходяться в одному огнищі: в генеральному штабі червоної армії.

Що при цій мілітаризації громадянства не хо-

дить про політичну агітацію та комуністичні виховання, може послужити факт, що клич, що його Фрунзе поклав для В. Н. О., а що його тепер впровадив у життя його наслідник Ворошилов — говорить: „Меньше засадничих, загальних дискусій і міркувань, а за те більше праці над подробицями технічного переведення військових операцій.“

На окрему увагу заслугоє обяв організування в останніх часах сильної сіти В. Н. О. на селах серед світських селян.

І це одно найважливіше. Після тайних обіжників начальної ради В. Н. О. поручено передусім почати мілітаризацію села на Україні та на Білорусі.

Важне тут і це, що головним предметом цієї мілітаризації зазнайомлення селян з розвідною ділянкою...

Так працюють більшовики над піднесенням мілітаризму в себе. Правда, воно може їх скріпити, але й може вийти їм на загибель — як це сталося з царською армією, що дала почин до революції. А як згадано горі невдоволених з більшовицького правління в С. С. Р. Р. куди більше від більшовиків...

Смерть кардилала Мерсіє.

Із Брукселі наспіла вістка, що там 23. ц. м. пополу́дні помер по довгій недужі кардинал Мерсіє.

Бельгійський князь церкви був до 1906 р. професором університету в Левен. У р. 1906 став архієпископом Мехельну й примасом Бельгії. Із вибухом війни вславився він як політик. До війни славнозвісний письменник-філософ мало мав нахилу до політики.

Зараз, як тільки німецькі війська ввійшли до Бельгії він писав послання до Бельгійців, ізза яких попав у конфлікт із німецькою воєнною командою. Німецький генеральний губернатор Бісінг після кардиналові письмо з острогою, щоб не підбурював народу посланнями. Та кардинал-патріот не злякався й далі сміливо виступав проти Німців. Мимо цього Німці не важилися взынати кардинала. По скінченні світової війни їздив до Америки з відчитами, в яких остерігав Америку, щоби не надто няла віру Німцям.

Дня 23. січня ц. р. вислухав іше богослуження й попрашався з окруженням та зараз стратив притомність і за хвилину його не стало.

За кардиналом патріотом жалуватиме весь бельгійський народ.

Жидам не подобається Палестина.

Жиди нарід без Рідної Країни, без Вітчизни. Після зруйнування Єрусалиму Римлянами розійшлися вони по всему світові. Остав їм тільки спомина про обіцяну землю, про Палестину. В минулому столітті повстала серед Жидів партія сіоністів, яка поставила собі завданням зробити знов Палестину жидівською країною. Допомогли їм у цьому жидівські богатирі. І Жиди, головно з Росії, де їх переслідувано, стали масами переселюватися до Палестини. Рух цей ще зріс у світовій війні, коли Англія обяла протекторат над Палестиною. Правда, проти цього руху виступили Араби, що тепер творять більшість населення в Палестині. Приходило навіть до кривавих сутичок — та Жиди під

впливом сіоністичної агітації напливали дальше до Палестини.

Однак тепер, як виховить із часописних вістей, розчарувалися.

Харківські „Вісти“ доносять, що палестинські пристані переповнені Жидами. Всі вони намагаються виїхати з Палестини до Америки, до Польщі та інших країв.

А може найбільше переселиться їх до „нової Палестини“, яку хочуть для Жидів отворити більшовики над нашим Чорним Морем, на нашій Україні.

В Києві закінчилась недавно IV жидівська безпартійна конференція. Висліди цієї конференції кинули знова дещо світла на те, що діється на нашій землі з жидівською кольонізацією.

З відчитаної там статистики виходить, що протягом останніх 5 літ скольонізовано на Україні 170.000 десятин між жидову, що збіглась по наживу зі всіх сторін б. Росії. В самій катеринославській та херсонській губернії осіло 36 тисяч жидів на 100 тисяч десятин української землі, на прочі губернії припадає решта.

А слід пам'ятати, що кольонізація ще не скінчена, а жидів в Рад. Союзі ще багато.

Під парцеляцію.

Рада міністрів оповістила 9. січня ц. р. поіменний список маєтків, що мають бути розпарцельовані протягом року. Список обіймає 266 маєтків. Із них 181 маєтків знаходиться на етнографічно українських, білоруських та німецьких землях, а тільки 85 на етнографічно-польських.

А саме призначено під парцеляцію нм українському терені:

В Галичині . . .	7.240 га.
на Волині . . .	4.000 „
„ Поліссі . . .	2.900 „
„ Холмщині } . . .	3.435 „
та Підляшу }	

Всього 16.625 га

На етнографічному білоруському терені разом 10.895 га, а на етнографічно німецькому терені 11.780 га.

На етнографічно-польських теренах :

У Варшавському окружному	
Земсь. Уряді . . .	1.200 га
у П'юотрківському . . .	1.500 „
у Келецькому . . .	2.560 „
у Зах. Галичині . . .	2.025 „
на інших теренах . . .	3.445 „
Всього	10.730 га.

Із наведених цифр видно, що на т. зв. „кресах“ в 1926 р. визначено під парцеляцію 39.270 га, а в корінній Польщі лише 10.730.

Ось, мертві цифри, та вони говорять нам багато.

В. К.

Чеське правительство шукає порозуміння зі Словаками.

„Bohemia“ доносить, що Свегля вів довірочно переговори зі словацькою опозицією, щоби зєднати їх для правительственої більшости. Підставою переговорів є господарські та фінансові домагання Глінки.

У правительствених кругах думають, що Свегля вдасться довести до порозуміння. Соціальні демократи не грозять уже виступленням із коаліції на випадок порозуміння зі Словаками.

Польський сойм.

Із Варшави доносять, що найблизче засідання сойму буде в четвер 3. лютого ц. р. Цього самого дня відбудеться засідання соймової бюджетової комісії. На цьому засіданні міністер скарбу Здзеховський говоритиме про ощадности, що їх переведено, в бюджетовому прелімінарі на 1 26 р.

Дня 26. ц. м. відбулися наради соймової скарбової комісії над проектом новелі до маєткового податку. Прийнято внесення підкомісії яке усталює суму маєткового податку на 407000000 зол., а з цього на групу I. (хліборобство) припадає 150000000 зол., на групу II. (промисл) 180000000 зол. і на групу III. (торговля й т. д.) 69000000 зл.

Відкинено внесення, що податок можна сплатити акціями, натомість вдержано постанову, що можна заплатити податок облигаціями.

Знамениті слова св. Отця Пія XI. про пресу.

Усім, що цікавляться справою розвитку і поширенням католицької преси, слід звернути увагу на знаменний висказ св. Отця про пресу. Недавно на закінченні одного торжества в салі Папської Консисторії Пій XI. сказав між иншим таке: В старину люде не мали тих середників ширення науки, які маємо сьогодні. Тими середниками є нині книжки і часописи. Кажуть нераз, що якби св. Апостол Павло жив тепер, він ставби журналістом.

Сумніваюся — каже св. Отець — чи булоби так дослівно. Одначе без сумніву св. Апостол Павло, котрий мимо матеріяльних недостач по так далеких країнах своїми посланнями ширив Слово Боже, котрий ті свої писання ще за свого життя зумів так далеко поширити, без сумніву св. Павло певно бувби послуговувався пресою: книжками і часописами в ширенню св. Науки. Бо преса є нині могутньою розсадницею думок та ідей між людьми. (За Vie Catholique.)

Українські повстанці перед судом

Літом минулого року ведено перед Окружним Судом в Рівному карну розправу проти 101 селян з Волині за участь в Українській Народній Повстанчій (в скороченню УН.О), що поставила була собі за ціль повстанням відірвати від Польщі Східну Галичину, Волинь, Полісся, Підляшє і Холмщину та прилучити їх до Радянської України. Вироком тогож суду з 8 червня 1925. засуджено було десять по вісім літ, а тридцять один селян по чотири літ тюрми, разом всіх на двіста чотири літ тюрми. Майже всі засуджені в слідстві призналися до приналежности до УНПО. Засудженим не вчислено до кази слідчого арешту, який трівав через півтора року, значить — мали вони відсиджувати ще повні літа тюрми.

Проти цього засуджуючого вироку внесли всі засуджені відклик і дня 14. січня ц. р. Апелляційний суд в Люблині розглядав на явній розправі справу УНПО. Вироком з 15 ц. м. звільнив цей суд дальших шістьох обжалованих, а всім прочим по-нижував кару тюрми так, що одного засуджено

на чотири роки тюрми, десять по два роки, а прочих по півтора року тюрми. Надто Апеляційний Суд порішив зачислити всім обжалованим до кари відбутій слідчий арешт, так що майже всі засуджені з проголошенням вироку вийшли на волю.

Як оборонці виступали: адвокати д-р Степан Шухевич і д-р Маріян Глушкевич зі Львова, Гнігвіль з Варшави і Фухс з Рівного.

Ще справа підроблення тисячфранківок на Угорщині.

Французький прем'єр Бріан поручив французькому послові в Будапешті, щоби зажадав від угорського правительства дозволу участі французьких поліційних урядників при переслуханні обжалованих і свідків у франковій афері. По думці цього поручення французький посол явився в прем'єра Бетлена й предложив домагання свого правительства.

Будапештська поліція переслухує ряд угорських дневників, що розмовляли з начальним редактором „Matin-a“ Завервайном у часі його побуту в Будапешті. Завервайн мав висказатися некорисно про заховання угорської поліційної влади. Після зізнань дневників мав він сказати, що угорська влада робить труднощі в доходженнях в афері підроблювачів.

Будапештська поліція задумує, як говорити, почати карні доходження проти Завервайна. Та покищо це неможливе, бо Завервайн виїхав із Будапешту до Відня.

„Prawo lidu“ містить розмову з угорським соціальним демократом і секретарем гр. Каролія Діпер-Депезеном. Він заявив, що властивим ініціатором є військові організації на Угорщині, які підготовляли військову акцію проти суцесійних держав.

Діпер-Депес вважає, що несправедливо є звалювати всю вину на Альбрехта, прихильники Оттона теж не менше скомпромітовані, як і Альбрехт та його прихильники. Не ходить тут впрочім ні про Альбрехта ні про Оттона, тільки про акцію, яка прямувалася до розпочаття війни з Чехословаччиною та Югославією.

Діпер-Депес вважає більш небезпечною особистістю від Альбрехта та Оттона, архикнязя Йосифа, що має багато гарачих прихильників. Усю цю аферу на його думку можна зліквідувати тільки при допомозі морального натиску Європи.

Програма нового німецького правительства.

Дня 26. січня ц. р. канцлер Лютер відчитав у райхстагу правительственну заяву. В обсязі заграничних справ заява говорить, що новий кабінет опиратиме свою політику на трактатах із Льокарно та на програмі попереднього його кабінету.

Найважливішим завданням буде рішення що до вступлення Німеччини до Союзу Народів. Покищо згадує канцлер про зменшення окупаційних сил у Надренії та заявляє, що ведуться переговори в цій справі з правительствами антанти та що правительство Німеччини має надію на корисний вислід переговорів.

Що до внутрішньої політики, займеться правительство питанням виборчого права та відшко-

дувань для бувших пануючих. Старатисямуть поладнати цю останню справу без плебісциту.

Вкінці заявив канцлер, що правительство піддержує всі заяви, що їх зложили попередні правительства в справі ратифікації вашингтонської конвенції про 8-годинний день праці. Вхід в життя цієї конвенції Німеччина узалежнює від входу її в життя в Англії, Франції та Бельгії.

Правительство більшости в парламенті не має. Не беруть в ньому участі ані соціалісти (і комуністи) ані націоналісти. Але саме Лютер спекулює на те, що ухвали проти яких будуть голосувати пр. соціалісти — підопруть націоналісти і навпаки. В той спосіб хоче уряд тягнути тяжкий віз німецької політики в теперішніх невидних часах.

Якраз новий німецький уряд стоїть перед важними рішеннями. Німеччина має приступити тепер до Ліги Народів. Для формальности має внести подання о прийнятті, але справа самого прийняття вже давно вирішена.

Німецькі націоналісти поставили у парламенті внесення, щоби Німеччина здержалася з приступленням до Ліги Народів аж до того часу доки інші держави, що входять в склад Ліги не погодяться на рівноуправління усіх народів в справі розброєння та доки з Німеччини не скинуть відповідальности за війну. Такі вимоги ставили націоналісти вже й давніше. А тепер їх знов повторюють, щоби ясно очеркнути своє відношення до тої справи.

Німецькі націоналісти ведуть так звану принципіальну політику, а уряд шукає виходу з тяжкого положення в якому опинилася Німеччина — шляхом порозуміння з колишніми своїми ворогами.

Новий грецький король.

Із Атен доносять, що Пангальос задумує проголосити королем грецького князя Андрія, що оженився з англійською княгинею й живе постійно в Лондоні.

Нові вибори в Румунії.

Румунське правительство задумує розв'язати парламент 3. квітня, та розписати нові вибори на травень або червень.

Сплата італійських довгів в Англії.

Із Лондону доносять, що переговори в справі заключення італійсько-англійського договору в справі довгів доведено до кінця. Вальпі відбув нараду з представниками лондонських банків, що мають сплатити рати в перших роках. Хоча цифри рат ще не оповіщені, то однак думають, що річні рати виноситимуть від 4½ до 5½ мільйонів фунтів річно.

Справа українського університету.

Справа українського університету, що несподівано наробила тільки шуму в нашій пресі та в кругах нашого громадянства, знов відложена.

Як відомо, на 25 ц. м. було заповіджене перше засідання в справі державного українського університету. Це засідання мало відбутися в міністерстві освіти, однак не відбулося, — відложено, як подають телеграми, бо не явився ні один із українських професорів.

Польсько-радянська торговельна палата.

Польське міністерство внутрішніх справ затвердило статут польсько-совітської торговельної палати. Супроти цього, що приготування в цій інституції вже зівсім покінчені, отворення палати послідує в початках слідуячого тижня.

Арештування в справі надужить у польській Почт. Касі Ощадности.

У звязи з надужиттями в польській Почтовій Касі Ощадности, через що пішов за крати президент тої Каси і бувший міністр скарбу Лінде — арештовано великого польського промисловця з Лодзі Вільгельма Бава.

Більшовики арештували німецьких конзулів.

Більшовики арештували трох німецьких конзулів на Кавказі, яких обвиняють в шпіонажі проти Совітів.

Німецьке правительство запротестувало проти цього і дістало обіцянку, що конзулів випустять на волю.

Зєдинені Держави й Союз Народів.

Із Вашингтона доносять, що сенат Зєдинених Держав Північ. Америки прийняв 98 голосами проти 1 застереження, яким стверджує, що Зєдинені Держави не приймуть на себе ніяких правних зобовязань у відношенні до Союзу Народів.

Безробіття в Англії.

Число безробітних у Великій Британії виросло дня 18. ц. м., і мільон 215.900 осіб, цебто 83.833 менше ніж у цьому самому часі минулого року.

Франція бажає оставити ще контрольну комісію в Берліні.

Із Парижа доносять до бюро Райтера: Надіслане до маршала Фоша звітлення міжсоюзної контрольної комісії в Берліні стверджує, що Німеччина не виповнила в цілости зобовязань, що їх прийняла на себе в висліді нарад, що відбулися в падолисті 1925 р. Тому пійськова контрольна комісія повинна й даліше остати в Берліні поки не виконають цих зобовязань.

Мусоліні думає про романський бльок проти германського.

У розмові з римським представником „Eclair“ заявив Мусоліні, що Франція й Італія повинні злучитися сердечними звенами та утворити трівким бльок, що про його вчасніше чи пізніше утворення мріють деякі європейські народи. Мусоліні підчеркнув, що ніхто, а перш усього ніхто з Французів не повинен трівожитися справою італійської імперії, при цьому додав, що ніщо не повинно ділити Франції тай Італії.

Протипольські демонстрації в Італії.

В італійському місті Падуйі прийшло до протипольських демонстрацій. Причина їх була така: Один Поляк (Гайльман) студент університету

в Падуйі висказався погірдливо про італійців і заявив, що він булучи австрійським офіціром, сам застрілив трьох Італійців.

Це незвичайно обурило Італійців і вони устроїли демонстрації проти Поляків. Задумували навіть поїхати до Венеції і устроїти демонстрацію перед польським консулятом, але італійська поліція цьому перешкодила.

Арештування комуністів.

В Югославії арештовано велике число комуністів.

Слідство виказало, що комуністичною організацією в Югославії кермувала централія у Відні.

Мала антанта радить...

Як відомо крім великої антанти, цебто спілки держав, що виграли світову війну, повстала по світовій в йні мала антанта. Утворили її Чехословаччина, Румунія та Югославія.

От у половині лютого ц. р. збираються міністри цієї малої антанти на наради.

Предметом нарад має бути головню справа фальшування грошей на Мадарщині. А саме Чехя хоче намовити Румунію і Югославію, щоби вони разом з Чехією піднесли ту справу на засіданні Ліги Народів.

В малій антанті, як говорять втаємничені — гармонія псується. Румунія вимагає від Чехії і Югославії, щоби вони підперли Румунію проти большевиків, які вимагають віддачі Бесарабії.

Та обі союзиці не хочуть до тої справи вмішуватися, заявляючи, що їхня політика супроти Совітів інакша, як Румунії.

НОВИНКИ.

Від Адміністрації. Багато передплатників запитує нас, чи від тепер муситься передплачувати часописи тільки через почту — тому подаємо всім до відома, що це не мусить бути. Можна, як давніше, посилати передплату просто до Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, Сикстуська 39А

Збільшення об'єму „Нової Зорі“. Із огляду на це, що число передплатників нашого тижневика вже в так короткому часі значно зросло й даліше зростає, ми є в можности збільшити об'єм часопису з 8 на 12 сторінок. Наші передплатники у власному інтересі повинні зєднувати нам щораз більше нових передплатників. Коли число передплатників зросте бодай до кількох тисяч, моглимо заводити все нові уліпшення.

300 священиків арештовано в Москві. Ригські часописи доносять із Москви, що після арештування заступника Тихона, митрополита Петра, слідували в Москві масові арештування православних духовників. Всіх посаджено по в'язницях Г. П. У.

Зміна приписів про пашпорти. В нових приписах про видавання заграничних пашпортів до важніших змін треба залічити введення знижкових пашпортів для людей, що для заробітку мусять переходити границі держави морем, а саме для корабельних керманічів і рибалок, що займаються ловлею риб. Ціна цього пашпорту виносить 3 зол., а пашпорт цей важний на 1 рік. Змінено теж групу місячних прибутків для осіб, що мають право старатися про заграничні знижкові

пашпорти. Висоту прибутків піднесено з 300 на 600 зол. Цю точку поширено й на державних урядників. Заграничні пашпорти для осіб, що виїждять за границю в цілі шукання заробітку будуть видавані безплатно з речинцем важности на 1 рік.

Підроблювач двозолотівок під Львовом. Львівська поліція викрила фабрику двозолотівок на Клепарові біля Львова. Фабрика була дуже примітивна, бо гіпсова форма двозолотівки містилася в папіросниці. „Фабриканта“ Івана Іжиковського й його помічників арештовано.

Убийство вчительки в Войнилові. Містечко Войнилів у калуському повіті потрясла страшна подія — там dokonano вбивства на вчительці Шпрінгерівній. Коли Шпрінгерівна не явилася в школі подалися занепокоєні її товариші до її мешкання. Там представився їх очам страшний вид. На ліжку в калюжі крови лежав труп вчительки. Покишена біля ліжка сокира була знаряддям злочину. Убийником Жид, його вже арештовано. Убита є дочкою скарбового надкомісаря.

Кінець комедії з вел. кн. Анастасією. Із Берліна доносять, що велика княгиня Ольга заявила після відвідин у п. Чайковської, що вона не тотожна з княжною Анастасією й навіть не подібна до нїї.

На розслід недуги рака. Лондонський університет видав відозву, якою взивав до зложення пів мільона фунтів штерлінгів на розслід недуги рака. Відозва зустрінулася з корисним відгуком серед загалу. Доси зібрано на цю ціль понад чверть мільона фунтів штерлінгів.

Доля винахідника. Шведський учений д-р Густав Дален стратив перед кількома роками зір при дослідах із освітлюючими апаратами. Лямпи його винаходу освітлюють вулиці Штокгольму, а винайдені ним світляні сигнали примінують у Лондоні. Минулого року дістав нещасний учений нагороду Нобля.

Засуд старшин червоної армії. Як доносять рижські часописи із Пскова, розстріляли там 16 старшин червоної армії. Інших засудили на до смертну тюрму. Ця страшна кара стрінула їх за це, що вони відмовилися виконати присуд смерти на селянах бобруйського повіту, що в 1924 р. повстали були проти совітської влади.

Загальний православний церковний собор відбудеться в липні в Греції на горі Атос. Загальний католицький собор, як ми вже згадували хоче папа скликати в 1928 р.

Новий месія. В англійських Індіях в Азії проголосив себе якийсь молодий Індієць месією. Він називається Кіршна Мурті. Зібрав біля себе дванадцять апостолів. Він голосить якусь нову напів християнську, напів поганську науку.

Святе письмо Заборонили були більшовики друкувати в Союзі радянських республік перед п'ятьма роками. Тепер знесли заборону.

Землетрус у Надренщині. У надренських околицях повторилися кілька разів сильні землетруси. Серед великого гуку відірвалися звали землі гори Майзе й звалилися на долину та затамували дорогу. Ці землетруси є в звязи зі сильно вулканічно ділаючою околицею Айфля. Неврожайна височина Айфля покрита рядом великих баюр, що є тільки отворами давніх вулканів, виповнених тепер водою.

Львів, 29. січня 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7:35—7:38, канад. дол. 7:15—7:20, чеські кор. 0:23—0:23,25, лєй 0:3 00—0:3 25, франки фр. 0:29 00—0:29 25, фр. швайц. 1:45—1 48, англ. фунт 34:50.

ОГОЛОШЕННЯ.

Заява.

Видавництво „Добра Книжка“ отсим просить нас заявити що оголошене нею видавництво „Зоря“ не є тотожне з „Новою Зорею“.

НА ДНЯХ ВИХОДИТЬ

З ПЕЧАТНІ О.О. ВАСИЛІЯН В ЖОВКВІ

Повний Требник

НАШОЇ СВ. ЦЕРКВИ.

Одобрений церковними властями. Ціна приступня (на разі не усталена). Замовляти можливе тепер у Видавництві Ч.С.В.В. у Жовкві.

Новість!

ВИДАВНИЦТВО

1 том
за 90 гр.

„Українська Дешева Бібліотека“

почало видавати найкращі твори своїх і чужих письменників.

Що два тижні випустить „УКРАЇНСКА ДШЕВЕА БІБЛІОТЕКА“, 1 книжку великого обєму 120—160 сторін друку) в гарній двокольоровій обгорці по ціні 90 гр., враз з поштовою пересилкою. Місячна передплата за 2 книжки 1:80 зол., квартальна за 6 книжок — 5 зол., піврічна за 12 книжок 9:80 зол., річна за 24 книжки — 18 зол.

Хто вплатить квартальну передплату одержить як премію великий портрет одного з гетьманів; піврічні передплатники одержать як премію оден том оповідань Лондона; піврічні передплатники одержать шафку на 100 книжок гуцул. виробу.

ГРОШІ І ЗАМОВЛЕННЯ СЛАТИ:

„УКРАЇНСКА ДШЕВЕА БІБЛІОТЕКА“

24 томи
за 18 зол.

Львів, вул. Куркова 10. II.

Новість!

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).

Місячно в краю 1:50 зол.

Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

**Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.**

Число 5.

Львів, 7. лютого 1926.

Рік I.

З большевицького багна.

Большевики видають суми гроша на пропаганду. Платні большевицькі агенти, підплачені большевиками газети мають на цілі хвалити большевицькі порядки і большевицьке життя. Таких агентів і газет повно в кождім краю, в кождій державі, серед кожного народу. Такі агенти й газети є також у нас. У нас також можна знайти тихих людей і такі газети, що вихваляють большевиків.

Передовсім висувають наперед і хвалять так зв. „українізацію“. Правда, українізація, значить українщення ріжних зайдів, що їдять український хліб, заводжування українських шкіл, українського урядування по урядах, видавання українських книжок і т. и.“ се гарна річ. Але коли придивимось з другого боку, скільки шкоди приносять большевики українській душі, як по тих своїх школах деморалізують наші діти, що пишуть по тих своїх книжках і газетах, як затроюють ціле українське життя, то справді, ціла та українізація се ніщо супроти тої зарази, яку большевики ширять на Великій Україні. Їх робота се одно велике, страшне, злочинне вигублювання, винищування України...

Низше подаємо кілька інформацій із большевицького раю. Просимо прочитати то всьо уважно і продумати прочитане.

І так: одна французька газета подає, що наклад большевицького місячника „Безбожник“ збільшився з 15.000 на 210 000 примірників. „Союз безбожних“ уладив недавно чотиромісячний курс, на котрім вишколювано „безбожних“. В Москві відбувся конгрес безбожних і була протирелігійна вистава. Перед 18 роком життя не вільно нікому уділювати науки релігії, навіть в родині. Оснований в 1921 р. інтернаціонал молоді, котрого ціль виховувати молодь в комуністичнім дусі, числив в листопаді м. р. більше як 1,200.000 членів, з того 131.000 в Німеччині, 11.000 в Франції, 8.000 в Італії, 13.000 в Чехословаччині. В самій Росії організують навіть діти, називаючи їх „молодими піонерами“. Таких „піонерів“ було в Росії в 1924 р. 161.349, 1. січня 1925 р. аж 1,000.032, а в цвітні

того самого року 1,300.000. До сих діточих „піонерських“ організацій приймають діти звичайно між 9 і 10 роком життя, а бувають і значно молодші. Сих наймолодших називають „червоними вовчєятами“ або „жовтєвими дітьми“, на пам'ятку жовтєвої революції. „Правда“, комуністичний партійний орган, сама глузує, що сю молоду комуністичну армію ще занадто чути пелєнками. Над цими діточими організаціями стоять платні наставники в числі 26.000 чоловік. „Піоніри“ се нарибок комуністів.

З сього всього найгірше те, що між старшою комуністичною молодю запанувало страшне здичиння й здеморалізування.

Комуністичний молодець — 10 або 12 літний — має нетільки наглядати й контролювати в школі учителів, але також дома своїх батьків. Сих батьків обов'язаний він „зреволюціонувати“.

Ідеалом комунізму вирвати діти з під родинного впливу і виховувати їх по державних заведеннях. До сього однак не мають іще большевики відповідних середників і обмежуються до розкладу родини. Наслідки сього страшні. Малий „піонер“ грає в родині ролю агента і шпіона. В його прияві батьки не сміють голосно говорити. Дитина має боротися проти їх „релігійних забобів“. Скарги таких шпіонів перед судом на своїх рідник батьків — щоденним явищем.

Друга французька газета (соціалістична) пише таке про боротьбу большевиків з релігією:

Протирелігійна діяльність большевиків змоглася значно в останніх роках. З усіх усюдів надходять вісти, що бувші вірні касують свої церкви, синагоги й мошеї і переміняють їх на школи, гостинниці, діточі заведення, шпиталі і т. д. Сильна протирелігійна пропаганда йде не тільки по містах, але й по селах. Тут твориться щораз нові гуртки безбожних, а число таких, що ходять до церкви, з кождим днем маліє. В багатьох місцевостях утворено окремі курси для пропагаторів безбожності. Декуди знов, як пр. в Одесі, основано навіть протирелігійні семінарі для таких курсів.

Неменша пропаганда безбожності іде також між військом. Тому рідко коли побачиш жовніра

в церкві. Від жовнів шириться атеїстична зараза по селах.

Найсильнішу протирелігійну пропаганду ведуть більшовики між ортодоксами (православними старої школи). У сій роботі дуже їм на руку роскол православної церкви (на ортодоксальну і „живу церкву“). Дуже податними для атеїстичної пропаганди є Жиди. Жидівські робітники й молодь переважно атеїстичні. Купці зате придержуються сильно релігії. Число зліквідованих синагог незвичайно велике. Цікаво, що бувші рабіни належать до найрухливіших агітаторів атеїзму. Найтяжше йде пропаганда атеїзму між музулманами.

Протирелігійну роботу піддержує вся більшовицька преса. Крім того виходять окремі часописи на різних мовах, котрих головна ціль — ширення атеїзму. До пропаганди атеїзму уживають також радія. Від часу революції (1917) вийшло около 2.000 видань протирелігійного змісту...

Ще інша (німецька) газета говорить про новий більшовицький супружий закон. Силою сього закону кожде тілесне змішання є рівночасне з „регістрованим“ супружем. Комуністична держава не дбає ані про силу, ані про тривкість супружя. Їй іде тільки про те, щоби кождому тілесному змішанню та його наслідкам відповідали також матеріяльні наслідки. В часі супружя посідають супруги все спільно. Навіть земля є спільна. З окрема однак що до селян є застережене, що жінка має тільки тоді право до половини збору, коли працювала з чоловіком бодай при двох зборах. Сей закон використовують селяни так, що „женяться“ перед пільними роботами на весні, а перед другими жнивими „розводяться“ з жінками... Через те мають задармо робочу силу і не мусять ділитися збором.

Наслідком сього закону є страшна распуста і цілковитий упадок родини. Деякі змінюють жінки зглядно чоловіків що тижня. Інші мають по кілька, а навіть кільканайцять жінок і діти від кождої. Через те попадають їх діти на вулицю і збільшують і так велике число бездомних дітей.

Ось такий рай в більшевії.

Коли зважимо, що ніяка суспільність не може вдержатися без релігії і без сильної родини, то стане нам ясно, що більшовики ведуть свою суспільність на певну і очевидну загибель.

Нам тільки невисказано жалко, що й наша Велика Україна мусить коротати свої дні під більшовицьким чоботом та затроювати свою здоруву кров більшовицьким баціями.

Де причини?

Після світової війни в європейських державах, де влада в руках парламентарних демократій — панують кризи та безнастанні зміни правительств. Зачімо від Польщі. Кілько тут уже було правительств за протяг семи літ існування польської держави. А потім у її союзниці Франції. Тай чи тільки в них? А в Німеччині, в Австрії, в Чехословаччині, Югославії, в Нідерляндії. Скрізь постійні зміни правительств це неначе трівкий стан цих держав.

Деж причини?

Передумовою кождої культури сильний авторитет і висока пошана традиції. Таке маємо в католицькій церкві. Тут ієрархія є охороною перед усіми хвилевими індивідуалізмами, перед модними психозами та модними примхами. Тут передання, згідність століть, це друге джерело віри. Без силь-

ного ділання чинників традиції й авторитету нема теж і політичної культури. До народу належать не тільки ці, що живуть, але й ці, що померли. Ці останні своїми змаганнями, культурними творами, політичними й соціальними здобутками. Нащадки не повинні відкидати їх, а дальше продовжувати.

Авторитет забезпечує загальнонародні справи перед вибуялими інтересами одиниці. Він продовжує традиції, не піддається пробним досвідам дня та примхам припадку й зберігає напрям правління від безнастанних зикзаків.

Недостача авторитету та традиції це прикмета парламентарних демократій. У них правительства з низу, з маси. Та народ, маса це неначе той лан збіжа, що хилиться то сюди, то туди, за вітром. Парляменти цеж відзеркалення маси, поділеної на тисячі противств, примховатої. При кождому важнішому питанні приходить до змінних уложень більшости. Тож ясно, що й правительства, що вийшли з якоїсь більшости мусять теж підлягати безнастанним змінам. Це вже недуга новітньої Європи; нема ні політичних чинників традиції, ні сильних авторитетів. Де повинні стояти дуби, там стоять стебла — де повинні мати значіння традиції, що з них говорять геройські віки народів, там має значіння буденщина. Та що без авторитетів, без провідників не йде в світі, то до керми приходять псевдоавторитети: великі плітократичні (богатирські) сили нових часів. Вони мають у своїх руках телеграфічні бюро, часописи, університетські катедри, політичних адвокатів — і при їх допомозі роблять зависимими від себе всі правительственні машинерії.

Одностороння влада з гори не зазначилася добром в історії. Вона довела до скрайнього абсолютизму, що в пересвідченні, що „держава, це він — король увесь народ уважав тільки робучим тяглом, жерелом прибутку. Само собою, що мусіло прийти до усунення такої форми правління. Та протилежна крайність і одностороннє панування з низу, чи не страшніше. Воно доводить до цього, що державний авторитет стає кістю, біля якої друкється гієни, державнаж господарка стає стайнею, що за неї жеруться вовки, воно доводить до цього, що вкінці значить: республіка це мошонка, а прим. французька республіка це: „брати Ротшільди“, що значить, що плітократичні сили не тільки що мають куди менше зміслу для рідної країни, для патріотизму, для мистецтва та для письменства, як прим. Людовик XIV, але й куди краще розуміються на виснажуванні країв, як розумівся на цьому соняшний король із Верзалю.

Ось де причина лиха! Та деж рятунок? Над цим ломлять голови, роздумують тепер найбільші уми культурного світа. А безпосередню причину до таких роздумувань дало їм не тільки важке положення європейських держав, але й заведення диктатур в Італії та в Еспанії. Це останнє насуває думку, чи й у інших державах заміна парламентів диктатурами не булаб рятунком із важкого положення. Не легко правда зробити таку заміну в державах, де демократизм просяк уже в „кість і кров“ народу. Та раз порушена думка не сходить уже зі стовпців часописів.

Наведемо кілька таких голосів.

Віденська „Reichspost“ почала друкувати відповіді на питання: „Чи є загальна європейська криза парламентарних систем?“

Замітне, що більшість відповідей притакує питанню та обстоює на будуче, головню для

народів, де недуга парламентаризму вже явна, консервативніші, авторитетніші системи. Навіть такий оптиміст, як канцлер д-р Зайпель, признає: „Де вже глибоко вжерся сумнів щодо стійності парламентаризму й де цей сумнів удержується, там не перемогти його реформами парламентаризму, там уже сам сумнів доведе до кризи парламентаризму, там треба признати: одно й це саме не для всіх добре.“

Високо цінений в Америці й у наукових і в політичних кругах архієпископ Гленнон із Санкт-Люїза, каже: „Європа здається не потребує демократії. Відколи ідеали світової війни, що мали рятувати світ для демократії, не здійснилися, маємо вражіння, що латинські народи хочуть рятуватися іншими способами. Як Італія, так Іспанія втратили довіру в демократичні ідеали й конституційні правительства. І дійсно диктатури в цих краях кращі, як парламенти. Романи потребують очевидно сильної руки, що правила ними, що булаб у стані зробити кінець хибабам й підкупствам, що цвіли за дотеперішних правительств. Вражіння, що їх зібрав я за час мого недовгого побуту у Франції, пересвідчили мене, що цей народ можна легко привести до цього, що він підпре кожне правительство, яких воно недомагань не мало і як часто воно не змінювалося, бо маси зрештою тільки крайня нужда. Та коли вже у Франції прийде до дійсної кризи, то й там може наглий зворот привести до диктатури, що зробить кінець безнастанному відсуванню відповідальності. Колишній управитель Босні й Герцеговини, генерал оберст Степан бар. Саркотіц, каже: Думці, що західні демократії показалися добрими в світовій війні й тому до демократії належить будучина, не достає об'єктивності. Перевага обох середньо-європейських цісарств супроти західних демократій і обох зв'язаних із ними монархій була чейже видна в трьох перших роках усім. І вона

булаб вдержалася й у четвертому році, колиб цим демократіям не дали були помічі всі часті світа: Американці, Азійці, Африканці й Австралійці. Тож твердження про вищість західних демократій позбавлене основ, Добрими виявилися династії, що мають свій корінь у народі, добрими виявилися престілі, традиції й авторитет. Зважуся на сміливу думку, що колиб не звалили були монархії, то народи вже тепер, по семи літах, переболілиб війну. Історія скаже ще колись, чи західні демократії не дали підстав до ще більших катастроф і що правдивий був висказ Ніцшого: „Модерна демократія це історична форма занепаду держави“. Справді демократична політика мусілаб була уже в Парижі — при збереженні оправданих відшкодувань — звернути увагу на постійну, впорядковану й мирну будучину всієї Європи, та святий егоїзм переміг розум і вигляд на дальше та натворив лиха. На сході диктатура пролетаріату, а на південному заході диктатура панів, а між ними хисткі міщанські демократії, поперетинані сильнаціональними, соціально-демократичними й комуністичними партіями, вкінці централістичні олігархії в наслідних державах. Цей справді невеселий вигляд виправдує питання: „Куди пливе Європа? Чи до комунізму, чи до диктатури, чи до демократії? Чи до загибелі?“ — Іспанський посол у Відні Antonio de Layos y Beaumont наводить, як прийшло в Іспанії до диктатури: Тут прийшли надужиття, що їх приносить із собою загальне виборче право з усіма ошуканчими й неморальними привичками, виборче право, що сприяє тиранському впливові політиків-самолюбів, що шукають тільки власної користи. Ці надужиття ввели таке замішання в парламентарному устрою, що країна могла потрапити в безлад, тимбільше, що старим політикам не ставало цивільної відваги. Вистане вглянути в парламенти всіх країн нашого континенту, щоби впевнитися в нетрівкості си-

Д-р. ІВАН КЛЮГ.

Останній шлях Івана Гонтаря.

Іван Гонтар був уже сорок три роки вчителем у невеличкому опільському селі. Це була його перша й остання тай-одинокі посада. Важко приходилося йому рішитися на відхід — та він пересвідчився вже аж надто, як вичерпалися його сили, тож совість веліла йому не оставатися.

І він пішов одної днини в шкільну салю та написав прохання, щоб дали вже його в відставку. До прохання додав всі вимагані прилоги.

І шкільна влада вволила його волю.

Іван Гонтар міг відійти — він скінчив уже свій життєвий труд. У відповіді на прохання про відставку признали його довголітню й корисну діяльність... тепер прийшла година розстання. Громада, що в ній виховував він дітей і діти дітей, хотіла зробити вчителю на прощання ще приємність і подарувала йому гарне й вигідне крісло. Парох виголосив перед представниками громади, що передавали дарунок, промову до вчителя й до його учнів та учениць, що теж були зібрані в салі...

І як старенький сивоголовий парох говорив, стояли йому слези в очах — вониж оба парох і вчитель довгі літа жили разом і разом трудилися. Дві школярки сказали тужливий прашальний вірш. На прикінці від спинюваного плачу ледви

могли говорити. І зі старим учителем не було краше. Він бувби найрадше взяв голову в руки тай голосно заридав — та він зібрав усі сили й сказав своє останнє слово, що мав іще сказати до старих і малих, тільки мусів спішитися, бо якийсь невиносимий тиск у серці не давав йому говорити.

Потім підійшли війт із парохом до старого вчителя й хотіли відпроводити його аж до залізничної стації. Та старий учитель хопив правицю пароха й лівицю війта й прохав, більше очима, що зайшли слізьми, ніж словами, що так важко добувалися йому з уст:

— О, позвольте мені самому відбутися цей останній мій шлях!

Оба мужі зрозуміли його в цілому його болю... й сталося так, що Іван Гонтар дорогу зі свого місця праці міг відбутися сам один, як бажав собі.

Він отворив іще в останнє шафу. Хто прийде на його місце, не найде ніщо, що требаби згнати. В житло, що було по другому боці шкільної салі, не хотів він уже заглядати. Усю обстанову вивезли вже до міста, де хотів Іван Гонтар дожити свого віку — а порожніх кімнат він ніяк не хотів уже бачити. Ще рав глянув кругом по салі... на пусті лавки... на малюнки по стінах, на таблицю. Шматок крейди впав був на землю, він підняв його й поклав на своєму місці.

Потім вийшов...

І пішов стежинкою, що вела до церкви й на цвинтар. Там була могила його жінки. Трицять

стеми, що таксамо як системи минулих століть — далека від цього, щоб бути неминучою. Колишній угорський міністр д-р Грац пише: „Парламентарна демократія в конституційній монархії була системою взаємної корекції, системою минулих століть, при якій небезпеки абсолютизму виминалося таксамо, як і небезпеки занадто на край загнаної демократії. Ця система не була ніякою порукою до досягнення найвищої цілі політичного розвитку, зате порукою проти деяких темних точок політичного життя, які появляються й під абсолютною і під крайнодемократичною системою. Приносив абсолютизм часто конфлікти між пануючими й підданими, то крайня демократія виявлялася часто тільки як право звільнитися від найнездарнішого правління. По моїй думці схиблена кожна занадто одностороння система тай небезпечна для розвитку. Куди краще функціонують мішані політичні системи, при яких вибір найкращого до керми державою послідує після комбінації різних метод і при яких є більше жерел державного авторитету, що зрівноважуються й так творять стан політичної рівноваги, що найбільше сприяє спокійному та при цьому корисному розвитку. Кожна односторонно збудована система попадає в покусу надуживати своєї влади. Чи це буде демократія, чи абсолютизм. Крайня демократія може бути так само нетолерантна й невиносима, а заразом і таксамо пуста та вбогодуха, як лихий абсолютизм. І хто припадково не симпатизує з пануючими ідеями, ні трошки не почуватися краще як в абсолютній системі. Сила влади й парламентаризм мусять бути так побудовані, що одно поправляє друге та оба взаємно запліднюються. Криза парламентаризму вийшла на мою думку з пересадки демократичної ідеї. Криза зникне, коли знайдеться корелят для цих пересад і утворить якісь мішані правління, що може статися таксамо добре через поворот до давних

політичних форм життя, як і через винайдення „нових політичних метод“...

Як бачимо, люде здебільша бачать рятунок у золотій середині. Чи це правильно — покаже будучина. Системи правління не змінити з сьогодні на завтра — і нові системи мають вигляд тільки тоді, коли вони є вислідом органічного розвитку. Може теперішні часи й мають завдання поглядової науки. Тож і ми, хоч покищо недержавна нація, стараймося використати цю науку. Така наука — найкраща праця, що тепер може бути зроблена для сподіваної кращої будучини. Ш. Ц.

Громадянству під увагу.

Українська Християнська Організація утворилася саме в ту пору, коли з одної сторони розлад у нашій суспільності доходив як здавалося до крайніх меж, а з другої сторони вже стали помітні признаки нових настроїв і стремління до порозуміння та об'єднання.

Здійсненням тих стремлінь: знайти насамперед трітку точку оперття і на ній розпочати творчу додатну працю, утворення Української Християнської Організації. Тією основою, так вправді давною але й від давна знехтованою людьми є католицький світогляд. Боевим кличем у праці нової організації є: „Все відновити в Христі!“ Так все! То значить, що не лише особисте, не лише родинне, але й народне суспільне, культурне, економічне життя поєдином спиратися на великих заповітах Христової науки і кат. Церкви.

В тім вся суть і мета нової Організації. Хто підсуває їй інші завдання і цілі та інші мотиви, той не розуміє її ідеї. І може тому з недостачі розуміння ідеї Укр. Христ. Орг. ще досі не відкликнулось на її поклики „багато званих“.

два роки тому зложили її тут на вічний спочинок. Перед могилкою спинився старець іще раз до останньої молитви, до поздоровлення останнього. Дрож пробігла по всьому його тілі. Та він стиснув губи й переміг себе, запанував над бурею, що зривалася в його серці. Потім упав на вколішки й зірвав листок плющу з могили. Здавалося йому, що земля наче притягає його до себе й він мусів ужити зусилля, щоб підвестися. Повагом він подався до церкви. Пішов подякувати Господеві за все щастя й горе, що зазнав за протяг сорок трьох літ і думати про живих і мертвих, що з ними звела його разом його діяльність та розмовитися тут в останнє з Богом.

Була соняшна, ясна, осіння днина. Із кріслих лип, що росли біля церкви спадав вялий, пожовклий лист і шелестів під повільним ходом старця.

Він пішов бічною стежинкою, щоб не мусити вже переходити попри школу.

Так вийшов на дорогу, що вела до залізничної станції. Треба йому йти годину, щоб дійти до цілі, треба йти годину шляхом, що ним ішов тисячу разів у часі своєї сороктрилітньої служби в невеличкому опільському селі.

І слався шлях покритий сірим осіннім пилом. Праворуч лисніли в осінньому сонці жовті й білі квітки, а ліворуч бренили всіма красками осені ліс. Було вже близько полудня. Дорога була самотня, безлюдна. По синьому небі йшли малі білі хмаринки. Сонце, мов за легким серпанком, світило блідим золотом. Ластівки сиділи на телеграфічних дротах, готовилися до відлету в вирій.

Та Іван Гонтар не бачив цього всего. Картини минулого виступали перед його душею й стискали його серце.

Ах, як часто й із як різними думками ходив він цим шляхом за протяг минулих сорок трьох літ.

Коли вперше пустився цим шляхом, вийшов був саме з учительського семінаря. Ніс із собою в кишені йменування на помічного вчителя. Мав тоді двадцять літ. Іван Гонтар бачив себе знов таким, як був тоді. Він бачив знов темні кучері, що спадали йому тоді на чоло — тепер волосся йому зрідло, виніжніло та побіліло. Поглянув на паличку зі слонівковою ручкою, що йому подарував шкільний товариш на прощання. Тоді, як він уперше йшов цим шляхом, весело вимахував цією паличкою і повен юнацьких сил, тепер мусить уже сильно опиратися на палицю, бо йти йому сьогодні важче як перед сороком трьома роками.

Перед сорокома роками, три роки після його першої подорожі цим шляхом, їхав він теж цією дорогою. Влада дала йому на прохання всієї громади місце вчителя, коли помер старий учитель, що його помічником був Гонтар. Тоді новийменованому здавалося: шлях стелився золотом і тільки рожевими квітами надій обополи сповитий, коли він їхав ньюо легеньким возиком, а при його боці гарна, молода жінка. Із ньюо повинчався він у своєму родинному місці.

О, він бачив тепер це все знову... як вони обоє, попід руки їхали напроти свого щастя. Він чув знову солодкі слова, що їх вони шептали собі... Минулося!

(Дальше буде.)

Пора вже отрястися з байдужности та вигідного очікування: „що то вийде з того“, а всім стати до спільного діла. Укр. Христ. Організація мусить об'єднати як найбільшу кількість членів, щоби могли справитися зі своїми завданнями. Вправді число членів Укр. Хр. Організації постійно зростає. Зі всіх сторін краю і з поза меж його напливають членські заяви щоденно — шлють свої членські вкладки і із серця йдучі слова заохоти та бажання успіхів. Але все те ще за мало для так широко закроеного діла Української Християнської Організації. Тут потрібні маси членів. Бо лиш коли організація опреться на широкі народні українські маси, щойно тоді зможе вона сповнити як слід свої великі завдання.

Важна справа.

У цьому числі містимо відозву нашого найстаршого освітнього товариства „Просвіта“. З чим же звертається до громадян Українців наше найстарше товариство. Воно завзиває їх, щоби усякий хто почував себе Українцем вписався в члени „Просвіти“.

А ти, Шановний Читачу, прочитаєш цю відозву, або й не прочитаєш тільки з заголовка пізнаєш, що це з „Просвіти“ той спокійнісько відложить часопис.

Чи не так? Колиб воно так не було, то сьогодні не булоб на землі України ні Українки, що не вважалиб собі честю належати до великої сім'ї членів Т-ва „Просвіти“, до найстаршого нашого культурно-освітнього товариства, до матері всіх товариств, до товариства, що без огляду важкі перепони вже так багато зробило для рідного народу — колиб так не було, тоді кожен Українець і Українка сказалиб собі: Я Українець, я Українка, тож мушу належати до „Просвіти“, тоді не потребувалоб товариство видавати ні відозв ні закликів, не потребувалоб заохочувати до впису в члени „Просвіти“, бо не булоб уже кого закликати, всі ми булиб одна велика, „нова семья“, семья, що розуміє вагу освіти всего народу, всі булиб членами „Просвіти“.

Та так не є! І наше найстарше товариство, ще тепер по близько шістьдесятилітній діяльності мусить закликати нас, щоби ми вписувалися в члени...

А чому це так? Тому, що ми ще досі не розуміємо й не хочемо розуміти народніх загальних справ і в усьому шукаємо зараз особистої користи.

— Я належавби до „Просвіти“, якби мав щось за це — говорить так не один, навіть не червоніючи — як би „Просвіта“ давала за вкладку книжочки, як давніше, то ще — а так — що я з цього маю...

Колиб ми всі були свідомі Українці, то певно не почуваб „Просвіта“ такої відповіді ні відкого — кожен Українець і Українка вважавби собі за честь належати до товариства „Просвіти“ навіть колиб воно не давало йому особисто ніяких користей. Але так не є! Кожен член, як бачите з заклику „Просвіти“ має навіть особисті користи...

Тому звертаємося до наших Читачів — прочитайте уважно заклик нашого найстаршого товариства й не відкидайте залученого чека й коли хто не є ще членом товариства „Просвіти“, нехай негайно вишле 2 зол. як членську вкладку, а коли вже й вкладку заплатив, то нехай зєднає бодай одного нового члена й залученим чеком вишле членську вкладку. — Цього вимагає народній обов'язок і честь народня кожного з нас, як Громадя-

нина Українця й добро й честь усього народу нашого. — Покажім бодай таким легким до виконання ділом, що ми свідомі Українці! Вписуймося самі, хто ще досі не є членом товариства „Просвіти“ й других заохочуймо, намовляймо.

Хто придбає бодай одного члена товариства „Просвіти“, цей вже зробить корисне народне діло.

Тож до діла, не гаймося ні хвилини.

Підбиті азійські раси й небезпека війни.

Найважче питання, що перед ними стоїть тепер світ, а передусім західні народи — це пробудження підбитих рас. Світова війна розбудила приспані інстинкти расової свідомости.

Від берегів середземного моря аж до західних берегів Тихого Океана розгорілися сотки мільйонів азійських народів новими ідеалами. Економічні причини розпалили наново почування, що грозять конфліктом між „білими“ й „коліровими“. Похід „білих“ переможців мусів скоріше чи пізніше довести до повстання. Як дозго підбиті були невідомі та без освіти, підчинялися легко вищій інтелігенції та багатшим засобам переможних великодержав. Та політика британського імперіялізму, так правити підбитими народами, щоби їх піднести до вищої цивілізації та вкінці зробити їх зрілими до самоуправи, мусіла накинати питання, чи правління всіма цими великанськими просторами вести зовні чи з нутра.

Стара віра білої раси, що її післанництво „управляти світ“ знаходить щораз більший спротив. Противляться цьому не тільки народи, що політично підбиті, але й народи, що є тільки під економічною зверхністю. Це й основна причина теперішніх труднощів у Китаю.

Стара ідея про право народу з вищою цивілізацією та з вищим економічним розвитком, панувати над прочим світом мусить бути добровільно закинута.

Постанови Союзу народів це ясний приклад цього розвитку. Без огляду на краску народу, расу, та величину приймають народи в повному рівноуправленні до Союзу народів.

Колиб і пробували задержати панування білих рас над коліровими, то таке змагання мусілоб із часом недописати. Тут входить у гру число. Рідко беремо під увагу, що на сім громадян британської імперії є шість колірових. Розріст демократичної ідеї поширився вже на всю Азію. Славну заяву президента Вільсона про „право самоозначення народів“ скрізь привітали підбиті раси як *magna charta* у звільнення. Демократичні краї прийняли принцип, що правительсто це заступництво кількості, а не конче якості. Колиж прийнято принцип „числа“ як форму правительства то, хоч і як це болюче для білих рас, ніяк не спримо дійсности, що будучина світа при колірових расах.

Цей вигляд викликає найнеспокійніші та найнесподіваніші питання. Та чи справді мусять вони бути страшні, як можуть нам показуватися при поверховному міркуванні? Відповідь на це питання зависить від становища білих супроти безсумнівного права колірових на незалежність і рівність, як тільки вони дійшли до зрілості.

Коли білі вперто старатисямуть задержати

політичну й економічну зверхність над численнішими колірними расами, то є тільки один можливий кінець, а саме світова організація „білих“ проти „колірових“ у війні, що перед її страхіттями мусить зжахнутися уява. Та по правді до цього не мусить дійти.

Не прийде до цього, коли віддасться „підчиненням“ все зростаючу участь у правлінні їх власних країв і коли їх так підготувиться до остаточної самоуправи.

Коріння можливого антагонізму між „білими“ й „коліровими“ є куди менше расової, як економічної природи. Це свідомість економічного використання їх країн чужими та перепони, що їх ставлять білі нації великим расам, як Японці та Китайці. Ці народи пізнають, що це їх краска причиною їх економічного підчинення й це загальне позбавлення прав стягає їх в одно саме під знаком краски. Колиб не було цього економічного обезправнення, колиб вони не мали почування, що їх краска й раса є пятном їх меншвартності, то їх расова свідомість може не булаб зівсім ворожа білим.

Різности раси з їх змінними признаками й із їх власною історією, що в значній частині розвинулися з різних кліматичних умовин, мають велику вартість для світа. Воно й небажане й неможливе винищити ці різниці й привести всі народи під одно знамя.

Загалом це важке питання можна розв'язати тільки тоді, коли признаємо, що „всі люде родилися рівними“ й таксамо ніяка нація не має права відбирати другій рівноуправнення раз на все.

Коли всі це зрозуміють, тоді напевно не буде й небезпеки війни ні в Азії, ні ніде в світі.

Пилип Сн.

Громадянинне! Впишися і стань членом „Просвіти“!

Після смерті о. Івана Дженюкія.

Наша суспільність є дуже легковірна. Вірить усяким дурненьким нераз поголоскам, не перевірявши справи докладно, не розібравши її критично. Крім того ми цілком не розбираємося на так зв. висшій політиці. Ми беремо всьо просто, звичайно, оцінюємо високі й замотані часто питання зовсім по господарськи. І ще є одна у нас хіба. Ми не вміємо шанувати чести других осіб, ми часто кривдимо найневинніших людей.

Приміром сього особа недавно помершого апостольського візитатора о. Івана Дженюкія.

Супроти нього прогрішилися наші люди і згаданою в горі легковірністю і непошануванням чести та доброго імені невинного чоловіка. Крім того виявили при сім також свої господарські політичні спосібности. Очевидно, не всі ми скривдили Покійника. В першій мірі провинився тут перемиський „Український Голос“, а відтак львівське „Діло“ поміщенням статті п. П. Карманського під заг. „Візитатор України. Хто був о. І. Дженюкій“?

Супроти голосів обох названих часописів подаємо низше згадку про о. Дженюкія берлінського. „Українського Прапору“, органу кругів, котрі найкраще можуть знати, хто був справді о. І. Дженюкій?

В „Українським Прапорі“ (ч. 2. з 15 січня с. р.) читаємо:

„В тихій невеличкій келії скромної домівки місіонарів св. Серця у Римі покінчив дня 6. січня с. р. з питомим собі погідним спокоєм і ясністю ума шістьдесятьлітнє життя о. Іван Дженюкія.

Помер Покійний як звичайний монах без висших церковних відзначень і достоїнств; похоронений віз третьої, найдешевшої категорії, перевіз його домовину до гробниці місіонарів його чину.

Церква супроти суспільного питання.

Про суспільне питання писалося у нас вже чимало по різних наших християнських часописах. Неодна вийшла вже також про се книжка чи брошура. Пригадаємо хочби славне пастирське послання нашого Митрополита про суспільне питання (вийшло перед війною). Се питання таке важке, що ніколи не заможно про нього говорити. Головна передовсім для нас річ знати, як на се питання дивиться католицька Церква. Бо як дивиться Церква, так і ми мусимо дивитися.

Ми вже згадували в попереднім числі, що недавно тому оголосили австрійські єпископи настирський лист про суспільне питання. Сей лист є дуже важний. В нім виказують єпископи погляд католицької Церкви на лібералізм, соціалізм та большевизм і вкінці подають вказівки й науки про те, як зарадити теперішньому поганому суспільному положенню цілого людства.

З огляду на велику вагу сього послання передаємо його зміст також у нашому часописі.

* * *

Нові часи, часи численних винаходів на всіх областях техніки, часи сильного зросту промислу й торгівлі, заповідали великий поступ народнього господарства, заповідали нову весну народів. Та

сі сподівання не сповнилися. Лихо яке було, таке й є, ба ще навіть збільшилося. Папа П й XI. малює в своїй мировій енцикліці сумну картину сього лиха. Згадавши про зовнішні, міжнародні ворожнечі та про пресумні наслідки світової війни, пише він: „До сього прилучаються внутрішні ворожнечі, що загрожують існуванню держав і цілих суспільностей; на першій місци слід оставити класову боротьбу, що винищує народи та наносить велику шкоду праці, рукоділству й торгівлі, приватному й публичному добробуту. Се нещастя збільшається ще через зростаюче пожадання зовнішніх дібр з одного боку, а вперте встоювання посідання з другого боку, а з обох боків спільне лакеїство й жажда панування. Наслідком сього повстають по части добровільні, по части вимушені штрайки, народні бунти й державні репресії, що виходять на велику загальну шкоду...“

„Лихо втиснулося навіть до родинного життя і викликало здичиння обичаїв. Людей різного віку й різних становищ опанував якийсь несупокій й невдоволення. Слідна загально нехить до послууху й до праці. Замість довіря й певности бачимо журбу й страх, замість духа підприємчivosti й праці — бездільність й неробство, замість спокійного ладу — замішання і безрадість. Торговля між народами устала, наука й мистецтво дрімає. Людська суспільність вертає до варварського здичиння. Якаж причина сього стану? Папа вказує на слова Ісуса Христа: „Всьо се зло з нутра ви-

Але жалібна громада, що супроводжала в останнє його домовину, являлась зовнішнім знаком сих великих трудів і всесторонньої рухливої діяльності, якими було багате життя Покійного. Були там представники папи і найвищої церковної ієрархії, представники італійського правительства в особах міністрів внутрішніх справ і освіти, сенатори, парламентарні посли, журналісти, дипломатичні представники чужих держав, відпоручники міста Риму й італійського громадянства, шляхта і робітники, банкири й бідаки, університетські професори і школярі. Одні прощали його як людину, що належала до вельми визначних церковних діячів, якого імя вичислювано від довшого часу при кожній новій номінації кардиналів, або як виконавця різних дипломатичних доручень; другі як місіонера, що сповнював свого часу своє місійне завдання серед дуже примітивних чорних тубольців Нової Гвінеї, або як визначного і кермуючого члена італійського товариства для побороювання невольництва; треті віддавали йому останню честь як ученому теологові з широким поглядом і з відвагою боронити своє переконання; інші як італійському патріоту і прихильникові порозуміння між Ватиканом та Квіриналом, або як людині яка нікому не відмовила своєї поради чи помочі, були й такі, що прощали Покійного як члена своєї постійної меншости, що готова боронити, справедливо справу і заступати свою думку коштом своїх особистих користей чи почесей.

О. Дженокі перебував панованні трьох папів, а покінчив життя в часі понтифікату четвертого, За Льва XIII. і Бенедикта XV. почувався він краще, за Пія X, який вислав його як апостольського делегата до Перу для розслідування тамешніх соціальних відносин гірше; як було за час теперішнього понтифікату, треба полишити історії й будучому відкриттю ватиканського архіву для сучасних документів.

Покійний був відомим нашому громадянству.

Осінню 1919 р. був він назначений апостольським делегатом до українського народу заходами тогочасної української місії при Ватикані. Його завдання відносилось в першу чергу до придніпрянської України. На місце свого призначення о. Дженокі виїхати не міг ізза перепон, які ставило йому тодішнє польське правительство. Щойно опісля і зі значним опізненням приїхав до Варшави, де стрів Уряд УНР. з от. Петлюрою й застав приязні зносини між Польщею і урядом УНР.

При кінці 1922 р. назначила його апостольська столиця а остольським візитатором (розуміється у відсутности митрополита Шептицького) для Західної України. По всякій правдоподібности одержав він з Риму інструкції розглянути становище греко-католицької церкви, стан натовгу духовенства й можливости примирення українців з Польщею. Се був саме час, коли представники Польщі за кордоном всякими способами переконували, що співжиття українців з Поляками в Польщі дасться якнайкраще поладнати. О. Дженокі, приїхавши до Львова, застав якраз народини автономічної орієнтації в українських кругах, а в церковних справах побачив серед кругів нашого духовенства ті різниці поглядів, які в слідуєчих роках розрослись до прилюдної боротьби поміж нашим духовенством і втягнути в неї наше громадянство.

Сих пару фактів треба було пригадати для будучої справедливої оцінки становища о. Дженокія до української справи взагалі і його ролі у вирішуванні Ватиканом справ греко-католицької церкви з окрема. Те, що бачив Покійний в 1919 р. у Варшаві й дещо з сього, що довідався в роках 1922—1923 у Львові, не могло скріпити опозиції проти заходів Польщі й її приятелів у Ватикані.

Дехто з нашого громадянства, знаючи в о. Дженокім одинокого представника Ватикану, що мав обов'язок познайомитись з українсько-польськими відносинами і приписуючи йому ріша-

ходить". (Марк. 7, 23). З пожадання уживання, з лакізмства, з гордості чоловіка. Головною однак причиною сього всього є по словам папи, те, що „люди покинули Бога й Спаса Ісуса Христа“. Для того попали вони зі стану давнішого щастя у сей вир лиха і для того не можуть вони себе уздоровити.

На сім основує папа своє напіннення до „католицької акції“, значить до поширювання Царства Божого й до привернення миру Христового у тім Царстві. Католицька Церква може й мусить — говорить папа — працювати над приверненням миру між народами.

Ідучи за сим напінненням папи підносять отсе австрійські єпископи голос у суспільній справі, а передовсім бажають вказати на головне завдання теперішньої хвилі, на віднову сучасної суспільности в Христі. Єпископи перестерігають перед надмірним пожаданням багатства й влади, перед господарським лібералізмом і капіталізмом, яких погубність наші часи найдоскульніше відчують. Дальше перестерігають перед соціалізмом, проти котрого виступав уже папа Лев XIII. Вкінці пригадують єпископи християнську науку. котра одна може завести лад серед теперішніх відносин.

Єпископи відзиваються передовсім до робітництва, котрого доля лежить їм найбільше на серці, але при тім мають на оці добро також цілої суспільности.

Лібералізм і капіталізм.

Неправдиве і злобне є говорення тих, котрі кажуть, що католицька Церква радить тільки робітникам терпеливо слухати капіталістів і їм безумовно підчинятися; що вона охоронює виключно багатих і сильних.

Неправдивість сього заміту доказує вже факт, що католицька Церква через більш як півтора тисячу літ — від Климента Александрійського до Бенедикта XIV. — задержала консеквентно свою канонічну заборону побирати відсотки і тим спиняла розвиток капіталізму серед католицьких народів. Ніколи не дозволяла й не похваляла Церква капіталізму. Якраз в дусі церковного законодавства осудив і заборонив папа Лев XIII. в своїй енцикліці про робітничє питання „ненаситну лихву“ в усіх її новітніх видах, отже також лихву що до платні. А церковний кодекс, що вийшов в 1917. р. за папи Бенедикта XV. заборонює в 1543. каноні всі лихварські умови, отже також лихварську умову в справі платні. Одним словом католицька Церква осуджує визискуючий і безбожний капіталізм.

В св. Письмі читаємо: „Мудрість побудувала собі дім і витесала сім стовпів“. (Притчі 9, 1). Се можна було віднести до давнішого суспільного християнського ладу з його органічно розвиненими різними станами. За те не є мудрістю будувати або хотіти удержати в ладі суспільний будинок без основ всякого суспільного ладу; а се діється саме в наших часах. Так звану господарську сво-

юче слово в українській справі і в актуальних питаннях греко-католицької церкви, а згідно у відносинах апостольської столиці до Польщі, робить його відвічалним за всі некорисні для нашого національного буття рішення. Чи таке становище є слушне, полишаємо в нашій безсторонності рішенням будучих історичних розслідувань. (Ми вже тепер можемо зовсім рішучо заявити, знаючи справу докладно, що о. Дженокі був тут цілковито по наших боці і робив, що міг, щоби нам допомогти. Та не треба забувати, що хочби й яка впливова одиниця, не може часто переперти того, чого бажає.

Сьогодні в ім'я тої самої безсторонності мусимо признати, що Покійний до останньої хвили свого життя студював з великою радістю усі матеріали, які представляли слушність нашої справи, і подавав їх далі в компетентні церковні місця, що зрозумів духа греко-католицької церкви і ролю духовенства в нашій національній життєвості та не дав збаламутитись нікому в переконанню, що сила нашого душпастиря лежить головню в довірі, яке здобув він через особистолюдські і громадянські прикмети свого характеру серед повірених його духовній і душевній опіці вірних. Ідея, що тільки приклад національно-і культурнотворчої діяльності католицької церкви українського обряду може мати вплив на українські маси поза рижською греблею, не була йому чужа, але навпаки, ясна і зрозуміла.

Кривою для Покійного було б, колиб ми забули на сі прислуги, які він віддав без сумніву нашій справі на італійській землі до кінця 1922 р., а може й пізнійше.

Вінець з блакитно-жовтими красками, зложенний на домовині Покійного в ім'я Українців помістили найближші товариші Покійного, місіонарі його чину, на одному з перших місць.

боду називається навіть здобутком. Позволити собі і другим на всьому, збогачувати себе без огляду на Божі заповіді і державні закони, використовувати безоглядно свою господарську силу — це стало чимсь дозволим, самозрозумілим. Сей господарський лібералізм довів до капіталізму в найгіршій змислі, до насильного пановання посідачів. Наслідком цього є заміщення в суспільній організації.

Св. Письмо говорить: „Якщо дому не збудує будівничий, надармо будують будівничі“. (Пс. 126, 1). Новий капіталізм погордив сею поміччю. Він іще й хвалився: Моральними пословицями не будується залізниця. Божий закон став невідповідний для капіталістичної господарки. Теперішній промисл завдячує свій розвиток безмежному розвитку всіх господарських сил, безоглядному використанню всіх можливостей праці й збогачення. При сім господарським розвитку не слухано голосу Церкви. Тоді Церкву усувано з публичного життя і легковажено. Безвірна суспільність проголосила над нею засуд смерті. Для того міг капіталізм прийти до значіння, без ніяких перепон, навіть в католицьких краях. Сей капіталізм є блудом, є погубою в господарським життю народів. Великого промислу не осуджує Церква, бо св. Письмо говорить: „Підчиняйте собі землю“. (Твор. 1, 28). Розвиток від домашнього господарства до замкненого міського господарства середніх віків, від замкненого міського господарства середніх віків до народнього господарства наших часів, розвиток малого промислу до великої індустрії,

З церковно-релігійного життя.

Католицька організація в Італії. „Osservatore Romano“ подає дуже цінні вісти та справоздання про католицьку організацію та її ділання під теперішню пору в Італії. Можна певно сказати, що ціла праця йде по лініях, які бажав сам св. Отець Пій XI. і їх звичайно підносив у своїх промовах та різних паломницьких гуртів.

По думці св. Отця ділання католицьких і загальнохристиянських організацій має старатися цілу суспільність у всіх її складових верствах перенести духом Христовим і так приготувати сильну основу до заснування Христова Царства на землі. Знаменним об'явом цієї діяльності має бути апостолство свіцьких людей, так щоби в кожній парохії могли вони помагати душпастирській праці священика.

Дуже потішаючим об'явом є щораз сильніший порив католицької молоді в цілій Італії. Велике число студентів висших шкіл лучиться спільно до великої апостольської праці у релігійному відродженню свого народу. Уряджують відповідні конгреси, курси, поради а й релігійні маніфестації.

В деяких околицях як прим. в Тревизо улажено особливий курс для пропаганди, щоби відповідних молодих людей вишколити і приготувати до великої справи. В інших місцевостях улажено т. з. суспільні тижні для католицької молоді. Провід у цілій тій акції веде католицький університет Насв. Серія Христового в Медіоляні під проводом теперішнього ректора о. Джемеллі.

Цей знаменний католицький рух і організація не обмежається тільки на Італію але переходить до Німеччини, Австрії і Франції. І наша Українська Християнська Організація ніщо так горячо не бажає як розбудити подібну акцію на нашій землі і серед нашої української суспільності.

Св. Отець жертвам повени. Пошкодованим наслідком повени жертвам дав св. Отець 200.000

торговлі до світової торгівлі, відбувався по природним законам поступу. Годі осудити також кредит сам в собі, котрого потребує і котрим послугується до свого розвитку велика індустрія, бо й се можна переводити по справедливості. Не можна також осуджувати того, що робітники винаймають свою працю. При сучаснім великім промислі інша форма ледви чи можлива; але й при сій формі можлива вистарчаюча платня, можливо різними добродійними улаженнями й охоронними законами піднести приємності життя і їх забезпечити. Погубність для господарського життя народів вийшла з цього, що капіталізм пішов шляхом віддалення від святих Божих законів.

Треба осудити те, що пануючою стала засада: Шукайте вперед за багатствами сеї землі, і добудете повне щастя. Новий капіталізм стремить до цього земського щастя без огляду на Божі заповіді і домагається безмежного, вільного від всяких обов'язків права власності.

Треба осудити те, що капіталізм уважає ціле народне господарство не середником до задоволення потреб, але середником до можливо найбільшого збогачення одиниць. Індустрія працювала щораз більше до безмежності і старалася здобувати щораз нові області збуту. Се кривдило інші стани, викликувало заміщення в господарським життю і доводило до обопільної господарської боротьби держав. Та ся конкуренція веде до воєн, а остання світова війна, котру ми всі пережили, є цього найстрашнішим приміром. (Дальше буде.)

лір для Голяндії, 100.000 лір для Угорщини і 50.000 лір для Бельгії.

В справі охорони церковного мистецтва. Недавно оголосив кардинал Гаспарі письмо до всіх єпископів світа, в котрім говорить про охорону церковного мистецтва. Кардинал згадує про дотичне давніше письмо св. Вітця і про утворення окремої центральної комісії для церковного мистецтва. Ця комісія видала брошуру, до котрої вказівок поручає кард. Гаспарі примінитися єпископам. Зміст брошури такий: В Римі основано центральну комісію для церковного мистецтва. Комісія складається зі знаних літургістів і критиків мистецтва, зі знавців старини, з різьбарів і малярів. В кожній дієцезії слід оснувати місцеву комісію для церковного мистецтва, котра повинна стояти в тісних зносинах з центральною комісією в Римі. Завдання місцевих комісій такі: вони повинні уложити спис церковних мистецьких будинків і предметів, провірювати плани нових церков, як також їх внутрішньої окраси і пособляти виробленню мистецького смаку в католицькій народі через книжки, виклади й курси. Для збереження й удержання церковних мистецьких творів дає брошура такі вказівки: На будуче не сміє ніодна церква вводити якихсь новостий чи змін без згоди місцевої (дієцезальної) комісії. Всі роботи в церкві або коло церкви мусить potwierдити і переводити якийсь фаховець. Мальовила на церковних стінах треба що чотири роки чистити, а інші образи й ризи слід чистити що два роки. Так звані „вота“ треба на будуче переховувати в скляних скринючках і держати на місци визначенім місцевою комісією. Щоби перешкодити опоганюванню церков різними менше вартними і невідповідними предметами, не вільно без згоди місцевої комісії умішувати чого-небудь на вівтарях. Місцеві комісії мають уважати головню на те, щоби ціла обстановка церкви відповідала стилю Божого дому. Коли яка бідна церква не має фондів на те, щоби справити собі щось дорожшого і красшого, нехай радше вдоволяється меншою кількістю предметів обстанови. Всяку погань („богомази“, партацтво), треба на будуче з церков раз на все усунути. Ті самі приписи відносяться також до церков монастирських і семінарських. В духовних семінарах повинні бути виклади про церковну штуку.

Церковні привилеї Італійців. Один французький письменник займається церковними привилеями Італійців і пише так: Дехто запитує: Чому папою від століть є завжди Італієць? На се відповідь: Головою католицької Церкви є єпископ Риму. А що єпископом Риму є Італієць, се таке саме природне, як те, що єпископом Парижа є Француз, що єпископом німецького міста є Німець. На друге питання, якє нераз можна почути, а саме: Чому колегія кардиналів складається переважно з Італійців, відповідає автор так: Кардинали се дорадники папи, отже як такі повинні мешкати в Римі, повинні знати місцеві відносини і місцеву мову. Та й інші народности є сильно заступлені в колегії кардиналів. Тепер саме число неіталійських кардиналів є більше, як було раніше, пр. в 1906 р. було неіталійських кардиналів 24, а в р. 1925. вже 34 (число італійських лишилося те саме — 35). Велике число італійських єпископів (268) оправдує знов згаданий письменник тим, що більше як половина сих єпископств була основана перед 6. століттям, а дальших 82 перед 15. століттям. А зносити такі старі єпископства не годиться. В кождім випадку св. Отець число італійських єпископів поменшує тим способом, що стягає

кілька єпископств в одно. Так вже сьогодні бувають випадки, що один єпископ завідує нераз п'ятьма дієцезіями. Так само стягають тепер духовні семінарії; тим способом буває одна дієцезія нераз на 8 до 25 дієцезій.

Чисельність італійських дієцезій. В Італії дієцезії бувають нераз дуже малочисельні. І так є там 15 дієцезій з числом населення около півмільона, около 100 дієцезій з населенням від сто тисяч до 400 тисяч, дальше 73 дієцезій з числом заледви 50.000 до 100.000, 62 з менше як 50.000, а досить богато з числом навіть менше як 30.000. Для порівняння з нашими дієцезіями додамо ще, що в Шотляндії нема більше душ по дієцезіях, як від 12.000 до 13.000, в Сполучених Державах (101 дієцезій) є пересічно по 183.000 душ в дієцезії, в Канаді (35 дієцезій) по 96.000, в Австралії (20 дієцезій) по 58.000, в Колумбії по 342.000, в Чіле по 830.090, в Еспанії по 350.090, в Франції по 470.000, в Ірляндії по 115.000. В Ірляндії для 3.242.000 католиків є 28 дієцезій. А в нас? У нас на три й пів мільона католиків грецького обряду є аж три дієцезії, отже на одну дієцезію випадає около мільон двіста тисяч душ.

Реформа церковного законодавства. Ми вже згадували в останнім числі, що в Італії задумує правительство зреформувати церковне законодавство. Тепер доносять часописи, що комісія, котра сим займалася, вже покінчила свої праці і передала в грудні 1925. р. свої рішення міністрови справедливости. Після рішень комісії держава малаби удержувати прихильні взаємини з Церквою. Згадана реформа булаби неначе конкордатом між державою і Церквою. Монаші чини мають бути признані. При іменованню папою єпископів буде держава поступати не так ворожо, як дотепер. Має також бути згода між Церквою і державою що до управи церковним маєтком.

Положення католицької Церкви в Данії. Данія се край протестанський. Протягом цілих 300 літ був протестантизм державною релігією. Щойно 1849. р. проголосила нова конституція свободу віри. Від того часу починає в Данії зростати католицизм. Тепер є вже в Данії 36 католицьких парохій, виходять католицькі книжки й часописи. Коли в 1841. р. було там заледви 865 католиків, то сьогодні є їх вже 35.000 (всього населення є в Данії 3¼ мільона). — В Норвегії було в 1920. р. 2612 католиків з 23 священниками, а в Ісландії (100.000 мешканців) є всього 100 католиків.

Вписуйтеся в члени

Української Християнської Організації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна).

Адреса:

Укр. Христ. Організація Львів, вул. Сикстуська 39а.

Раковський говорить...

Раковський, б. президент УСРР перед від'їздом до Парижа говорив дописувачеві Агенції Аваса про значіння переговорів французько-радянських, що саме мають початися в Парижі, як тільки приїде там радянська делегація. Ця делегація складатиметься з представників народніх комісарів заграничних справ, фінансів і торгівлі, дальше з представників

Ради праці, Державного Банку та найвищого промислового банку. У пізнішому реченні прилучиться до радянської делегації спеціальна комісія до переговорів із французькими промисловцями.

Раковський зазначив далі, що без участі радянського союзу Європа, а передусім Франція не зможе звільнитися від диктатури заморських країн, головні Зєдинених Держав. Коли радянщина одержить від Франції довгоречинцевий кредит, причиниться до розвитку французького промислу та до оживлення торговельних взаємин між Францією й Радянщиною.

Переходячи до загальних справ, заявив Раковський, що нема перепон, що моглиб утруднити започатковане вже зближення між Польщею й Радянщиною.

Щодо справи територіального стану посідання в Європі, то наше становище — говорив Раковський — диктують договори, що ми їх підписали та засада самоозначення народів, яку признаємо. Дятого попрікнули ми акт насилля, яким було в р. 1871 відірвання від Франції Альзасії й Льотарингії. Радянщина готова заключити з кожною державою договір, такий як в останньому часі з Туреччиною. Заключення цього договору це пересвідчує заперечення вісток про мнимий радянсько-італійський договір, звернений проти Туреччини, або про союз проти Італії, Англії, або інших держав.

Раковський закінчив заявою, що Радянщина може взяти участь у конференції розоруження тільки в характері рівноправного члена. Факт, що Радянські Держави візмуть участь у цій конференції може тільки влекшити навязання взаємин між Радянщиною й Америкою.

Ось тільки то гарних слів наговорив Раковський і Франції й на адресу інших держав. Та мабуть європейські держави знають уже ціну цим обіцянкам і не дадуться зловити на гарні словечка. Знають ціну радянських обіцянок і народи — знають, що значить самоозначення в російських радянців — показали це на Грузії, ну тай на нас і на Білорусах, коли не питали нашого народу. Не питали, де народ хоче належати тільки силою прилучували до себе, або віддавали другим. Але треба гроша, то що шкодить наговорити хочби й копу гарних слів. Це ніщо не коштує, а помігти може.

Відновлюйте членські вкладки до Товариства „Просвіта“!

Окупанти кидають кольонську полосу.

Докладно сім літ, один місяць і шість днів тривала обсада Кольонії. Був це для Німців час терпіння, шкід і морального пригноблення. Тепер антанта додержала слова й покинула першу полосу.

Спущення англійського державного прапору перемінилося в свято, в якому участь німецького населення робила більше вражіння як виступ із англійського боку. Загалом 30 січня виїхало з Кольонії біля п'ятсот мужа останніх англійських військ. Великанський здвиг народа тиснувся на самій площі тай на прилежних вулицях. Німецька поліція могла тільки з трудом вдержати лад. Пять

хвиль перед третьою годиною рушив англійський курінь із музикою й уставився проти чола готелю „Ексцельзіор“ у чотири лаві. Біля старшин станув англійський генеральний конзуль у Кольонії та до теперішній британський окружний делегат отаман Бірш. Багато кінових операторів робило знімки. Точно о третій годині спрезентувала мужва кріси й отаман Торп дав приказ зняти прапор, що поволи спускався. Музика заграла гимн „God save the King“.

Напруження цієї хвилини, що символізувала звільнення Кольонії й цілої кольонської полоси, було таке велике, що десятитисячний здвиг вибух нестримними окликами радості.

Англійське військо подалося до недалекого залізничного двірця, щоб відіхати в напрямі Вісбадена. Товпа не знала стриму радощам. На готелі появився біло-червоний кольонський прапор. Та кож і вулиці міста прикрашували прапорами.

У Бон в цій самій годині зняли французький прапор, а в 11 год. перед пол. відійшла бельгійська залага з Гамбургу а пізніше з Мерсу.

Престольна промова англійського короля.

Дня 2. ц. м. відбулося святочне отворення нової сесії парламенту. Король Юрій відчитав престольну промову, в якій сказав між іншим:

Мої взаємини з іншими державами даліше приязні. В часі останньої перерви в працях парламенту перебував мій царгородський амбасадор в Ангорі для управління справи границь Туреччини та Іраку. Моє правительство приступає з повною щирістю до виміни поглядів із турецьким правительством для скріплення сердешних взаємин між Туреччиною й Великою Британією. Договір заключений між мною й королем Іраку, опертий на ухвалях Ради Союзу Народів, підписали вже представники обох сторін і парламент Іраку ратифікував уже його. Цей договір вскорі проложать палаті.

Один із моїх міністрів удасться вкоротці до Женеви, щоби взяти участь у комісії, яка має підготувати конференцію розоруження.

Саме перед отворенням теперішньої сесії правительство гостило в Лондоні італійського міністра фінансів, що заключив порозуміння з моїм правительством у справі консолідації італійського довгу на справедливих умовах. Із радістю довідався я, що це трудне питання розв'язано в мирний спосіб.

Правительства Франції, Бельгії, Англії та Німеччини запрошені до участі в лондонській конференції, що має розважити можливість міжнародного порозуміння в справі уодностійнення годин праці.

Як бачимо з горі наведеної промови, порушив у ній король переважно справи зовнішні, та загальносвітові, а саме справи границь Туреччини та Іраку, справу розоруження та справу міжнародного порозуміння в справі уодностійнення годин праці. Ні словечка не згадав король про внутрішні англійські справи.

Щодо порозуміння з Туреччиною, то Англія жадає від Туреччини признання рішень Союзу Народів у справі Мосуля. Туреччина не хоче на це згодитися. Англійський амбасадор вернув до Лондону за новими інформаціями.

У дискусії над престольною промовою заявив

Болдуїн, що п'ять урядів жадає відложення нарад приготівної комісії до конференції роззброєння. Велика Британія муситиме прихилитися до бажань більшості. Треба сподіватися, що СРСР матиме час надуматися й узяти участь у нарадах конференції, бо без співділання східних держав годі уявити собі роззброєння Європи. Вашингтонського рішення Англія не затвердить, поки не пересвідчиться, що й інші держави займуть це становище.

Відложення конференції роззброєння.

На 15 ц. м. мала бути скликана роззбройна конференція. Та на домагання французьких генералів, французьке правительство зажадало відложення цієї конференції. Як видно, бажання Франції заважило, бо конференцію справді відложено. Із заяви Болдуїна в англійському парламенті виходить, що відложення цієї конференції крім Франції задало ще 4 інші держави. А саме заявив Болдуїн у парламенті, що супроти висказаного п'ятьма державами бажання відложення цієї конференції, Англія змушена прихилитися до цього бажання.

Грецькі клопоти.

Викрито комуністичний заговор у Греції.

Атенська поліція заявляє, що попала на слід комуністичного заговору проти правительства ген. Пангаліаса, диктатора Греції. У часі ревізії найшли багато компромітуючих матеріалів.

Англія жадає від Греції сплати довгів.

Із Атен доносять, що англійський посол вручив грецькому міністрові заграничних справ письмо, в якому англійське правительство жадає, щоби Греція вирівнала довги, що їх затигнула в часі війни. Ці довги виносять біля 150 мільйонів драхм.

Греція підпише балканський гарантійний договір.

Генерал Пангаліас заявив днемниркам, що в заграничній політиці Греції ніщо не зміниться. Ми пройняті „духом Льюкарна“ — сказав генерал — і сподіваємося, що будемо в можності небаром підписати балканський гарантійний договір, що буде додатком до договорів в Льюкарні.

Зустріч Стреземана з Бріаном.

Зустріч Стреземана з Бріаном, коли не зайде яка перешкода, буде в останньому тижні м. лютого. Мабуть оба міністри зустрінуться на Рівері.

Засуд у процесі проти членів „Чорної Райхсвері“.

Після дводневної розправи закінчився в Берліні процес проти 11 обжалуваних членів „Чорної Райхсвері“, що були обжалувані в каптуровому вбивстві Паніра. Убивства довершили вони тому, бо підозрівали, що Панір зрадив „Чорну Райхсверу“ перед комуністами та антантою. Суд засудив чотирьох обжалуваних на кару смерті, між ними й поручника Бенда, що підшував до цього вбивства.

Як уложаться церковні відносини у Чехословаччині.

Розмови, ведені праським архієпископом із чехословацьким міністром Бенешом, після його повороту з Риму, були жерелом вісток про приготу-

вання заключення конкордату з Ватиканом. „Prager Presse“ довідується з міродатного джерела, що конкордат не пригтовляється, а справа взаємин держави й церкви буде поладнана в дусі взаємної льюальности.

Мусоліні їде до італійських кольоній.

Мусоліні відїздить у перших днях березня до північної Африки й відвідає італійські кольонії. Цій подорожі приписують велике політичне значіння.

З Товариства „Просвіта“ у Львові.

Членська вкладка до Т-ва „Просвіта“ на 1926 рік виносить 2 (два) злоті річно. За членську грамоту платиться додатково ще 50 грошів. Хто хоче передплачувати в біжучім році видання Т-ва згідно з ухвалою останнього Загального Збору Матірнього Т-ва з дня 25. грудня 1925 р., платить 2 (два) амер. долари, або рівновартну їм суму в злотих в днях плачення.

Всі члени при закупні книжок видання Т-ва „Просвіта“ в нашій канцелярії Т-ва одержують 25 проц. опусту від ціни купна.

Високі культурні завдання зможе Т-во „Просвіта“ виконати тільки при допомозі всього громадянства. З цього випливає загальнонародний обов'язок, що кождий Українець і кожда Українка мусить вписати себе безумовно в члени Т-ва „Просвіта“ у Львові.

Справу членства до Т-ва „Просвіта“ пригадувати собі всюди і завжди та приєднувати всіх знайомих і товаришів (ок) звання і праці.

При цій нагоді не можемо поминути дуже болючої справи і не пригадати всім членам з попередніх літ, а головно з 1924 і 1925, які залягають з вкладкою, що на підставі §§ 16 і 17 статута Товариства всі члени, які не впили вкладки на 1925 р. а передтим і за 1924 р. перестают з днем 1. січня 1926 р. бути членами Товариства „Просвіта“ у Львові. Одначе Головний Виділ продовжує цей реченець до дня 28. лютого 1926 р. для тих членів, котрі в найкоротшому часі виконають свій обов'язок і впили залеглі вкладки до Т-ва на протязі до 28. лютого 1926 р. Коли це не станеться нове приняття в члени Т-ва може наступити тільки на підставі рішення Головного Виділу Т-ва і по зложенню членської вкладки.

Щоби нашому загалоу облегчити справу впили вкладки, додаємо наші чеки до часопису і просимо ними покористуватися і не полишати Т-ва „Просвіта“ без матеріальних основ так потрібних до існування Т-ва і до ведення дальшої діяльности.

У Львові, дня 16. січня 1926 р.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові :

М. Галушчинський вр.,
голова.

В. Мудрий вр.,
секретар.

НОВИНКИ.

Преосвящ. еп. Григорій Хомишин був особисто в Ексц. Митрополита Андрея Шептицького й зложив йому бажання з нагоди 25-літнього ювілею його митрополичої діяльности.

Справа пашпортів, що так дається в знаки горожанам різних держав, передусім у Польщі, зацікавила вже Союз Народів. Секретаріат Союзу Народів заповів на 12. травня ц. р. конференцію в справі пашпортів. До участі запросили не тільки

Членів Союзу Народів, але й Зєдинені Держави, СРСР, Туреччину та Махіку, хоч вони ще не належать до Союзу. Всі держави годяться на це, що треба усунути паспортні труднощі. Панує загальне пересвідчення, що паспорти знесуть зовсім, а натомість заведуть один одностайний міжнародний паспорт для горожан усіх держав, як запроєктувала міжнародна конференція, що радила недавно в Парижі.

Залізнична катастрофа на шляху Львів-Варшава. Дня 1. ц. м. на території станції Любича коло Рави Руської вискочив товаровий поїзд із шин, наслідком відірвання гамульця в одному із вагонів і тягнув за собою перевернені вагони ще довгий час. Страти значні. Знищилися не тільки вагони, але й усе що було в них. Жертв у людях на щастя не було.

Новий лік проти шкарлятини. Американський лікар д-р Джорж Дік і його жінка Гледіц теж лікарка, обоє з Чикаго, відкрили недавно бацилю шкарлятини. Цей бациль осідає на мигдаликах у горлі недужого осібняка й викликає запалення мигдаликів. Йдучи за цю теорією виготовив інший американський лікар д-р Дочі лік проти шкарлятини.

Хідники з трачіння. Французькі часописи подають, що в Лондоні почали вживати до хідників плит із мішанини цементу та деревного трачіння, насиченого для тривкості мінеральним розтвором. Хідники з цих плит дуже трівкі, ходиться по них тихіше, ніж по бетонних або камінних плитах, а при тім вони не розгріваються так літом, ані охолоджуються зимою, як плити з інших матеріалів.

Львів, 4. лютого 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7.30. — 7.33, канад. дол. 7.10 — 7.15, чеські кор. 0.23 — 0.23.25, лєї 0.300 — 0.3.25, франки фр. 0.29.00 — 0.29.33, фр. швайц. 1.45 — 1.48, анг. фунт. 34.00 — 34.50.

одинокий багато ілюстрований журнал для всіх, виходить двічі в місяць. Квартальна передплата виносить 7 зол. — Адреса: „Світ“, Львів, вул. Руська 3.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1.50 зол.
Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — 3 друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Членська вкладка до Товариства „Просвіта“ на цілий рік всего на всего 2 золоті.

ОГОЛОШЕННЯ.

„Записки Чина св. Василя Великого“

орган присвячений історії і культурно-релігійним питанням, виходить від 1924 р. під редакцією оо. Василян і при більшій співучасті українських наукових сил.

Досі появилися: Том 1. вип. 1. в об'ємі 10 арк. друку великої 8^о коштує 10 зол.;

Том 1. вип. 2—3 в об'ємі 16 арк. 8^о коштує 15 зол.;

При „Записках ЧСВВ“. існує „Бібліотека Записок Чину св. Вас. В.“, якої вийшли:

Ч. 1. Д-р В. Щурат: Довкола намогильного каміня Ів. Федорова. Ціна 0.50 зол.

Ч. 2. М. Возняк: З поля української духовної вірші. Ціна 1— зол.

Ч. 3. Проф. І. Огієнко: Український наголос початку XVII-го віку. Ціна 0.80 зол.

Замовляти можна в домівці Редакції: Львів, вул. Жовківська ч. 36, і в Видавництві ЧСВВ. в Жовкві.

„МОЛОДА УКРАЇНА“

ілюстрований журнал
для українських родин

виходить у Львові, раз у місяць в об'ємі 4 арк. друку.

Зміст журналу різноманітний, підібраний з усіх царин культурного життя, так що зацікавить кожного, хто бажає чечого корисного навчитися. Інтелігент, селянин, робітник найдуть у ньому багато інтересного матеріалу до читання у вільних від праці хвилях. В першій мірі надається „Молода Україна“ для сільських читальень, стоваришень і касинових установ по наших містах і містечках.

Річна передплата виносить 12 золотих.

Для Америки й Канади 2 долари. Для Чехословаччини 70 корон. Замовлення на „Молоду Україну“ приймає кожний поштовий уряд в краю.

Адреса:

„Молода Україна“, Львів, Зіморівича 8, І. п.

**Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.**

Число 6.

Львів, 14. лютого 1926.

Рік I.

Дослідники Біблії.

В передостаннім числі нашого часопису писали ми про те, що в нас появилися агітатори різних американських сект. Між іншими є також такі, що називаються „Дослідниками Біблії“. Сі „дослідники“ розкидують між наших людей свої книжки, брошури, часописи й летючки. Ось нам попала в руки одна така летючка, ширена в околицях Красного, а надписана: „Оскарження духовенства“.

Відповідати на заміти, які в тім „Оскарженню“ повиписані, ми сьогодні не будемо.

Ми займемося сьогодні тільки самими „дослідниками Біблії“. Щоби з кимсь говорити, треба його насамперед пізнати. Отже сьогодні ми хочемо тільки запізнати наших читачів з тими панам „дослідниками Біблії“. Іншим разом переходитимемо їх важніші науки та порівнаємо їх з наукою св. Письма.

„Дослідники Біблії“ се секта чисто американська. Вона не тільки повстала в Америці, але в Америці має також свій властивий осідок, з котрого черпає фонди на свою пропаганду. Осередком сеї секти є Bible House (Біблійний Дім) американської Watch Tower Bible- and Tractat-Society [Стражниця (Вартової башти) товариства для студій над Біблією і для біблійних розвідок] в місті Brooklyn. Теперішній президент того товариства, „брат“ Рутерфоро, (той самий, що оголосив згадане „Оскарження духовенства“), оснував в часі своєї європейської інспекційної подорожі в 1920 р. центральне європейське бюро в Ціріху і підчинив тому бюроvi Швейцарію, Францію, Бельгію, Голляндію, Австрію, Німеччину, Італію, а тепер також мабуть і Польщу. Управитель того європейського бюро є однак зовсім залежний від американської „Стражниці“. Його іменує президент „Стражниці“ і усуває. В кожній державі є знов окремі місцеві управителі, котрих вибір рішає також американський президент.

Централа в Brooklyn застерегла собі також право накладу всіх письм; се значить, що за право перекладу якоїсь книжки треба централі заплатити.

Виходить отже, що „Стражниця“ се справдішній осередок цілої секти. Ось приглянутися ближше згаданій нами українській летючці, а можна при її кінці побачити, що й та летючка друкована в Brooklyn-i! Що се всьо значить? Се значить, що тут є чисто американський інтерес (бізнес), що американська централа хоче тягнути зиски з усіх видавництв!

А свої видавництва вона, та централа, вміє добре продавати! Цікавість темної маси до своїх книжок викликає різними крикливими заголовками, як ось: „Міліони тепер живучих людей ніколи не вмируть“. Інші знов книжки, а передовсім брошури та летючки розкидає задармо. Очевидно свої видатки на сю даровизну покриває централа з величезних доходів, які має за інші книжки, пр. за книжки Рісселя. Одно покриває друге.

А треба знати, що „дослідники Біблії“ як Американці вміють рекламувати свої видавництва і вміють їх поширювати! Вони не дивляться на те, що переносити рекламу на поле релігії є зневагою релігії. Їм се байдуже, бо їм в голові не релігія, а інтерес.

Вкінці „дослідники Біблії“ уміють справді по американськи обдурювати людей. Вони вміють добирати сильних слів, котрі роблять на темних людей вражіння. Вони пр. називають себе „поважними дослідниками Біблії“. Виходить, що крім них ніхто більше не займається Біблією поважно, що вони перші стали Біблію поважно студіювати. Таке говорити свідчить або про манію великості або про неущтво, або одно і друге разом.

Скажемо ще кілька слів про основника секти „дослідників Біблії“.

Сим основником є Карло Ріссель (Russell), кальвініст. (Звідси його, як кальвініста, ненависть до католицької Церкви). Прихильники Рісселя називають його „найбільшим учителем релігії від часу апостола Павла“. Ріссель родився в 1852 р. в Пітсбурзі в Пенсильванії, був купцем і попав в секту адвентистів, від котрих переняв віру в близький кінець світа. Тепер почав він пояснити св. Письмо, хоч не мав до того найменшого на-

уковс-богословського підготовки. Інтерес показався дуже рентовний, бо в Америці при рухливості можна зі всього робити гроші. В р. 1879 оженився він з одною своєю поклонницею Ф. Аклей, але по 17 літах розвівся з нею, хоч вона була йому дуже помічною як редакторка в його праці. Коли покинена жінка домогалася від нього удержання, основник нової „релігії“ поступив зовсім не по джентельменськи, бо передав весь свій маєток основаному собою товариству, которого він був президентом, і так хотів скривдити свою жінку. Справа пішла перед суд. Тут показалося, що Ріссель не є таким бідним, як себе представляв, бо має „тільки“ 317.000 доларів, котрі він передав товариству на те, щоби викрутитися від плачущого удержання жінці. Наслідком сього суд присудив, що „найбільший учитель релігії від часів апостола Павла“ мусить своїй розведеній жінці давати удержання. Головною причиною розводу було те, що й пані Ріссель стала в собі почувати духа пророцтва, а пан Ріссель, головний пророк, не міг коло себе стерпіти пророчиці!

Такий є основник секти „дослідників Біблії“.

По сих загальних увагах про нову у нас секту займемося в слідуючих числах основніше її наукою.

Д-р ФРІЦ ВІРЦ (Гага, Голяндія).

Помічення нейтрального.

Думки про культурну боротьбу в Чехословаччині.

З церковними маєтками, а саме єпископств, капітул, монастирів і т. д. поступає Чехословаччина так, начеби вони належали до приватної особи. Приватна особа або родина може забезпечити своє існування 150 до 250 гектарами землі, але існування церковних інституцій є зовсім zagrożене земельною реформою. Сеж відоме вже малій дитині, що такі церковні інституції мусять удержати не тільки кілька осіб, але цілі гурти, а крім того церкви, і т. д. Пригляньмося передовсім монашим чинам.

Монаші чини, з котрих деякі (Бенедиктини) основані вже в 10 і 11 ст., а інші (Премонстратензи, Цистерцієнзи) в 12 і 13 ст., не мають загалом, коли виконують намічене собі завдання, ніякого надміру; особливо воєнні і повоєнні часи нанесли їм сильні шкоди.

Виховання свого священнича нарібку, ведення або бодай спомагання душпастирства на селі, удержання своїх церков, парохіяльних будинків, датки на загальні церковні, харитативні і гуманітарні цілі (пр. шпиталі, доми убогих, або спомагання бідних) спричиняють монастирям великі видатки; тепер, при незвичайнім оподаткованню державним і громадським, вони ледви в силі покривати конечні і обов'язкові видатки.

Сповняючи свої державно-громадянські обов'язки видали монастирі великі суми на воєнні позички, причім мусіли прийняти на себе значні льомбардові довги. Коли тепер нова держава знесла зобов'язання що до воєнних позичок давньої держави, то багато тих церковних інституцій попало в великі фінансові клопоти й нужду.

Додати до того, що духовні інституції мусять давати надто тяжкі маєткові данини. В 1919 року постановив революційний конвент брати податки не від доходів, а від субстанції маєтків.

Так пр. праському архієпископови

визначили надзвичайну суму 14 мільонів корон маєткового податку, чого очевидно архієпископство не в силі виконати. Припустім, що архієпископ хотівби виконати той приказ спродаючи велику частку своєї землі; та сьому з гори перешкоджено законом про земельну реформу. Архієпископ мусів отже на заплатавання маєткового податку продати дорогоцінні мистецькі предмети історичної вартости.

Коли тепер земельну реформу переводять з усякою безоглядністю головню в церковних інституціях, так ті інституції в будучині не будуть уже більше в можности сповняти свого церковного й культурного завдання.

В своїм часі занедбано тут творити церковні громади. Та основання таких церковних громад тепер стало неможливістю, бо меншости живуть в такій тяжкій фінансовій крізі, що не в силі добути грошей на своє існування.

На доказ, що монастирі дотично числа осіб годі рівнати з родинами, наведемо кілька чисел:

Монастир в Страгові коло Праги має 85 членів і удержує 24 парохій з 87.000 католиками.

Монастир в Теплю має 105 членів, 26 парохій і 42 церкви з 70.000 католиками.

Монастир у Гогенфурті удержує гімназію в Будвайс, монастир в Осег гімназію в Колоті, монастир в Теплю гімназію в Пільзні, монастир в Бравна в гімназію тамже, так само монастир в Ярже коло Кашав удержує гімназію.

Сі монастирі мають також цінні бібліотеки й мистецькі збірки, з котрих може користати також публіка; сі монастирі були від найдавніших часів і є до сьогодні великими сподвижниками господарського поступу й лісової культури і своїм приміром та поученнями спонукали селян до кращої управи землі. Один монастир в Теплю оснував 30 нових осель. Та й інші підприємства завдячують монастирям свій початок, підприємства, що й державі приносять гарні доходи і місцевому населенню дають заробіток. Так пр. німецький монастир на Шлеську оснував купелеву стацію Карлові Вари (Карльсбад). Передовсім слід тут піднести оснування монастирем в Теплю славного Марієнбаду. Там, де сьогодні лежить купелева стація Марієнбад, знаходилася ще перед сто трицятьма роками дика рівнина серед непроходимих пралісів. Тисячі літ відпливали безкорисно дорогоцінні цілющі жерела і творили на рівнині непроходимі мочарі. Завдяки діяльності й пильності монахів та їх ігуменів з монастиря в Теплю, повстала в 1790 р. славна купелева стація, котру вже в 1820 р. відвідували короновані голови та знатні особи європейської слави.

В 1900 р. розвинувся Марієнбад заходами монастиря в Теплю в світову купелеву стацію. Відомо, що англійський король Едвард від 1903 року аж до своєї смерті перебував що року в Марієнбаді зі своїм двором і часто відвідував монастир в Теплю і запрошував ігумена монастиря о. Гельмера в гостину до Лондону.

Ще під свіжим впливом славного монастиря в Теплю, його прегарної бібліотеки і надзвичайного музею та всього того, що я бачив в Марієнбаді, пишу з глибоким жалем у серцю отсі кінцеві слова. Мені годі поняти своїм людським розумом, як може новооснована держава відважитися знищити такий комплекс!

Ми переживаємо рік 1926. Ми маємо дійти до висшої культури, а деякі політики великої

і малої антанти запевняли мене й хотіли мене переконати, що велика світова війна була тільки культурною боротьбою.

Чи се не булаби велика іронія, колиби так звані культурні борці, що сьогодні є панамі й учителями в своїх новооснованих державах, зреклися просто всіх своїх ідеалів і знищили всі ті славні культурні інституції?

*

(Від Редакції: Чехословацьке правительство конфіскує також маєтки нашого монастиря оо. Василіян на Закарпаттю. Переведення конфіскації має відбутися в Мукачеві дня 15. лютого ц. р.)

Католицизм і його вороги у Франції.

Від 140 літ Франція це культурно-соціальна досвідна країна Європи. Вона ж головню вітчизною всяких новітніх вільностей, новітнього парламентаризму й республіканізму, новітніх культурницьких боротьб, зляцизування (звіщення) громадянського життя, розділу церкви від держави, зубожіння церкви загарбанням церковних дібр, прогнанню черців, терпимістю всіх вір, та нетерпимістю католицької віри. Хто хоче пізнавати благословенство чи прокляття певних принципів свободи, хай досліджує тільки нову й найновішу Францію.

Показується таке: здорове громадянське й державне життя можливе тільки при єрархічному розчленуванні народу, де могутні чинники сили є в службі релігійної правди й виступають як оборонні сили її. Це не можливе під знаком розділу громадянства на свободні атоми. Коли це допустити, приходять до значіння вкінці зівсім негативні демонські сили в посідання загальної думки, плютократія (богатири) й Жиди опановують державний апарат, а зате ідеальний світ засуджений на життя в катакомбах.

Француз Anquetil написав книжку „Satan conduit le bal“ (Сатана проводить танцями). Книжка ця одержала 1925 р. в Женеві інтернаціональну

літературну премію. У трьох місяцях розійшлася ця книжка в 250.000 примірниках. Це головню збір документів. На їх основі виказує автор ясно, що новітні вільності ведуть у багно, де горою підкупство й грошолубство головню в кермуючих громадянських верствах Франції. А все під знаком надто напнятої свободолубної думки.

Безперечно що побіч безбожної зіпсованої Франції є й християнська. Та хоча вона вкладає таку силу енергії у церкву й науку, в письменство й жертвенність і хоч у Франції багато сьогодні католицьких першорядних учених і письменників, то вони здебільша наче зівсім без впливу, або засуджені на Сизифову роботу. їм здається, потрібно Константина, цебто сильного, наведеного авторитету, щоб вийти з катакомб та стати відновним чинником громадянського життя.

Діявола, все демонське, негативне, руйнуюче треба взяти на ланцюг, коли християнство має мати благодатний вплив на все.

Тільки правда має право на свободу!

Завданням правильних державних ладів запевнити свободу правди, а брехню держати в тюрмах.

Хтож буде Константином рятівником Франції? Пливкий, розбитий на сотні противенств парламент та його прислужники в правительстві ледви? Скоріш якийсь будучий диктатор, як Прімо де Рівера чи Мусоліні; коли не прийде замість карикатури монархії, таки сама справжня монархія.

Та це все сні будуччини! Можливе воно аж тоді, коли й у Франції, змучений гнилим парламентаризмом, постійно зростати й розвиватися фашистський рух.

Покищо положення французької католицької церкви, без огляду на весь героїзм та енергію, дуже важке. Не тільки тому, що офіційний режим, у якому духа церкви заступає дух льожі чи там Alliance Israelite, працює в ворожому католицькому дусі, але також і тому, що цей режим відбирає церкві ці матеріальні засоби, що до них має вона право, таке само право, як кожна культурна та й виховна праця. Культурної праці не можна

Д-р ІВАН КЛЮГ.

Останній шлях Івана Гонтаря.

(Дальше).

Іван Гонтар мандрував дальше. Відбував свою останню дорогу не сам. Гляди, відкіля з'явилися нараз усі ці діти, що тепер тиснулися до нього! Малі хлопчики й дівчатка, що з ними він ходив цим шляхом у минулих днях. Вони уже давно виросли й великі, всі ці діти, що йшли тепер біля старця. Вони сиділи дома в селі, що він його сьогодні кинув і думали про нього з меншою чи більшою вдякою. Багато з них лежало на цвинтарі біля церковці, інші лежали в могилах героїв на безмежних боєвищах на своїй і не своїй землі, любі його хлопці, що він виховав їх на бравих юнаків і мужів. Та ні, сьогодні були вони знов тут, хотіли відпровадити його в останнє. Гонтар чув, як малі мягенькі чи й шорсткі від праці рученятка всувалися в його руку, як чорні й ясні, бурі й сині діточі оченятка гляділи на нього... глян, там була мала Марієчка, що все здавалася

йому білою весняною квіткою й що потім чахла й пропала... там знов було двох жвавих хлопців халупника, що їх засипало, як копали глину... там було чотирнадцять хлопців і дівчат, що перед літами померли на тяжку діточу пошість... там було й цих одинацять, що впали в війні, як оборонці рідної землі... там були й діти, що він був на їх вінчанні й їх діти, що їх він опісля вчив у школі... ах, протиснувся й один, що він його колись і карав і благав, наминав та й остерігав і який без огляду на це покінчив у карному заведенні як злочинець... він боязко прокрадався до старця й шептав до нього: „Ти сповнив свою повинність!“ І почали всі високі й ніжні, низкі й глухі діточі голоси говорити й шуміти срібним шумом: „Пане вчителю, ми хочемо вам іще раз подякувати за все добро!“

Іван Гонтар спинився й простер широко рамена, начеб хотів усі ці діти пригорнути до серця або поблагословити їх... тут зникли вони всі...

Глибоким віддихом втягав він тепер тепле, яснозолоте осіннє повітря. Він озирнувся, та села вже не було видно. Праворуч і ліворуч простягалися голі стерні, а над ними в повітрі наче стелилися дріжання і блискотіння. А над усім цим простиралася безмежна тиша, широкі, невидимі крила,

опирати на все тільки на героїзмі й добровільних жертвах. Хіба що найдуться рідкі виїмкові люде — а вони не все є тай не всюди. Католицька культура ренесансу й барока, хрестоносні походи й місії булиб не до подумання, колиб не було великих матеріальних вартостей. Тай неправду говорить новітня держава, коли каже, що вона не підпирає ніякого ісповідання. Вона все опанована якимось ісповіданням. І своїми університетами тай школами, всіми своїми установами ширить завсіди якесь ісповідання. Коли не „Вірую“ церкви, то „вірую“ лібералізму, льожі, новопоганства. Нема ні безвірноповідних людей ні держав, бо навіть т. зв. безвіря цеж віроповідання.

Повне зубоження дуже ослабило французьку церкву. Розцвіт церкви вяжеться не тільки зі зростом ідеалізму вірних, але із відзисканням загарбаних їй світської владою матеріальних цінностей. Католиків якоїсь країни годі змушувати до безупинного плачення подвійних податків, а саме державних на заспокоєння всіх вільнодумних інституцій і приватних податків на їх католицькі церкви тай школи.

Тому французькі католики повинні зосередити всі свої зусилля на це, щоби відзискати загарбане. Зібрання сил для цієї мети булоб може для французьких католиків куди корисніше, як поклонятися тільки одному оптимізму. Ш. Ц.

Над гробом кардинала Мерсіє.

Дня 23. січня с. р. помер архієпископ з Мехелні в Бельгії, кардинал Мерсіє. Був се муж того роду, що про нього мусить з пошаною згадати кожний католик. Мерсіє належав до того типу кардиналів, котрих Італійці називають „великими кардиналами“. Він належав до типу Дросте-Вішерінга, Діпенброка, Ньюмана, Віземана і Рамполі; він належав до кардиналів, що відзначалися не тільки як мужі побожності, але також як герої духа. Ніцше сказав раз, що католицька Церква створила в єрархах, в священниках, найкрасший тип чоловіка. Ся сила духа й характеру поясняє нам вплив справдішних єрархів. Також люди як Кле-

мансо і Льюїс Джордж можуть стати мужами світової сили. Але як марно виглядає Клемансо зі своїми адвокацькими кручками, зі своїми грошовими справками і неморальними пригодами свого життя супроти аскетичної постаті Мерсіє! Як малим є Льюїс Джордж, колишній англійський прем'єр, прем'єр п'ятох частий світа, як малим є він як публіцист-кореспондент американських часописів — за одно слово платять йому по долярів! — супроти світової слави характерного дипломата кардинала Рамполі!

Кардиналові Мерсіє слід приписати головню три заслуги: віднову схолястичної філософії основаннем новосхолястичної школи в Льивен, ведення боротьби з модернізмом і змагання що до злуки церков, передовсім англіканської і православної з Римом.

Сим останнім питанням займався Мерсіє головню в останніх літах свого життя. Зєдинення Римом тих, що покликаються на Ісуса Христа, — каже Мерсіє — справді головня передумова дійсної санації світа. Як довго була тільки одна Церква, так довго жило людство в єдності. З роздором церков запанував індивідуалізм і шовінізм між народами. Тепер по страшній європейській війні якраз час подумати про зєдинення церков, бо це може бути згоди й вічного миру між людьми, котрі різняються в так важних питаннях, як питання релігійні. Отсі погляди Мерсіє дали понуку до конференцій в Мехелні, на котрих раджено над зєднанням церков. Конференції займалися головню російською церквою. Вислідом їх було основанне окремого Бенедиктинського монастиря в Бельгії, що має працювати над зєднанням російської православної церкви. Душею цілої тої уніонної праці був кардинал Мерсіє. Про нього міг справедливо сказати один російський дипломат: „Доброта кардинала Мерсіє більше зділала для зєдинення церков, як найбільш учені богословські розправи“.

Світова війна дала нагоду Мерсіє зайнятися також політикою і виявити свій горячий патріотизм. Він не покинув своїх вірних в часі німецької окупації; остав на місци, картав Німців

що їх пошум наче чути було. Надпливали голоси, таємничі, шепітливі минулого, що пройшло цим шляхом, що ним ішов Іван Гонтар усе поволіще, все важче.

Нижній голосочок заговорив тепер до нього.

— Батечку, — говорив голосок — чи велике, гарне місто далеко ще? О, голосочку, відкіля ти приходиш? Голосочку дитини, що мандрувала раз тудою перед трицятьма роками... уперше при батьковій руці в „велике, гарне місто“... відкіляж ти прийшов голосочку дитини, що її вже давно не було й тепер знов є?

Й Іван Гонтар бачить мале хлопця, мале, сердешне хлопця з довгими кучерями, що ними вітер грався разураз, як воно підбігає біля нього, як тоді, коли то радісною весною, коли то він свого малого Олеса взяв був уперше до „великого, гарного міста“. Малий, синій плащик мало хлопця тоді на собі й довгі, біленькі панчішки... і за кожним двацятим кроком мусів батько приставати й давати йому відповідь на питання:

— Батечку, чи ми маємо ще так далеко до міста, як три царі до маленького Ісусика?

Минулося... минулося!...

Та голоси в повітрі не втихали...

Інший голос виринав із осінного повітря, інша невидима стать ішла побіч Івана Гонтаря.

— Пане вчителю, — говорив голос і стать — я хотів вам іще раз подякувати, що ви так сміливо заступилися за мною, як мене хотіли обжалувати перед судом, як підозрілого в підробленні документів“. Старець потер чоло рукою.

— Так — бурмотів він до себе — однак серце в тебе таки щеміло.

— Пане вчителю — шептали його інші голоси — ми хочемо вам іще раз подякувати, що ви так вірно стояли за нами по смерті батьків.

— І ми, пане вчителю, хочемо вам подякувати за це, що ви помагали нам, як батько окаялів, а мати передчасно померла — ми сироти по Мельникові! — Таке шептали голоси праворуч.

А з ліва доходили голоси:

— Пане вчителю, я дякую вам, що ви помогли мені сина видістати з табору полонених...

— А я дякую вам за подання в справі моєї інвалідської платні — говорив інший голос у срібному, миготливому повітрі.

Інший? Ні, сотки інших говорило й дякувало й дякувало.

(Дальше буде.)

за їхні надужиття серед бельгійського народу та піддержував земляків на душі.

Як кардинал мав Мерсіє нагоду жити серед всяких вигод. (Кардиналом був через 20 літ). Він переживав дні, котрі могли іншого чоловіка оголомшити, як день 15. листопада 1918 р., коли бельгійський король на чолі своєї армії складав йому чолобитню як властивому моральному побідникови у війні. Та Мерсіє працює в неопаленій кімнаті, спить на простім сіннику, ба навіть як недужий в клініці лежить на твердій солом'яній постелі. При операції на рака відкидає наркозу, „щоби могти з Христом терпіти“, відкидає опісля встрикування морфіною. „Насамперед душа, відтак тіло“, — ось ключ Мерсіє, того великого єпископа, великого патріота і мужа!

З церковно-релігійного життя.

Ювілей коронації св. Вітця. Сими днями обходить цілий католицький світ річний ювілей коронації св. Вітця. Сей ювілей, що мається обходити кожного року, повинен пригадувати католикам вагу й високе післанництво папства, повинен їм пригадувати на те, що папство є релігійно зорганізованим хребтом християнства, що хто стоїть у злуці з папством, сей стоїть у злуці з християнством, що з відірванням від папства починається занепад людскости, занепад культури, що тільки в злуці з папством можна знайти забезпечення людської гідности й людської свободи.

Рим (Ватикан). Урядова Ватиканська газета (Оссерваторе Романо) з 1. січня 1926 р. подає звіт центрального Комітету для святого Року про число паломників. Звіт іще не зовсім повний. Як дотепер обчислено, прибуло до Риму громадних паломництв на Святий Рік 983 з 356.810 учасниками. Число поодиноких паломників (не громадних) є що найменше подвійне так, що всіх паломників можна числити більше як мільон. Зорганізованих паломників прибуло до Риму з Італії 212 090, а Німеччини 39.875, з Іспанії 12.892, з Франції 11.593, з Англії враз з Ірландією 6.287, з Югославії 5.464, з Швейцарії 5.325, з Бельгії 5.285, з Угорщини 4.782, з Чехословаччини 3.854, з Польщі (тут зачислене і наше українське паломництво) 3.207, з Австрії 2.738, з Португалії 2.370, з Америки 5.286 і т. д.

Генеральний секретар фашистської партії Фаріначчі, найбільший фанатик між своїми партійними товаришами, розпочав боротьбу з кардиналом-державним секретарем Гаспарім. Кардинал Гаспарі стягнув на себе гнів фашистів тим, що виступив проти переслідувань фашистами католицьких організацій, а передовсім проти подвійної гри фашистів, котрі з одного боку удають прихильність до Церкви, а з другого боку тероризують всяке католицьке життя. Фаріначчі підносить проти Гаспарого різні неправдиві заміти, між иншим, що між кардиналом а папою є велика різниця думок. Що сей заміт неправдивий, доказує останнє письмо папи до Гаспарого, в котрім св. Отець хвалить свого кардинала-секретаря і висказує йому горячу подяку за його дотеперішню діяльність.

Югославія. Мало кому відомо, що провідник Хорватів і теперішній міністер просвіти Стефан Радіч є жонатий з Чешкою, рьяною атеїсткою. Сим пояснюється дещо більш як особливе поведіння Радіча. Вправді всі віча і збори зачинає він завжди християнським поздоровленням, але на них агітує проти папи і проти католицьких єпископів.

Сіллю в оці є йому провідник словінської народної партії о. Д-р Коросеч. Загалом Радіч виступає проти католицизму, а пропагує національну релігію. В ласках у нього є старокатолицизм. Вплив Радіча в Югославії упадає однак з кожним днем. Народ від нього починає вже відвертатися.

Румунія. Історія зречення престолу з боку королеви Карла (по найновішим вісткам Карло відкликав своє зречення) звернула знов увагу світа на своєрідні релігійні відносини на румунським королівським дворі. Король Фердинанд є сам католиком. Його мати, знана як поетка під іменем „Кармен Сильва“, королева Єлисавета, була протестанткою. Жінка короля Марі є Англіканкою, а син Фердинанда й Марі — Карло — православний! Отже в одній родині аж три релігії! Король Фердинанд був вихований в строго католицьким душі. Він довго опирався хрещенню свого сина Карла в православній релігії. Та за мало мав енергії і вкінці уступив. Коли Карло підріс, оженився проти волі родичів з дівчиною низького роду і вже тоді (1919) зрікся престолу. Завдяки намовам своєї матері взяв зречення назад, розвівся в жінкою і оженився з грецькою княжною Оленою. Тепер мав Карло розвестися з Оленою і повернути до першої жінки. З сеї причини, як також тому, що він не міг дивитися супокійно на страшну корупцію, яка запанувала в Румунії, зрікся був Карло престолу.

Англія. Католицька Церква робить в Англії дальші поступи. В минулім році основано нове єпископство (Лянкастер). Тим чином має тепер Англія 4 архієпископств. В р. 1926 висвячено 131 священників, 84 світських, а 47 монаших. Усіх священників (світських) є в Англії 2 644, а священників-монахів 1.432, разом отже 4096. Минулого року було 4031. Католицьких середніх шкіл є в Англії 477, учеників в них 54.588. Народних шкіл 1257, а учеників 359.078. Католицьке населення виносить 2.042.630 душ. Приріст 1925 р. — 11.775 душ. Число хрещень виносило в 1925 р. 67.565. Всіх католиків в англійській державі начисляють 15.256.399, з того в Європі 6.121.046, в Азії 2.669.954, в Африці 977.291, в Америці 4.054.751 і в Австралії 1.423.357. В Канаді крім 3.383.603 католиків лат. обр. є також 250.000 наших Українців гр. кат. обр. В Індії має ще Англія около 415.000 католицьких Сиромалаягарців. А що в Зєдинених Державах живе 27.863.600 католиків, то в обох державах, що говорять по англійськи, в Англії і Зєдинених Державах, є разом 43.119.999 католиків. До такого числа не доходить там ні одна протестанська секта.

Палестина. Різдвяні свята, як латинські, так і грецькі, випали сього року в Єрусалимі дуже величаво. В латинській процесії до Вефлєсму брало участь багато духовенства й вірних, між ними около 400 італійських моряків. — Над границями Палестини небезпека з приводу війни Французів з Друзами. В початках січня нападали Друзи по мимо переговорів, які тоді йшли з Французами, на християнські села положені над границею Палестини і мордували та рабували християнських мешканців. Християни з Сирії втікають громадно до Палестини. В самій Палестині однак спокій і туди без ніяких перепон можуть відбуватися паломництва. — Перед кількома тижнями мали єрусалимські Жиди велике свято. Їм дарував був англійський король полковий прапор, під стягом котрого би-лися на сході жидівські легіонери. Сей прапор занесено серед великих парад до єрусалимської синагоги там приміщено на почетнім місці. Щойно

опісля запримітили Жиди (сіоністи), що на прапорі, приміщенім в їх синагозі, знаходиться хрест... Та годі щонебудь сьому зарадити, бо прапор се дарунок короля. А Араби мають з чого сміятися. Жиди задумують перенести згодом прапор до свого університету на Оливній горі. — В Єрусалимі мешкає тепер 15 конзулів різних заграничних держав (між іншими також польський конзуль).

Еспанія й Португалія. З нагоди десятого міжнародного конгресу католицьких есперантистів, який відбувся минулого року в Парижі, подають часописи такі вісти про розвиток католицької преси в Еспанії: В р. 1904 відбувся в Еспанії в місті Севіля перший конгрес католицької еспанської преси. Другий конгрес був в 1908 р. в Сарагосі, а третій в 1924 в Толедо. Сі конгреси займалися організацією католицької преси. Розумється, що також перед 1904 р. були в Еспанії католицькі часописи, але еспанські католики в наслідок ріжниць в політичних поглядах були розеднані, їх часописи взаємно поборювали себе, і через те католицька преса була без впливу та мала більш політичний, як католицький характер. Тепер відносини хоч не зовсім, та все таки дещо покращали. Католицьких дневників є сьогодні в Еспанії около 50. Тому що Еспанія поділена на 53 дієцезії, отже на кожду дієцезію припадає пересічно один дневник. Тижневиків є значно більше, бо около 200. До сього ще слід додати, що майже кожда більша парохія видає що тижня свої парохіяльні звіти. Між науковими журналами заслугоє на згадку „Іберіка“, видавана Єзуїтами. Богато є в Еспанії також місячників, переважно аскетичного змісту. Є се органи побожних товариств. Еспанські католики видають також журнали літературні, фільософічні, науково-церковні. Всі майже наведені журнали редаговані священниками. Крім виразно като-

лицьких часописів і журналів виходить іще в Еспанії багато таких органів, що хоч не називають себе католицькими, але пишуть у католицькій дусі. Поза сим є ще часописи соціалістичні, республіканські і ліберальні. Між численними католицькими товариствами є й такі, що мають на цілі поширювати між народом католицьку пресу, дописувати до католицьких часописів і збирати датки на фонд католицької преси. Слід іще згадати, що в цілій Еспанії день 29. червня є днем католицької преси. Тоді відбувають у церквах зібрання, на котрих уряджують складки на пресу. Наслідком сього всі еспанські католицькі часописи є добре грошево забезпечені.

Німецькі часописи доносять, що в Еспанії розвинули тепер німецькі протестанти сильну пропаганду. Видають численні протестантські часописи і брошури. Нарід держиться супроти сеї пропаганди доволі відпорно.

Стан Церкви в Португалії дуже сумний. Переслідування католиків почалося тут іще в половині 18 ст. Тоді прогнали з Португалії Єзуїтів, заборонили католикам зноситися з Апостольським Престолом і робили заходи, щоби відірвати португальську церкву від Риму. Від 1820 переслідування ще змоглися. В 1840 позамикано всі монастирі і поконфісковано їх маєтки. Опісля настали дещо кращі часи для Церкви, але помимого того усунено духовенство зі шкіл і підчинено цілковито Церкву світській владі. Помимо заборони вернули тоді деякі прогнані монаші чини до Португалії і почали католицьку роботу. Передовсім звернули увагу на виховання молодіжи, на місії між народом, на духовні семінарії, на католицьку організацію, на релігійну пресу і на духовні вправи для священників. Наслідком сеї праці почала рости релігійність серед населення. Та в 1901 р.

Церква супроти суспільного питання.

(Дальше).

Треба осудити те, що жертвою сього стремління впало особисте достоїнство робітника, що робітника зроблено предметом визиску, що зменшено його платню заведенням праці жінок і дітей, що не узглядновано його життєвих потреб, а тим менше його релігійних обовязків, що унеможливлено йому вести правильне родинне життя та в супокою приготуватися до властивої і найвисшої його ціли, до вічної щасливости в небі. Робітника не тільки ошукано що до його справедливої заробітної платні, але й кривджено його на душі. Папа Лев XIII. саме перед сим горячо перестерігав. Коли робітництву відбирається віру в позагробове життя, а рівночасно ошукують його що до земського щастя, то воно мусить, каже папа, почувати огірчення. Воно звертає тоді всю свою увагу тільки на відмовлені йому земські добра і стає щораз більш незадоволене, пожадливе, непомірковане й безоглядне, а се веде до найстрашніших заколотів.

Капіталізм став погубний також тому, бо під його впливом зникла спільність між людьми. Коли впала та найтісніша спільність, яку витьворює релігія надприродними силами спільність Божих дітей в одній Божій родині, то розпалася також всяка инша спільність, котра є на землі і котра від тамтої спільности бере свій ріст і життя — спільність родини і спільність держави.

Всьо заниділо. З людей без самовідречення, без опановання змисловости, зі слуг жадоби роскошів і захланности, з людей без любови Бога і ближних, не в силі повстати органічний твір, життєздатне товариство, а за те гинуть родини, народи й держави. Се є наслідки капіталізму.

Крім того в найновіших часах розвинувся капіталізм в плітократію, в царство гроша, якого не бачили найгірші часи поганства. Через монополі, трусти і концерни опанував він ціни всіх споживних середників і став в можности без огляду на домагання справедливости піднести ціни та ухилитися що до сього від всякої контролю. Від коли панує та плітократія, від тоді чи мир чи війна чи революція, всьо се служить тільки до збогачення тих богачів; навіть крайна нужда народу дає їм нову можність укріпити їх панування. Банки і кредит і біржа стали отруйними деревами. Вони служать богачам до обрабування народів і до загарбання їм всяких ошадностей; наслідком зубожіння стають широкі маси повні залежними від тих плітократів, попадають у їх справдішну неволю.

Тим банкирам, плітократам, підчинене не тільки робітництво, але й дуже багато працьодавців, малі й великі фабриканти, але передовсім промисловці і середній стан. Банковий світ се всевладна сила в державах. Доки вона панує в до теперішних розмірах, доти даремне є всяке охоронне законодавство робітників, доти не можлива поміч слабшим верствам. Те, що роблять ті богачі, се гріх взиваючий до неба о пімсту. Вони викликають замішання що до поняття права й справедливости, вони спонукують народи до

прийшло нове переслідування Церкви. Проба за-ложити католицьку партію не вдалася. Коли від-так в 1910 р. впала монархія, то нове республі-канське правительство проголосило себе протире-лігійним і виступило люто проти Церкви. Позами-кано монастирі і монаші школи, прогнано або ув'язнено єпископів і священників, заведено приму-сові цивільні вінчання і розводи, поконфісковано церковні маєтки, позамикано крім чотирох усі ду-ховні семінарії і заборонено священникам носити священничі одежі. Провідник ворогів Церкви, Коста, заявив, що по двох генераціях зникне в Португалії католицька Церква. По кількох літах знов полекшало. Тепер єпископи працюють над оживленням церковного життя в Португалії. В пер-шій мірі борються за католицькі школи, католиць-кі товариства і католицьку пресу. Головну увагу звернули однак на духовні семінарії. Тепер уже кожда дієцезія має свій семінар. Можна споді-ватися, що вже в короткім часі католицька Цер-ква в Португалії дійде до гарного розцвіту.

З організаційного руху УХ.Орг.

В неділю 7. лютого відбулися у Львові схо-дини гурта студентів львівських Високих Шкіл. Після реферату про суть і завдання Української Християнської Організації та дискусії на цю тему прийшло до вибору відпоручника від студентської групи Укр. Христ. Організації до центрального Комітету. Одноголосно вибраний відпоручником п. Іван Гладилевич, студент філософії. Крім того вибрано організатора і мужів довіря для організа-ційної праці серед студенства всіх львівських Високих Шкіл.

безмежного уживання. До них відноситься те „горе“, яке колись говорив Спаситель до багатів.

Обовязком навчаючої Церкви пригадати тим плнотократам їх обовязки, щоби не прийшло до загибелі Європи. Папа Лев XIII. домагався, щоби заступники працодавців і заступники робітництва входили між собою в переговори. Та до сього треба спільної основи поглядів, а сею спільною основою може бути тільки християнський мораль-ний закон зі справедливістю і єбопільною при-хильністю. Також підприємці мусять визнавати християнські основи, мусять поводитися з робіт-ником як з чоловіком і християнином і не робити його невільником. Вони мусять пізнати свій об-в'язок давати робітникові справедливу платню і так уможливлувати йому життя на землі. Вони мусять також відноситися до робітника з любов'ю й правдивою пошаною та уважати його як рівно-правненого в суспільности.

Дальшим обовязком посідачів уживати бо-гацтва на добро суспільности, давати при помочи того багатства нову можливість праці для тих, що шукають роботи, бо всі люди, що можуть працювати, мають обовязок праці і право до праці. Замість дикої грошевої спекуляції і бірже-вої гри, мусить прийти запевнення можливості праці працюючого народу. Богато також христі-янських кругів є заражених тим погубним духом грошевої спекуляції. Гріш не є на те, щоби слу-жив біржевій грі, а щоби створював нагоду до праці. Селянські каси щадничі й райфайзенки не повинні також іти слідами великих банків. Через спекуляцію збільшується потреба кредиту й ви-ставляється на небезпеку спокійний хід gospodar-

Голос священства в справі виступів перемиським „Українським Голосі“.

У 3. числі нашого часопису вважали ми за вказане зреагувати на систематичні виступи в „Українським Голосі“ проти єпис-копів, зокрема проти статті „Війна чи мир“. Тепер одержали ми в цій самій справі писмо з кругів духовенства перемиської епархії, яке наводимо тут дослівно.

Витаючи радісно появу „Нової Зорі“, про-симо о поміщення отсих слів.

Настали тяжкі часи для нашої Церкви. Схви-льовані уми, затрівожені серця добрих її синів. По страшній світовій війні, яка спричинила стільки горя, зачалася в нас внутрішня, релігійна боротьба, яка все найстрашніша, бо потягає на дно люд-ських пристрастей. З журбою глядимо в будучину!

Переняті любов'ю до нашої Церкви, підпи-сані священники Перемиської Епархії висказують свій глибокий жаль, що в тижневику „Український Голос“ надуживається друкованого слова, яке при-значене головно для широких кругів вірних нашої Церкви. Розуміємо свободу слова, знаємо, що кождий може висказати свобідно свою думку в якійнебудь для Церкви і народу важній справі. Стверджуємо однак, що від довшого часу до те-пер ведеться на сторінках згаданого часопису вельми шкідлива боротьба, якої ціллю є понизити наших Владик як таких серед заг-лу вірних і під-копати їх авторітет. Цю шкідливу роботу мусить осудити кожний совісний чоловік. Не лише духо-венство, але кожна віруюча людина мусить стати мужно та солідарно проти підкопування достоїн-ства й авторітету в Церкві, бо тим самим боро-нить серед теперішнього лихоліття одну з остан-ніх підвалин сили народу. (Слідують підписи 22-ох священників).

ства та добро цілого народу. Ремісники й селяни повинні мати знов можливість набувати гроші на малі відсотки.

Посідачі мусять вкінці пізнати також обова-зок обмежити уживання багатства. Самовідреченне се заповідь сучасности, передовсім заповідь посі-даючого; воно дає можливість сповнювати діла любови ближнього. Християнська суспільність по-винна становити „одно серце й одну душу“. Се можливе й у наших часах. Де панують такі по-гляди, там суспільність захищена перед погубою капіталізму та перед страхіттем господарських ка-тастроф.

Була се подія незвичайної ваги, коли Ісус Христос увійшов у дім багатого митаря Закхея, а сей пізнавши марноту земських багатств і вар-тість вічних дібр, позбувся лакізмства й зрозумів блаженність добродійства та сказав: „Се, Господи, половину мого маєтку даю убогим, а коли ошу-кав кого, в четверо зверну“. (Лук. 19, 8). Колиби так і нинішні багаті пішли слідами Закхея та пізнали правдиву вартість свого багатства! Колиби вони зрозуміли, що де є Христос, там є близько і цар-ство Боже; де нема Його, там є царство сатани, котрий як князь сього світ дає свої багатства тим, що йому поклячаються та йдуть у його не-волю і тим самим наражаються на вічну загибель.

(Дальше буде).

Зложенням членської вкладки до Товариства „Просвіта“ причинюється до поширення і скріп-лення знання і культури серед свого народу.

Справа українського університету в соймі.

Українські посли зголосили 5. II. нагале виступ, підписане всіма іншими національними меншостями в справі невиконання правительством постанов соймового закону з 1922 р. Законом тим правительством зобов'язане оснувати український університет на основі засад управлених законом про вищі акад. школи і запевнити йому фінансові засоби. Закон ввійшов у життя два роки після його оголошення, цебто 1924 р., а правительством зобов'язку не сповнило. Бажаючи влекти правительству оснування українського університету, українська суспільність оснувала у Львові приватний університет і до властей внесено прохання легалізувати статут товариства. Адм. влади відкинули прохання. Дальше внескодавці говорять про ініціативу мін. Грабського в напрямі оснування „руського інституту“, звертають увагу, що сім мільйонів Українців у Польщі позбавлені власного культ. огнища. Оснування українського університету у Львові оправдане й тим, що львівський університет ім. Франца Йосифа за Австрії був утраквістичний. Двом тисячам українських академиків відібрано змогу образуватися. Внескодавці прокладають проект закону в справі оснування у Львові повного українського університету і вставлення до бюджетового прелімінаря 2 міль. 494 тисяч зл. на цілі майбутнього університету. Студії й іспити в приватнім українському університеті признають заграничні університети, тому внескодавці звизають польський уряд управлених цю справу відповідним розпорядком.

Німецьке правительство рішило вступити до Союзу Народів.

Дня 8. II. м. рішило німецьке правительство одноголосно вступлення Німеччини до Союзу Народів. Зараз і вислали про це ноту до генерального німецького конзуля в Женеві. Зараз на другий день переслали її генеральному секретареві Союзу Народів.

Агенція Вольфа подає довгий коментар, що спонукало Німеччину до такого рішення. Приступлення Німеччини до Союзу Народів рішене було вже в засаді в вересні м. р. Виміна цієї постанови протягнулася наслідком спорів, що зайшли між Німеччиною та альянтами в питанні окупації колонської полоси.

Наводячи користи, що їх вступлення Німеччини може принести Німцям, ставить коментар на першому місці признання Німеччині постійного місця в раді, з огляду на можливість політичного ділання яке отвиряється через це перед Німеччиною. Годі опиратися на дотеперішній діяльності Союзу Народів, що давала нераз оправдані причини до жалоб Німеччини. Хоч не треба манити себе марними надіями на вплив, що його Німеччина може цим способом зискати на загальне політичне положення, то всеж таки Німеччина, матиме змогу брати участь і голосувати в усіх справах, що підпадають під компетенцію Союзу Народів.

Щож до праць у Раді Союзу, то агенція Вольфа зазначає, що при всіх політичних питаннях, членам ради прислугує право спричинення дискусій в раді. Так одержить Німеччина спромогу брати участь у всіх важних політичних дискусіях. Між іншим Німеччина мотиме спричинити ревізію неможливих до виконання договорів.

Поручаємо Шановним Читачам видавництво Матвійчука, якого анонси поміщуємо в нинішнім числі нашого часопису.

Бухарін про жовтневу революцію.

Вісім літ уже минуло від заведення на землях колишньої царської Росії комуністичного ладу...

Більшовики обіцяли тому дев'ять літ рай на землі тай дурили себе й других, що вскорі заведуть комуністичний лад у всему світі.

Тепер, по дев'яти літах, визначнішим більшовикам починає поволи прояснюватися в голові.

У цій справі говорить Бухарін:

„Мушу сказати, що є цілий ряд питань, що їх ми порушили в нашій дискусії, що знаходять у рядах робітництва живий відгос, а передусім справа будови соціалізму в одній державі. Робітники ставлять ці самі питання тільки в яскравішому, в простішому виді й дають на них ці самі відповіді, що в горі.

Один пр. товариш каже:

„Якжеж можемо досягнути щось у такій дідівській країні як наша?

А другий відповідає:

— Коли з гори знаємо, що ми не в силі сповнити це завдання, то навіщо зробили ми жовтневу революцію?

„Ця справа хопила вже за серце не тільки партійного рядовика, але по часті й безпартійного робітника. Усі ці питання мучать широкі верстви робітництва. Тому, коли пересічний робітник, що хоч трохи думає, попаде на різні відемні боки нашого теперішнього ладу, коли бачить люксусові торгівлі побіч беззахисних дітей, то й у дев'ятому році революції, цей робітник думає мимоволі:

— Куди йдемо?

А чиж робітник не завдає собі такого питання. — Само собою завдає.

Питання введення соціалістичного ладу в одній державі це теж саме питання, що його ставить перший лучший робітник. Він тільки інакше формує його. „Навіщо ж соціалізм, коли в нас волочиться маса нуждарів біля величавих крамниць і ресторанів“.

Тільки Бухарін. Певно, що такий наглядний образ більшовицького раю серед якого доводиться жити радянським робітникам, мусить привести ім перед очі, що навіть в часах лютого царату було краще жити, бо бодай не було тільки безпритульних дітей. А за такою думкою без сумніву прийде й друга:

— А чи не можнаб змінити теперішній лад на кращий і бодай вернути до давніх гарних часів..

Конкордат із Румунією.

Між Ватиканом і румунською владою ведуться переговори над конкордатом. Спинилися переговори на цем, що влада хоче мати нагляд над церковним майном у Румунії. Румунська влада хоче теж, щоб Ватикан переніс на румунську королівську владу ці права, що їх мав угорський король. Ватикан не може пристати на це.

Міжнародна політика Великої Британії.

Великий англійський часопис, що звичайно подає думки англійської влади, приніс велику статтю про завдання Великої Британії в зовнішній політиці. Її головна задача в цьому, щоб поширити льокарнський договір на всі держави. Дух Льокарна противний із одного боку більшовизмові а з другого пересадному націоналізмові.

Поширення льокарнського договору має на своєму шляху дві перепони: фінансову кризу у Франції та економічну кризу в Німеччині.

Другим великим завданням зовнішньої політики Великої Британії це змагання, щоб Зєдинені Держави Пів. Америки наклонити до вступлення до Союзу Народів.

Справа злуки Австрії.

Був. канцлер Зайпль заявив берлінському дописувачеві, що злука Австрії з Німеччиною поки що неможлива. Всякі демонстрації в користь цього пляну шкідливі.

Димісія мін. Морачевського.

На пленарних нарадах Клубу ППС. розглядали справу новелі до закону про маєтковий податок. Вислідом нарад була ухвала, щоби новелою відіслати назад до комісії. Так голосуватиме ППС. Мін. Морачевскі заявив у клубі, що подається невідклично до димісії.

Мусоліні грозить Німеччині.

На інтерпеляцію Фаріначія в справі німецько-італійських відносин, виголосив Мусоліні в парламенті промову.

Мусоліні говорив:

„Політика фашистівського правительства була супроти Німеччини завсіди поміркована. Та по льокарнських договорах по заключенню торговельного договору почалася в Німеччині безсормна кампанія, немов на команду, що полягала на неправді, як пр. на вісті, неначе італійське правительство хотіло в Боцені усунути пам'ятник Вальтера фон дер Фогельвайде. Маємо пошану для поезії навіть коли вона невеликої вартості“...

А потім говорив:

„Знаю тільки Альто Адідже, а не Тироль і там відбувається реіталізація (поновне італійщення), віднімеччення давньої італійської країни. На 180 тисяч тамошнього населення припадало 80 тисяч Латинців, а решта 100 тисяч, це нащадки варвар, що передерлися крізь Альпи“.

Мусоліні зазначив, що фашистівське правительство з усією рішучістю змагатиме далі до відіталійщення Трентіна, щоби дати йому добродійство рапальської культури.

Опісля висміяв погрози бойкоту:

„Ми народ дуже гостинний, що походить із нашої старої багатовікової цивілізації й хочемо остати такими, навіть коли надуживається цей гостинності. Та ніхто не повинен дуритися, що зможе підбити Італію туристичним бойкотом. Італія жие зівсім із чого іншого та розпоряджає дуже чисельними життєвими силами, а серед людей, що прибувають до Італії, багато приїжджає зівсім не того, щоби нам складати дарунки, тільки щоби

Членська вкладка до Товариства „Просвіта“ на цілий рік всего на всего 2 золоті.

робити ощадности. У кожному разі в справі цього бойкоту, заявляю з притиском, що коли завтра станеться він дійсним і конкретним та вестисяме при мовчазному попертю відповідальних чинників, то ми відповімо бойкотом до квадрату, а на можливі утиски відповмо утисками до третьої степені.

А німецькому народові — кінчив Мусоліні — кажемо: „Хочемо жити з тобою в приязні, але при тому глядітимемо тобі в очі. Яку долю хотіла нам приготувати Німеччина, це виходить із ухвал всенімецького союзу, що радив у Штерцінгу 1918 р. Німці говорили тоді про підбиття Італії аж по Верону. Коли Німці не мають поняття про фашистівську Італію, що можуть пізнати її з великою шкодою для себе. Ця моя промова визначає політичне й дипломатичне становище Італії. Коли німецьке правительство проголосить солідарність із своїми підбурювачами, то дістане належню відповідь“.

А на кінець загрозив виразно:

Один із провінційних фашистівських щоденників, що його я читаю все дуже уважно, дав перед кількома днями шестистовпцевій статті такий наголовок: „Фашистівська Італія не опустить ніколи свого прапора над Бреннером“. Я відіслав директорові щоденника цю статтю з такою поправкою: „Фашистівська Італія може, коли це буде конечно, занести свій трибарвий прапор даліше, але ніколи не може взяти його назад“. Такою погрозою під адресою Німеччини закінчив Мусоліні свою промову. Само собою, що вона припала до вподоби всім Італійцям. Серед загального одушевлення послі стоячи відспівали фашистівський гимн.

Коли втихло, промовив Фаріначі:

— Слова, що впали з уст вождя, хай свідчать перед чужими, що сьогоднішня Італія вже не слаба Італія вчорашнього дня!“

Фаріначі віззав послів, щоби почали складкову акцію в цілі збудування пам'ятника для Цезара Батістія. (Він був соціалістичним послом у віденському парламенті. Із вибухом війни з Італією перейшов він туди та став італійським військовим старшиною. Коли попався в австрійський полон, Австрійці повісили його в Боцені на ринку). Палата прив тала це внесення бурею оплесків.

Оттак грозив італійський прем'єр Німеччині.

За границею промова Мусоліні, саме в часі, коли Німеччина вступає до Союзу Народів, не могла зробити доброго вражіння. Англійська преса иідповідає на промову Мусоліні осторогою, що такі погрози, коли не є красномовною фразою, стануть предметом нарад Союзу Народів.

Із Інсбрука доносять, що всі соймові стороництва внесли інтерпеляції, якими звизають австрійське правительство, щоби звернуло увагу Союзу Народів на положення на границі Бреннера. Колиб австрійське правительство не задовольнило цього довагання, що Тироль зуміє сам звернутися до Союзу Народів. „Innsb. Nachrichten“ пишуть, що в північному Тиролі не найдеться ніодин здібний до оружя, що не виступить проти нападів фашистів. „Найвищий час — пишуть I. Nachi. — щоби вмішався Союз Народів та перешкодив конфіскатам, заки заговорять крісі“.

Vossische Zeitung довідується, що німецький уряд розглядає проєкт ноти до великодержав

у справі промови Мусолінія. Нота зверне увагу, що промова Мусолінія може загрожувати мирові Європи та що суперечить принципам Союзу Народів, котрого Італія є членом.

Дописи.

Волянка-Тустановичі. (Вистава „Вифлеємської Ночі“). Старанням Сирітського захисту С. С. Службниць Пр. Діви Марії, а під режисерством енергійного п. Маціва, виставлено „Вифлеємську Ніч“ у сімох відслонах у Тустановичах, в Бориславі й у Східниці. Слід згадати, що „Вифлеємську Ніч“ п. Маців зміло скомбінував із творів І. Я. Луцика, В. Левицького, С. Калинця та Яросл. Вільшенка. П. Маців крім режисерства сам характеризував, зміняв обстановку й сам суфлював. За це належить йому похвала. Що до самої вистави, то випала на загальне добре, з винятком Ракхилі й Ірода, в яких було за мало жестів. Замітити треба тут накінець, що бориславська публіка не дописала, бо крім кількадесяти робітників, нікого, з інтелігенції не було. Та за це зажадали за сальо „Народнього Дому“ на 75 прц. більше, як Поляки в Східниці, а 125 прц. більше як чит. „Просвіти“ в Тустановичах. — Сумне воно, та правдиве.

Зредукований робітник.

З Бразилії. („Робота“ п. Карманського і наслідки її. — *Просять книжок.*) В часі світової війни та й по ній часто густо приходили й ще приходять до нас Українців в Бразилії різні просьби до грошових складок чи то для сиріт, які втратили батька, маму у війні, чи для голодних братів наших. І наша кольонія, Ірасема хоч невелика охоче і щедро складала останню лепту, аби нуждарям прийти в поміч. — Сим письмом та сама коління Ірасема витягає до Вас, Дорогі Побратимці руки й просить вас вже не о гроші, не о за допомогу на хліб насущний, бо дякувати Всевишньому Господу Богу голоду не чуємо, але просить о що іншого, о книжки до бібліотеки. Ми Українці Ірасеми жили тихо, спокійно завдяки радам і заохоті своїх душпастирів, працювали щиро, щоби не лиш доробитися хліба, але також, щоби доробитися якогось маєтку і придбати своїм дітям. Хоч вийшли які непорозуміння між нами, бож ми люде а не ангели, при добрій волі полагоджувалося все в дома. Так було аж до приїзду П. Карманського. Приїхав той пан як делегат відпоручник Укр. Гал. Уряду. Прийнято його як делегата і заступника Гал. Уряду зі всякими почестями. Вся Бразилійська Україна утішилася, що дочекалася свого представника. На три місяці наперед, наш одинокий часопис „Праця“ розписав народню позичку і наша кольонія під проводом свого душпастиря вибрала комітет, що мав зайнятися збіркою народньої позички. Коли ця збірка була в найбільшій розгарі, загостив до нас п. Карманський. Ми прийняли його з почестями, стрілянням з моздрів, з промовою у брамі. Гостив той пан у о. пароха в Монастирі. Комітети прибрали собі ще других Українців, кинулись по кольонії і в короткім часі, бо в 3 днях зібрано майже десять контів. На нашу кольонію велика сума грошей, а все люди давали лиш на попередню заохоту о. пар. Кліма Бжуховського.

Бачив п. делегат, що наш душпастир має значіння та вплив на кольонії, вишукав собі ніколи з нічого невдоволених вархолів, щоби відтак кинути кість незгоди між нас. Він кинув підозріння на о. душпастиря, що гроші готові не дійти

до ціли, коли зложать туя позичку в руки о. пароха. Приняв п. делегат сам народню позичку, і гроші особисто вислав до Уряду. Відтак переписувався з тими вархольниками, бо з Ірасеми постановив собі зробити дійну корову до дальших цілий. Заложив Укр. Союз і хотів щоби всі товариства записали свої маєтки на Союз, та половину доходу давали до каси Союзу. Ухвалив на зборах заложити велику гуртівню, але вже по пів року змінив плян, щоб заложити Народний Банк. Притім все не спускав з ока Ірасеми, на котру покладав велику надію на будуче. Тихцем підбурював людей і тим підкопував повагу о. душпастиря. Вмішав і місцеву політику до сеї незгоди, яка збільшувалась з кожним днем завдяки його кертичній роботі. Допровадив до сего, що поділив кольонію на дві партії, а відтак відїхав до Відня. По кількох місяцях, не маючи в краю що робити, приїхав знов до Бразилії, щоб дальше вести роботу. Заїхав п. Карманський як передтим до о. Василяна до Прудентополя, там виписав у „Праці“ подяки від уряду за збірку народньої позички. Дістали ми цей нумер „Праці“ читаємо й очам не хочемо вірити, бо не можемо дочитатися подяки першим організаторам тої народньої позички. Всі визначніші Українці є в тій подяці, а про Н. О. Василяна що перші порушили ту справу ані слівця. Думаємо собі от друкарська помилка. Час все таки покаже, думаємо собі. Ба та пізніше від певних людей довідуємося, що вже в Відні п. Карманський перед Урядом викрикував на О. О. Василяна, що то не вони, а він перепровадив народню збірку і що без него нічого не булоби. Тимчасом на нашій кольонії що раз більший розлад підсичуваний п. Карманським ширився. А вже як зачав видавати часопис „Хлібороб“, як зачав в кождім числі підюджувати одних проти других, як зачав цькувати на О. О. Василяна, що нічого не зробили за 30 літ, аж він перший нас ушасливить і запровадить до раю; як кликав до пімсти над тими, що не хотіли йому піддатися під його команду, тай допровадив до того що його приклонники спалили нам дім товариства „Просвіти“ в Ірасемі. Тим спричинили нам шкоди на двайцять тисяч мільрайсів; бо то був новий обширний дім зі сценою, буфетом і цінною бібліотекою. Се були добірні книжки оправлені ще з перед часів воєнних і найновішого видання. Сей книгозбір безперечно належав до найліпших і найліпше впорядкованих у цілій Бразилійській Україні. Не жаль нам будинку, що може друге місце займав на наших оселях в Бразилії, але жаль нам бібліотеки, якої в тих часах і за великі гроші не буде мож набути.

У наших, так прикрім положенню удаємось до вас із просьбою всі дорогі родимці, обдаруйте нас книжками, які може і залишені позістають у ваших бібліотеках. Ми не впроможі постаратися про таку добірну бібліотеку, яку нам саморідні вороги спалили. Робимо заходи, щоби дім побудувати, досить вийде на це гроша, бо матеріял в тих часах у троє дорожчий. Дарунок ваш се буде дорогоцінний скарб, з котрого будемо черпати світло і знання потрібне до щоденного життя. Позаяк у сім році вибираються до Парани нові Місіонарі О. О. Василяне, проте просимо ті книжки надавати до О. О. Василяна у Львові, вулиця Жовківська ч. 36., а їх просимо, щоби привезли ті книжки, бо це найпростіша дорога. Маємо сильну надію, що наша просьба буде вислухана, тому вже тепер щедрим Жертводавцям засилаємо щире Боже заплять і пишемось з великою поща-

ною. — За Виділ Товариства „Просьвіти“: Заст. Голови Іван Навосядлий, секретар Михайло Прийма, скарбник Михайло Бобко.

3 жалібної хроніки.

О. Іван Дамаскин Николай Литвинович, Юв. Архид. і Декан Еп. Кап. в Станиславові декорований Хрестом „pro Ecclesia et Pontifice“, Совітник і Референт Еп. Консисторії, Іспитователь синодальний, Совітник Суду церк. в справах супружних і дисциплінарних. Цензор дієцезальний, бувший професор релігії при гімназії, заосмотрений Найсвятійшими Тайнами, упокоївся в Бозі в суботу, дня 6. лютого 1926 р. в 86-тім році життя, в 50-тім році священства.

Покійник займав визначне становище в церковній ерархії. Був час, що він був кандидатом на єпископський престол у Станиславові. Довгі літа був він гімназійним катехитом і настоятелем бурси св. Миколая. Виховав кілька поколінь нашої молоді, в яку вціпляв християнську любов, людяність і справедливість. Був людиною наскрізь чесною й праведною. В останніх літах життя довелося йому пережити важкі хвилини: його донька, вдовиця по соймовому послові Криницьким, померла, стративши на війні найстаршого сина. Память його остане на все в тямці цих громадян, що він допоміг їм вийти в люде. В. Й. П.

В монастирі ОО. Редemptористів у Голоску — далеко від свого рідного краю — скінчив життя Єромонах того монастиря о. Van de Gehuchte. Приїхав до нас недавно, перед місяцем із Бельгії. У похоронах крім ОО. Редemptористів із цілим Новіціатом і Ювенатом взяли участь від світського духовенства о. Гошовський й о. Михайло Жовнірчук, а від монашого о. Йосиф Лучинський. Ч. С. В. В. і трьох ОО. Студитів. Покійний є першим з ОО. Редemptористів, що покінчив життя на нашій землі. Нехай мов рідна пером буде йому українська земля!

Криваві заворушення в Каліші.

Із Каліша наспіла до Варшави вістка про маніфестації безробітних перед каліським магістратом. Настрій був дуже гарячий. Серед окликів велика юрба робітників вдерлася до магістрату. Прийшло до кривавих сцен. Посадника міста ранено. Поліція, хоч змобілізувала всі відділи, не могла дати собі ради. Візвали військо й прийшло до вжиття стрільного оружя.

Після перших вістей, що наспіли до Варшави мало бути вбитих 9 осіб, та виявилось, що є тільки багато ранених. З поліції ранений один комісар і поліціант. Крім цього кількох стійкових одержало лекші рани камінням. Так ранений і посадник.

Генеральний страйк у Домбровському басейні.

Вуглеві промисловці в Домбровському басейні зірвали умову з гірниками й підписали умову з новою організацією „Praca Polska“, про яку говорять, що цю організацію утворили самі промисловці. На вістку про це робітники рішили проголосити генеральний страйк у Домбровському басейні.

Чехословаччина признала СРСР de iure.

Із Москви доносять: Комісаріят для заграничних справ одержав від радянського посольства в Празі повідомлення, що Чехословаччина признала СРСР de iure.

НОВИНКИ.

Комісія для Росіян при конгр. Сх. Церкви. Часопис „Tifod“ — Амстердам 6. II. ц. р. подає: Св. Отець іменував при конгр. Сх. Церкви окрему комісію для Росіян (на їх землях і еміграції), на чолі якої стоїть кардинал о. Чинчієрі.

Недуга секретаря Конгр. Сх. Церкви. З приводу хороби секретаря Конгр. Сх. Ц. кардинала Тасс, на час його недуги буде назначений секретар заступник. (Tif, Amsterdam 6. II. 1926.).

Комета, що її бачитимемо голим оком. По обчисленням англійського астронома Кранеліна, одна з недавно відкритих комет в найближчих тижнях дістане ясний блиск і розвине віху видну голим оком. Буде це комета Ензора, відкрита нічю 13 грудня м. р. у Преторії (в Трансвалю, в південній Африці) хірургом тамошнього шпиталю. Комета наблизиться виймовко близько до сонця й тому можтимо бачити її голим оком. Тепер вона на південному небі, та небаром перейде на північне й тоді побачимо її. Від половини лютого, головню в перших днях березня можна буде бачити її перед сходом сонця на полі східнього обрію, як зорю другої величини. Її віху можна буде здається легко бачити голим оком.

Завіщання кард. Мерсієра. Париські днівники оповіщують тепер завіщання кардинала Мерсієра, писане ще в 1908 р. У цьому завіщанні є між іншими й такі слова: — Коли в часі повнення могого післанництва вразив я кого, або лихо з ним обійшовся, то прохаю в нього прощення. Коли хтось думає, що скривдив мене чимнебудь, то хай знає, що з усього серця прощаю йому й прошу Бога, шоби теж простив йому. Завіщання кінчить такими словами: „Не лишаю великого майна. Особистого майна я не мав, а це що я здобув, виконуючи духовні чинности, або це, що приніс мені друк моїх праць, я старався все вжити на добрі цілі, навчившись жити з дня на день. Ці дрібні ошадности, що остануть по моїй смерті, мають бути вжиті на кошти могого похорону, а це, що ще з них остане, хай буде вжите для вбогих і на освіту. Моїм сестринкам лишаю мою співучасть у власности сільського хутора. Решту повинні вони доповнити, навчившись працювати на своє удержання.

Землетруси та їх наслідки.

Землетруси це явища, що їх гроза збільшується з кожним віком, а то з цієї простої причини, що людей щораз більше й катастрофи цього роду потягають за собою щораз більше число жертв.

Так нпр. перед двома чи трьома століттями такий землетрус, який навістив у 1723 р. Япон і стояв життя 70.000 Японців, потягнувби за собою в десятеро менше жертв. Бож Токію, що після переписи населення з 1915 р. мало в добі останнього землетрусу біля півтретя міліона жителів, було на початку XIX ст. ще невеликим

людським зборищем, що числило несповна 150.000 мешканців.

Старинна історія не дала нам споминів про великі цього роду катаклізми. Треба сягнути до 526 р. по Хр. щоби найти справжню катастрофу. 120.000 осіб убитих у полісі Середземного моря. Потім у р. 1683 землетрус на Сицилії потягнув 50.000 жертв, а потім у р. 1755 40.000 найшло смерть у Лісабоні 40.000 осіб у Квіто в Еквадорі в р. 1797.

Рекорд що до частоти повторення цих явищ і їх нагальности припадає Японії, де на протязі 13 літ записано 17.750 землетрусів, не вчислюючи цих потрясень, що їх можна відчутти лишень при допомозі виїмково вражливих апаратів. На протязі 75 століть записано в Японії 2000 землетрусів, що їх жертвою падали гоми й людське життя. Перед останньою катастрофою землетрусу в Японії, найбільше жертв забрав там катаклізм із 1891 р. Жертвою цього землетрусу впало тоді 222.501 домів, 7273 вбитих і 17.175 ранених.

По нагальних землетрусах розпадається земля звичайно на глибокі й довгі щілини. Одна з таких щілин після землетрусу в р. 1881 в Японії мала довжини 112 км.

Львів, 12. лютого 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7.90. — 7.93, канад. дол. 7.70 — 7.72, чеськ. кор. 0.23 — 0.2350, леї 0.340 — 0.375, франки фр. 0.30'00 — 0.30'50, фр. швайц. 1.60 — 1.65, англ. фунт. 36'00 — 37.50.

Вписуйтеся в члени

Української Християнської Організації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна).

Адреса:

Укр. Христ. Організація Львів, вул. Сикстуська 39а.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

20 книжечок діточих (байок) багато ілюстрованих за 4 зол. висилає
Матвійчук, Львів, Панська 17.

РУХОМУ АЗБУКУ ДІТОЧУ до науки читання і давання в пуделках по 60 гр. висилає:

Матвійчук, Львів, Панська 17.

„Записки Чина св. Василя Великого“

орган присвячений історії і культурно-релігійним питанням, виходить від 1924 р. під редакцією оо. Василян і при близькій співучасті українських наукових сил.

Досі появилися: Том I. вип. 1. в об'ємі 10 арк. друку великої 8^о коштує 10 зол.;

Том I. вип. 2—3 в об'ємі 16 арк. 8^о коштує 15 зол.;

При „Записках ЧСВВ“. існує „Бібліотека Записок Чину св. Вас. В.“, якої вийшли:

Ч. 1. Д-р В. Щурат: Довкола намогильного каміння Ів. Федорова. Ціна 0.50 зол.

Ч. 2. М. Возняк: З поля української духовної вірші. Ціна 1— зол.

Ч. 3. Проф. І. Огієнко: Український наголос початку XVII-го віку. Ціна 0.80 зол.

Замовляти можна в домівці Редакції: **Львів, вул. Жовківська ч. 36**, в Видавництві ЧСВВ. в Жовкві.

Другу книжечку для дітей багато ілюстровану, спеціальність кольорові образки, нове видання патріотичне, висилає

Матвійчук, Львів, Панська 17,
по 2.50 зол. за оправлений примірник.

„МОЛОДА УКРАЇНА“

ілюстрований журнал
для українських родин

виходить у Львові, раз у місяць в об'ємі 4 арк. друку.

Зміст журналу різноманітний, підібраний з усіх царин культурного життя, так що зацікавить кожного, хто бажає дещого корисного навчитися. Інтелігент, селянин, робітник найдуть у ньому багато інтересного матеріалу до читання у вільних від праці хвилях. В першій мірі надається „Молода Україна“ для сільських читальень, стоваришень і касинових установ по наших містах і містечках.

Річна передплата виносить 12 золотих.

Для Америки й Канади 2 долари. Для Чехословаччини 70 корон. Замовлення на „Молоду Україну“ приймає кожний поштовий уряд в краю.

Адреса:

„Молода Україна“, Львів, Зіморевича 8, І. п.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).

Місячно в краю 1.50 зол.

Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Орган Української Християнської Організації,

виходить що тижня.

Число 7.

Львів, 21. лютого 1926.

Рік I.

За зєдинення церков.

Справу зєдинення церков, передовсім православної церкви з католицькою, порушував уже не один із папів. Горячо займався сим питанням в останніх часах славний папа Лев XIII., а по нїм Венедикт XV. Також і нинішньому св. Вітцєви лежить ся справа дуже на серци.

Ось свіжо з нагоди „святого року“ висказав папа Пій XI. надїю на поворот православних до церковної єдности.

З нагоди 300-літнього ювілею мученичої смерти св. Йосафата, оголосив папа до цілого світа, до всіх відлучених христїян, горячий поклик до злуки.

Те саме бажання висловив голова церкви в своїй промові на консисторії д. 24. марта 1924. року, а опісля на консисторії дня 18. вересня 1924 р.

На сїй останній консисторії сказав папа так: „По стороні східних і по стороні католиків заходу є багато причин взаїмного відчуження. Ми мусимо доложити всіх зусиль, щоби усунути пересуди, щоби позбутися ложних поглядів на науку і історичних блудів, котрі спинюють діло зєдинення. Се може статися тільки під трьома умовами: Ми (католики) мусимо визволитися від деяких блудів дотично правд віри і установ східної церкви; східні мусять зі свого боку унагляднити собі єдність віри східних і західних Вітців церкви; по одній і по другій стороні мусить бути виміна поглядів в душі братньої любови“.

З нагоди знов 1600-літнього ювілею першого Нікейського собору (325 р.) напминає папа в листі до кардинала Таччі (4. цвітня 1925) учених священників, що займаються історією і літургією східних церков, щоби друкованим словом і на конференціях старалися просвічувати загал. По латинських семінаріях мають від тепер навчати питомців про науку східної церкви та про інші питання, що вязуться з тою церквою. При тій нагоді пригадує папа, що монаше життє прийшло на захід зі сходу. Для того поручає св. Отець передовсім Венедиктинам, котрих основник, св. Ве-

недикт, перший перещепив зі сходу монаше життє на заході, щоби вони працювали над зєдиненням церков.

Думки наведених папів переняв також померший недавно кардинал Мерсіє і розвинув їх у своїй програмовій промові, виголошеній в часі „Тижня зєдинення церков“. Се була остання більша промова славного кардинала.

У сїй промові взивав Мерсіє католицьких священників, щоби відносилися до православних з повною пошаною, щоби не насилували їх совісти, але ждали, аж вони самі добровільно, по власному переконанню, стануть католиками. Католики мають тільки приготовляти пчву під ділання Божої ласки, мають тільки усувати перепони й улекшувати поворот до єдности.

Православні мають право до пошани з католицького боку, бо хоч вони не признають примату папи римського, але приймають усі Тайни, мають велике набоженство до Пречистої Діви і до Святих, шанують переважно католицьку єрархію і багато з них не знає причин відлучення від католицької церкви.

Під перепонами зєдинення є найголовнішою — по думці кард. Мерсіє — фальшиве або принайменше недокладне поняттє латинників про релігійні обряди східної церкви. Сей блуд тим погубніший, що в очах східних обряд і релігія, поборність і правда — становлять майже одно.

Кардинал пригадує слова папи Льва XIII., котрими він ставить на рівні оба обряди, східний і західний. Католицька церква бажає удержання обох обрядів. Вона поручає латинським місіонарям, щоби придержувалися строго сього становища католицької церкви, і забороняє змінювати обряд. На зміну обряду потрібна папська диспенза. І новий кодекс канонічного права (канон 93, § 2) каже: „Забороняється священникам намовляти латинників до прийняття східного обряду, а східних до прийняття латинського обряду“.

Щоби вкінці духовенство і вірні східних церков не побоювалися при зєдиненні небезпеки златинщення, зложив папа Лев XIII. в своїй енцикліці „Praeclara gratulationis“ з 20. липня 1894 р.

таку святочну заяву: „Ані він (Лев XIII), ані його наслідники не будуть ніколи порушувати прав, привилеїв і обрядів східних церков“.

Кардинал Мерсіє навівши отсі слова, просить в своїй промові місіонарів, щоби строго придержувалися сих засад римських папів, а всіх загалом католиків взиває до горячої молитви за зєднання східної церкви.

Чи можна їх брати поважно?

Дещо про „дослідників Біблії“.

Ми вже згадували, що одна американська секта прозвала себе „поважними дослідниками Біблії“. Сьогодні викажемо, що тим „поважним дослідникам Біблії“ 1) недостає поваги, 2) недостає Біблії і 3) недостає досліду.

1) *Недостає поваги.* „Дослідники Біблії“ го-лосять про недалекий прихід тисячлітнього царства, що має попередити кінець світа. Такі річі голо-шено вже нераз в часах загального роздратовання й подразнення. Хто бере сю справу поважно, сей іде за словами Христа Спасителя. Коли раз апо-столи спитали Христа про час кінця світа, дістали від Нього відповідь: „Про сей день і годину ніхто не знає, ані ангели в небі, ані Син, а тільки сам Отець“. (Мат. 24, 36). Те саме читаємо у Марка (13, 28—32), Луки (21, 29—33) і Діяннях (1, 7). Хри-стос наче предбачуючи нинішних „дослідників Бі-блії“ додає у Луки: „Глядіть, щоби вас не зве-дено; бо многі являться під моїм іменем і будуть говорити: Прийшов час!... Не біжіть за ними.“

Колиби ми мали до діла з поважними людьми і поважними дослідниками св. Письма, так на сім моглиби скінчити. Та з американськими „дослідни-ками“ инша річ. З огляду на них мусимо ще по-ставити кілька запитів.

Чи се поважно супроти виразних слів Боже-

ственного Спасителя присвоювати собі знання того, що Бог Отець застеріг собі самому, отже неначе видирати Йому Його тайни?

Чи се поважно добачувати в св. Письмі (тайне обявлення) пророцтво про хід історії і до тої ціли надуживати св. Письма і історії? Котрий поважно думаючий чоловік впаде загалом на думку, що Боже обявлення є на те, щоби заспокоювати люд-ську цікавість про хід історії? Се вже не є наука, се вже не пояснення св. Письма, а чиста фантазія. Як св. Письмо не має на ціли учити нас астроно-мії, так тим менше не має на ціли учити нас все-світної історії.

Чи се поважно говорити, що науку про по-загробове життя, про пекло, про чистилище й небо взяла католицька Церква з поетичного твору іта-лійського поета Дантого („Божественна Комедія“) і з образів французького маляра Доре? Чи се по-важно вмовляти в читачів, що Данте був монахом? Се ніяка наука, тут нема поваги, тут звичайне не-уцтво, тут нікчемна злоба мішати науку католиць-кої Церкви з фантазіями поета і з образами маляря!

Чи се поважно говорити, що Христос на хресті не сказав до розбійника по правиці так, як записано в Євангелію: „Істинно, кажу тобі: сьо-годня будеш зі мною в раю“, але пересуваючи протинку запевняти, що Христос сказав: „Кажу тобі сьогодні: будеш зі мною в раю“, — бо так комусь вигіднійше? Що сим чином кажуть ті люди говорити вмираючому Спасителеви абсурд, се їх зовсім не бентежить!

Чи се поважно говорити, що католицьку на-уку про наслідників апостолів винайшли єпископи в четвертім столітті? Се каригідне неуцтво, се грубе незнання старохристиянської літератури, хочби листу св. Ігнатія, що вмер 117 р. в Римі як му-ченик.

Чи се поважно говорити, що символ віри, уложений св. Атаназієм, єпископом александрій-ським, се твір сатани (!) з 539 р.?

Чи се поважно говорити, що духовенство за-боронює читати вірним св. Письмо?

Д-р ІВАН КЛЮГ.

Останній шлях Івана Гонтаря.

(Дальше.)

Десь у якомусь селі в околиці задзвонили на церковній дзвіниці. Іван Гонтар зняв капелюх і молився.

На голос дзвонів опустилася сива голова. Осінній вітер грався його сивою чуприною. Голова опала щораз низше.

Ах, так як сьогодні дзвонили раз дзвони в його селі, в селі, де він учителював, в один із найтяж-чих днів його життя. У цей день мусив він іти за похоронним возом, що віз труну, в якій спочивала його покійна жінка.

Гостро зарисовувалася сумна картина знову перед його духовим оком. Він мусив відвезти її до окружного міста для операції, що як здавалося, не була небезпечна — привіз її неживу.

І знов бачив себе за похоронним возом із осьмилітнім синком... чув молитви шкільних дітей і селян, що прийшли були на залізничу стацію, щоби відвезти до дому помершу його жінку, що їм тільки добра робила в днях недуги, нужди, в годинах безпорадності й безпомічності...

Іван Гонтар стогнав важко. Його серце давив

тепер важкий біль — та він зібрав усі сили й пі-шов наперед.

Він повів оком по соняшному осінньому крає-виді, щоб прогнати чорні думи. Осінній вітер грав у дротах телеграфічних стовпів при шляху... тоді мусив він думати про свіжі, ясні голоси шкільних дітей. Не одну чудову чутливу українську пісню співав він із ними. І вони потім усе співали її при роботі й у свята, або як у весняний чи літній вечір збі-ралися всі під липами біля хреста свободи, що був невподалік від школи.

Як часто прислухався він тоді їх співам! Тепер не одну самітну ніч пролежить він безсонно в гамірному місті. Хіба чути буде туркіт возів і ходу соток людей, тай хіба удари міського го-динника.

Гонтар випростувався. Тільки не розніжню-ватися!

„Тиж сам жадав спочинку — сказав він собі, й уявляв собі як стара його своячка, що від смерті його жінки господарила в його хаті, улаштує його нову домівку. Вона не хотіла, щоб він був при тому, щоби заощадити йому зворушень. Чи добре прибуть там над його столиком олені роги, що їх носіїв він упольовав, коли ще в вільних годинах був веселим ловцем.“

Новий образ виринув перед ним; гурт ко-лишніх товаришів ловів... тепла, захистна кімнатка в сільській гостинниці, що в ній вони сходилися

Чи се поважно говорити, що папство повстало в 539 р. і впало в 1870 р.? Чи тепер уже нема папів? Та той самий „учений“, той самий „дослідник Біблії“, що пише в одній книжці про упадок папства в 1870 р., зараз в своїй другій книжці, забуваючи, що написав недавно, предсказує упадок папства в 1919 р.! І від сього року минуло вже 7 літ, а папство як стояло, так стоїть...

Чи се поважно називати папу антихристом та відгребувати забуту вже протестантську ненависть до св. Вітця, яка може відповідала XVII століттю, але яка ніяково виглядає в XX століттю?

Що „дослідники Біблії“ палають такою ненавистю до папи, поясняється тим, що основник сеї секти, Ріссель, як ми вже згадували в останній статті, походить з кальвінської родини. А кальвіни знані з своєї ненависти до папи!

2) *Недостатє Біблії.* Сі слова можуть видаватися декому дивними, але помимо того вони є правдиві. Ми питаємо наших сектантів: Звідки вони мають Біблію? Звідки у них хочби Новий Завіт? На се відповідає історія: секта „дослідників Біблії“, як загалом всі секти, що відпали від католицької Церкви, взяли Біблію з рук католицької Церкви. Без католицької Церкви не малиби вони навіть Нового Завіту!

Як повстав збір новозавітних книг званий Новим Завітом або св. Письмом Нового Завіту?

Всі книги Нового Завіту були написані в першій століттю. Їх переписувано і поширювано поодинокі. Та рівночасно з правдивими книгами св. Письма стали появлятися вже в першій століттю, а ще більше в другій століттю, книги підроблені, неправдиві (так звані апокріфи). Сі книги писали різні ложні учителі, от якби наші нинішні „дослідники Біблії“; між іншими неправдивими вигадками заповідали вони також про близький кінець світа.

Щоби відділити правдиві книги від підроблених, ложних, уложила католицька Церква в другій століттю так званий канон, значить, зібрала разом усі правдиві новозавітні книги і назвала сю збірку

канонем, Новим Завітом, св. Письмом Нового Завіту. Так отже завдячуємо св. Письмо Нового Завіту авторитетови (повазі) католицької Церкви. Хто покликуюється на Новий Завіт, сей рівночасно покликуюється на авторитет Церкви.

А сю Церкву називають „дослідники Біблії“ антихристом! Отже тим самим признають авторитет антихриста!

Найбільше улюбленою „дослідниками“ книгою Нового Завіту є Оявлення св. Йоана. А сю книгу майже через чотири століття відкидала східна Церква, а признавала тільки західна, римська. Щойно пізніше, під впливом римської Церкви, признала й східна Церква Оявлення книгою канонічною. Кому отже завдячують „дослідники Біблії“ свою улюблену книгу? Нікому іншому, як католицькій Церкві, або, як вони її називають, антихристови...

3) *Недостатє досліду.* Хто шукає в св. Письмі приватного збудовання і в тій цілі його читає, сей не мусить журитися науковими дослідками. Колиж хто виступає прилюдно і то ще в ролі учителя, що всьо хоче знати ліпше ба ще й іншим хоче дати приписи що до читання св. Письма, такий мусить виказати своє наукове уздібнення. А коли він, як се роблять наші „дослідники Біблії“, покликуюється „на намащені правдою очі“ (гл. Ріссель, „Божий плян віків, I, 312), котрим він читає св. Письмо, то треба йому сказати, що наука не знає ніякого „намащення очей“, яке малоби заступити наукове образование, і що тут треба мати не тільки очі, але й щось, що замешкує льокаль поза очима. Тут треба мати знання всіх наукових питань, що вяжуться зі св. Письмом.

А се не так легко, як неукам здається. Щоби розуміти св. Письмо, треба знати кілька чужих старинних мов, треба пізнати дотичні старинні часи й культури, віддалені від нас на тисячки літ, треба пізнати докладно всі відносини й обставини, серед котрих якась книжка Старого чи Нового Завіту була написана.

І так пр. щоби можна належно зрозуміти св.

по неодних удатних ловах... жарти й оповідання, що їх тоді оповідали ловецьким стилем... все минулося... минулося.

Мучило його хвилину, думати ще про це...

Гонтар старався викликати інші картини в своїх споминах. Егеж, ось вони знов всі чотири його любі товариші з сусідних сіл, що з ними він довгими зимовими вечерами грав квартети по знайомих! На хвилинку спинився й притиснув обі руки до серця. Чи це тому, що болі й тиск у нутрі зросли, чи щоб наслухати тонів, що пролунали давно? О, певно, це на те, щоб наслухати. Він чув знову першу скрипку, що на ній його молодий товариш грав так по мистецьки... Він уже давно під землею, передчасно скосила його підступна недуга легких. Він сливе до останнього віддиху поборював її по геройськи, поки не впав на порозі своєї шкільної кімнати. Чув Гонтар гру челя знову, що йому очі світилися й часом несподівано запливали слізами, коли тільки грав улюбленого Бетовена... ах, і цей його товариш помер уже. А третій пішов далеко, щоби прожити останні дні біля сина... а четвертий чах десь у шпиталі. Так вірно й по братерськи держалися вони колись разом — та тепер життя первало золоті нитки злуки, що так щиро вязали їх усіх п'ятьох.

Гонтар поглянув на годинник. Мав ще досить часу, міг іти повагом і роздумувати. Там на боці серед стерниш, лежала стара козацька могила ще

з часів татарських нападів. Оповідать, що Татари загналися були аж на Опілля й заскочили невеличкий відділ козаків, що йшов на розвіді. Татари всіх їх вибили. Головний відділ козаків прийшов за пізно. Прогнав, правда, Татар. Потім селяне поховали козаків, висипали високу могилу. Так каже переказ. Хвилинку надумувався Гонтар, поглянув потім на годинник і завернув із дороги та пустився до козацької могили.

Могила була від року його найулюбленішим шматком землі — й місцем найбільшого смутку. Нераз приходив він із учнями на цю могилу й оповідав їм переказ про геройську смерть козаків та про вдячність селян, що висипали своїм оборонцям високу могилу.

Та від року ходив старець сам саміський на цю могилу, припадав із риданням до землі на вколішках стоячи... бо перед роком його одинока дитина, його син, упав на боєвищі, розірваний гранатою в вечірному бою на шматочки.

Усе це пригадав собі тепер Гонтар, коли підходив до самотньої могили посеред поля. Серце билося в нього глухо й важко підчас цього ходу. Він казав козацьку могилу поправити по смерті сина, неначеб його син, що був тоді скарбовим урядником і запасним четарем — неначеб він сам спочивав у цій могилі. Він посадив на могилі найкращі рожі, які тільки міг найти, сам доглядав їх і плевав. Ходив що дня до могили й молився там

Письмо, треба конечно знати мову єврейську, арамайську, сирійську і інші семітські мови, дальше мову грецьку й латинську, треба знати історію старинного Сходу і народів, серед котрих жив ізраїльський нарід, треба знати край і людей від Нілю по Евфрат і Тигр. Як кожний письменник, так і автор св. книг є дитиною свого часу й культури, він же світоглядом свого окруження, говорить його мовою, з його культури бере він свої образи і порівняння. Усім всім треба добре вивчатися, треба се все докладно перестудіювати, і то тим основніше й глибше, чим вище хто цінить Біблію. Колиж „дослідники Біблії“ думають, що вони перевищують інших людей в пошані до св. Письма, то тим основніше повинні вони студіювати те св. Письмо.

Тимчасом для „дослідників Біблії“ се все не має ніякого значіння, їм студіювати не треба, бо їм поважну і тяжку студію заступають „правдою намащені очі“. Чомуж вони не беруть собі до серця слів св. Йоана: „Помажи мастю твої очі, щоби видів“? (Объяв. 3, 18), тоді бодай побачилиби вони, що нічого не знають!

Такі є ті наші „поважні дослідники Біблії“! Ані поваги у них, ані Біблії, ані досліду!

Добивання себе.

Увесь наш український нарід у Галичині стогне в нужді, карається серед грошевих клопотів. Великі податки не дають жити. Збіже йде за безцін. Купити що — не доплатишся. Біда тай годі. А сю біду-нужду ще ми самі збільшуємо. Ми накладаємо на себе добровільно далеко більші податки, як держава й повіт і громада разом. Які се податки?

Се податок на тютюн, а ще більше на алькоголь (горівку, вино, пиво, гарах, тощо). На тютюн і алькоголь видаємо річно десятки мільйонів золотих. Колиби так ми ті гроші, викинені на дим і горівку, обертали прим. на школи, то ми моглиби мати в кождім селі свою рідну

за вмерлого, що для нього не могло бути могили ніде в світі. У цих перших страшних тижнях можна було бачити його годинами на цій могилі серед ланів збіжа — поки люди не почали говорити, що нещастя помутило йому мабуть розум.

Ах, коли він нотім вертав із козацької могили після цих самотніх мандрівок назад до дому, то йому здавалося неначе стіни кімнат його дому були з сірої криги й неначе справді холодні як крига руки хапалися його чола й думок його. Та як старий учитель одної днини завважав, що цей крижаний холод готов був перейти й на його шкільних дітей, тоді він отямився. Пішов вечером до церкви й там довго, довго молився, розмовляв із Господом. А потім знову запанував над собою — тільки що рішився вскорі покінчити свою життєву роботу.

Тепер стояв перед могилою. Озимок цвів си-ньо на ньому. Він сам його посадив тут, сам плекав його. Між ними червона як кров троянда. Він учахнув її собі, та коли нахилився над ньою, найшло на нього нараз почування омління. Він мусив присісти на хвилинку на лавочці з мурави, що теж сам зробив невподалік на могилі.

По хвилині спокою полекшало йому. Тільки коліна дріжали дальше й серце билось, билось так сильно. Та всеж таки міг він зібрати думки й розпрощатися з уявленою могилою сина.

(Кінець буде.)

українську школу, а в кождім місті свою середню школу. Ми моглиби соткам-тисячкам наших бідних студентів дати удержання.

А так ціла наша гірка кєрвавиця йде на удержання трафіки й корчми.

З усіх сторін нашого нещасного краю доходять сумні вісти про пиянство по наших селах. Якийсь час було опам'ятання під тим оглядом. Люди пили менше. А тепер знов взялися до горівки і то передовсім молодіж. Є околиці, в котрих наша молодіж пропиває в корчмі увесь свій тижневий зарібок. Пішла нерозумна мода, нерозумний погляд, що парубок, котрий не курить, не п'є і не бється, не є вже парубком!

Сумно воно і то дуже сумно.

В часах, коли сотки наших інвалідів примірають з голоду, коли наші студенти у Львові і за границею гинуть на чахотку (сухоти) з голоду і холоду, коли Рідна Школа пропадає, коли „Прозвіта“ ледви животіє, коли наші церкви зруйновані, коли наші часописи упадають одна за другою, коли наші книжки припадають на складах порохами, коли наше безробітне робітництво не має що в уста вложити, коли наші сироти голодують, коли навколо страшна нужда, нечувана руїна цілого нашого життя — наші люди п'ють, пропивають дорогий гріш, бавляться по корчмах!

Люди? Ні, люди мають серце і розум. А хто не має серця і розуму, сей не чоловік..

Супроти такого загального стану з признанням треба піднести акцію одного підльвівського села Підборець, котре розпочало в себе боротьбу з корчмами. Подаємо низше допис з сього славного села, яка появилася сими днями в часописи „Діло“. А подаємо сю допись на те, щоби наші інші села брали собі примір з Підборець, щоби пішли їх слідом і розпочали також у себе боротьбу з найбільшим ворогом людства, а зокрема нашого українського народу, з пиянством.

Ось та допись:

Плебісцит за скасуванням шинків у Підбірцях.
Величезні моральні й матеріальні шкоди, які спричинює алькоголь між нашим народом, приневолюють наших громадян по селах до акції за скасуванням огнищ деморалізації і розтратности, це є за скасуванням шинків коршем. За почином старшини кружка У. П. Т. у підльвівській громаді Підбірці відбулися в неділю, дня 7. лютого ц. р. в тамошній читальні „Просвіти“ численні сходини членів читальні „Просвіти“ і Кружка У. П. Т. з метою порадитися над акцією у справі скасування обох коршем у цій громаді. Місцевий парох о. Петро Пилипець виголосив в церкві відповідну горячу проповідь, завзиваючи нарід до тверезости. Опісля в читальні п. Іван Герасимович зі Львова мав реферат на тему поборювання алькоголю і нікотини та пояснював закон з дня 23. квітня 1920 в справі плебісциту за цілковитим скасуванням коршем. Після реферату вивязалася жива дискусія, в якій брали участь п. Іван Дропа, п. Михайло Дропа, п. Іван Паробчак, п. Михайло Гамалій і інші. Опісля одноголосно ухвалено розпочати акцію в справі скасування обох коршем в Підбірцях і підписано писемне жадання в цьому напрямі, яке звучить: До Хвального Громадського Уряду в Підбірцях. На підставі арт. 4 закону з дня 23. квітня 1920 р. (Дневник Законів Річипосполитої Польської ч. 37 з дня 6. травня 1920 р. поз. 210) нище підписані просять, щоби Громадський Уряд у громаді Підбірцях зарядив в законом передбаченому часі загальне голосування в справі цілковитої заборони алькогольних напиктів і взагалі скасування всіх

коршем (шинків) у громаді. Підбірці, дня 7. лютого 1926. — Підписи.

Звертається увагу, що на таке жадання треба зібрати що-найменше одну десяту підписів усіх громадян і громадянок дотичної громади, а голосувати мають право всі мушчини й жінки (також парубки й дівчата), що скінчили 21 літ життя. Як більшість заявиться за скасування коршем, то закон приписує, що коршми в дотичній громаді мається скасувати.

В Підбірцях зараз зібрано 43 підписи (бо решта учасників сходин мали по менше, як по 21 літ). Однак підєм духа в громаді є великий і надіються ще цього тижня зібрати потрібне число підписів та впевняють, що при голосуванні що-найменше три четвертині громади заявиться за знесенням коршем.

Нехайжеж і інші громади підуть за цим гарним прикладом, а створять вікопомне діло, за яке їх благословитимуть прийдешні покоління.

Дяківський орган.

По примірі інших станів почали й наші дяки організуватися. Проява дуже відрадна й похвальна. Річ тільки в тім, щоби наші дяки не забували, що вони є дяками, значить слугами Церкви і то Церкви католицької.

Тим часом з їх органу „Голос дяків“, який виходить в Коломиї вже другий рік, показується, що дяки вступили на хибну дорогу. Можна преці організуватися, можна доходити своїх прав, але не треба вносити зараз роздору у наш церковний табір, не треба забувати, що служиться *католицькій Церкві*.

Коли наше духовенство пізнає, що за офіційним органом дяків „Голос дяків“ криються таємничі особи (багато вже за себе говорить видавництво „Запорожець“!), коли наші дяки зачнуть виступати проти католицької Церкви, тоді дяки будуть мусити самі собі приписати вину, як їх акція скінчиться неповідомом. *Католицькій Церкві можуть служити люди тільки з католицькими переконаннями*. Вороги католицької Церкви не можуть бути на становищі дяків.

Ми знаємо, що загал наших дяків є чесний, релігійний і католицький. Але його обовязком не допустити до того, щоби дяківський орган редагували одиниці невідповідні, бо тоді за ті одиниці мусить відповісти загал.

Не хочемо сьогодні входити з „Голосом дяків“ в ширшу полеміку і підносити те, що в нім не повинно бути. Та не можемо бодай на одно не звернути уваги. В ч. 1—2 за 1—15 січня с. р. є між всячиною коротка замітка такого змісту:

„Святий Рік“, але не для всіх. Папа римський проголосив 1925 рік „Святим Роком“. Для власників гостинниць в Римі а головно для самого папи цей рік дійсно був святым, бо Рим відвідало 3 мільйонів паломників, які лишили там сотки мільйонів грошей“.

Питаємо: хто се пише і для кого? Чи слугам католицької Церкви лицює так писати про найвисшого Начальника католицької Церкви?

Дяки повинні звернути увагу своїм редакторам, що „Голос дяків“ не є органом *радикальної* партії, а органом *католицьких* дяків.

Таким несовісним поведенням шкодять дяківські редактори самій дяківській справі і відтручують від дяків духовенство, котре прихильно до них відноситься і бажало би щиро допомогти їм у слушних заходах біля поправи їхнього незавидного матеріального положення.

Розвиток монархістичної думки в Баварії.

Як відомо в Баварії з усіх німецьких країн монархістичний рух найсильніший. Причин цього є більше, та найважніше це, що політика вігельсбахських королів була дуже розумна та здержлива, а також спосіб, як відбувся переворот у Баварії і відірвання баварської народної партії від центра.

В інших частинах німецької держави взяли керму перевороту в свої руки ліві політики, що не стояли одалеки від практичного політичного життя. Баварська соціальна демократія під проводом Авера брала, правда, теж участь у правлінні, та вона вся була проти Айснера, і можливо, що по вбиттю Айснера булаб захопила владу в свої руки, колиб рівночасно й Авер тому, що був важко ранений, не усунувся був із політичного життя на протяг цілого року.

Так мусила нещасна країна видержати ще два місяці найгіршого панування юрби, що рівна йому хіба колотнеча що була в Угорщині. І так само як там, як протиділенням такій владі, скріпила думку про короля.

Повний рік видержала ще країна соціалістичне правління, що після всего перебутого, всеж таки ще видалося можливе. Цьму рокові завдячує Баварія втрату найважливіших державних прав у користь німецької держави в ваймарських постановах та в своїх власних бамберських постановах. Гофман, керманіч цього соціалістичного правління був політично невизначний, а не доставало йому ради розумнішого партійного товарища Авера, що тоді боровся зі смертю. Його слабе, безрадне правління не могло довго вдержатися. Тому й упало без великих потрясень у цей самий день, у якому не вдався такий самий замах Капа в Берліні. Тож для Німеччини була Баварія країною, що перша зірвала з червоною владою. Туди тягнули з усіх усюдів ряди мужів, що не знаючи душі країни, думали проводити тут у життя свої пляни, що не мали ніщо спільного з інтересами країни, а часто йшли проти цих інтересів. Імя нового президента міністрів Кара стало одним із найпопулярніших у цілій державі.

Як уданий замах Капа в Монахії надав країні зівсім відмінне внутрішнє політичне лице, як в інших частинах держави, так і в Баварії це духове відділення нашло свій орган у заснованій д-ром Баєром уже в падолисті 1918 р. баварській партії. Ця партія, як колись центр, мала перевагу в парламенті. У заснуванні цієї партії лежить друга причина, що вможливило монархістичний рух у Баварії. Уже з самих починів партія вважалася монархістичною, хоч програма її оминала цю точку.

Шведський католик так як і північно-німецький відноситься зівсім інакше до питання монархії, як старобаварський. А мудра політика в цьому напрямі зєднувала йому й франконського та баварсько-шведського католика. Що в Баварії не було ніколи переслідувань не католиків, то й вони враз із євангелістичним духовенством є прихильниками монархістичного руху.

Нема сумніву, що републиканська форма правління переважній більшості Баварців, а навігь хто зна чи не більшості Німців, дуже несимпатична. Колиб тільки зовнішні й економічні відносини вможливили зміну державної форми, то певно передусім вся хліборобська Німеччина заявилаб за монархією. Та покищо република має сильного союзника, цебто призначення. Тай вибір Гінден-

бурга державним президентом чимало причинився до сконсолідування Німеччини.

Колиж все таки в Баварії монархістичний рух постійно зростає, то тут помагають місцеві відносини.

Приналежність баварського племені до волозбору зівсім відділеного від інших німецьких рік сприяла сильно витворенню в старобаварських князівствах зівсім замкнутого в собі, сильно связаного зі собою державного ладу вже в часах, коли в інших німецьких країнах було це ще неможливе. Політично виявилися ці різниці й при заснуванні німецької держави рядом баварських застережних законів. І населення ці закони нераз вище підносило, як вони на це заслуговували. Треба собі тільки представити, що німецький цісар у цілій Баварії ні одніського урядника, крім свого пруського посла в Монахії, не міг навіть перенести, щоб зрозуміти яке це безправнення було для Баварії, коли нараз на основі ваймарських постанов: військо, залізниця, почта й усі фінанси стали справою держави, хоч Баварія приміром не одержала доси за власні кошти вложені в будову баварських залізниць ніякого відшкодування.

Ясно, що годі було Баварцям погодитися й із червоним тоді Берліном. Вониж і не вповні ще погодилися були з Бісмарківською державою. Внутрішня політика червоного Берліна мусіла викликати в них огірчення. Із цього огірчення вийшла перша туга за королями, що без сумніву вміли краще зберігати державну спадщину.

Було вже багато нагод, де спадкоємець корони міг стягнути по скипетр серед загального одушевлення більшої частини країни. Однак совісність спадкоємця корони, що не хотів випереджувати спокійного розвитку змагань і який знає, що ошоломлення хвилини лихий дорадник, не веліли йому користуватися нагодою. І мабуть зробив добре. Королівство повинно бути не тільки бажанням, але й потребою, коли має бути трітке.

Багато каже, що відкладати годі й вказує

при цьому на популярного престолонаслідника Рупрехта, що відомий у найменшому баварському селі, як вожд і полевий маршал, як найздібніший політик у Баварії. Його особа лучить у собі прикмети, що їх його наслідник ледви чи міг би мати всі. Та здається годі опирати розвиток подій на хоч і дійсно визначній особистості. Питання ще, що лежить у надрі баварської будучини: чи провінція німецької держави чи королівство. Та в рішенні цього питання не має місця питання осіб, хоч і як бажане для Баварії, щоб її історія могла вписати колись на своїх картах світлу особистість короля Рупрехта.

На останній нараді баварської народної партії заповів провідник партії, тодішній президент міністрів Гельд пропам'ятне письмо про щораз більше зпровінціалізування німецьких союзних держав, а передусім Баварії. Сміливе діло, коли подумати, що тут партія подає лісту на своїх здобутків, але своїх невдач. Повне зєдинення держав, яке проведено ваймарськими постановами не повелось, раз тому, що воно означає фізичне зубожіння Баварії, а по друге тому, що те зєдинення знижує культурну висоту Німеччини до рівня міста, що за ним Баварці не мають підстав тужити. Ні партія, ні баварський сойм не в силі спинити сього сумного факту не з лихої волі, тільки що потребують тут повновластей, яких не дає баварське законодавство з 1919 р.

І тут джерело, монархістичного руху й причина чому він не маліє тільки постійно зростає. Найбільша монархістична організація в Баварії, баварський „Heimat-u. Königsbund“ це збірна точка тих, що хочуть повернути монархію законним шляхом. Цей союз незалежний ні від якої партії. Правда, що між 80 тисячами його членів найбільше є членів баварської народної партії, та є в цьому союзі заступлені всі партії, що дивне, навіть соціальні демократи. Та найбільше невдоволені з теперішнього стану власне члени баварської народної партії. Положення партії було дуже незручне. Пі-

Церква супроти суспільного питання.

(Дальше).

Соціалізм, комунізм і большевизм.

В св. Письмі читаємо: „Бездоня бездоню призиває“. (Пс. 41, 8). Капіталізм викликав большевицький соціалізм, свободна господарка — своє противенство, примусову господарку. Одно й друге се бездоня загибелі.

Між масами робітництва повстало невдоволення; воно зростало щораз дужше. Так мусіло бути. В робітниках збудилося бажання людського істновання, можливості упорядкованого родинного життя, земського добробуту, запевненої екзистенції. В розумінню того бажання об'являється правдива любов ближнього.

Збудилося бажання справдішної суспільності. Робітник не хотів стояти самотньо в світі, не хотів бути виставлений беззахистно на насили капіталізму. Звідси вийшла потреба організуватися і помагати собі, вийшло домагання зломати неволю капіталізму силою організації. Се була поміч. Правдива любов ближнього мусіла мати глибоке розуміння й того другого бажання, розуміння можливості добути справедливую й вистарчающую платню та мати запевнену працю.

Ставало щораз сильнішим домагання добути

в світі пошану і рівноуправнення з іншими станами. Се було наслідком правдивого пізнання, що праця є важним жерелом вартости, отже має повне право до пошани в суспільности. З сим злучилося домагання дійти через політичну діяльність до впливу в світі і так тим лекше здобувати собі права.

Та ще більше повстало бажання. Самими земськими добрими не ушасливиться правдиво ніякого робітника. Між робітництвом зродилося бажання благословенств релігії. Знищення родинного щастя ослабило серед робітництва також релігійне почуття. Серед нього зродилася глибока туга за родинним щастем і за любовю Бога. Се проявилось ще більше по війні, коли так багато надій завело, коли такі нещастя на всіх впали. Вирвати робітників з того горя, в яке завів їх капіталізм, се обов'язок любови ближнього, обов'язок тим більший, що революційні агітатори намагаються взяти робітництво в свою опіку і повести його до боротьби з католицькою Церквою. Сими агітаторами се соціалісти.

Соціалізм обіцяв робітникам поліпшити їх господарські умовини і сим притягнув до себе велике їх число.

Деяким здавалося, що соціалізм визволить робітництво з нужди, що створить йому новий рай на землі. Деякі думали, що коли робітники дійдуть замість працьодавців до господарської сили в суспільности, коли відберуть капіталістам увесь маєток, коли опанують ціле народне госпо-

шли чутки про монархістичні замаху. І хоч міністр президент заперечив це, дійшло аж до цього, що ветерани партії готові були покинути свої уряди в партії.

Та замахом цього не зробити. Треба перше поправити відносини. Цікаве, що в Баварії часто почуєте, що перше треба завести монархію в Пруссію, а тоді вже в Баварії. Протинно в Берліні кажуть: „Ви Баварці мусите зачати“.

Будучина покаже, чи вдасться Баварії привернути короля. Що монархія 20 століття інакше виглядатиме, як перед 1918 р. це самозрозуміле.

Одно ще треба тут замітити: коли в країні всі від правих до лівих бажують короля, то ледви чи вдасться привернення королівства спинити.

Ер. Ар.

3 церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан).

В часі „Святого Року“ виголосив св. Отець 360 промов. — Сього року обходить католицька Церква 200 літний ювілей канонізації св. Альойзія Гонцага, патрона молодіжи. Головне свято відбудеться в Римі, але папа поручив обходити його також по всіх католицьких (латинських) церквах. Св. Гонцага походив з Мантуї і вмер в 23 році життя в часі епідемії, обслуговуючи хорих. — Церква приготує вже від довшого часу *ревізію Вульгати* (Вульгата, се латинський переклад св. Письма, зладжений св. Еронімом). Над *ревізією* працює папський біблійний інститут. Йому поручив сю працю перед 18 літами папа Пій Х. Протягом двох місяців має вже появилися перший том тої монументальної праці. До першого тому ввійде введення і творення (перша книга Мойсея). Над *ревізією* Вульгати працює 50 учених монахів Венедиктинів під проводом кардинала Гаскета. — Дня 19. січня 1926 р. відкрито при римській університеті факультет для суспільних наук. При тій

дарство і всі стани, тоді розкуються кайдани, тоді весь дохід з праці припаде робітникам, тоді настане свобода, рівність і братерство, тоді люди без хиб і пристрастей піддадуться радо і добровільно новому ладові і тоді зацвіте золота доба. — Що за нещасне засліплення! В дійсности соціалізм є також блудом. Робітництво зведене соціалізмом поставилося ворожо до християнства, бо воно не було в силі здійснити таких чисто земських надій. Деякі уважали соціалізм бичем Божим на капіталістів, щоби усунути зі світа байдужність до нужди, котру спровадив капіталізм. Та соціалізм не приніс спасення. Він промстив дорого комунізмові й большевизмові. А чим є комунізм і большевизм, бачимо на бувшій Росії. Світови грозить звідти страшна загибель. Ціла християнська культура Європи знаходиться в небезпеці заглади. Дятого конечно перестерігати завсігди якнайсильніше перед блудами соціалізму.

Соціалізмови не було трудно помішати поняття права власности, бо плітократія загарбала несправедливим способом так багато власности, бо панувала така нерівність посідання! А преці блудом є говорити, що чоловік не має права на приватну власність, що законно набута власність є злочиством і що треба знести приватну власність. Приватна власність ґрунтується на природі, вона конечна для суспільного спокою і для родинного щастя.

Соціалізмови не було трудно понизити інсти-

нагоді приняв ректор університету відпоручників католицького студентства, котрі висловили йому свою радість із заповідженого відновлення богослужень в університетській каплиці. — Дня 30. грудня 1925 р. відбувся в Римі заходом „Евхаристійної ліги мира“ відчит про *навернення Ізраїльтян*. Відчит виголосив о. Асельдонк. Він вказав на те, що над *наверненням* Жидів працювали Домінікани й Єзуїти, а спомагали сю працю папи Павло IV., Пій V. і Григорій XIII. Також Венедиктини поклали коло сього немало заслуг.

Німеччина.

Професор д-р Ауфгавзер оголосив статистику розміщення Німців в цілім світі. Крім Німеччини живе Німців в Європі разом 23,260.700, з чого 15,388.500 є католицької віри. В поодиноких державах живе їх (в скобках подаємо число католиків): в Австрії 6,200.000 (6,000.000), в Чехословаччині 3,740.000 (3.000.000), в Швейцарії 2,600.000 (800.000), в Польщі 2,300.000 (700.000), в Франції 1,900.000 (1,800.000), в Росії враз зі Сибіром 1,400.000 (450.000), в Румунії 900.000 (500.000), на Україні 870.000 (290.000), в Югославії 731.000 (480.000), в Угорщині 638.000 (520.000), в Данії 350.000 (90.000), в Італії 265.000 (262.000), в Люксембурзі 260.000 (255.000), в Лотві 200.000 (2.000), в Естонії 200.000 (2.000), в Бельгії 180.000 (150.000), в Данії 158.000 (4.000), на Литві 65.000 (10.000) і т. д. Крім того з Зєдинених Державах є Німців 8,000.000 (2,600.000), в Канаді 400.000 (130.000), в Бразилії 400.000 (180.000), в Аргентині 80.000 (35.000) і т. д. — Славна *Кольонська Катедра* знаходиться в небезпеці. Мури сеї церкви розсипаються. Колиби не приступлено негайно до реставрації, славне мистецьке діло готово стати одним румовищем. На щастє Німці розуміють свої обовязки. Тепер іде жива акція в справі грошових збірок на реставрацію загроженої катебри. — Звісний німецький професор *класичних мов* д-р Бернгард Барт вступив враз зі своєю жінкою до

туцію супружя, коли заперечено його таїнственный характер, коли зневажено його надуживанням і коли зроблено родинне життє для робітника майже неможливим. А преці се небезпечно нищити родину і легковажити Богом дані закони.

Соціалізмови не було трудно назвати християнську науку про суспільний лад з ріжними станами безвартісною, бо численна група промислових робітників була поза суспільним організмом. А преці се є блудом і погубою зносити всі станові ріжниці і одним тільки робітникам признавати виключне пановання, бо через те нищиться всякий суспільний лад.

Певно, се легко намовити робітничі маси до революційних рухів; коли серед робітників так багато невдоволення. Та блудом є вірити, що можна привести робітництво до добробуту без довгих трудів і тяжких зусиль. Кожда доба мусить наново улаждувати свої господарські форми, а такий нагальний розвиток, як великого промислу, вимагає ще більших студій і тим стараннішої праці, чим погубніші були промахи. Коли замість спокою й розваги уживається підбурювання, тоді мусить дійти до недовіря і боротьб, шкідливих не тільки для інтересованих сторін, але й для цілого народу.

Вирівнювання прав працьодавців і робітників мусить ґрунтуватися на християнській любові ближних, котра віддає кождому, що йому належить. Кождий мусить почуватися членом організму, су-

монастиря. Професор вступив до Капуцинів, а його жінка до Францішканок.

Бельгія.

Міліон долярів на відбудову університетської бібліотеки в Льивен зложили недавно Бельгійці. Більша часть суми походить з дрібних датків шкільних дітей, учителів і бібліотечних урядників. — *Стан уродин* в Бельгії представляється тепер доволі сумно. Коли в 1910 р. було бездітних родин 19 прц. (260.495), то в 1920 р. підскочило се число на 27 прц. (408.458). Зменшився також процент родин з 4 і більше дітьми. В 1910 р. було 28.5 прц. (391.018) родин з 4 або більше дітьми, а в 1920 р. тільки 21.5 прц. (322.294).

Зєдинені Держави.

В жовтні м. р. мав президент Кулідж промову на одних зборах, в котрій підніс значінне релігії для суспільного й державного життя. Він сказав між иншим: „Я пізнаю щораз більше, що правительсто, як що воно хоче бути щасливе, мусить опиратися на релігійности народу. Сама наука не вистарчає, бо вона дає силу робити як добре, так і зле. Само образование розуму помножує тільки господарське безладде, коли не йде в парі з моральним поступом. Я не знаю иншого жерела, з котрого можнаби було черпати більше моральної сили, як з релігії. Найкрасше законодавство не вистарчає до того, щоби виховати нарід в правдивій мудрости і обичайности. Сього не в силі зробити ніяке правительсто. Се може зділати тільки одна релігія“. Так говорить президент найсильнішої держави в світі. А які погляди на релігію мають наші політики-керманичі на Радянській Україні? — Наче доповненне промови президента Куліджа знаходимо в недавній промові *Бальтиморського архієпископа Curley'a* на одних зборах. Архієпископ говорив про релігійне положенне Америки та про завданне американських католиків. Між иншим сказав він: —

спільности. В тім змислі поручають єпископи передовсім згідну співпрацю працьодавців і робітників у правдивій робітничій суспільности. Працьодавці мусять почуватися відвічальними керманичами народного господарства, кожний з окрема керманічем одної його части, з обовязком служити по найліпшій совісти робітникам, котрі працюють разом з ним. А робітники повинні доброю волею, обовязковістю, вірністю і поміркованістю помагати керманичам.

Австрійський єпископат згадує також про суспільне питання села, куди тепер рушили з пропагандою соціялісти і напоминає відвічальні чинники упорядкувати відносини сільського робучого населення в дусі справедливости і християнської любови.

Соціялізмови не було трудно підкопати понятте державної влади з Божої ласки, влади відвічальної перед Богом, бо та державна влада показалася не раз немичною супроти капіталістів. А преці неможливий лад в суспільности без державної влади, що чується відвічальною перед Богом.

Замість влади відвічальної перед Богом ставить соціялізм владу перед ніким не відвічальну, котра, щоби удержатися, приневолена уживати всіх насильних середників. Будуча держава соціялістів булаби державою абсолютною, без Бога, що гнобилаби Церкву, державою без горожанської свободи.

(Дальше буде).

„Американська нація не має благороднішої й сильнішої опори над католицьку Церкву в усім, що відноситься до національної солідарности, національної згоди і національного добробуту. Спасенна національна моральність, благородний спосіб думання і чисте моральне життя не можуть бути вислідом самих законів. Горожанський закон не зробив ще ніодного народу чесним, благородним і чистим. Глибоке розумінне релігійного обовязку супроти Бога й вітчизни є більш варте, як всі закони. Америка не потребує більше законів, а більше релігії...“ Дальше виступав архієпископ проти тих організацій, що мають вічно на устах Христа і релігію, а ширять ненависть до своїх ближніх. — Вже тепер ідуть в *Чикаго* приготування до сьогорічного *Евхаристійного* конгресу. Числять на два міліони учасників. — Часописи подають таку статистику католицького шкільництва в Зєдинених Державах: Парохіяльних шкіл є кругло 7.000 з 2 міліонами дітей. При сих школах працює 50.000 монахів, (зглядно монахинь) і 3.000 світських учителів, зглядно учительок. Від 1900 р. збільшилися сі школи на 85 прц., а число дітей на 200 прц. Поодинокі школи числять від 2.500 до 3.000 дітей. Висших шкіл (виділових) є біля 2.000 з 180.000 учениками. Тут працює 10.000 наших сил і 1.500 світських учительських сил. В останніх 10 літах збільшилося число шкіл на 116 прц. Відчиненне деяких шкіл (по шістьох більших містах) коштувало $\frac{1}{2}$ до 1 міліона долярів. Так званих „нормальних шкіл“ є 75 з 11.000 учениками. Семинарів (філософія і теологія) 78 з 950 учителями і 5.000 студентами. Малих семинарів, що приготувають до священничого стану 84 з 8.000 учениками, отже кандидатів на священників є разом 13.000. Католицьких колегій або гімназій є 121, а католицьких університетів 22 з 61.000 студентами і 5.000 професорами. В останніх чотирох літах зросло число всіх учеників на 80 прц. Шкільні забудовання всіх католицьких шкіл представляють вартість 125 міліонів долярів. Число некатолицьких учеників по сих школах виносить 32 прц. Сей значний процент некатолицьких учеників дає гарне свідоцтво католицьким школам; маючи науку в державних школах зовсім безплатну, воліють некатолики посилати свої діти до католицьких шкіл, хоч тут беруть досить високу шкільну оплату. З наведеної статистики показується, що около 20 міліонів американських католиків складає річно на удержанне своїх шкіл кругло 70 міліонів долярів. Нас в Сх. Галичині є 4 міліони, а скільки складаємо на свою Рідну Школу?

Польща не дістане постійного місця в Раді Союзу Народів.

Як тільки прийшло на чергу вступлення Німеччини до Ради Союзу Народів, затрівожилися зараз держави, що мали й мають досі порахунки з Німеччиною.

В першу чергу Франція а за ньою Польща. Щоб зрівноважити вплив Німеччини в Раді, стала Польща домагатися й собі постійного місця в Раді Союзу, певна підпертя Франції, а після словного конфлікту Німеччини з Італією за італійських Німців, і підмоги Італії.

Та зараз заметушилися другі держави. Перша запротестувала проти такої розвязки Швеція, а за ньою Чехословаччина та Бразилія.

Англійська преса з малими виїмками висту-

пає теж проти поширення Ради Союзу Народів крім Німеччини ще й іншими державами. „Manchester Guardian“ виступає проти політики Франції, яка попирає кандидатуру Польщі. Часопис пише: „Коли британське правительство дасться замотати в сіті інтриг, тоді з Льокарна лишиться хіба кінематографічна знімка святкового підписання пактів“.

„Daily Express“ містить протипольську статтю в якій називає Польщу терням у Союзі Народів і висуває справу Вильна і Східної Галичини. До цієї статті підписаної Робертом Донелдом долучено карту Польщі, на якій Вильно є поза її межами.

Лейбур парті (Партія праці) висказує в резолюції вдовolenня з приводу прохання Німеччини вступу до Союзу Народів і згоди на призначення їй постійного місця в Раді згідно з договорами в Льокарно. Опісля резолюція каже, що збільшення постійних місць у Раді С. Н. для задоволення інших держав можна вважати порушенням льокарнських пактів, отже не повинно найти попертя В. Британії.

Такі рішучі виступи вплинули здається навіть на прихильників Польщі, що вони заявили проти її вступлення в постійні члени Ради С. Н.

Домагання Польщі стрінулося остаточно з рішучою відмовою. Сталося це наслідком демаршу правительств Швеції, Еспанії й Бразилії в Парижі й Лондоні, які спротивилися й застереглися проти домагань Польщі.

Наслідком інтервенції послів цих держав, висловилося англійське міністерство зовнішніх справ у справі домагань Польщі і післало польському правительству свою рішучу постанову. У цій заяві зазначає британське правительство, що ніколи не брали під увагу узгляднення бажання Польщі в справі одержання постійного місця в Раді С. Н. Одиноке, що можна дати Польщі, це тимчасове місце в Раді, та тільки при деяких обставинах і умовах.

16. лютого наспіла до Лондону вістка, що Бріан заявився проти домагань Польщі. Французький посол повідомив Чемберлена, що французьке правительство не думає згодою на призначення Польщі місця в Раді, унеможливити вступлення до Ради Німеччині та наразити цим на небезпеку льокарнський договір.

Югославія керманічем балканської політики.

Югославія, що досі узалежнювала свою політику від положення загально світової політики, починає вже вести свою власну політику. Замість загострювати противенство між Югославією та Італією, яке треба розуміти більше з точки Хорватів та Словінців, Югославія щораз більше старається жити в згоді з Римом, щоб мати вільну руку з іншого боку.

У Білгороді вважають, що прийшла пригода хвиля до заснування нового балканського союзу. Безпосередньою причиною новий режим у Болгарії. Югославія має поважні інтереси в консолідації Болгарії. Уже перша заява міністерства Ляпчева про зовнішню політику потверджує вістку про тісний сербсько-болгарський союз. Теж хто знає дуже важкі відносини Македонії, мусить притакнути такій розв'язці, як одинокій. Тільки так можна ввести в країні, що її від десятків літ нищила кривава ворожнеча, спокійну атмосферу.

Рівночасно запевняють, що дуже можливий є вигляд на закінчення югославянсько-грецького союзу. Інтерес Англії й Франції в реорганізації грецької армії, щоб мати точку опертя проти Туреччини, поставило генерала Пангальоса в вельми корисне положення й на міжнародному полі.

Спілка Греції з югославянсько-болгарським блоком доведе до балканського союзу. Такий союз в наслідок природної спільності інтересів всіх трьох держав, зайнявши дуже важне місце в budouчому розвитку.

Чим більше поступатиме на Балкані консолідація, що дбатиме тільки про інтереси своїх держав і лиш на стільки вміщуватися в світову політику, кільки вимагатиме цього здорове вирівнювання сил — тим даліше відсуватимеся збройний конфлікт над Середземним Морем.

Само собою, що керманічем у цій політиці булаб найбільша тепер на Балкані держава — Югославія.

Н. Б.

Конференція малої антанти.

„Times“ у телеграмі з Букарешту подає такі дані про наради малої антанти в Темешварі.

Мала антанта радила в першу чергу над справою підроблювання тисячфранківки на Угорщині. Рішено втягнути до ради Францію й прилучитися до кроків Франції щодо влаштування поважної контролі над Угорщиною. Не рішили, чи слід жадати тільки покарання людей, що брали дійсну участь у підроблюванні грошей, чи й політичних винуватків.

Щодо питання можливості поширення льокарнських ухвал на інші держави, висказувало сумніви, чи з огляду на фальшивницьку аферу, зможе Угорщина приноровитися до мирної струї середньої Європи. Балканський гарантійний пакт вважали ще за передчасний супроти невіриваних іще різниць між Грецією та Югославією.

Румунський міністер Дука вяснив теперішній стан переговорів у справі віднови польсько-румунського договору згідно з засадами Союзу Народів.

Із великим вдовolenням прийнято вістку (що її потвердив Бенеш) про відложення визнання радянщини.

Нові розпорядки про мову в Чехословаччині.

Дня 5. ц. м. видало чехословацьке правительство розпорядки, якими упорядкують права народніх меншостей в обсязі політичної адміністрації та в судівництві — з виключенням шкільництва, почти й залізниць.

Після нових розпорядків чеські округи, що їх є 423, поділено на три категорії: 1) такі, що в них дана меншість творить дві третини населення, 2) такі, що в них меншість має 20 відсотків і 3) такі, що в них нема 20 відсотків населення меншости.

Перша категорія обнімає 107 округів, цебто в тільки округах творять Німці понад дві третини населення. У цих 107 округах живе 2,243,000 Німців. До другої категорії належить 34 округи. У цих округах живе 753,000 Німців. Третю категорію творить решта округів.

Державною мовою є чеська мова й усюди адміністраційні влади обов'язані приймати подання в державній мові. Також посади у кожному місті мусять знати чеську мову, а також у кож-

ному селі мусить бути один урядник, що знає державну мову.

Всюди теж адміністраційна влада може ввести примус чеських оповіщень і чеських назв, де цього вимагає загальне добро.

В першій категорії в внутрішньому урядванні та в суді є мова більшості населення. У другій категорії урядування може відбуватися після бажання сторін, а в третій категорії тільки по чеськи.

Англійська політика.

Англійсько-італійське порозуміння.

Велика Британія пішла дуже на зустріч Італії біля поладнання італійських воєнних довгів, бо Англія потребує Італії до переведення своїх планів.

Французькі часописи пишуть, що Італія обіцяла Англії оружну поміч на випадок англійсько-турецької війни. За те має Англія помагати Італії в її територіяльних аспіраціях що до Тріполіса й Церенаїки.

Англія проти розоруження.

Ліберальний часопис „Manchester Guardian“ приносить сенсаційне відкриття, що Польща в порозумінні з Францією хотіла зменшити до половини свої кредити на військо, та англійська влада заявила Польщі, щоби не зменшувала війська з огляду на небезпеку з боку радянщини, інакше Англія не підпирає польської кандидатури на членство в Раді Союзу Народів. Так хоче Велика Британія сплести обруч кругом радянщини.

Та це мабуть тільки здогади, бо як знаємо з останніх вістей, Англія заявила проти вступлення Польщі до Ради Союзу. Про це пишемо в іншій статті.

Німецька відповідь Мусолінію.

Німецька загальна думка виступила гостро проти виступу Мусолінія. Часописи пишуть, що Мусоліні зважається говорити тому так напасно, бо Німеччина розоружена. Ніхто в Німеччині не говорить про питання Бренерських границь, писалося тільки про права Німців в Італії, щоб могли послугуватися своєю рідною мовою.

У німецькому парламенті внесено в справі промови Мусолінія інтерпеляції. На ці інтерпеляції відповідав д-р Штреземан. „Це самозрозуміле — говорив він — що німецька влада не може заборонити бойкот, що його переводять самі громадяне Німеччини, так теж не може заборонити часописам протестувати проти політики італійщення в південному Тиролі. Мусоліні загрозив, що заборонить вступ німецькому робітництву в Італію. Це поступок, який годі скваліфікувати. Як Італія натискає на Югославію зза незнатних італійських меншин у Далматії, так само має право й Німеччина обстати за культурними правами своїх меншин.

Д-р Штреземан заявив, що промова Муссолінія противиться духові Союзу Народів і Льокарнського договору, що його підписав і Муссоліні.

Характеристичний цей італійсько-німецький спір саме перед вступленням Німеччини до Союзу Народів. Виглядає так, начеб Мусоліні хотів заперечити, що вступлення Німеччини до Союзу Народів ослаблює впливи Італії в Союзі.

Сирія федераційною державою.

„Petit Journal“ доносить, що звідомлення де Жувнеля, яке має розглядати мандатова комісія, що радить у Римі, представляє події в р. 1925. теперішнє положення в Сирії та таку програму на будуче: 1) утворення в Сирії федерації малих автономічних держав, 2) отримання цих держав запевнене взаємно пактом безпеки; заключуваним на 30 літ. Примінювання пакту підлягатиме суверенному арбітражові Франції.

Розоруження Угорщини.

Союзнники повідомили Угорщину нотою, які домагання розоруження Угорщина ще не виконала.

Смерть Примаса Польщі Кардинала Дальбора.

Архієпископ Гнезна й примас Польщі Едмунд Дальбор помер, як доносять з Познаня, в 66 році життя.

Архієпископ кардинал Дальбор, як зазначують німецькі часописи, зеднав був своєю безсторонністю й довіря вірних німецької народности. У політичних питаннях був він вельми повздержливий. Кардиналом став 1919 р.

Становище кабінету Бріяна.

Хоч Бріян при останньому голосуванні в парламенті одержав більшість, то це вважають тільки його оссбистим здобутком. Більшість, що найшла ся разом при негативній заяві довіря для правительства, непостійна. Мусить виявитися також чи й при позитивних заявах щодо нових безпосередніх податків ця більшість держатиметься разом.

„Як то робиться“.

Розпорядком Мін. Промислу і Торговлі з 6. X. 1925 р. і доданих до нього Виконних постанов уведено в життя нові приписи про гуртову поштову оплату часописів, їх доручування і передплатування.

Спосіб цей існуючий досі в Познанщині поширено таким чином на цілу державу і наш часопис, щоби могли користуватися правом гуртової пошти, оплати, вже від 3. числа висилається на основі того нового закону. Від того числа наш часопис доручається постійним передплатникам у такий спосіб: через т. зв. Накладовий Уряд при Почт. Уряді Львів І. висилається до кожного Почт. Уряду Віддавчого на провінції т. зв. Карту пренумерати. На тій карті Адміністрація випикує, кому і по скільки примірників кожного числа „Нової Зорі“ має даний Уряд доручити. Саму газету висилається спільно для всіх передплатників, що належать до одного Віддавчого почт. Уряду без адресів, на адресу даного Уряду. Такий Віддавчий Уряд, маючи вже урядово прислану Карту пренумерати, є обов'язаний (§ 18 Виконних постанов) доручати одержані примірники часопису передплатникам при найближшій обході листаря, який має мати при собі спис передплатників свого району. Прізвище передплатника може йому почт. урядник виписати олівцем на газеті.

Якщо посилка з часописами не надійде до Віддавчого Почт. Уряду, або прийде не та кількість примірників, яка подана на Карті пренумерати,

або надійдуть примірники сильно ушкоджені, тоді має цей Уряд негайно сам внести рекламацию до Накладового Уряду Львів І, а цей знова має постаратися, щоби бракуючі примірники ще раз вислано. (§ 17. Вик. пост.)

Отсих кілька пояснень подаємо до відомо нашим шановним передплатникам з приводу частих неточностей і непорозумінь що до доручування нашого часопису. Є випадки, що Віддавачі Уряду звертають нам примірники часопису з допискою „адресат не пишийме“, хоч адресат часопис замовив і передплату зложив. Треба тоді ще раз вислати і часопис доручується пізно. Іншим разом звертають часопис або повідомляють нас, що не знають кому газету доручити, хоч у свій час вислано до них карту пренумерати, без якої ми не моглиби часопису надати. І дарма, що з самого початку впевняли нас у туг. Накладовим Уряді, що в них будуть „пруске пожондкі“, одначе, поминаючи деякі вже стосовані пруські методи, „пожондкі“ лишилися ще старі шляхетські. Тому просимо шан. передплатників в разі недоручування часопису все звертатися до свого Почт. Уряду. Також просимо замовляти і передплачувати часопис впрост в Адміністрації, а гроші присилати переказами або нашими чеками, які розішлемо в марті, а не через Почтові Уряди, як було подано в 2. числі, бо деякі з них не знають, „як то робиться“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

НОВИНКИ.

Статистика католицької єрархії. В католицькій Церкві є 14 патріархів, 219 архієпископів, 944 єпископів, 20 апостольських делегатів, 198 апостольських вікаріїв, 84 апостольських префектів і 400.000 священників. Всіх католиків є 304 міліони. Нунціїв має Апостольська Столиця 26.

Народности на віденському університеті. Після урядових даних записалось в останньому семестрі на віденський університет 9300 слухачів, коли в попередньому зимовому півроці було 9439. На це число складається: 6923 звичайних слухачів, 1203 звичайних слухачок, 708 надзвичайних слухачів, 644 надзвичайних слухачок. Щодо народности слухачів віденського університету то було: 6172 Німців, 940 народних Жидів, 302 Мадярів, 149 Болгарів, 132 Сербів, 94 Поляків, 78 Хорватів, 53 Греків, 51 Чехів, 50 Єгиптян, 50 Румунів, 43 Українців, 29 Москалів, 24 Англійців, 17 Словінців, 15 Італійців, 15 Японців, 13 Литовців, 12 Китайців, 8 Альбанців, 8 Голяндців, 6 Персів, 6 Шведів, 5 Французів, 5 Македонців, 5 Турків, 5 Індійців, 4 Вірмени, 2 Арабів, 2 Еспанців, 2 Данців.

Дідич бандитом. Власник маєтку Людвіново на Підляшші Константин Розвадовскі завязав бандицьку спілку зі своїм форналем Гжегожом Влошінським. На першу жертву взяли собі селянку села Ялочі Мотрю Кравець, що недавно дістала від правительства Зєдинених Держав чималу суму доларів, як відшкодування за смерть її чоловіка, що служив в американському війську. З револьверами в руках напали дідич і форналь вечером на Кравчиху. Кравчиха думала спершу, що це тільки „панські жарти“, та коли Розвадовскі почав дусити її, а форналь ревідував хату, вона почала боронитися й кликати помічі. Збіглися сусіди й по короткій боротьбі звязали напасників та відвезли їх на постерунок поліції, де закували їх у кайдани та відставили до в'язниці в Дрогичині.

Страшний вибух в копальні вугля в Америці. Із Нового Йорку доносять: В копальнях

вугля в Огайо наступив страшний вибух. Нешастя склалося о год. 8. рано, коли вже вся зміна була під землею. 700 робітників було в копальнях, 24 в коритарях. Невідома ще судьба 700 робітників у підземеллях. Із сусідних околиць збираються біля копальні великанські товпи людей, що бажають довідатися про судьбу засипаних. Як доносять із Огайо в останній хвилі, управа копальні оповістила, що робітники, що остали в підземеллі вратовані. Важче або лекше ранених перевозять до шпиталів у спеціальних поїздах.

Завіщання цісаря Франца Йосифа І. Від часу смерти Франца Йосифа І. (21. падолиста 1916) ходили про його завіщання найріжнородніші вісти, нераз зовсім суперечні. Тепер оповішують уже докладно відпис документів. Завіщання ділиться на чотири часті: 1) властиве завіщання, в якому цісар визначає архикнягині: Гізелю, Валерію та Єлисавету своїми спадкоємницями. 2) Кодициль, що відноситься до забезпечення семі Франца Фердинанда. 3) Кодициль, що визначає ренту кн. Оттонові Віндшгрецові на підставі подружого походження князя з дочкою цісаря Єлисаветою. 4) Добра фідейкомісові: майно вартости 60 міл. корон у золоті дає до розпоряду наступного володаря на австрійсько-угорському престолі. Вкінці містить завіщання в закінченні відзив до народів австро-угорської монархії, до армії та фльоти, а на прикінці уступ, у якому цісар заявляє, що в разі, колиб корона не мала остати при Габсбургах, цих 60 міл. корон мають бути ужиті після кодексу з 1. червня 1811. Як видно з цього закінчення, було в цьому завіщанні цісаря неначе прочуття будучини.

Крижани гори знаходяться головню від східного берега Нової Землі, Землі Франца Йосифа та від Шпіцбергу. Найбільшу скількість крижаних гір дає верховина Гренляндії. Було раз навіть, що стрінули крижані гори в віддалі 500 миль на захід від Ірляндії. Найбільші скуплення крижаних мас замітні біля Нової Фунляндії. Ці великанські крижані гори, що плавають по морі, дуже небезпечні для мореплавства на Атлантийському океані, головню на південь від Нової Фунляндії та Нової Скотії. Памятний це випадок із „Тітаніком“. Кораблі зустрічали на цих водах нераз 300—350 крижаних гір на протязі одної доби.

Крига понесла 20 рибалок на море. Із Риги доносять про страшну катастрофу в Риському заливі. Оноді пізнім вечером заалярмували Ригу що біля 20 рибалок удалося на ловлю. Та що море при березі замерзло, потягнуло судна аж до вільного від льду морського простору. У цій хвилині, коли рибалки потім спустили судна, величезна крига, що на ній вони стояли, відірвана від берега та гонена вітром, понесла їх на море. Рибалки давали сигнали ватрами, та вітер гнав їх дальше на море. Судно, що виїхало їм зараз на ратунок, стратило вскорі сигнали з очей. Супроти цього, що надходила ніч, рятунокова акція була дуже трудна. Судьба рибалок доси невідома.

Страшні снігові в Новому Йорку. Із Нового Йорку доносять: Всю північну частину Зєдинених Держав навістили страшні снігові бурі так нагальні, яких не тамлять іще від 1888 р. 20 поїздів застрягло в снігу, що впав так обильно, що його висота виносить 10 стіп. Усі школи в Новому Йорку та в інших державах замкнені. Фабрики або стримали працю або працюють у дуже обмеженому обсязі. Комунікація в місті в багато місцях припинена. Десятки осіб зазнало нещасливих випадків ізза ожеледи. Підземні залізничі постійно переповнені. 20.000 робітників працює горячково над очищенням вулиць, щоби вможливити містови доставу харчових засобів.

Судова розправа за два феники. В одній торгівлі в Кенігсвінтері хотів один чоловік змінити 20 марківку. Купчиха не мала тільки дрібних у касі. Тоді цей чоловік зажадав коробочку сірників і заплатив двадцяти марківкою. Купчиха зміняла у сусяда двадцятимарківку й виплатила 19-95 марк, значить полічила коробочку сірників 5 феників. Це було покупневі за дорого, він доніс на купчиху поліції і за цих два феники, що купчиха зажадала за багато, прийшло до судової розправи та вкінці 14. січня ц. р. на головній розправі засудив суд у Бонні купчиху на 3 марки кари.

Народний єгипетський музей фундації Рокфелера. Давид Рокфелер утворив нову фундацію а саме призначив квоту десять мільонів доларів на будову й удержання народнього єгипетського музею в Каїрі та на заснування архіологічного інституту. Ця фундація найбільша з усіх дотеперішніх записів на научні й гуманітарні цілі.

Львів, 18. лютого 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7-48. — 7-50, канад. дол. 7-28 — 7-31, чеські кор. 0-23 — 0-23-75, лєй 0-3-00 — 0-3-50, франки фр. 0-29-50 — 0-29-75, фр. швайц. 1-45 — 1-50, англ. фунт. 36-00 — 36-50.

Читайте та ставайте передплатниками нашого часопису!

Заохочуйте всіх знайомих до передплати „НОВОЇ ЗОРІ“!

Чим більше буде передплатників, тим кращий стане наш часопис.

Веселий куток.

Краще лайдак, як дурак.

Сотник Милорадович, нащадок старшинського українського роду, був любимцем царя Миколи І. Любив цар його за гумор, доцелність та щирість.

Ось раз заложився Милорадович із своїм приятелем теж військовим старшиною, що скаже цареві отверто в очі, що він лайдак.

Невдовзі цар Микола І. переходив у Зимовій Палаті в оточенні достойників кімнатою, в якій Милорадович відбував дежур.

Милорадович удав сильно задуманого й сидів недвижно при столі, підперши голову долонями.

— Чого ти такий задуманий, мій друже? — спитав цар, коли підійшов до нього.

— Думаю, ваша імператорська величносте, над цим, як то дивно тепер на світі: кожна людина або дурак, або лайдак.

— А до якого ряду залічиш мене? — спитав зацікавлений цар.

— Само собою, що не до першого — відповів Милорадович.

Цар був дуже вдоволений із відповіді, а Милорадович виграв заклад.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Суд окружний як торговельний Відд. II.
Самбір, дня 20 жовтня 1925.

Фірм 286 25.
Сп. I. 186.

Зміни й додатки до вписаних уже в торговельному реєстрі кооператив.

При фірмі „РИЗНИЦЯ“ кооператива з обмеж. відпов. в Самборі треба вписати: На Загальних Зборах дня 29 червня 1925. ухвалено зміну пар. 8 статута в цей спосіб, що пай члена вносить 25 зол. і кожний член може мати необмежену кількість паїв. Крім цього ухвалено зміну параграфів 15, 18 і 66 статута, а передусім, що доповнення паю до квоти 25 мусить послідувати найпізніше до кінця адміністративного року. Дата впису: 20 жовтня 1925. 1—1

ПРАВДА ЛІСТКИ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕННЯ СВІТОГЛЯДУ.

„Правда“ є серією брошур на теми суспільні, філософійні, релігійні і служить поширенню та поглибленню знання в цих областях. Листки виходять 10 раз до року, більш менш що місяця і обговорюють у приступно науковій формі звичайно одну тему.

До вересня, 1925. вийшли:

1. Математика і релігія.
2. Голос Катакомб.
3. Церков в боротьбі.
4. Чий ділом Церков.

Друкуються: Тиранія моди — Окультизм і спиритизм. — Церков всесвітню. — Геологія й релігія і інші.

В передплаті 10 випусків коштують 5 висилкою річно 5 золотих. —

Адреса Редакції: Львів, Коперника 39.

ВАЖНЕ ДЛЯ ОО. З НАДХОДЯЧИМ ПОСТОМ!

ЩОБИ ОХОРОНИТИ ВАШИХ ВІРНИХ ПЕРЕД РІЖНОРОДНИМ СЕКТЯРСТВОМ

ЗАКУПІТЬ БРОШУРУ

СТЕРЕЖІТЬСЯ ЛОЖНИХ ПРОРОКІВ

(ЦІНА: 20 СОТ.) — І ДАЙТЕ ДО РУК ЦІКАВИМ.

ЗАМОВЛЯТИ: ГР. К. ПАРОХ. УРЯД, ЗБОРІВ.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1-50 зол.
Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.

Число 8.

Львів, 28. лютого 1926.

Рік I.

Головне жерело деморалізації.

У Відні виходив від десятиох літ часопис „Абенд“ („Вечір“). Він був дуже поширений, бо мав до 100.000 передплатників. Розголос зєднав собі „Абенд“ відкриванням різних надужит і кормленням неперебірливої публіки пустими сензаціями. Напрямок того часопису був скрайно соціалістичний, большевицький. У нім писали проти всякої традиції, проти авторитету, проти свого правительства, проти фінансових потентатів і проти всякої корупції. Одним словом часопис уходив за дуже опозиційний, за дуже соціалістичний, за дуже протибуржуйний і за дуже прихильний робітничим та загально низшим верствам. Головним редактором „Абенду“ був очевидно жид, а називався Александер Вайс. Також і головним адміністратором того дневника був жид, Артур Фукс.

Та сими днями вийшла на дневне світло дуже погана справа. Показалося, що пан Вайс був собі звичайним часописним бандитом, що він заціпав людий тільки в тій цілі, щоби відтак за мовчанку брати від них грубий грошевий окуп. Тим способом доробився пан Вайс понад мільон шілінгів. Зачеплені часописом деякі банки платили Вайсови за мовчанку і по сто тисяч шілінгів. Головний редактор часопису, котрий поставив собі за ціль: оборону пролетарів, працював в хосен буржуїв і жив в товаристві тільки буржуїв як правдивий буржуй.

Дальше виявилось, що й головний адміністратор, „директор“, пан Артур Фукс, був як посередник в спілці з Вайсом, і також доробився на часописнім бандитизмі (анонсами) гарного маєтку чотирьох мільонів шілінгів.

Цілий Відень був обурений сим часописним бандитизмом.

Та сказати правду, не мав він чого так дуже обурюватися на бідного Вайса й Фукса. Таких Вайсів і Фуксів, таких часописів, як „Абенд“, є повно і в самім Відні, і в цілім світі. „Абенд“ се тільки незначна одиниця між часописами, Вайс і Фукс се тільки капля води в морі часописного

бандитизму. Чи справедливо обурюватися за ведення війни цілою армією — на одного вояка?

Три четверті і віденської і загально світової преси не ріжняться нічим від згаданого „Абенду“.

Не на бандитизм одного „Абенду“ треба обурюватися; треба радше сто разів більше обурюватися на ту публіку, що не тільки терпить, але ще й читає та піддержує всякі „Абенди“!

Три четверті нинішньої світової преси є в руках багатих гешефтьярів, є на їх удержанню, сповняє їх службу, веде торг ідеалами так само, як вином, горівкою чи чим иншим. Хто більше заплачує, того сторону держить, того службу робить.

А читачі? Читачів легко обдурити, заціпнотизувати, за собою повести. Часописні гешефтьярі дуже зручні в сій роботі. Чи ж Вайс і Фукс не мали читачів між робітництвом, між пролетаріатом, хоч стояли в службі буржуазії? Пролетаріят читав в „Абенді“ пламенні статті в своїй обороні, а службодавці й редактори збирали мільони, одні за мовчанку, а другі наслідком мовчанки. Був отже і вовк ситий і коза, а найбільше Вайс і Фукс.

„Абенд“ мав також читачів і поза пролетаріатом. Та з сими непролетарами ще лекше діло, як з пролетарами. На непролетарів є инший спосіб. Їх притягається головню неморальністю, сензаціями, поступовістю, радикалізмом. Як кого... І тут є подвійна бухгалтерія. Капіталізмове людство саме на руку здеморалізоване й згангрензоване. З таким людством іде гешефт далеко лекше.

Та пощо ми се всьо пишемо? Що нас обходить віденська чи світова преса? У нас преці гешефтьярської, продажно преси нема...

Думаєте так? Дуже помиляєтеся! Є вже на жаль і в нас часописи, що стоять на чужім, ворожім нам жолді, є вже і в нас такі редактори, що сповняють роботу своїх хлібодавців-гешефтьярів, що працюють серед нашого народу за гроші ворожих нам людий. І в нас діється те саме, що за границею, тільки очевидно на меншу скалю.

Длятого й нам треба бути дуже обережними й уважати на те, що ми читаємо, на який часопис гроші шлемо. Лихий часопис се страшна отруя і для одиниць, що їх читають, і для цілого народу.

Читаймо отже тільки свої християнські і широкі українські часописи, а всякі підозрілі й непевні, всякі нехристиянські письма кидаймо від себе і бережімо наших ближніх перед ними, як перед отруєю, як перед головним жерелом деморалізації.

Чи Біблія є самотнім жерелом віри?

Протестанські секти, а між ними й „дослідники Біблії“ кажуть, що самотнім жерелом віри є тільки Біблія. Та проти цього їх твердження виступає саме св. Письмо.

Треба насамперед знати, що Біблія є неповна, що деякі біблійні книги пропали, прим. деякі листи св. ап. Павла, і що *Новий Завіт не оповідає всього про Ісуса Христа*, не подає всього, що наш Спаситель, діяв і учив. Доказом цього отсі місця св. Письма Нового Заівту:

Св. Йоан (16, 12) пише: „Ще багато маю вам говорити, та не можете тепер знести“. А далі (20, 30): „Много й інших знаків учинив Ісус перед лицем учеників, що не є записане в сій книзі“. І знов (21, 25): „А є й багато іншого, що здійав Ісус, що якби списати з окрема, думаю, що й сам світ не міг би помістити книг, котрі треба би написати“.

Св. євангеліст каже в своїх Діяннях Апостольських (1, 3): „(Христос) являвся (перед апостолами) живим після своїх страждань у багатьох ознаках, через сорок днів показуючись їм і говорячи про царство Боже“. Деж записане те, що говорив Христос через сорок днів?

Також св. ап. Павло в листі до Римлян (10, 14) каже: „Якже можуть призивати того, в котрого

не увірили? А як можуть увірити, котрого не чули? А як можуть почути без проповідуючого?“ А в першій листі до Тимотея (6, 20) читаємо: „Зберігай те, що тобі повірено“. Який зміст малиби ці слова, колиби всьо було записане, колиби всьо було „чорне на білім“?

Крім того всі новозавітні книги, се тільки *принягідні письма*, написані для якихсь докладно означених цілей, серед означених відносин. Колиби отже не було тих цілей і тих відносин, то ми не малиби загалом тих книг. Бо Христос не сказав своїм ученикам: Ідіть і пишть, але приказав їм: Ідіть і навчайте!

І так св. Матей пише своє Євангеліє для невірних Жидів, щоби їм докзати, що розпятий ними Ісус Христос був обіцаний пророками Месією. Св. Марко, як помічник і товариш св. Петра в Римі, переказує в своїм Євангелію на бажання Римлян проповіді св. Петра. Св. Лука сам заявляє на вступі, що списує своє Євангеліє для одного знатного Римлянина Теофіля. Св. Йоан боронить в своїм Євангелію божества Ісуса Христа проти ложних учителів. Так само при зовсім принягідних обставинах повстали всі послання св. Павла і письма інших авторів Нового Заівту.

Як може отже принягідне письмо бути самотнім жерелом віри? Щож сталосьби з нашою вірою, якби тих письм загалом не було? Ніщо випадкове не може мати так великого, незаступного значіння для обявлення правдивої релігії,

До того кожда книга *потребує пояснення*, тим більше, коли вона повстала серед особливих відносин. Що й новозавітні письма не вистарчають самі для себе, щоби виключити всякий сумнів і всяку ріжницю думок, се можна легко докзати. Ми вкажемо тільки на історію внутрішнього розкладу протестантизму й кождої іншої

Д-р ІВАН КЛЮГ.

Останній шлях Івана Гонтаря.

(Кінець.)

Усісеньке його життя пройшло ще раз перед ним.

Там далі стелився сірий шлях. Тудою йшов разом батько з сином, як він уперше забрав був мале хлопця в „гарне велике місто“. Як він малого хлопця вперше в невелике повітове містечко — це було саме це „гарне велике місто“ — дав до гімназії... О, Іван Гонтар тямив іще всі ці слова, що їх тоді говорив своїй дитині. Вони впали на добру землю. Тудою шляхом ішли вони оба разом у дев'ять літ опісля, коли молодий студент вертав по іспиті зрілості до дому. Він виріс був на розлого, пишного юнака... і добрий був він. Коли станув із батьком перед рідною хатою, сказав:

— Батечку, підемо насамперед до ненечки!

А як станув перед могилкою матері, упав на вколійки й поклав своє свідство зрілості на могилку й шептав тихо:

— Ненечко, дороженька, дороженька ненечко!

Тудою ходив він потім піврік за півроком на університет, бравий, пильний, веселий студент.

Тудою йшов він, коли вертав від державного іспиту, що його здав із відзначенням... коли добився становища, завсіди цей самий, добрий син. Сірим цим гостинцем ішли батько й син разом, коли молодий запасний четар мусив рушати на війну.

— Дякую вам, батечку, — сказав він тоді на прощання — побачимось знов, або тут або там!

— Егеж, там, Олесю! — шептав Гонтар до себе, все ще сидячи на лавочці з мурави.

А потім підвівся, глянув іще раз на озимок і троянду й сказав:

— Прощай! Прощай!

Та нараз ударила на нього така горяч, така горяч... Щось наче затягало серпанком його очі й наче говорило:

— Для твого сина не має могили!

Голова сильно заболіла в нього, як він так стояв, ноги дріжали, хиталися тихо, ледво помітно.

Годинник вказав йому, що він забарився трохи й що йому треба спішитися, коли хоче застати ще найблизчий поїзд. Та йти було йому тепер іще важче й трудніше як передше, віддих був важкий і хрипливий. Мав таке почування, як то буває часом у тяжких снах: хочемо йти наперед і мусимо йти, а чуємо якісь болючі перепони, що їх ні бачити, ні хопити, ні усунути не можна.

Тепер не тільки осіннє повітря блискотіло перед очима старця, що з трудом ішов наперед. Усі предмети мали тепер для нього блимаючі грани, а земля стерниш наче притягала його до себе.

Глухо промчав у далі поїзд по лискучих шинах. Гонтар знав, що йому треба спішитися, бо його поїзд приходив зараз за другим.

Тепер був він сам самиський серед поля в полудне... і він пустився бігти...

Спершу здавалося буде годі, та потім пішло. Він не зважав на це, що часом зашпотувався.

секти, що відділилася від Церкви. Колиби св. Письмо було таке ясне й певне й легко зрозуміле, то чому кожний реформатор інакше його розуміє, інакше викладає, чому така різниця поглядів і релігійних переконань між тими сектами? І то ще та різниця не відноситься до якихсь менше важких річей, а до найважніших, до істотних (пр. що до Евхаристії)!

Показується отже, що до належного розуміння св. Письма кінчене, ще й устне Передання, передане нам апостолами; показується, що видимим товариством може управляти тільки живий авторитет!

Сектанти покликаються на *інспірацію* (*натхнення, вдихнення*), с. є. на те, що св. Письмо є від Бога, що воно є словом Божим.

Та вони сеї інспірації не розуміють.

Що таке інспірація? Се поміч Божа при писанню книги; значить яснійше: сю книжку називаємо інспірованою (натхненою), до котрої написання спонукав письменника св. Дух, при писанню котрої об'явив св. Дух письменникови Божі правди, і при писанню котрої захищав письменника св. Дух від поблудження. А секти кажуть інакше. Вони кажуть, що св. Письмо не містить в собі Боже слово, а що воно є Божим словом. Вони се розуміють так, що автор св. книг був при їх писанню нічим іншим, як звичайною машиною до писання, що він писав тільки те, що йому Бог казав писати, що він навіть не розумів того, що пише.

Та так годі розуміти інспірацію, годі розуміти св. Письмо. Колиби так було, тоді кожне слово св. Письма ми мусілиби брати зовсім буквально, без огляду на те, чи те слово відноситься до релігії, чи до наук природних або до якоїсь іншої річі.

Католицька церква вчить: кожний св. письменник як дитина свого часу й його культури, писав мовою свого часу, мав погляди свого часу про природні річі і ті погляди висказував своїм способом чи способом свого часу. Звідси ті численні конфлікти між наукою і Біблією. Та в дійсності се не є конфлікти між наукою і Біблією, а між наукою і перетягнутою вартістю Біблії, між наукою і ложним розумінням інспірації.

Св. Письмо потребує отже кінчене пояснення! Про потребу пояснення говорить зрештою саме св. Письмо. В Діяннях апостольських читаємо про мурина й діякона Филипа, що коли Филип запитав мурина, чи той розуміє пророка Ісаїю, котрого саме читав, дістав відповідь: „Як можу розуміти, коли хто не пояснить мені?“ Також св. Петро говорить про листи св. Павла, що вони подекуди трудні до зрозуміння, отже потребують пояснення.

Колиби св. Письмо було таке ясне й самозрозуміле, тоді й Жиди булиби пізнали в Ісусі Христі Спасителя і булиби Його не розп'яли!

Одні „дослідники Біблії“ розуміють св. Письмо, воно для них усіх ясне й зрозуміле!

Та зрештою йі самі „дослідники Біблії“ признають, що св. Письмо потребує авторитетного пояснення, тільки що вони приписують той авторитет своєму основникови, Русселеви, тому „найбільшому богословському учителеви від часів апостола Павла“. Поза Русселем ніхто більше св. Письма не розуміє, він один має право його викладати й поясняти, на нього зійшов св. Дух, він є новим апостолом, рівним св. Павлові й іншим св. авторам!

На такі нерозумні й богохульні твердження нема відповіді. Найкраща тут відповідь — помолитися до Бога, щоби вразумив збаламучених, нещасних людей...

І по кількох хвилинах стало йому нараз так легко й добре, неначе весь тягар і все почування знесилля покинуло його... Та по яких сто кроках знов ударили млости. Гонтар мусив перестати бігти й іти поволіше. Мав тепер тільки одну думку: стрінути якунебудь людину й сказати їй, що він чується недужий. Та шлях, що він на нього тепер зійшов був неначе без живої душі, мов вимер.

Ах, там при шляху стояв камінний хрест, оброслий червоним осіннім листям. Гонтар знав його. Він за кожен раз спинався перед ним на короткий привіт, коли тільки йшов цим шляхом. Перед хрестом була лавочка. До нєї пустився він тепер напів непритомний. Коб тільки міг сісти на неї, бодай на кілька хвилин... колиб тоді надійшов хто!

Із трудом дійшов до лавочки й важко зітхаючи впав на неї.

Пробував підвести голову до розп'ятого... та бачив тільки мов крізь серпанок і голова впала йому важко на груди. Він чув як билося в нього серце сильними та неправильними. а часом нагальними ударами. Потім пробував говорити коротеньку молитву... та говорив її вже тільки думкою, язик відмовив йому служби.

Щоб не впасти оперся обіруч об лавочку й із тихим стоном упав перед себе.

Небаром по полудні їхав тудою селянин. Він мав на своєму возі крісло з поруччям, що його громада хотіла вислати зараз за вчителем на його нове житло.

Селянин найшов умерлого під хрестом, що неначе спав із усмішкою на устах.

Хвилинку стояв селянин безрадний біля тіла, а потім підняв тіло сильними раменами в гору й із трудом та з напругою поклав його в вигідне крісло, що стояло на возі.

Так їхав Іван Гонтар у вигідному кріслі, що йому подарувала його вдячна громада, назад до свого села й до своєї школи.

А що в пустих її кімнатах не було вже нічого, ні ліжка, ні леговища, то посадили його в кріслі, в канцелярії, що в ній він доси працював, поки не зложать його на катафальку.

Так сидів він мов у тихому сні, все ще з тихою та щасливою усмішкою. На грудях у нього була червона як кров рожка з козацької могили.

Перший, що навідався до помершого вчителя, був старий парох села. Він станув на вколішках біля мерця, молився, цілував його холодні руки та плакав як дитина. Та як побачив незвичайний спокій на лиці покійника, підвівся й сказав:

— Тепер спочивай ти, чесна, добра людино!

Так спочивав Іван Гонтар ціле пополудне в своєму кріслі. На його блідому видові лежав спокій, вічності а кругом нього була тиша вічності, замкнена в чотирьох пустих стінах кімнати. Тільки від часу до часу переривав цю тишу тихий прихід, хлипання й відхід цих, що хотіли ще раз побачити свого лютого покійного вчителя тай іще раз розпрощатися з ним на все. Так, тепер на все. Третього дня похоронили його біля його покійної жінки на сільському цвинтарі, посеред покійників, що він їх сливе всіх виховав і підготував до життя тут і там-горі. У його зложених руках спочивав хрестик і зів'яла вже рожка з козацької могили.

Зукраїншив Логан.

3 церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан). Ювілей з нагоди 700-літної смерті св. Франца з Ассісі буде тревати від 4. жовтня с. р. до 4. жовтня 1927 р. Відвідувачі гробу св. Франца будуть могти доступити відпусту, який небавом оголосить св. Отець. Сподіюється великого числа паломників. З самої Німеччини вибирається покищо понад 20 паломництв. Недавно відсвятковано в Римі ювілей св. Франца Салезійського, патрона католицьких журналістів. В богослуженні уладженім при тій нагоді взяло участь багато католицьких письменників.

Чехословаччина. В днях 19. і 20. січня с. р. відбулася в Празі під проводом архієпископа Кордача конференція чеськословацького єпископату. На конференції радили єпископи над відносинами держави до Церкви, над реформою богословських студій по духовних семінаріях, над організацією християнської добродійности в цілій республіці, над справою військового душпастирства та над шкільними справами. З огляду на невистарчаюче релігійно-моральне вихованне молодіжи в теперішніх родинях і школах, рішено заступити те вихованне в відповідних товариствах і організаціях. З вдовolenнем прийнято до відома намір правительства підвищити платню священикам. Висловлено також подяку св. Вітцеви за щедру підмогу на будову чехословацької колегії для богословів в Римі. — Дня 10. січня с. р. говорив архієпископ Кордач на одних зборах на провінції про становище католицької Церкви супроти робітництва між иншим так: „Між сторонниками большевизму є певно багато таких, котрі виступають проти поміркованого соціалізму і так званої буржуазії тому, що не знають — відчужені від християнства — способу вирівнювання класових інтересів шляхом справедливости й любови. Католицька Церква поручає таких збаламучених поучувати, а головню давати їм примір правдиво християнського життя. Нинішнє негодованне між народами, а передовсім між робітничими масами, і боротьба з так званою буржуазією се тільки фаза соціального розвитку людства. Перед сто літами зведено побідно сю боротьбу в часі французької революції ізза рівноуправління третього стану проти двох історичних станів: клиру й шляхти. Боротьба прийняла форму революції, бо королівський абсолютизм у Франції гнобив насильно природний розвиток ідей і життя. В 20. столітті йде про останню фазу того розвитку: про вирівнювання природних домагань четвертого стану, робітництва. Ся народна верства є тепер дуже численна. Не дасться заперечити, що лібералізм, як спадкоємець ідей французької революції, супротивляючися в практиці тим ідеям, абсолютною перемогою духа й гроша при помочи так званого капіталізму гнобив насильно згадану еволюцію в напрямі вирівнювання господарських відносин. Се насильство викликало з боку четвертого стану реакцію проти насильства. Католицьку Церкву, котра намагалася перевести класове вирівнювання при помочи справедливости й любови, той самий лібералізм позбавив всякого впливу на народні маси, проповідуючи по всіх школах, від університетів до народних шкіл, погубні ідеї атеїзму й матеріалізму. Супроти робітництва займає католицька церква не становище боротьби, а становище поучення й напіннення духовенства та по християнськи думаючих висших станів, бажаючи перевести вирівнювання всіх клас через просвіченне, а головню через примір правдиво християнського життя, опертого на справедливости й любови.“

Католицькі студенти в Словаччині зорганізувалися останніми роками в свої власні католицькі товариства. Зразу жили вони спільно з чеськими студентами, та коли Чехи стали виступати явно як вороги Церкви, Словаки відділилися від них. Словацькі студенти мають свої католицькі товариства не тільки в Словаччині, але й у Чехії, де студіюють, бо на словацькій території є тільки один і то неповний університет. Щороку уладжують вони свої конгреси, в котрих беруть участь тисячі слухачів висших шкіл. Мають також окремих студентський орган, редагований в строго католицькій дусі.

Югославія. Від чотирьох уже літ ідуть переговори між Ватиканом і югословянським правительством що до конкордату. Розходиться головню про упорядкування шкільного питання, про мову в церкві і про іменування єпископів. Справа шкільна вже так, якби поладнана. Зате не прийшло до згоди в справі мови в церкві; Апостольський престіл позволив відправляти в сербській мові похорони і читати по сербськи Апостола та Євангеліє, але правительство сим не вдовольняється, а жадає всього богослуження в сербській мові. На се знов Рим не хоче дозволити. Справа іменування єпископів також вже поладнана. Заключення конкордату спиняє отже тільки справа богослужбової мови. — Від часу війни розвинувся між православними Сербами особливий релігійний рух. Селяни, чоловіки й жінки, сходяться до приватного дому, щоби спільно помолитися, читати Біблію та заохочуватися взаємно до праведного життя. Вони називають себе „богомольцями“. Зразу парохі противилися тому, щоби мірянини голосили проповіді. Та православні єпископи взяли богомольців в оборону, заявляючи, що мірянини може голосити проповіді без дозволу парохі. До богомольців прилучився також минулого року „Союз християнської молоді“. На останнім своїм конгресі рішено між иншим, що всі богомольці мусять займатися пасічництвом.

Франція. Католики Франції є зорганізовані в „Католицький народний Союз“. Організація має два мільйони членів. Завдяки сій сильно зорганізованій католицькій армії не вдалося бувшому правительству Еріота перевести в життя своїх ворожих Церкві плянів (зірвання з Римом через знесення посольства при Ватикані, прогнання монахів з Франції і заведення в католицькій Альзатції та Льотарингії таких самих безконфесійних шкіл, які є в прочій Франції). На слідуєчий рік визначив собі згаданий Союз такі завдання: вибороти для монахів повну свободу, яку мають всі інші французькі горожани (сього треба в „свобідній“ Франції щойно добиватися!), вибороти свободу навчання (щоби можна всім основувати приватні школи) і вибороти безпеку та охорону прав родини. — Альзатція і Льотарингія, краї відібрані Французами від Німців, мають віруюче католицьке населення. Французьке правительство хотіло тут завести такі самі „свободолюбні“ порядки, як у себе, та католики сих країв, споможені католиками цілої Франції, оперлися тому рішучо. В наслідок того радість протирелігійних Французів з відобрання Альзатції й Льотарингії Німцям значно змаліла і проявляється щораз частіше голоси, що коли Альзатція й Льотарингія будуть дальше обставати при своїх релігійних вольностях, то ліпше Французам ті краї відпродати... — Католицькі Французи виготовляють книгу, в котрій має бути представлена участь католицького духовенства в останній світовій війні з боку держав антанти

(Франції, Англії, Бельгії, Італії, Канади й Америки). З дотеперішньої статистики виходить, що в арміях антанті служило 60.569 священиків (світських і монахів) по часті під оружжем (у Франції священики не є звільнені від військової служби з оружжем в руках), по часті як пільні духовники, а 13.214 монахинь як санітетки. Зі священиків згинуло 5741, з монахинь 357. Похвальне призначення дістало 19.831, відзначення 22.834, призначення і відзначення 17.463. З самої Франції пішло в поле 32.694 священиків. — Релігійне положення в париській дієцезії. Париська дієцезія числила в 1802 р. 800.000 душ, в 1906 р. 3.800.000 душ, а тепер (1921) число душ виносить $4\frac{1}{2}$ мільйона. В самому Парижі є 80 парохій. На кождо парохію випадає пересічно 25.000 душ, але деякі парохії мають душ значно більше. В цілій дієцезії є 1355 священиків, отже один священик на 3329 вірних. Від 1903 до 1920 стратив Париж 0.70% своїх священиків, хоч населення збільшилося на 16.8%. Для порівняння подаємо числа з інших країв: і так в Лондоні на 260.000 католиків є 515 священиків (отже один священик на 500 душ; в Австралії припадає один священик на 754 душ; в Ірландії є 3828 священиків і тут один священик припадає на 847 католиків. — З нагоди 50-літнього ювілею католицького університету в Ліоні видали французькі єпископи збірне послання, в котрім підносять вагу висших католицьких наукових заведень і взивають вірних записувати свою молодь на католицькі університети. — Французькі єпископи рішили надавати медалі заслуженим католикам в своїй дієцезії. Сі медалі мають бути на взір папських відзначень (Pro Ecclesia et Pontifice). — У Франції почали католицькі організації енергічну боротьбу проти неморальної літератури й неморальних вистав. — Про висість католицьких шкіл свідчить цікавий факт, що в департаменті Морбіган католицькі школи мають 33.992 дітей, а державні заледви 30.508. — Президент французької республіки Думерг об'явив протекторат над політичним „Французько-Палестинським Комітетом“.

Почесними президентами того комітету є багато французьких міністрів і визначних політиків, між ними тільки двох Жидів. З сього видно, що Франція є під сильним впливом жидівства.

Кріза білої раси.

В січневому зшиткові місячника „Hochland“ (Rösel-Rempten) помістив д-р Отфрід Еберц цікаву статтю на тему небезпеки, яка грозить білій расі від колірних.

Подаємо зміст цієї цікавої статті:

Як бура й жовта раса, так пригтовляється теж і чорна раса до скинення з себе білої влади. Їх основу творить 120 мільйонів, що живуть на південь від Сагари. Три мільйони на австралійському архіпелазі, останки чорного населення, що колись заселявало всі прибережні країни південної Азії, ізза свого низького розвитку не мають ніякого значіння. Зате творить у двацятіпяти мільйонах менше, або більше чистокровних муринах Нового Світа, що їх предків спроваджено тут як невольників, духове підготування всієї расової ворожнечі. Білий елемент у південній Африці пропаде безнадійно, здається, під чорним заливом. Обчислено вже, що при сильній перевазі народин муринів Унія за пятьдесят літ буде країною чорних. Всюди втискається там чорний у ділянки праці білих. Не тільки в гірництві й у ремеслі, але й у хліборобстві. Вони позакладали там багато хліборобських шкіл для муринів.

Іслам, що його північно-африканські ордени своїми місіонарями зі Судану зробили пануючою вірою, що дуже підходить під звіриний і воєнний змісл мурина, теж чимало причинився до розбудження расової свідомости та ненависти до білих. Небезпека, що іслам стане всеафриканською вірою, не мала — в кожному разі злука чорних із червоними до расової боротьби з білими це мета паніслямітської політики.

Та найяскравіше виявляють небезпеку всеафриканських змагань муринські конгреси. Перший

Церква супроти суспільного питання.

(Дальше.)

Соціалізові не було трудно представити господарську свободу капіталізму як погубу, а замість того насильно утворену суспільність як спасення. Та се є блудом думати, що в державі і в суспільности дасться завести насильна господарка, і що державний соціалізм се є управління всіх господарських відносин державною владою є життєздатною суспільною формою. В найприкріших часах світової війни введено частинно насильну господарку, пр. державну збіжєву господарку, поділ харчів і т. д. Коли тоді вже уважали се твердим примусом, то в мирних часах булоби се ще більш доскульним тягарем. Соціалізм, котрий хоче ввести не тільки господарський примус, але й усе духове життя, а саме шкільництво, підчинити насильній господарці, ставби так само безоглядним і нестерпним тиранством.

Певно, що соціалізові було також легко переконати робітництво, котре втратило надію здобути земське щастя, що й надія на вічні добра се обман; було легко представити освободження з неволі капіталізму як властиве спасення й обі-

цяти йому (робітництву) красшу будучність з перемою всіх відносин. А преці се страшна ошука відбирати робітникові віру в призначення до вічного життя та обіцувати йому в заміну за се земське щастя, котре не в силі вдоволити бажання серця.

Певно, що соціалізові було легко настроїти неприхильно робітників до Церкви, бо релігію вже від давна вважали многі капіталісти і державні урядники як „приватну справу“ а часто відбирали Церкві можливість поширювати свою науку. А преці релігія є потрібна для удержання ладу в суспільности та для забезпечення також і робітникам їх прав та участі в земських добрах.

Одна Церква в силі довести до мира, а зате соціалізм розогнює робітничі маси до класової ненависти накликає їх до війни з капіталізмом, ставить насильство проти насильства, а нема иншої дороги до мира як дорога справедливости й любови. Конечно отже, щоби вся суспільність, а не менше й робітництво, перенялися моральними поглядами; конечно плекати совісність і чесноту, самовідречення й пановання над собою; конечно спомогати релігійне життя, як жерело совісности. Сеї дороги не знає соціалізм. Він працює при помочи ненависти, а не любови. Замість справедливости він створює нову несправедливість. Він не

такий конгрес відбувся 1920 р. в Новому Йорці, а слідуючі в найблизчих роках в Лондоні, Брукселі та Парижі. У Новому Йорці 50 тисяч Мурунів владило похід вулицями. На чолі походу несли прапор „Зєдинених держав Африки“. Засновано „Найвищу Раду Мурунів“ і першу конференцію мурунських народів світа закінчили молитвою за висвободження Африки, заснування етіопської держави, скликання чорного парламенту, утворення чорної армії, будову чорної торговельної й воєнної флотії та збудування святини чорної релігії. Це покищо пустяки, але й позначки на будуче. Можна небезпеку, що грозить від чорної раси, бачити менше в цему, що ця раса може вдіяти, як радше в цему, до чого можуть зловжити її бурі ісламітські фанатики північної Африки, чи теж вироджені білі народи. Інакше з бурими й жовтими народами. Вони мають спомини про славу минушину, в якій вони були носіями високих культур і творцями світових держав.

За втратою бурих народів Азії, що за ними мабуть послідує втрата бурих держав Африки, муситиме біла раса поступити так, як зрезигнувала вже з жовтої Східної Азії. І то не тільки з політичної, але й із торговельної. Бо азійські ринки заповнятимуть із часом виключно тільки продуктами азійського промислу, що колись хто зна чи не сягне й по європейський ринок. А панування промислу це звісно значить приріст населення. А вже тепер жовта Азія терпить на перелюднення. Скільки населення, як тільки Китай упромисловиться, може дуже легко подвоїтися. За цим жовте переселення, що вже сьогодні загрожує білим країнам Тихого Океану, стане просто потопою.

Також і в Зєдинених Державах Америки білі загрожені жовтою й чорною расою, тим більше що число їх бисто росте. 1900 р. було на всьому континенті Зєдинених Держав 51,2 мільйонів білих вище 10 літ, 6,4 мільйонів чорних з такою самою найнижшою границею віку, а в південних державах 12 мільйонів білих, 5,6 мільйонів мурунів. Коли відносини не зміняться, то ще заки скінчиться 20 століття, то може бути в Зєдинених Державах 60 до 80 мільйонів чорних. При такому зростові насе-

лення треба побоюватися, що керма південних держав у законодавстві перейде з часом у руки мурунів, що переходово вже й було по сецесійній війні в Люзіяні, Місісіпі та в південній Кароліні. Обмеження виборчого права здебільша на основі низкого посідання майна, змінило це, правда, та питання це так тільки відложено, а не усунено, тимбільше тому, що вони навчилися бачити в зреволюціонізуванні братів в Африці проти білої раси свою місію й можуть числити на підмогу інших колірових рас. Бо крім чорних південних держав мають Зєдинені Держави трохи не 150 тисяч Япанців поселених у Каліфорнії. Обчислюють, що в році 1929 припадатиме можливо тільки 40.000 білих дітей на 80.000 японських, а 1950 без нової іміграції більшість населення Каліфорнії може складатися з Япанців. Так малиб Зєдинені Держави жовту державу на своєму західньому побережі, напроти жовтої матірньої країни, жовту провінцію. Тоді годі буде спинити зяпонізування й знегризування Зєдинених Держав і доля білої раси на західній півкулі буде рішена.

Еміграційна горячка.

Незавидні відносини, серед яких живемо, викликають у нас одно лихо за другим. Таким новим лихом є еміграційна горячка, що обхопила деякі повіті нашої землі.

Безпосередною причиною сеї горячки є нужда і агітація.

Недостача землі отже варстату праці, дальше недостача яких небудь заробітків, страшна дорожнеча — се одна причина. А друга се агітація несовісних людей. По селах їздять чужі, ворожі нам люди, і намовляють селян до еміграції, обіцяючи їм золоті гори в чужих краях. На жаль, ся агітація приносить плоди.

Кажемо, на жаль. Бо проти зарібкової еміграції ми не малиби нічого, колиби тільки та зарібкова еміграція була належно упорядкована і ведена совісними людьми. Наші люди живуть у біді і потрібують зарібку. От приміром із зарібкової

знає, як і капіталізм, стремління людства до вічності і так відбирає всяке благословенне, яке дає релігія. Соціалізм є анархістичний, революційний, фантастичний і нерелігійний. Він їде ще дальше, як капіталізм; він став борцем безбожності і ту свою ворожнечу до Бога заціплює в серця робітників. Соціалізм хоче тим самим духом затроїти ціле шкільництво і всі організації, ціле прилюдне життя, всі державні установи. З сим соціалізм зовсім не криється; навпаки, він тим явн чваниться. Лихо капіталізму не усунеться отже лихом соціалізму. Соціалізм не освободжує з невольництва, бо він основує нове тиранство і вводить страшний тероризм. З огляду на те єпископи перестерігають робітників перед соціалізмом, перестерігають перед деморалізованим соціалістами молодіжи. Всі користи, які малиби робітники з соціалістичних організацій, не можуть зрівноважити тих шкід, які вони роблять душі хочби одної робітничої дитини!

Робітники мусять також захищати в своїм власнім інтересі супруже й родинне життя, яке соціалізм стараться знищити. Крім того захищуванням супружя й родинного життя, побороюванням „вільної любови“ і обмежування числа дітей, працюють робітники також в користь цілого народу.

Єпископи перестерігають дальше перед соці-

ялістичними часописами, котрі вносять отрую безбожності в робітничі серця, в їх варстати, в фабрики, в родини.

Перестерігають також перед соціалістичними товариствами й організаціями, що управляють поганим тероризмом. Той тероризм мусять робітники зломити.

Єпископи взивають суспільні верстви, щоби спомагали робітників. Хто належить до соціалістичних організацій, сей спомагає ворога католицької релігії, свого власного ворога. Передплачуванням соціалістичних часописів, скріпляється силу соціалізму, збільшається новітнє невольництво. Тим самим також і за погубні наслідки соціалізму паде частинна відвічальність на тих, що спомагають соціалістичну роботу.

Робітники, що дорожать своєю душею, котрим не байдужа релігія, котрі мають у своїм серці Бога, повинні основувати окремі християнські організації і при їх помочи добиватися кращої долі.

Християнський робітник не стане ніколи членом соціал-демократії, не буде належати до соціалістичних організацій, до комуністичної партії, а тим менше до партії большевицької. Соціалізм є погубою і для робітника і для суспільності.

(Дальше буде).

еміграції до Німеччини перед війною наші люди дуже багато скористали. Така зарібкова еміграція і тепер булаби пожадана.

Але що іншого зарібкова еміграція, що іншого виїзд на кілька місяців чи хочби на рік — два на зарібки, а що іншого *еміграція стала*, значить, стало переселення десь за море або загалом в якісь далекі краї.

Еміграція стала, як у нас, до Америки, є дуже небезпечна і шкідлива. Чому? До Америки дорога дуже дорога, отже на виїзд туди може спромогтись тільки чоловік багатший, не бідний. А пощо багатому їхати в Америку, коли він за гроші, які видасть на дорогу, може й тут якось прожити? Через такий виїзд людей заможніших позбуваємося сильніших одиниць зі свого краю, де позістає вже хиба крайня біднота. Тим самим слабне наша сила, сила нашого народу.

З сим получена ще одна грізна небезпека для нас. На місце наших людей приходять звичайно люди чужі, кольтоністи, і через те наш край тратить поволи свій характер. Чи про се не думають наші емігранти?

Чи годиться покидати свою рідну землю, зрошену потом і кровю своїх батьків, та полишати її на чужинців?

Агітатори, що намовляють до еміграції, працюють якраз в інтересі кольтоністів. Вони хочуть якнайбільше наших людей переселити за море і заступити їх своїми земляками. Вони раділиби, колиби і ми всі забралися зі свого краю.

І ще одну причину мають агітатори, що так сильно намовляють до еміграції.

Зближаються вибори отже добре позбутися з краю свідоміших людей, котрі булиби їм при виборах невідгідні. А до Америки вибираються якраз що найсвідоміші одиниці.

Вкінці агітатори розпинаючися нібито за селянською нуждою і удаючи великих прихильників селян та намовляючи їх нібито в інтересі самих селян до еміграції, хочуть позискати собі тих селян, прикидаються їх великими приятелями. Се також в тій цілі, щоби ті селяни при недалеких виборах голосували на їх кандидатів.

Гроза отже велика.

Перестерігаємо наших селян, щоби не давалися обдурювати нікому, щоби не покидали своєї землі й не ослаблювали свого народу та не емігрували, не виходили на стало нікуди. Коли ті агітатори такі прихильні та зичливі для українського селянина, то нехай виборуть у свого правительства дозвіл для наших людей на *заробкову еміграцію*.

Дискусія в чеському парламенті над заграничною політикою.

На нинішньому засіданні сойму закінчено дискусію над заявою міністра Бенеша. Німецький християнський соціаліст Крумпе ствердив, що промова міністра Бенеша провокує Угорщину, бо міністер Бенеш вмішався у внутрішні справи Угорщини.

Чехословацький республіканець д-р Стефанек стверджує, що між угорськими фальшивниками є люде, що походять із Чехословаччини. Єглічка й Унгер друкували в Польщі свої проклямації за фальшиві гроші. Бесідник запитує, що д-р Бенеш зробив у заприятельного польського правительства, щоби ці люде не підюджували проти Чехословаччини. Німецький соціаліст Каліна ствердив, що чехословацька політика гнету не булаб можлива,

колиб Бенешові не вдалося фалшувати публичної opinii.

Народний демократ Гань остерігає перед признанням Росії „de iure“, бо цим заінтересовані три чинники: московський народ, московська еміграція й радянщина. Признання одного з цих чинників без порозуміння з двома іншими, це булоб вмішання до внутрішніх справ Росії. Чим довше триватиме перерва в переговорах із радянщиною, тим краще для Чехословаччини.

Комуніст Крайбіх наводить вістки про це, що Чехословаччина в переговорах з радянщиною поставила певні умови й твердить, що признання Радянщини може бути тільки безумовне. Про признання радянщини рішить працюючий народ усіх народів, що живуть у Чехословаччині. Цей народ давно вже признав радянське правительство, однак не признав чехословацького правительства.

Католик Мислівець заявив, що особисто побоюватиме признання СРСР, хочби з піетизму для архієпископа Цепляка, що помер в Америці, як одна з жертв радянської тиранії, бо довго мучився в тюрмі і був засуджений на смерть і тільки завдяки впливам звільнили його з тюрми.

У своїй промові соціальний демократ Стівін, порушив між иншим справу промови Мусолінія й ствердив, що колиб в Італії меншости мали таку волю як у Чехословаччині, не булоб режиму Мусолінія, бо цю саму волю мусівби одержати італійський народ.

Після цієї промови сойм прийняв заяву міністра Бенеша.

Дають надавчі акти військовим осадникам.

Як звісно польський сойм ухвалив 20 грудня 1920 р. закон про надання землі польським воякам. Тепер почало вже міністерство хліборобських реформ за посередництва земських урядів видавати військовим осадникам на східних землях, себто на землях заселених Українцями й Білорусинами, надавчі акти.

Воєнні суди в Греції.

Як доносять із Атен, розпорядком генерала Пангальоса утворено в Греції надзвичайні воєнні суди для судження обжалуваних у державній зраді та веденню неспокоїв у державі.

Конкордат між св. Ап. Престолом і Туреччиною.

Апостольський делегат в Константинополі о. Ротта вернув з Ангори, куди удався в справі закінчення конкордату між Ап. Престолом і Туреччиною. Переговори йдуть добре і принесуть мабуть в короткім часі бажаний успіх. В кругах православних зробила та вістка велике вражіння. Греки побоюються, що цей конкордат буде мати злий вплив на православну Церкву. Не цікавляться тим, що Франція стратить своє старинне право опіки над християнами в Туреччині і взагалі на Сході, але побоюються дуже, що Турецький Уряд віддасть юрисдикцію над католицькими церквами, школами і інститутами і таксамо над православними Ватиканови. (De Tijd Amsterdam).

Вислід румунських громадських виборів.

Остаточний вислід громадських виборів у Букарешті дав 16. 328 голосів за зєдиненою опозицією й 7325 голосів за ліберальною партією (правительственна партія). Опозиція здобула 36, а правительственна партія 12 мандатів. Хоч громадські вибори покінчено що йно 20 ц. м. вечером, то вже в полудне знали виследи з більшої части громад.

На провінції одержала ліберальна партія в 83 процент сіл більшість, а в містах ліберальна партія одержала більшість у 61 громадах, а опозиція в 38. У 20 містах вислід виборів остав нерішений.

Сливе у всіх більших містах побідила опозиція. Так пр. у Букарешті, Крайові, Яссах, Клявзєн-бурзі, Констанці, Великому Вараждині, Темешварі, Чернівцях, Кишеневі й Браїлі. У Бєсарабії не одержало правительство ніводному місті більшости. У Кронштаті вийшла угорсько-саксонська ліста. У Германштаті та в більших містах Семигороду перемогла саксонська ліста. Що в Семигороді заключила пакт угорська партія з ліберальною, одержала коаліція більшість у 25 містах.

У Букарешті святкували перемогу опозиції з великим ентузіазмом. У містах, де вибори не дали остаточного вислиду, відбудуться поновні вибори 26 ц. м. Нові громадські ради піchnуть урядування між 3 і 7 березня.

Американське внесення на ревізію Версайського мирового договору.

Соціалістичний посол Вісконзіна Віктор Бергер вніс на Конгресі резолюцію, яка домагається від президента Куліджа скликання міжнародного Конгресу для ревізії Версайського мирового договору, а саме на основі відомих чотирнадцять точок покійного президента Вільсона.

У мотивуванні резолюції наводить він, що Версайський договір опертий на неправдивих основах, а найважніша з них ця, що говорить про одинокую вину в викликанні війни осередніх держав. Не Німеччина винна в викликанні війни, але пануючі класи всіх країв і тільки усуненням Версайського мирового договору зможе Европа дійти до повного спокою.

Зміст французько-турецького договору.

Відомі вже докладніші подробиці французько-турецького договору „доброго сусідства“. Договір обнімає 16 статей і 5 додаткових статей. Перша стаття договору містить застереження безсторонности й зазначає обоюдне бажання обох країн піддержувати приязні взаємини. Остання стаття договору предвиджує розємний суд для управильнення всіх спорів, які моглиб зайти між обома країнами, що заключують договір. Інші статі відносяться до управильнення границь та до установлення приграничної сторожі, до знищення нападів банд, до охорони Турків у Сирії та французьких громадян у Туреччині, до упрощення слових формальностей та до переведення права видачі.

Як доносять французькі часописи, у французьких дипломатичних кругах підносять щодо турецько-французького договору, що ніколи не було мови про це, що Франція малаб зректися якихнебудь своїх прав у Сирії, чи то ходить про територію, чи про залізницю.

Підписана в Ангорі угода не може противитися рішенням Союзу Народів. Можливо, що будуть певні граничні поправки та вони без значіння. Договір це тільки доповнення угоди, заключений в 1921 р. Франкліном—Буальоном і обнімає питання про поліцію, цю й перевіз.

Не ходить про ніякі територіяльні втрати, тільки про це, щоб устійнити границю, що в деяких місцях була ще зовсім неозначена.

Справа місць у Раді Союзу Народів.

Справа місць у Раді Союзу Народів не сходить із часописних стовпців.

Французька преса є за збільшенням місць у Раді, а цим самим і за признанням Польщі постійного місця в Раді Союзу Народів.

Противно англійська преса заявляє, що нема ніяких виглядів щоби Польща на мартовій сесії Союзу Народів одержала постійне місце в Раді Союзу. Як подає „Times“ в Англії й у інших краях панує сильна опозиція проти побільшення складу Ради Союзу. Таке саме негативне становище Швеції рішило долю цієї справи, бо до рішення треба одностунности.

„Daily Telegraph“ доносить із Женєви, що на вересневій сесії Союзу Народів малоби наступити признання Естонії постійного місця в Раді Союзу Народів. Опісля зреорганізовано Союз Народів через побільшення його складу до 12 постійних місць і 6 непостійних. При тому в цій останній категорії найшласяб Польща, як представниця балтійських держав.

На бенкеті заграничної преси в Лондоні промовляв Чемберлен у прияві французького та німецького амбасадора, а також бельгійського й польського посла.

Чемберлен говорив: „Духа Льокарна й політику, що впливає з нього мусять розвивати всі народи й то довгі роки. Питанням, що займає тепер усі народи є становище супроти розбудови Союзу Народів. Англійське правительство не рішило ніщо остаточно в сій справі й справедливо. Подяка за Льокарно належить всім державам, що підписали цей переважний акт. Треба найти спільну платформу порозуміння. Не йде про змайоризування певного угруповання держав, тільки про порозуміння. Приміром най буде питання поширення Ради Союзу. Рада Союзу не є на це, щоби більшістю голосів ухвалювати резолюції — тільки повинна працювати над найденням розвязки питання, що відповідалоби інтересам поодиноких держав, що в їх окрімшнє положеннє треба вчуватися. Можна сподіватися щасливої розвязки цього питання.

Як бачимо, сказано дуже дипломатично — ніхто з приявних амбасадорів і послів не почув ніщо неприємного для свого правительства. Противно кожний міг виснувати з цих слів тільки корисне для себе.

Після останніх вістей Штрєзєман поручив амбасадорам у Лондоні і Парижі зажадати запевнення, що Польща взагалі не одержить постійного місця в Раді Союзу Народів.

Народнім обовязком кожного Українця — бути членом Товариства „Просвіта“ і приєднувати других.

Порядок нарад Ради С. Н.

Незалежно від справ зв'язаних із приступленням Німеччини до Союзу Народів, 39 та сесія Ради С. Н., що починається 8. березня ц. р. займатиметься іншими політ. і адм. справами. Порядок нарад обіймає м. и. звіт Ради С. Н. з 16. XII. 1925 у справі границі Туреччини з Іраком, звіт адм. мандатної комісії, що радила в Римі, в справі франц. мандату в Сирії, справи меншостей. Дня 7. III. будуть збори товариства приятелів С. Н. з нагоди вступлення Німеччини до Союзу Народів.

Прем'єр Братіану подався до димісії.

Із Букарешту надійшла відомість, що Братіану вніс димісію й полишав королеві означити день оповіщення димісії.

Міністер Здзеховський на бюджетовій комісії.

У бюджетовій комісії міністерства скарбу мін. Здзеховський вияснював фінансове положення. При цьому зазначив, що розпорядив відібрання девізових прав одному з банків, а небавом скличе зібрання представників девізових банків. Міністер жадатиме протиділання спекуляції, або піддасть ревізії девізові права. Міністер закінчив словами: „Не переймаюся соротьюбою, що її ведуть проти могого пляну уздоровлення фінансів Річи посполитої й можу запевнити, що буду переводити його з повною рішучістю“.

Америка не хоче порозуміння з Європою.

Відомий противник порозуміння Америки з Європою, сенатор Бораг, виголосив у Чикаго прилюдну промову, в якій виступив остро проти евентуального вступлення Зєдинених Держав до Союзу Народів. Між іншим зазначив він, як аргумент, що коли Англія має в Союзі Народів усі голоси, то Америка малаб один голос проти всіх, а не лежить в інтересі громадян Зєдинених Держав, щоби Америка дісталася під протекторат Англії.

Ощадности на освіті.

(Засідання бюджетової комісії польського сойму.)

22 лютого на засіданні будж. комісії польського сойму радили над бюджетом мін. освіти й віроісповідань на 1926 р. Реферував бюджет посол Римар. Поважні зміни зайшли в нар. шкільництві. Впровадження „языкових законів“ у 8 східних воєвідствах принесли зміни в кількох тисячах шкіл. Загалом зменшилося число нар. шкіл. Видатки на просвіту винесли в 1926 р. 270 мільонів (в 1925 р. 315 міль.). Дальше пос. Римар заповів багато змін для заощаджування, щоби все те перейшло на позицію „будови нар. шкіл“. В 1925 р. мала ця позиція 10 міль. зол. тепер її нема зовсім. Зредуковано цілий інвестиційний бюджет. Жертвою редукції впаде 9 етатів візитаторів, 30 заст. інспекторів, 96 секретарів, 351 возних і післанців. В народнім шкільництві зредукується 1000 учителів, 750 заст. учителів і якесь число служби. Замкнеться 34 препаранди на заг. число 42, учит. семінарів 6. У середнім шкільництві зредукується 70 учит. етатів, 20 лікарів, 15 возних, зачиниться теж 6 гімназій. Фахове шкільництво не зредукується. В вищому

шкільництві не обсадиться 26 катедр, 40 асистентів, 5 урядників, 10 служби.

Після промови пос. Римара почалася дискусія. Промовляли пос. Новіцький (Визв.), Вигодзький (Жид), Сокольницька (ЗНЛ), Хруцький (Український Клюб).

Пос. Хруцький гостро критикував діяльність мін. просвіти Грабського, опісля виступив із внесенням на висловлення міністрови Грабському недовіря, скреслюючи 100 зол. із його бюджету. Крім цього виступив пос. Хруцький з внесенням вставити до бюджету суму 2 міль. 600 тис. зол. на український університет з осідком у Львові.

Мін. Грабський заявив, що твердження посла Хруцького, начеб уряд приготував прерогативи президентови і мін. просвіти у відношенні до правосл., є неправдиве. Мін. внесе проєкт, на основі якого правосл. духовенство одержить платню.

Литовці вдерлися на територію Виленщини.

Часописи принесли вістки, що литовське військо вдерлося на територію Польщі.

Дня 22 лютого, на відтинку підгаєвському Литовці укріплювалися й заняли оборонну поставу. Польським відділам удалося відібрати узлісся без ужиття оружжя. Коли польська поліційна гранична сторожа ввійшла на терен зайнятий Литовцями, часть литовських стражників вицофалася зараз, а часть ставила опір. Перед північю знов вийшли на польський бік і почали ручну й машинуву стрілянину.

Вся акція відбувається виключно на польському терені.

На другий день під полудне запримічено, що литовська гранична сторожа знов концентрується в місцевості Кліше Болото. В 2 годині по полудні до Кернева й Кошебра по литовському боці прибув відділ залізничної литовської поліції в силі 200 людей та відділ шавлісів. Останні вісти донесли про випертя Литовців поза польські границі.

С. Р. С. Р. і Зєдинені Держави Америки.

Американський часопис „Корент Гісторі“ оповістив анкету з причини зв'язної промови Троцького, що виступив за економічною кооперацією С. Р. С. Р. зі Зєдиненими Державами. Серед відповідей є дві без підпису, та обі вони походять із під пера двох визначних американських політиків. Оба признають, що економічне положення С. Р. С. Р. поправляється, та як і інші учасники анкети, кажуть, що американський капітал не може змінити своєї точки погляду на роботу в С. Р. С. Р., поки не буде знесена монополія Внішторга. Тільки під цією умовою американські фінансисти можуть дати довгоречинцеві кредити.

Запевнення Троцького щодо розцвіту в С. Р. С. Р. електро-технічного промислу викликають тільки іронічні відношення.

У деяких відповідях Троцькому пригадують, що Троцький рівночасно, як звертався до американських фінансистів, вислав привіт і співчуття муринському поєтові, що проповідував у Зєдинених Державах повстання чорношкірих проти білих,

Напруження між Зєдиненими Державами та Мехіком.

І знову взаємини між Зєдиненими Державами й Мехіком сильно напружені. Як доносить New York Herald Tribune положення ще ніколи не представлялося так грізно як тепер.

Найперше зачалось як у більшості спорів від нафти. Перед двома місяцями мєхиканське правительство видало декрет, яким заборонило чужинцям набувати в Мехіку нафтові терени.

Цей декрет звертався безпосередно проти американських громадян, що предвиджували недалеке вичерпання копалень нафти в Пенсильванії, набували в Мехіку масово терени багаті в нафту.

Ціла преса Зєдинених Держав розворушилася на цей декрет. Пан Кельог запротестував офіційно але Мехіко задержало свою точку погляду й вкінці забули про це непорозуміння коли не американське правительство, то бодай загальна думка.

Та нове непорозуміння розпалило в громадянах Зєдинених Держав наново живлову ненависть до Мехіка. Ось перед кількома днями мєхиканське правительство видало новий розпорядок про удержавнення всіх власностей, що належать до клиру на мєхиканській території й про видалення з Мехіка чужоземних духовних. А з вїйком Еспанців увесь чужоземний клир творять Американці.

Вражіння цього нового декрету було в Зєдинених Державах могутнє. Посол Бойлян поставив у палаті внесення, яким жадав вияснення з боку мєхиканського правительства й представлення листи цих духовних, громадян Зєдинених Держав, що їх видалюючий декрет торкнувся безпосередно. Новойорські дневники зажадали впрост оружної інтервенції в Мехіку, а що на цей раз йде про справи звязані з вірою, тож домагання оружної інтервенції здобуде без сумніву попертя як у палаті так і в сенаті.

Один із членів демократичних комісій заграничних справ у сенаті заявив навіть співробітничкові щоденника „New York Herald Tribune“ таке: „Коли Куліджеве правительство вишло військом для очищення Мехіка, то я голосуватиму за правительством“.

Ця заява доказує, що до взаємин із Мехіком обі головні американські партії як демократи так і републиканці є одної думки. Що Америка не має звичаю толерувати мовчки це, що вважає знасилуванням своїх прав, тож нове мєхикансько-американське непорозуміння витворює дуже поважну ситуацію.

Св. Отець проти теперішньої моди.

З приводу посту папа прийняв проповідників, до яких виголосив довгу промову. Висловив бажання, щоби головною темою цьогорічних проповідей була неморальність нинішньої жіночої моди. „Нинішня мода — сказав папа — соромна не лише тому, що жінка тратить християнське достоїнство але й людське. Вона забуває, що людська душа є взором божим, та що тому тіло повинно бути чисте й покірне. Але жінка протівно, з свого тіла — як сказав святий Павло — робить „membra metreticis“. І коли жінка забула про свої обовязки й коли обманює себе, що заховає своє християнське імення, мусить знати, що Христос мусить зачервонітися з причини таких християнок. Потім папа наказав проповідникам, щоби в проповідях займалися головно тим питанням.

Як відбудеться прийняття Німеччини до Союзу Народів.

Надзвичайна сесія зібрання Союзу Народів збирається дня 8. марта ц. р. Зібрання виділить із між себе правно-політичну і бюджетову комісію. Подання Німеччини пропонуватимуть правно-політичній комісії, яка пропонує на пленумі зібрання відповідні внесення, якими заявиться за прийняттям Німеччини. По дискусії або й без дискусії зібрання приступить до голосування.

Коли внесення комісії дістане $\frac{2}{3}$ голосів, тоді Німеччину приймуть. Зараз після цього введуть на салью німецьких відпоручників, що їх повновласти справдять.

Щойно тепер Рада Союзу могла запропонувати Німеччину, а може й інші ще держави на постійних членів Ради. Рівночасно радитиме бюджетова комісія, щоби означити висоту паю Німеччини в коштах Союзу. Без сумніву внесення бюджетової комісії признає зібрання.

Зерна.

Що маєш робити,
Роби як слід сейчас,
Бо поправка псує
Півдобреє нераз.

*

Лекше вдержати.
Жар на язиці,
Треба вам знати,
Як таємниці.

*

Що вже як правду розпізнав,
Відважно голоси ти,
Та лагідно старайся все
І правду говорити.

*

Щось добре на думці
Ти май в кождо мить
Й за добре держися,
Щоб зла не зробить.

(яв)

НОВИНКИ.

Новий гр.-кат. єпископ. З огляду на слабе здоровля перемиського владики о. д-ра Йосафата Коциловського (від довшого часу перебуває на ліченні, спершу в Італії тепер в Закопанім), який не є в силі сповняти всіх обовязків, звязаних з управою так великої єпархії, як перемиська, Ватикан іменував перемиським єпископом-суфраном (помічником) о. д-ра Григорія Лакоту дотеперішнього архипресвітера й генерального вікарія тамошньої дієцезії. Новий владики, людина в повній силі віку й енергії, — якого львівське передове громадянство мало нагоду блище пізнати в часі ювілею о. Митр. Шептицького, — уродився в 1883 р. а свячення з рук пок. єп. Чеховича одержав в 1908 р. Витаємо отчим нового єпископа та бажаємо йому як найкращих успіхів у церковно-народній праці серед теперішніх важких умов.

Християнство в Китаї. Загальне число християн в Китаї є 2,338,000. Приріст за минулий рік виносив 56,000 душ. В Шангаї на чолі проповідників Христової науки стоять Лью-Па-Гонг і Тсу. Лью має тепер 50 літ, Ту трохи старший. Оба походять із високої аристократії. Лью сповняє й державну службу, є управителем залізниці й елек-

тривні. Тсу є торговельник корабельник і банкир. Його син є єзуїт, найстарший син одним із найліпших летунів. Оба є ісповідниками католицької віри, працюють теж у шпиталі св. Йосифа. Є то по модерному улажаний шпиталь, з садами, фонтанами. Обслуговують шиталь жіночий і мужеський, дім сиріт, сліпих. В 1925 році одержало там поміч 60.000 людей. Льо дає найбільше на ці добродійні інституції, збирає жертви серед католиків.

Привернення первісних платень урядникам, але редукція урядників. Міністер скарбу Здзеховскі розіслав 20 лютого ц. р. обіжник до своїх міністерств, у якому пригадує, що з днем 1 квітня має правительство привернути державним урядникам і функціонерам повну платню, що від січня була зменшена на 4, 5 і 6 відсотків. Привернення первісних платень збільшить державні видатки, тому поручає міністер піддати основній ревізії число урядників і функціонерів із цим, щоби вже від 1 марта можна було розв'язати службові взаємини з зайвими урядниками. Тільки шляхом редукції особових видатків зможе правительство привернути ріжницю в платнях без нараження бюджетової рівноваги.

Торговля Польщі з загралицею. Після тимчасових зіставлень, що до польської загралицької торгівлі в січні ц. р. вивіз виносив 139,304. зол., а привіз 68,402.000 зол. У січні вивезено 71.884 п'ятнадцятих вагонів ріжних товарів, а привезено 4.549.

Присуд на Мурашка затверджений. В суботу 20 лютого відбулася в Варшаві апеляційна розправа Мурашка, що вбив призначених до виміни комуністів Багінського та Вечоркевіча. Апеляційний суд затвердив присуд суду першої інстанції. Як звісно Мурашка засудили на два роки в'язниці.

Французькі золотарі закупили царські клейноди. Після донесень із Москви, гурт французьких золотарів закупив там за біля три міліони долярів частину російських коронних клейнодів, м. і. діяментовий діядем б. цариці.

За обиду Мусолінія. Із Риму доносять, що трибунал у Фльоренції засудив британського громадянина Елеонера на 8 місяців в'язниці за обиду Мусолінія.

Три німецькі кораблі затопилося. Із Берліна доносять, що затопилося три німецькі судна, а саме трищогловець „Friedenike“ недалеко берега Швеції, пароплав „Марон“ у дорозі з Данцігу до Копенгаги, та моторове судно недалеко данського берега.

Утеча польського поліціанта на радянський бік. Перед кількома днями один поліціант, що його назвище держать покищо в тайні, стаціонований у Борщеві, втік на радянщину в повному зоруженні й мундурі на коні, переїхавши границю зівсім спокійно. Цей поліціант забрав зі собою мобілізаційні акти, тайні поліційні документи, акти дефензиви і що найважливіше спис тайних агентів і конфідентів політичної поліції. У цій справі влада запорядила строги докождження. До Борщева приїхала спеціальна комісія з Варшави, вислана міністерством внутрішніх справ.

Рокфелер про поведження в житті. Джон Д. Рокфелер, відомий американський мільярдер подав одному американському журналісту кілька правил життєвого поведження. Рокфелер це людина небуденна: строгих засад і докожує, що люде без впоєних за молоду чесних засад не докождуть у житті нідоного. Рокфелер жив завсіди після

правил, що їх поручає другим. Ці правила такі: 1) не куувати непотрібних предметів, 2) щадити, 3) бути точним, 4) все додержувати слова.

Важна залізнична конференція. 22. лютого почалися наради залізничних делегатів Австрії, Чехословаччини, Німеччини, Польщі, Італії й СРСР. в справі зорганізування безпосередньої особової комунікації.

Печерні люде в ХХ. ст. У місцевости Кострюкан біля Бордо найшли родину сучасних печерних людей. Це Генрих Саде з жінкою й дитиною, хорою на водоголова. Ці бідолахи не мали мешкання, змушені були осісти в печері, що мала 3 метри довжини 2 ширини й тільки теж висоти. Поліція помістила дитину в захисті, а батьків у в'язниці, як обжалуваних за волокитство.

Товариство „Просвіта“ в Білгороді. Гурток українських емігрантів у Білгороді покликав у січні ц. р. до життя т-во „Просвіта“. Наразі членів небагато, але є надія, що в короткому часі товариство збільшиться, бо українського елементу тут багато; на жаль, тутешні емігранти-Українці досі гуртувалися здебільша в ріжних московських організаціях, або ходили самотас. Тепер усі наші земляки в Білгороді й його околиці повинні вписатися до свого українського товариства.

Найстарша людина в Європі. Найстаршою людиною в Європі є тепер 126-літній містер Віліям Сміт, що живе недалеко англійського міста Бельфесту. Родився він 13. січня 1800 р. Всі вважають його мудрецем. Він іще зівсім здоров, задержав притомність ума й охоту до життя. Відбуває довші проходи, опертий тільки на палиці, має знаменитий апетит і читає часописи без окулярів. У розмові з французьким журналістом заявив, що не радивби женитися перед 60 роком життя. Він бже-нився, як мав 63 роки. Молодість мусить вишуміти, а подружжя добре щойно в дозрілому віці. Вбирається легко, спить без сорочки. Рідко встає перед 9 год. рано. На снідання не філіжанку чаю. На обід їсть мало мяса, та за те більше молока, ярини, сира й овочів. Мудра людина, що хоче довго жити й зберігти здоровля вистерігатисяме іритації й тішитися кожною дрібничкою. Це вдержує молодість.

Покарали за це, що викрив надужиття. Один із функціонерів повітової філії Каси Хорих у Кшешовіцах попав на слід надужиття, що їх робив сам управитель і касієр заразом цієї філії, що фалшував асигнати виплат підмог недужим. А робив він це зівсім просто: пр. коли робітник мав одержати виплату за два дні, то пан управитель дописував іще одну двійку й каса виплачувала підмогу за 22 дні, з чого робітник одержував заплату за два дні, а за двацять пан управитель і скарбник в одній особі ховав гроші до своєї кишені. Таких фалшивих квітів удалося викрити 12 штук, що впрочім потвердило переведене докождження. Управа повітової Каси в Хшанові на донесення цього функціонера уснула управителя з Кшешовіц, та видно в нагороду за „сприт“, перенесла його до Тшебіні. Та це ще не все. Небзаром „зредуковано“ й позбавлено праці цього функціонера, людину чесну з численною сімєю, що його одинокою провинною було це, що причинився до викриття надужиття. Так то уздоровлюють громадянську моральність...

Більшовики загарбали католицьку церкву. Із Невя, вітебської губернії доносять, що місцевий „Ісполком“ (виконуючий комітет) скасував католицьку церкву. У костелі помістили читальню та

поміщення на віча й відчити „комсомольців“. Місцеве населення дуже обурене цим розпорядком. У місті до помічі міліції вислано військові патрулі.

Цікаві розкопки в Росії. Розкопки в селах над Окою, 110 км. на південь від Москви, дали важні причинки до розсліду тамошньої культури в IV і V ст. до Христа. Найдено скляні нараменники, залізні стріли, кістяні гребені, печері з камінними ватрами. Найшли руїни укріплень міста Чешилова колишньої ривальки Москви, що зникла в XII ст. по Хр.

Проща англійських аристократів до Єрусалиму. В дні 4. марта рушає велике товариство англійських аристократів у числі 160 осіб ураз із своїми жінками на прощу до Єрусалима. Всі вони є членами англійського гуртка чина Йоанитів.

Львів, 25. лютого 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7.80. — 7.85, канад. дол. 7.60 — 7.75, чеські кор. 0.23 — 0.23.75, лєй 0.3.25 — 0.3.75, франки фр. 0.29.25 — 0.29.75, фр. швайц. 1.49 — 1.55, анг. фунт. 36.00 — 36.50.

Нові книжки та видання.

Юліян Опільський: Золотий Лев, оповідання. Українська Дешева Бібліотека 1926. ч. 2. сторін 96 мала вісімка. Львів, з друкарні Ставропігійського Інституту.

І. Свенціцький, директор Національного Музею у Львові: **Звіт Управи Національного Музею у Львові за 1925 р.** Вид. Національний Музей у Львові вул. Мохнацького ч. 42, з друк. Вид. Спілки „Діло“ Львів, Ринок 10. сторін 8 вел. 8^о.

Ювілейне видання „Цвітків св. Франціска з Ассісі“ вийшло недавно в Медіоляні в звязи зі 700-літтям смерті св. Франціска з Ассісі. Том опрацював А. Садіні.

„Християнської латинської літератури проф. Г. Моріка“ появилася вже 1 том.

„Словяне та Романи“, під таким заголовком помістив у „Югословенській Ніві“ П. Скок цікаву розвідку, в якій порівнює письменства словянські й романські. Автор доказує, що в романській літературі має перевагу місто, а в словянських село.

Веселий куток.

Знав своїх.

За царя Олександра II виправлялася російська фльота в відвідини до Франції. Цар велів предложити собі лісту адміралів, на якій казав підчеркнути синім олівцем назвища адміралів, що говорять добре по французьки, а червоним назвища адміралів, що говорять слабо по французьки?

Коли предложили йому цю лісту, спитав цар:

— А котрий адмірал говорить найгірше по французьки.

Вказали цареві в лісті одно назвище.

Тоді цар заявив:

— Цей адмірал поїде з фльотою!

На висказане здивування зза так незвичайного рішення, відповів цар:

— Хочу, щоби поїхав цей, що найгірше говорить по французьки, бо бодай найменше говоритиме.

Читайте та ставайте передплатниками нашого часопису!

Заохочуйте всіх знайомих до передплати „НОВОЇ ЗОРІ“!

Чим більше буде передплатників, тим кращий стане наш часопис.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Нова книжка

У СТІП УЧИТЕЛЯ

З осьмого нім. видання о. А. Гуондра Т. І. переклав

о. Анатоль Базилевич,

вийшла з нашої друкарні і впрошується до рук і до серця всіх людей, що люблять і цінять життя духовне, особливо священників і кандидатів до священничого і духовного стану.

(16^о, аркушів друку 25.)

Ціна книжки в оправі 5 золотих.

Адреса: Видавництво ОО. Василян у Жовкві.

ХТО ЩЕ НЕ МАЄ

КАЛЕНДАРЯ МІСІОНАРЯ

на 1926 рік

нехай поспішиться купити його, бо наклад сего Календаря вже є на ви- черпанню.

Адреса: Видавництво ОО. Василян у Жовкві.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).

Місячно в краю 1.50 зол.

Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

**Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.**

Число 9.

Львів, 7. березня 1926.

Рік I.

Післанництво католицької преси.

Папський орган „Оссерваторе Романо“ з 16. січня 1926 р. містить знаменну статтю про характеристичні ціхи і післанництво католицької преси. Ось найважніші місця з тої статті:

Католицька преса ділить долю католицької акції. Се не є пересада, коли скажемо, що преса грає першорядну і без сумніву найуспішнішу ролю при тім завданню, яке церква поручила релігійно-суспільній діяльності мірян, а се при приготуванні пропаганди і оборони. Дневник — бо тут головню про нього бесіда — відповідає дійсно подиву гідним способом культурним цілям, цілям поширення, апольогії, боротьби за католицькі засади. Се є й причина, що преса завсїгди і то з кінечности йде на чолі католицької акції і часто майже виключно ту акцію виконує та висловлює. І тут лежить також причина, чому до нашої преси відноситься зовсім особливо принцип, що проникає цілу нашу акцію: *поза партіями і над партіями.*

„Поза партіями і над партіями“ не означає поза і над політикою, коли під нею розуміємо „штуку правління“ і суму тих проблемів, наук та фактів, що належать до державного життя, передовсім у відношенню до найвисших суспільних принципів, які керують горожанським співжиттєм. Хоч так понята політика й відрізняється від релігії й моралі, бо перша (релігія) означає і управління ті звязки, що лучать чоловіка з Богом, а друга (мораль) займається сумлінням поодинокого чоловіка, підчас коли політика обіймає суспільне життє, то помимо того має вона і з одною і з другою спільні точки, часто безпосередного роду, через взаємини, що існують у горожанським життю між одиницею, її вірою, її сумлінням, і між суспільністю та державою. Ясно, що католицька суспільна акція не може занедбувати політики під тим оглядом, а противно, вона може і повинна й вповні і всеціло посвятитися,

Щож однак дотичить політики держави, політики партій, котра має на цілі обективне „суспільне добро“, то така політика не є полем діяльності католицької акції, котра хоч внутрі границь власного краю під кермою церкви стремить до універсальности духових і моральних дібр, але не може ніяк обмежитися природою і „партикулярним“ діланнем партії.

Від сього до примінення тих засад до нашої преси — короткий крок: наче відчинене вікно до життя й для християнського світла, не може вона нічого переочувати, що служить життю до спасення й може тому життю дати добру раду. Хто державсяби остронь, хто обмежавсяби тільки на частину широкого поля, на котрім розвивається й дозріває людська доля, або також хто підніссяби тільки до духової спекуляції, сей бувби в блуді, сей щонайменше не розумівби функцій преси, котрої завданням займатися всім. А тут, як на кождім іншій полі пояснення, характеризує католицьку пресу дух, наука, ціль і форма.

Щоби бути такою, мусить католицька преса наповняти всю світлом жаркої полуміни своєї віри. Тим чином усі питання, розвязка всіх проблемів, представлення подій буде являтися в християнським зміслі, буде віддавати християнську думку; вона (католицька преса) буде безнастанно свідчити й доказувати примірами, що тільки приняттям і примінюванням засад католицької віри можна приготувити й здобути спасення та добро суспільности.

Тому конечно, щоби часопис слухав завсїгди розпорядків церкви, щоби стремів до висвітлення документів Церкви, котрі, належно поняті, мають для нас у кождім поважнішій моменті суспільного життя вартість і напіннення, а які преса звичайно переочує, або й приймає, але не виконує, або вкінці, що ще гірше, зле викладає й перекручує, відповідно до своїх цілий. Таким чином рідко коли чує суспільність повне і ясно передане натхнене слово Христового намісника, а зате кормиться її до переситу всякими вістками третьорядної вартости.

Другим полем католицької преси се католицька

акція. А як мало знає що світ про сю акцію! Завданням преси якраз спомагати ту акцію, пропагувати її, пояснити і накликувати до неї. Один католицький італійський діяч сказав про пресу таке: „Преса се сурма суспільної акції. Вона трубить до збірки, вона дає знак до нападу, до побіди, вона загриває нас у хвилях болючої проби. Інші (некатолицькі) часописи є всі на службі партій, вони всі носять на собі знамя своїх партій, вислугуються їх цілям і інтересам. А католицькі часописи мають зовсім інше завдання, як служити політичним цілям і окремим інтересам. Вони є часто одним середником, котрим шириться слово Боже... Чого має дождити Церква і католицька акція від католицької преси? Вона повинна бути з Церквою і для Церкви, з католицькою акцією і для її зусиль; вона повинна носити на собі знамя Христового духа і в своїм змісті і в своїй формі. Католицька преса не повинна ніколи забувати на те, задля чого вона саме існує, що належить до її природи, що є життєм її життя. Тому то католицька преса повинна стояти *понад партіями і поза партіями: понад партіями, бо поза ними, поза ними, бо над ними...*“

Католицька Церква і Біблія.

„Поважні дослідники Біблії“ роблять католицькій Церкві різні закиди що до її становища супроти св. Письма. На ці закиди хочемо тепер відповісти.

Насамперед представимо заслуги католицької Церкви супроти Біблії.

Першою заслугою є загалом удержання Біблії. Колиби не католицька Церква, а передовсім середньовічна католицька Церква, ми сьогодні ледви чи малиби св. Письмо. Вистарчить послухати, що говорить про се один протестантський учений, Д об ш і ц. Він пише так у журналі „Дайтше Рундшав“: „Годі нам заперечити заслугу середньовічної Церкви, що вона протягом століть удержала той клейнот — Біблію. Раз у раз появлялися пильні руки, що виконували нескінчену працю, що переписували слово за словом, букву за буквою... Крім близько 4000 відомих грецьких рукописів Нового Завіту маємо 5000 латинських. Додаймо до того, скільки тих рукописів мусіло протягом століть запропаститися, то дістанемо образ величньої праці, яку тут вложили середні віки“. Та „дослідники Біблії“ знають про Біблію лиш як про книжку напечатану в англійській мові, а про надлюдську працю коло удержання Біблії не мають найменшого поняття. А преці називають себе поважними дослідниками Біблії!“

Другою заслугою католицької Церкви супроти св. Письма се: захищення від блудів і пофальшовання.

Говорять радо про св. Письмо, як про жерело віри. Та кожде жерело мусить бути чисте, не затроєне, забезпечене від пофальшовання. Тим більше відноситься се до жерела віри. А хто дбав про те жерело віри, щоби воно було чисте? „Дослідники Біблії“ сеж вчорашні люди, а Біблія має за собою вже 1900 літ! Ніхто інший, тільки католицька Церква берегла св. Письмо та захищала його перед пофальшованням. Що се було конечно, кождому ясно; кождий знає, як всякий еретик, всякий ложновірець покликується на св. Письмо, щоби доказати своїй блуди, і як те св. Письмо до своїх цілей натягає. Вже в перших часах християнства був випадок, що один еретик, Марціон, видав св. Письмо, в котрім пропустив

всьо, що не відповідало його блудови. Таке було і є по всі часи. І тепер еретики стараються при перекладах св. Письма перепачкувати там свої блуди. Та католицька Церква завсігди захищала і тепер захищає св. Письмо перед усяким пофальшованням.

Католицька Церква дбає також про правильне пояснення св. Письма.

Тут мусимо пригадати те, що ми вже давніше в попередних числах нашого часопису сказали про конечність наукового підготовання кождого, хто хоче досліджувати св. Письмо, бож воно походить із давних часів і належить до чужих культур. Де нема того підготовання, там можна зі св. Письма „доказати“ найбільш недорічні річі, чого маємо наглядний доказ на американських „дослідниках Біблії“. Чого то вже не „доказували“ такі ігноранти зі св. Письма?! Навіть комунізм і многоженство оправдували св. Письмом! Хто дбає про належне пояснення св. Письма? Одна католицька Церква. Вона оснувала в Римі звісний біблійний інститут, котрий займається науковими дослідками св. Письма.

А тепер пригляньмося, як ставиться католицька Церква до читання св. Письма.

Дехто закидає католицькій Церкві, будьтоби вона засадничо противилась читанню вірними св. Письма. Тут видвигают між иншим осуджене папою Климентом XI. в 1713 р. твердження: „Читання Біблії є конечно до спасення“. Так, се правда, що згаданий папа осудив те твердження. Але чи се не є самозрозуміле для кождого, що розумно думає? Хто каже, що Біблія є одним жерелом віри, сей мусить також сказати, що читання Біблії є конечно до спасення. Та що тоді булоби з тими, що не вмють читати? Чи ті всі малиби бути виключені від спасення? Хто проте каже, що Біблія не є одним жерелом правд віри, той справедливо також говорить, що читання Біблії не є конечно до спасення.

Не можна дивуватися, що папи забороняють читати Біблію видані ріжними біблійними товариствами, бо переклади тих Біблій не годяться з дійсним св. Письмом. Коли обов'язком Церкви чувати над чистотою правд віри, то обов'язком також перестерігати перед перекладами Біблії, що є зладжені в інтересі ложновірців. Заборона Церкви не відноситься в сім випадку до читання Біблії, а до перекладів Біблії тих товариств.

„Поважні дослідники Біблії“ ідучи слідом за Кальвіністами запевняють (між ними головню Руссель), що католицька Церква в середних віках заборонювала строго своїм вірним читання св. Письма. Коли їх попросити, щоби подали той забороняючий документ, щоби бодай сказали, в котрім році така заборона вийшла, то вони мовчать. І мусять мовчати, бо такої заборони ніколи не було! Самі протестантські учені виразно заперечують існування таких заборон, пр. протестантський професор Др. К р о п а ч е к (в книжці „Das Schriftprinzip der lutherischen Kirche“ I. 106 i 135), або згаданий вже Д об ш і ц (Dobschütz). Те саме читаємо в протестантській „Realenzyklopedie für protestantische Theologie und Kirche“ (II. 704—705).

Вороги католицької Церкви послугуються навіть злобою у боротьбі з нею. Вони пр. кажуть, що доказом ворожого становища Церкви до читання вірними св. Письма є те, що в середних віках прив'язувано Біблію в бібліотеках ланцюгами до стола. Се малоби бути ніби на те, щоби тої Біблії ніхто не міг читати. Та тут міститься велика злоба. Звичай прив'язувати по бібліотеках дорогі книжки до

стола був в середніх віках загально прийнятій. Сим забезпечувалося таку дорогу книжку перед крадіжкою. Таке привязування свідчить саме про те, що Біблію тоді часто й загально читано. Тепер є під тим оглядом інший звичай: по деяких прилюдних бібліотеках ревідують кожного, хто опускає бібліотеку.

Ще одно закидають католицькій Церкві, а саме, що Біблія була тільки в латинській мові, отже могли її читати тільки учені люди, а на переклади на живу народню мову, щоби могли св. Письмо читати і прості люди, Церква не позволяла.

Але і сей закид неправдивий. Між рр. 1450—1520, отже перед виступом Лютра, зглядно перед його перекладом Біблії на німецьку мову, появилося аж 17 німецьких перекладів цілого св. Письма. В тім самім часі було вже 11 перекладів італійських, 10 французьких, 2 чеські і 1 бельгійський.

Так бачимо, що американські „поважні дослідники Біблії“ дуже неповажно пробріхуються, закидуючи католицькій Церкві ворожнечу до св. Письма, або запевняючи, що католицька Церква заборонює своїм вірним читати Біблію. Навпаки Церква не тільки не заборонює, але й заохочує до сього. Вона жадає тільки від нас, щоби ми читали переклади св. Письма потверджені церковною владою, а не зладжені ворогами Церкви, в котрих багато блудів і фальшив.

3 церковно-релігійного життя.

Польща. Від 2. до 4. марта відбувалася в Варшаві *конференція єпископів з цілої Польщі*. В конференції брали участь також наші єпископи, а то Впреосв. Йосафат Коциловський і Впреосв. Йосиф Боцян.

Рим (Ватикан). Як що року, так і в сьому році приймав св. Отець на *авдієнції римських папів і проповідників*, щоби дати їм вказівки до сьогорічних постних проповідей. Як тему до сих проповідей поручив св. Отець: ювілей св. Франца з Ассізі і св. Альойзія з Гонзаги, релігійне поучення муштин і побороування неморальної жіночої

моди. Що до обох святих підніс Папа їх духа самовідречення й покаяння та чистоту їх життя. Що до другої теми сказав Папа, що слід мужинами викорінювати страшний анальфабетизм у справах віри. А теперішня жіноча мода, говорив папа, се вже з чисто людського становища справедлишня ганьба. Проти сеї моди мусять виступити передовсім муштини. Проповіди повинні про се як найчастіше говорити. — *Число всіх католиків* виносить по найновішим обчисленням 324,328 408. З сього числа живе в Європі 190,779,213, в Азії (з Філіпінами) 15,416,573, в Африці 3,271 228, в Полудневій і Північній Америці 112,790,464, а в Австралії і Океанії 2,070,930 душ. — В цілім світі працює багато *місіонарів* і то різних вір. *Протестанти* мають в Азії 16,500 місіонарів і 88,639 тубольчих помічників, в Африці 6,200 (43,181), в Акеанії 1,810 (12,500), в Америці 3,250 (6,000). В своїх 46,580 школах мають 2,165,842 дітей; середніх і висших шкіл мають 1,500 з 200,000 учениками; промислових шкіл 295 з 10,718 учениками; університетів 101 зі 22,827 студентами. *Католицькі* місії знов представляються так: білого духовенства 12,712, священників-тубольців 4,095, братчиків 4,018, монахів-тубольців 832, монахинь 24,102, монахинь-тубольців 11,158, катехитів (таких, що навчають катехізму) 65,641. Народних шкіл мають 20,878 з 1,192,397 дітьми, висших народних шкіл 875 з 110,892 учениками, середніх шкіл 143 з 50,245 учениками і високих шкіл 8 з 4,732 студентами. — В біжучім році має католицька Церква проголосити *блаженними* девять осіб. Є заходи, щоби й Папу Пія Х. проголосити блаженним.

Італія. Муссоліні завів в *італійськім війську уряд капелянів* також у мирнім часі. Доси мало італійське військо капелянів тільки в часі війни. Кожда дивізія буде мати одного капеляна. — Від 1924 р. збирають в Італії по всіх парохіяльних церквах в означенім дні *датки на католицький університет в Медіолянї*. В 1924 р. зібрано було 1,200,000 лір, а в 1925 р. 1,700,000 лір. Сього року припадає збірка на 21. марта. — З нагоди 700-літнього ювілею св. Франца задумують італійські католики оснувати *два нові католицькі універси-*

Церква супроти суспільного питання.

▼ (Дальше.)

Християнство і народне господарство.

Вже й невіруючі заступники науки прийшли до переконання, що несправедливо називають середні віки „темною добою“, а наші часи „часом просвічення“. В дійсности середні віки були світлою добою, бо тоді люди були переняті високою думкою, думкою про Бога.

І нинішні часи мусять уздоровити думка про Бога.

Церква Христова голосить науки Божого обявлення. Вона проповідає:

1. Про достоїнство і обовязок праці, про обовязки й права робітників.

Перед упадком у первородний гріх була праця чистою приемністю й радістю. Після упадку стала вона трудом і прикрістю, і для того середником покути й надолуження, але також і середником внутрішнього убагороднення. Через працю розвиваються тілесні, духові і моральні прикмети та сили чоловіка. В християнстві являється праця

в іще благороднішій світлі. Християнство голосить моральну вартість праці, воно осуджує бездільність як початок всякого лиха. Праця є також господарською konieczністю. Працювати мали вже перші родичі в раю. Вони мали його управляти. Сьогодні мусять чоловік з трудом добувати з землі поживу для себе. Хто в суспільности живе і тягне з неї користи, мусять бути для неї якимсь способом позиточний, мусять для неї працювати будьто тілесно, будьто духово. Для того заводова праця має суспільне значінне. Християнство напминає кожного, щоби старався про своє удержання, щоби по можности не був для нікого тягарем, а навпаки, щоби намагався для других бути позиточним. Апостол народів напминає християн зі Солуна, котрі навернені з поганства і призвичаєні до вигідного життя, відтягалися від праці, як також тих, що в ожиданню кінця світа віддавалися бездільності, такими словами: „а просимо вас, брати, щоби... старалися робити своє діло і працювати своїми руками, як ми вам заповідали; щоби ви чесно поступали з тими, що є остеронь (поганамі) і нічого не потребували (1. Сол. число 11—12); коли хто не хоче працювати, нехай і не їсть“. (2. Сол. 3, 10). Та й суспільний огляд на казує працювати. Спосібні до праці мають дбати

тети. Один з них мавби повстати в Римі або Флоренції. — На 1927 р. приготував у себе Болсона національний євхаристійний конгрес. — Фашистське правительство завело при помочі обичайної поліції строгу контролю над школами танців. При контролі забирають і стягають на поліцію дівчата, що приходять до школи танців без належної опіки. Власників таких шкіл строго карають за всяке спомагання неморальности. — Показується, що й фашисти знаходяться під деяким впливом євхаристії, хоч всіх Жидів є в Італії не більш, як 50.000 душ. Міністер внутрішніх справ, Фінці, се відомий Жид. А він грає в міністерстві визначну роллю. Одна Жидівка, Маргарета Сорфаті, має на Мусоліного великий політичний вплив. Найвизначніші фашистські діячі, Самуель Беліні, Олівет Ороїс і Осверона, се також Жиди. В італійським соймі засідає 35 послів Жидів, а в сенаті 24. В дипломатичній службі є 40 Жидів. Університетських професорів Жидів є 840; крім того багато Жидів є на керуючих посадах в війську, в маринарці і судівництві.

Угорщина. В Угорщині дається відчувати від часу війни діймаюча *недостача священиків*. Богато питомців, що мусіло йти на війну, до семинарії вже не вернуло. Нових кандидатів також дуже мало. Єпископи нараджуються над способами, як сьому лихови зарадити. — В Будапешті основано в 1920 р. *колегію*, в котрій жінки образуються на *учительки релігії*. Доси вийшло таких іспитованих учительок релігії 90; з них 68 працює в самім Будапешті, а 22 на провінції. Вони заступають священиків у виучуванню дітей науки релігії. — Останніми літами скріпився на Угорщині *реколекційний рух*. Над уділенням реколекцій працюють монахи (Єзуїти і Бенедиктини). Число учасників реколекцій (трьохденних) росте з кожним роком. Від 1922 р. уділяють рік річно реколекції також для соймових послів. В сих реколекціях бере завсідги участь пересічно 30 до 40 послів. — Полевого єпископа *Стефана Задравеча*, що був змішаний в справу фальшовання франків, усунено з його уряду. Задравеч відомий був з того, що враз з Гортим боровся свого часу проти угорського більшовизму. Саме за се іменовано його

полевим єпископом національної угорської армії. — Угорський священик Кольоман Кертеш передав на днях св. Вітцеви збірку *тисячки текстів „Отче-нашу“ в тисяч різних мовах*. Над сею збіркою працював Кертеш довгі літа. — Після війни розвинулася сильно на Угорщині *католицька преса*. Виходить сила дуже поважних журналів. — Угорські *католицькі студенти* є зорганізовані в товариство „Емерікана“. Се товариство, котрого філії є по цілій Угорщині, числить 1500 членів — студентів. Головна ціль „Емерікани“: працювати над тим, щоби родинне і прилюдне життя було просякнене католицьким духом. Щоби се досягнути, товариство кладе вагу не так на теорію, як на практику. Члени „Емерікани“ обов'язані що року бодай тричі приступати до св. Тайн і що року відправити реколекції. Поєдинкуватися їм не вільно. „Емерікана“ осуджує крайний націоналізм і шовінізм і є аполітичним товариством. — *Християнські робітничі товариства* числять на Угорщині 85.360 членів. Вони є поділені на 35 союзів і 435 місцевих груп. В найновіших часах починають організувати також сільських робітників. На чолі сеї останньої акції стоїть молодий священик — посол Чік, котрий в минулому році зорганізував 30.000 сільських робітників. Соціалістичні організації мають 147.000 членів. Соціалісти мають своїх послів 23, а християнська партія тільки 6. На жаль не мають християнські робітники доси свого часопису.

Зєдинені Держави. Ми згадували вже давніше, що сього року має відбутися 27. з черги *Євхаристійний конгрес в Чикаго*. Отворенне конгресу має наступити дня 20. липня. Робляться великі приготування. Конгрес має бути „найбільший в світі“. — Віцебурмістр Нью-Йорку, протестант Адоо, признав недавно прилюдно на одних зборах, що *зменшення публичної неморальности* в Нью-Йорку треба в першій мірі приписати діяльності католиків. — В грудні 1925 р. відбувся в Вашингтоні *Конгрес католицьких американських жінок*. Рішено оснувати коштом 600.000 доларів католицьку школу для суспільної служби. Ухвалено резолюції в справі світового миру, проти безсоромної моди і неморальної сцени. — В січні с. р. відбувся рівнож у Вашингтоні *Конгрес муринів* —

про тих, що не в силі працювати, отже про діти, старших віком, хорих і т. д. При тім усім наказує християнство заробляти на удержання чесним способом. „Хто крав, нехай вже не краде, але нехай радше працює, роблячи своїми руками те, що добре, щоби мав з чого дати тому, котрий в нужді“. (Еф. 4, 28). Християнство домагається чесної, але й совісної праці, вказуючи при сім на примір Христа. Важною заповідю християнської народної господарки є жити з чесною праці і помагати другим, що не в силі працювати. В сім лежить перший завязок суспільности. Такі люди праці й добродійности можуть духом і правдою молитися: „Отче наш, що єси на небесах“ і можуть надіятися Божого благословення для своєї праці. По християнським поглядам є така праця святим покликанням і моральним зобов'язанням.

А на сім оснуються права всіх робітників, всіх тих, що мають тільки свою робочу силу, духову чи тілесну, на те, щоби заробити собі на прожиток. Великий промисл значно збільшив армію зарібних робітників. Охорона їх прав є сьогодні найважливішим питанням народної господарки. Життя робітників мусить бути забезпечене. Зарібний робітник має право до такої платні, яка з одного боку відповідала би вислідowi й значінню

праці, а з другого боку давала йому спромогу вести відповідно життю та удержати родину. Рівнож мусять бути забезпечені також дні недуги і старости. Робітник повинен мати можливість праці, повинен тішитися горожанськими правами й почестями, як се відповідає гідности праці в християнській суспільности. Всяке порушення тих прав огірчує робітничий стан і шкодить цілій суспільности.

Що говорить св. Письмо про питання платні? Воно бачить у платні справедливий середник до покриття коштів прожитку. Читаємо у Мойсея: „Не відмовиш потребуєчому й бідному братови його платні, бо нею удержує він своє життя...“ (Повт. 24, 14). Те саме каже й Новий Завіт: „Се плата робітників, що жали ваші ниви, котру ви задержали, кличе; і крики женців дійшли до ушей Господа Саваота“. (Як. 5, 4). А св. Павло пише (1. Сол. 4, 6): „Щоби ніхто не обманював і не кривдив свого брата в зносінах, бо Гостодь є местником того всього“. Задержання наємної платні, як і покривдження убогих вдів і сиріт, зачисляє св. Письмо до гріхів, що взивають до Бога о пімсту.

2. Християнство учить про право власности і про обов'язки посідаючих.

католиків. На конгресі явилось 300 делегатів. Раджено головню над католицьким вихованнем муринської молоді. — Американські католики розпочали боротьбу з театрами, в котрих виставляють безбожні штуки. Бойкот таких театрів робить своє.

Пастирський лист Преосвященного Йосафата про пресу.

В найновіших „Перемиських Епархіяльних Відомостях“ (ч. 1, 1926 р.), появився Пастирський лист Преосвященного Йосафата Коциловського про пресу, з котрого змістом хочемо запізнати наших читачів. Преосвящений пише:

Як повставали і повстають представники невірства, вороги Христа, так повставали і повстають завзяті вороги проти Його св. католицької Церкви. Виступають вони особливо в нинішніх часах цілою силою, всіми засобами проти Ней і борються Її без пощади. Завдають Їй багато ран особливо злою протикатолицькою пресою, ц. є. злими письмами, книжками та злими часописами.

Хто з вас, побожні та вірні християни-католики, цього не чує і не бачить?

Спогляньмо, застановімся, як дуже терпить св. католицька Церков, Христова справа, діло людського спасення, від ворожої злої преси.

Здається, що нічо більше не підкопує в теперішніх часах св. віри і моральности, авторитету св. кат. Церкви та її садинок правдивої науки, як злі книжки та часописи. Книжка та часопис доходять всюди, від виставної палати, від людини з високими школами, аж до простолюдина з однокласовою наукою. Тому і наслідки поширювання писем є великі. Добрі письма приносять неоцінений хосен, а за це злі книжки та часописи наносять відстрашаючу погубні шкоди для читачів. Всі вороги св. віри і кат. Церкви уживають до своїх погубних цілий печатаного слова. В великий

скільки розсилають та розкидають його між вірних, підкопують св. віру у народа, поборюють св. Церков і її представників св. Отця, Єпископів, духовенство та підривають моральність та добрі обичаї нашого народа.

Як колишні янічари наносили погубу і знищення на рідній землі, так і теперішні заблудші, що покидають свою віру, свою св. кат. Церков і ідуть у неволю, у службу до ворога Христової Церкви,носять мов другі янічари страшну матеріальну руїну для свого рідного народа.

Знаючи погубний вплив злих писем, св. Церков оголосила заборону читання злих писем як шесту заповідь церковну: Злих книжок не читати. Бо страшно і небезпечно є читати злі часописи. Вони є грізною небезпекою не тільки для молодих і неучених, але і для дослих, просвічених та учених людей. І ніхто тут не може бути певний за себе та сказати про себе, що може всьо читати, що його нічо не зіпсує. Злі письма ділають може і незамітно, але за це певно і погубно.

Цю підступну небезпеку спізнаємо і оборонимось перед нею особливо тоді, як спізнаємо добре ті способи, якими зла преса орудує і причини скорого ширення її погубного впливу.

Одним з перших способів, якими воюють злі письма, то сміле впоювання ложної науки, безбожних поглядів і неправди через неустанне повторювання. Повторювання має своє велике значіння. То, що днес треба ще доказувати, завтра, позавтра, буде при повторюванні вже доказане. Злі письма ніколи не доказують тої неправди, про яку розповідають. Вони не доказують, але за це повторюють її. Так роблять особливо часописи. Сто разів будете читати про такі недоказані твердження в таких письмах і не оглянетесь, як ця вичитувана наука стане вашим переконанням.

Тим способом ловляться на такі ложні письма особливо ті верстви вірних, що не мають висшого образования і науки, що не знаються добре на письмах та способах, якими шириться зло на світі.

Чоловік має обовязок праці. Він має також обовязок дбати про свою рідню і спомагати бідних. А сього не в силі він робити, коли не може уживати належного йому доходу з праці по своїй впадоби для себе і для рідні. На сім основується право до приватної власности вперед до того, що є доходом із праці, а відтак також право до приватної власности землі, котру управляється. Про се право говорить найглибша свідомість усіх людей. Приватна власність є могутною понукою до праці. „Власність уможливає якнайуспішнішу продукцію дібр і забезпечує ошадне уживання, длятого під економічним оглядом є вона конечна“, — кажуть учителі народної господарки. Се право до приватної власности береже християнство Божою заповідю: „Не кради!“ та загрозою, що злодії й лакоми не доступлять Божою царства. (1. Кор. 6, 10).

Та християнство говорить також про обовязки власности, і в тім рівнож годиться з наукою народної господарки, котра каже, що власність є оправдана тоді тільки, коли сповняє економічне завдання. „Уділяй з того, що маєш, ближньому“ — наминають уже Апостольські Правила — і не називай нічого своєю необмежною власністю, бо всьо є Божим даром і має служити всім людям“.

(VII. 12). Як можнаби було инакше забезпечити прокормлення цілого людського роду, як не такими обовязками власности землі? Св. Августин каже: „Чужу власність задержуєш собі, коли задержуєш злишне“. Так само наминає св. Іван Золотоустий власників, щоби вважали себе завідателями поручених їм Богом дібр. Тільки таке розумінне вирівнює нерівности, які ніколи не зникнуть споміж людей. При нерівности людей не можуть усі рівночасно і однаково посідати. Та по Божій волі повинно бути так, щоби справедливе завідування власности служило до затіснення взаємин між членами суспільности, а не, щоби власність ставала жерелом непорозумін між людьми. Длятого справедливо перестерігає християнство перед небезпеками багатства. Само багатство не є гріхом, але може ним легко стати через надужиттє. Справедливо називає св. Павло багатство „жерелом всякого лиха“, бо воно веде між иншим до безсердечности, до жорстокости і буває причиною всіх суспільних нещасть. І Христос Спаситель перестерігає перед багатствами. (Мат. 6, 19; 19, 23; 5, 12; Лук. 6, 24).

(Кінець буде.)

Другим способом поступовання злих писем та причиною скорого ширення зла є видавання скорого осуду про події і випадки, що заходять в людським щоденним життю, про які заподано ті письма. Часопис не вдоволяє самим заподанням якоїсь події, але рівночасно долучує до кожної такої події свою оцінку, свій суд і пояснення та заподано його як готову поживу для читачів. І в тім власне ціла гроза для вас ізза читання безвірних, протицерковних часописів. Пожива, яку дає вам такий часопис є небезпечна для св. віри і моральності, для вашого душевного життя. А треба знати, що кождий звичайний читач ловиться на згадану поживу, заподану злим письмом. Бо в життю людським приходять тисячі ріжних справ, про які мало хто вміє сам видати вірний, правдивий осуд. Та письма ідуть тут зі своєю помічю. Книжка, письмо чи часопис стараються в кожній справі, відповідно до свого напряду і ціли, зайняти становище, видати свою оцінку та справу пояснити. Як що таке письмо є зле і безбожне, то і пояснення та оцінка його будуть небезпечні або впрост шкідливі.

Третім способом, яким послуговуються злі письма та третою причиною скорого ширення зла, то підхлібство. Між нами а часописом, який читаємо, повстає дуже скоро сердечне відношення, певний рід приятельського довіря. Часопис знає про цей дружний наклін свого читача і старається використати це. Добрий часопис, добре письмо користаючи з довіря читачів може багато добра вчинити для них через підсування їм доброї, здорової науки та вказівок. За це зла книжка чи часопис, що їх завданням є підкопувати св. віру, кат. Церкву та християнську мораль, використовує довіре читача в погубний для нього спосіб. Щоби чимскорше дійти до наміченої ціли уживають такі злі письма підхлібства. Вони розбуджують гордість у читача, покликаються на його самостійність, на його розум, читаність і його досвід. „Наука віри, наука церкви, християнська моральність, то річи застарілі, то для звичайних простих людей“ — каже таке письмо. „В нинішніх часах може кождий жити по своєму власному переконанню без проводу віри і церкви“. Читач то читає, йому при-

падає це до вподоби, воно схлібляє його злим склонностям...

Як багато в наших часах серед нашого народу далось схлібити злим письмам. Як багато серед наших вірних знайшлося таких, що в релігійних справах уважаються самостійними, відкидають повагу св. кат. Церкви і її духовенства, та погорджують її проводом на дорозі до вічного життя.

Четвертий спосіб безвірних писем в ширенню ложної науки, та взагалі причина такого поширювання, то промовчування всього того, що красне, взнесле і благородне в християнсько-католицькій вірі, в св. кат. Церкві та її науці.

Зважмо браття і сестри, чи не ширяться між нами, між нашим народом такі безвірні письма неморальні, що ширять духовну заразу і смерть між нашим народом. Зважмо, чи ми не є тими муравлями, що даємо зваблюватися трійливим соком злого письма.

Тому не може бути ніякого сумніву, що за помічю злих книжок та часописів шириться дуже скоро зло.

Та застановімся ще, яке то зло ширить зла книжка та злий часопис. Які саме шкоди заподивають між нашими вірними злі письма, які наслідки спричиняють вони для читачів, серед нашого віруючого народу.

Одні з тих часописів стараються відібрати нашим вірним його прадідну віру в Христа Спасителя, другі змагають відтяти їх від Петрової скали ц. є. від св. кат. Церкви і пустити їх на бістрі филі безвірства, ложновірства і всякого сектанства на неминучу погібиль, а ще інші усипляють наш нарід, щоби зменшити його чуйність та обережність перед грозячим злом.

Вкінці Пастирське послання перестерігає перед читанням злої преси і накликає до горячої любови нашої Матері, кат. Церкви.

Народнім обов'язком кожного Українця — бути членом Товариства „Просвіта“ і приєднувати других.

Д-р І. КЛЮГ.

Ці, що стоять перед небесними воротами.

Над бистрим Черемошем стоїть хатина. Хима Курилючка живе в ній із сином одинаком Ілашем. Попри дім веде сільська дорога, а за хатою трохи оподалік шумить Черемош. Страшний Черемош, що проковтнув Химиного чоловіка, Ілашевого батька.

Коли Ілашів батько пропав при сплавленні дараби — дараба розбилася й він утопився — хата Курилюків стояла ще добре. Та тепер вона похилилася й хто зна, чи видержить іще бодай кілька літ. Та хоч і видержить, то що з цього? Не жити в ній бідній удовиці Химі тай її Ілашеві, ой ні! Продадуть хату за довги, забере її Жид Йойна Кнобельзіс — продадуть найдалше до року.

Хима вже посивіла, а Ілаш гарний, стрункий хлопець. Ось ось і виросте він такий великий та дужий, як був його „дедьо“, що перед ним Хима, як ще теж була молода й русава, мусіла ставати

на шпиньках, коли хотіла глянути йому на прашання в його чорні очі, заки він вибрався сплавляти дарабу Черемошем.

Одної ночі, п'ятнацять літ буде вже тому, бачила Хима в сні, як Черемош сміявся. Був це страшний, диявольський сміх. Над ранком просила Юру, свого чоловіка: „Не їдь сьогодні з дарабами!“ Він засміявся.

Був це безжурний, дужий сміх над її мрячними думками.

І Юра поїхав із дарабами — тай більше вже не бачили його ні Хима, ні її трілітній синок Ілаш.

Пізній осінній вечір. Темно в убогій хатині.

За хатою шумить Черемош гучно й шумно.

Хима сидить і пряде вовну. Не свою, чужу. Перед ньою на прилавку сидить Ілаш. Він спер руку на її коліні. Зо дві години сидить він уже так — зо дві години вже.

За цих дві години оповідала вона йому вперше, як то є з їх старою хатиною й із ними обоїма. Йому вісімнадцятилітньому легіневі оповідала вона все вперше по правді. Доси говорила з ним тільки в видуманих ньою розмовах у безсонних ночах жури.

Ах, усе тоді, в часі цих видуманих розмов

Ювілей нашого Митрополита.

(Академія в салі „Народнього Дому“. Свято в будинку Духовної Семінарії.)

Продовженням ювілейного святкування була академія, уладжена 25. лютого в четвер комітетом, зложеним з о. прал. Т. Войнаровського, о. радн. Д. Лопатинського, о. радн. Вол. Садовського і о. проф. д-ра Г. Костельника. У великій салі „Народнього Дому“ зібралися представники українського громадянства, щоби пошанувати заслуженого Ювілята. Особливо численно було заступлене духовенство львівської архієпископії. З 54 деканатів львівської архієпископії крім священників явилася по двох представників селянства (селянин і селянка). В першому ряді крісел звертав на себе увагу старенький лисятицький (стрийського повіту) селянин Іван Кизима з довгою сивою бородою, колишній учасник паломництва до св. Землі.

В святі взяли участь представники всіх наших установ і організацій. Біля Ювілята сиділи церковні достойники, яке п. о. д-р Йосиф Боцян, о. ген. Вік. О. Бачинський, о. прал. Войнаровський, о. прал. Куницький, о. прал. Пясецький, крил. Ковальський, еп. о. д-р Лакота і о. прал. Зубрицький і ін. Із світської інтелігенції були дир. д-р Ст. Федак, през. Вол. Децикевич, през. д-р Кость Левицький, дир. д-р М. Сабат (від станіславського громадянства), надрадн. Дмоховський (від перемиського громадянства) і ін. З рідні о. Митрополита були присутні: о. ігумен Кл. Шептицький і гр. Лев Шептицький.

По 7-ій годині явився Ювілят, витаний окликами „Слава“. Коротку привітну промову виголосив о. д-р Ст. Федак, звеличав діяльність о. митрополита і підніс його єднання в радощах і горю зі своїм народом. Опісля мішаний хор „Бояна“ під диригентурою д-ра Ст. Людкевича відспівав Бортнянського конц. IX. „Се нині благословіть Господа“.

З черги о. д-р Г. Костельник виголосив незвичайно цікавий і ядерний реферат: „Нова епоха нашої Церкви“, в якому зупинився на суті й значінні унії та умовах її розвитку. Історіософічна обробка цієї теми незвичайно зацікавила слухачів. Опісля

мужеський хор питомців дух. семінарії відспівав конц. V. Бортнянського: „Услить ты Господь“.

Несподіванкою для слухачів була деклямація вірша о. Заверухи, виголошеного гарним хлопчиком з Перегінська Вол. Іваницьким. Гарний, милий вигляд хлопця, в стилевій народній ноші, його свобода і відвага зробили на Ювілятові й на слухачах дуже гарне вражіння. Відомий скрипак п. Евг. Перфецький по мистецьки відіграв „Adagio religioso“ Vieuxtemps-а та Сметани „Вечірню Існю“. Офіційну частину програми закінчив міш. хор „Бояна“, відспівавши Бортнянського конц. IV. „Кто взидет на гору Господню“.

Надпрограмово попросив Ювілята в імени комітету о. Володимир Дом. Садовський, вказуючи на тісну єдність громадянства з митрополитом.

Дня 28. листого ц. р. в неділю відсвяткували ювілей нашого Митрополита Духовна Семінарія й Богосл. Наукове Товариство. Почалося свято привітанням від Духовної Семінарії, яке виголосив ректор о. д-р Й. Сліпий. Заразом передав він Ювілятові гарно виконану адресу з підписами професорів, питомців і сиріт, що виховуються при семінарії. Потім хор питомців під управою п. Корольока відспівав псалму Бортнянського „Услить ты Господь“. Опісля слідували: скрипкове сольо питомця Коцка, деклямація питом. Головінського поезія В. Шурата „Царський Вязень“ і тенорове сольо о. Романа Левицького, що в супроводі фортеп'яна та скрипки відспівав Гунода „Ave Maria“.

Після короткої перерви слідувало привітання від „Богосл. Н. Т-ва“, яке виголосив о. д-р Теодозій Тит Галушинський ЧСВВ., який вручив митрополитові ювілейне число „Богословії“. Велике вражіння на зібране громадянство зробила вже сама поява старенького о. сов. Е. Купчинського, а відтак ще більше вражіння тай одушевлення його віртуозна гра на пітрі. Була це дійсно найкраща точка програми. Потім хор питомців відспівав Бортнянського „Рече Господь“, а чотирьох питомців скрипаків відіграло два кусники в супроводі фортеп'яна. Супровід спочивав у руках п. Льва Гуркевича. Свято закінчнв виклад дра Івана Копача про ідею єдності Христової Церкви.

із матірню, він, живий образ покійного „дедя“, говорив їй:

— Мамо, пустіть мене! Пустіть мене на Черемош із дарабами. Дайте мені заробити грошей — не допустіть до цього, щоб батьківська хата пішла в чужі та ще й у жидівські руки. Тай, щоб міг я її направити, щоб вихри з верховини не звалили її!“

Ось так говорив він до ньої завжди в видуманих ньою її розмовах із ним у безсонних ночах жури.

А що вона знала, що він на її страх перед Черемошем матиме тільки безжурний, дужий сміх батька, що вона знала, що він зівсімінько так говоритиме, як говорив у її видуманих розмовах із ньою, тому досі мовчала, мовчала все.

Та сьогодні мусіла сказати!

Найлютіший із її вірителів Жид Йойна спинив Ілаша на дорозі в селі тай сказав йому:

— Ілаше, колиб я мав твою хату й твою маму й такі дужі руки тай силу таку як ти, я не давсяб викинути так із хати, як це жде вас обоїх ще заки рік мине.

Ілаш прийшов до дому зівсім як не той, себе не тямив!

Та не тяжко було тепер добути все від горем і журбою змученої, знесиленої неньки, все що Ілашеві знати було треба.

І тепер склалося докладнісінько все так, як вона завжди предвиджувала.

І він сидів перед ньою, поклав руки на її колінах і говорив може вже в двацятье:

— Мамо, пустіть мене! Пустіть мене на Черемош із дарабами! Дайте мені заробити грошей!

І він сміявся з її страху перед Черемошем зівсім тимсаміньким сміхом, як колись його батько. А потім говорив дальше:

— Мамо, не дайте, щоби наша хата перейшла в чужі руки. Не дайте, щоби вона від старости перед часом розвалилася.

А вона?

— На Бога й усіх Святих, ні! Ти, Ілаше не можеш, ти не смієш іти з дарабами на Черемош. Ніколи, ніколи не пушу тебе на Черемош, на цей Черемош, що став могилою батька твого!

І вона плакала при цьому, всі слези виплакала нараз, що досі скривала перед ним, тільки на своїй твердій постелі в ночах безсонних липаючи тихо.

А тепер станув стрункий, чорнявий легінь пе-

Простора, гарно прибрана сая Духовної Семинарії була виповнена по береги представниками духовної й світської інтелігенції. тд.

Хай і „Українському Голосові“ стане ясно...

(—) Наша відповідь на статтю п. Р. Дмоховського в різдвяному числі перемиського „Українського Голосу“, розгнівала чомусь не тільки самого автора, але й редакцію. У нашій відповіді п. н. „Некультурність чи несовісність?“ ходило нам передусім не так про саму тему статті, як про некультурний спосіб виступу автора та про тон статті. Миж із гори зазначили, що про всякі справи можна мати свою особисту думку, можна її заступати, боронити, алеж треба вміти задержати прийняту в культурному світі форму — не вживати вічевого а то й ярмарочного тону. Що уходить перекупці на перемиській торговиці, не личить чейже людині образованій, культурній.

І тільки цей некультурний та несовісний спосіб воювання змусив нас виступити проти автора згаданої статті.

На цю нашу відповідь обрушився не тільки автор статті „Війна чи мир?“ (це булоби ще зрозуміле), але, як згадали ми вже в горі, чогось і редакція „Українського Голосу“. Правда, безпосередньою причиною до наступу „Українського Голосу“ на наш орган було письмо 22 священників перемиської дієцезії проти нападливих статей на наш єпископат в „Українському Голосі“.

В 8-ім числі „Українського Голосу“ з 21-го лютого ц. р. в відділі „Всячина“ містить редакція статейку, в якій називає „Нову Зорю“ органом еп. Хомишина та закидає, що цих 22 священників перемиської єпархії „це або мітичні особи, або люде яким брак цивільної відваги підписатись“. Запевняємо Хв. Ред. „Українського Голосу“, що

цих 22 священників не мітичні особи: наша редакція має в перехованні оригінал із їх підписами. Дальше борониться редакція „Українського Голосу“ проти закиду згаданого письма священників перемиської дієцезії, що „Український Голос“ „понижає наших Владик серед загалу вірних і підкопує їх авторитет“. Редакція „Українського Голосу“ каже, що це все неправда, що їх часопис „завжди боронив і боронить достоїнства й авторитету в Церкві“. Лишаємо на боці це, що слова наведені редакцією „Українського Голосу“ з письма священників подані не зовсім вірно, лишаємо без відповіді й це, що редакція „Українського Голосу“ хоче конче вмовити в своїх читачів, що закиди в письмі священників, це не їх закиди, „а в дійсности редакції *Нової Зорі*“, звернемо тільки увагу на це, чи справді „Український Голос“ виступає в обороні авторитету Церкви. Яку опінію що до цього має „Український Голос“ серед радикального відлomu нашого селянства, про це читаємо хочби в фейлетоні „Діла“ з 28. лютого ц. р. під заголовком „Лист з села“. Пишеться там: „При тій нагоді хочу замітити, що — як це дивно — в „радикальних повітах“ найрадше читають з газет перемиський „Український Голос“, а найменше „Громадський Голос“. Чим се пояснити? Коли я питаю „старих радикалів“, які тямлять ще покійного Павлика, Франка і інш., то на запит, чому не читають „Громадського Голосу“? — мені відповіли: „Не гадайте, що спроневерилися радикальній партії (очевидно старій), але то (себго „Гром. Гол.“) пuste“. Те „пuste“ то теперішня — так сказатиб — молодорадикальна (ніби соціалістична) фразеологія про „працюючий“ народ“. (Так ніби народ мігби бути непрацюючим). В „Українськiм Голосі“ стрічають вони ще відгомін тієї попофобії, яку видвинула була радикальна партія, нераз у досить безцеремонній формі. І хоч селяне зовсім байдужо ставляться до цілої целібатної проблеми, то все таки люблять про це почитати в „Українськiм Голосі“ (підчеркнення наше. — Ред.).

От і відповідь на це, чи „Український Голос“

ред ньюю на вколішках, поклав голову на її коліна й держав обі її долоні на своїх чорних кучерях.

— Поблагословіть мене, мамо! — сказав він потім — і пустіть мене!

— Поблагословити тебе, — закликала вона — Ілаше! Поблагословити тебе на цю дорогу? Ні, ніколи не поблагословлю тебе на це! Скоріш мене покрийють Черемошеві хвилі, як малаб я тебе на це благословити!

Та він зірвався з місця й засміявся повним, дзвінким, дужим, батьковим сміхом:

— То пійду без вашого благословення, мамо, й Черемош зза цього не проковтне мене!

Вона побіліла як полотно при його словах. Хотіла грозити йому карою Божою — та змовчала.

Він остав ще вісім днів і не зраджував матері, що має на думці. Старався їй догодити в усьому, робити все їй до вподоби.

Девятого дня над ранком, коли хотіла збудити його, не було вже його. На його постелі лежало письмо: він верне й вирятує й її тай хатину. На кінці ще раз просив у ньюї благословенства — але й, коли мати відмовить йому його, він піде здобувати щастя, додав він на прикінці і „Оставайте здорові!“

І як зівсім самотна вдовиця побачила, що він так кинув її, піднялося в ній обурення й гнів, як лютує грізний Черемош у бурю.

Вона вийшла з хати й гляділа на Черемош.

А він, бистрий шумів і півився. Вихор грався її сивим волосям, що звисало по її западених висках.

І страшна чорна задума людини без любови, без майна, без щастя найшла на неї. Так, що сухі рамена самі від себе простягнулися до пінистого бурхливого Черемоша й на її уста протиснулися, неначе самі від себе слова:

— Йди без благословенства, йди без благословенства, аж не прийдеш у друге в мене його прохати!

А потім пішла в село, не вернула вже до хати — пошукала собі службу в багатого господаря.

А її власна хата, ні вже більше не її — так казала вона переказати Жидові — тепер уже пуста. Може там спровадитися, коли забажає.

Та він не спровадився. Ще перед кінцем року понесли його на окопище — помер.

Не довго й Химі довелося служити — не видержала навали горя та відчаю, пішла за своїм Юрою...

І поховали її біля ньюго на гуцульському теметові (кладовищі).

А хатина Юри Курилюка стояла пустою.

Дальше буде.

своїми виступами проти єпископів боронить авторитету й поваги нашої Церкви.

Редакція „Українського Голосу“ неначе втішна, що найшла нову тему до заповнювання стовпців „Українського Голосу“, не скінчила на одній статті, але й 9 число містить статтю проти нашого органу п. н. „Чорний большевизм“ і ще обіцяє „вернути до цієї теми“.

Ми й не відповідалиби на ці статті, та що в них замість доказів повно здогадів, а то й сплетень — ми змушені вяснити все те, щоби баламуцтво не ширилося.

Отже перше всего:

„Нова Зоря“ є органом Української Хр. Організації. Укр. Хр. Організацію засновано не тільки за відомом усіх трьох греко-католицьких ординаріятів і всего українського католицького єпископату, але й уся її діяльність льоаяльно підчиняється авторитетові наших церковних властей. При цім зазначимо, що сама організація У. Х. О. ведеться згідно з сучасним загально-католицьким рухом. Нашу програму тай плян нашої праці виложили ми зараз у 1. ч. „Нової Зорі“. Там у вступній статті п. н.: „До наших Читачів“ може вичитати це все навіть хв. Редакція „Українського Голосу“.

Де добачила ред. „Укр. Голосу“ в нашому часописові ширення крайної нетерпимости супроти греко-православного віросповідання й то аж до „розперезаности“ — годі нам знати. Вирваний цитат із статті „Ювілей коронації св. Вітця“ зовсім не доказ цієї ненависти до православних, а тільки подає, яка ціль ювілею коронації св. Вітця. Коли ходить про це, чи ми відносимося з ненавистю до православних, то радимо ред. „Укр. Голосу“ прочитати нашу вступну статтю 7 ч. „За єдинення церков“. Там вичитає щось зовсім противне. Ці „бздурства“ (чисто українське слово!) про ювілей написав французький учений De Maistre та німецький славний публіцист д-р Йосиф Еберле. Само собою, що під цими словами підпишеться кожний віруючий католик — інакше байдуже булоб для нього, до якої Церкви він належить: сьогодні католик, завтра православний, позавтра протестант, чи „дослідник біблії“ і т. д., а наш часопис призначений саме для католиків.

От, коли ми вже при цьому, то позволимо собі спитати, чому то Хв. ред. „Укр. Голосу“ не виступить, як оборонниця авторитету нашої Церкви проти язви всяких релігійних сект серед нашого народу? Коли вже редакція „Укр. Голосу“ вважає себе авторитетною виступати в церковно-релігійних справах, то повиннаби чейже забрати тут голос. А ми його досі не чули. „Український Голос“ ставить ще запити до нас! Що до абстиненції Станислава на ювілею Митрополита, то Хв. редакція „Укр. Голосу“ найлекше заспокоїть свою цікавість, коли зверне свій запит у компетентне місце — ми тут не компетентні. Та всеж таки звернемо увагу Хв. Редакції „Українського Голосу“ на нашу новинку, де пишеться про це, що станиславівський Єпископ був на другий день по ювілею особисто у Експ. Митрополита.

На цьому скінчимо! На сплетні цього роду, як про мнимі 1000 дол. на видавання нашого часопису та на інші не відповідатимемо. Сплетні сплетнями й остануть.

Раз наміченим шляхом підемо дальше, а наш народ по нашій праці цінити й судитиме нас. Ми цього пересвідчення, що нам не слід підходити вічевим та ярмарочним шумним словом під смак товпи, а протинно, культурним та спокійним спосо-

бом та невсипущою працею підносити наш народ щораз вище.

Такий наш погляд, у декого інакший.

Сподіємося, що тепер і „Українському Голосові“ буде все ясне.

Ратифікація льокарненських договорів польським соймом.

Засідання польського сойму 2. березня було присвячене дискусії над ратифікацією льокарненських договорів. Недзялковський (ППС.) предложив соймови ратифікаційну резолюцію. Рудзінський (Визв.) заявився проти ратифікації, бо Льокарно на його думку, сходиться зі шляху міжнародної полагоди спорів. Стронський (ХН.) вважає льокарненський пакт шкідним і голосуватиме проти ратифікації. Гломбінський (ЗЛН.) заявився за ратифікацією. Перль (ППС.) заявляється за прийняттям договорів. У голосуванні ратифікували льокарненські договори. За ратифікацією голосували: ППС., Пяст, ХД., ЗЛН., Жиди й Німці. Проти: Визволене НПХ. і славянські меншости.

В дискусії над ратифікацією льокарненських пактів в іменні Українського Клубу промовляв пос. Васильчук. Ствердив, що супроти Українців не подержав польський уряд міжнародних зобов'язань. Українське населення наражене на переслідування, відмовляють йому автономії, українські внесення про утворення українського університету відкинено, хоч Польща має обов'язки супроти національних меншостей застережені у міжнародних договорах. На польському університеті у Львові введено „нумерус клявзус“, а українському університетові відмовляють легалізації. Українську землю колонізують військовими колоністами. Бесідник із соймової трибуни апелює до всіх державних мужів і Союзу Народів, щоби вглянули в відносини на українських землях під Польщею. Ставить резолюцію: Сойм стверджує, що правительство не приступило до виконання міжнародних договорів і клявзулі постанови Ради Амбасадорів з 13. березня 1923. про забезпечу національних інтересів населення українських земель прилучених до польської річи посполитої. Сойм висловлює погляд, що теперішня націоналістична політика польського правительства противиться ідеї мира і приязного співжиття народів на основі рівності і є висловом боротьби з національними меншостями, боротьби, котра скорше чи пізніше знову мусить втрутити Польщу й Європу в катастрофу. Сойм звиває правительство змінити дотеперішній екстермінаційний режим у відношенні до українського населення у напрямі сповнення його політичних, національних, культурних і економічних домагань в ім'я цивілізації й виконання європейського мира.

Резолюцію посла Васильчука відкинули. За прийняттям голосували національні меншости.

На цьому самому засіданні ухвалено резолюцію за признанням Польщі місця в Раді Союзу Народів.

Японія і Союз Народів.

Неурядово повідомляють із Токіо, що японський уряд оставив голові делегації на сесію Союзу Народів бар. Іші вільну руку в голосуванні над справою складу Ради Союзу Народів.

Д-р Бенеш приїздить до Відня.

У четвер прибув до Відня д-р Бенеш. Ціллю його подорожі ревізита австрійських державних мужів і святочне підписання арбітражного австрійсько-чеського договору. Гостина д-р Бенеша була давно заповіджена, та все були перешкоди. Само австрійське правительство боялося замаху з боку німецьких і мадярських монархістів і мабуть само прохало відложити гостину.

Д-р Бенеш приїздить саме в хвили, коли розгорілася цікава кампанія між Італією та Німеччиною. Нема сумніву, що д-р Бенеш покористується побутом у Відні, щоби обміркувати з австрійським канцлером ряд актуальних політичних справ.

Офензива Абд-ель-Кріма.

З Парижа повідомляють, що перші дні весни використав Абд-ель-Крім, щоби почати офензиву проти Французів на всіх відтинках. Дві його колюми натискають у напрямі ріки Уерга намагаючися окружити французькі становища під Таннат. Рівночасно третя колуна напиряє ззаду на долину Уерги. Прийшло до поважніших сутичок.

Скріплення монархістичного руху в Польщі.

Монархістичний рух у Польщі росте й скріплюється.

В останніх днях варшавський монархічний табор об'єднався з познанською монархічною організацією в один гурт п. н. "Зєднане монархістув польських". На чолі верховної ради став В. Немоєвський, його заступниками генерал Рашевський і проф. Ш. Дзержговський, натомість головою головної управи став посол Ст. Домбровський. До головної управи входить ще один генерал, а то Довбур-Мусніцький і ще один професор в особі проф. Лісовського. До головної управи ввійшли члени партії Х. Н. Отже хієна стала на монархічну плятформу і приняла на суботу 27. лютого між иншим ось яку постанову:

"Для закріплення однастайности та рівноваги в державному устрою необхідне для становища голови держави запевнення постійности, значіння та поваги. На кінці шляху, що веде до тієї мети, в державі з таким складом населення як Польща і такому географічному положенні як вона, видніє потреба та існує можливість в міру того, як скріпляться дійсні обставини і помітні настрої суспільности в тому напрямі, повернути як тривкий і від політичних спорів незалежний чинник: дідичну владу короля в навязанні до вказівок конституції 3-го травня. Поважному, творчому і легальному розвитку тієї думки наша партія буде активно допомагати".

У цьому питанні забрав слово пос. Степан Домбровскі, а саме в розмові зі співробітником час. "Nowy Kurjer Polski" заявив він:

"Не хочемо давньої передвоєнної монархії, бо розуміємо давні її хиби, хоча вповні доцінюємо її добрі прикмети. І їх саме хочемо використати в наших намірах. Тому бажаємо монархії в новітньому значінні слова: "хочемо конституційного монарха!" й закінчив:

"Монархія ближша польському духові. У широких кругах польського народу дрімає думка про короля. Король, це одинока відповідь на пи-

тання, що треба Польщі — треба зміни ладу — треба короля".

Ось так польський монархізм консолідується і чисельно скріплюється. Завдяки хієні монархісти відразу стали твердою ногою в польських закондатних установах.

Переслідування Українців греко-католиків у Югославії.

Ще в початках двацятого століття переселилося чимало українських селян до Босни. З часом дістали вони там і свого парохз. Після світової війни, як Босна й Герцеговина дісталася Югославії стало їх положення дуже незавидне. Православні Сербі в своїй нетерпимости до католицької віри переслідують їх де можуть і як можуть, щоби тільки змусити їх до переходу на православя. Свідчить про це інтерпеляція католицького посла Франя Смодея в скупщині до міністра освіти Міші Трифуновича, внесена 10. лютого ц. р. В цій інтерпеляції говориться:

Начальник округу Струміца приказав громаді Струміца покликати на переслухання 21 греко-католицьких родин і сповістив їх, що до 15-го лютого мусять виселитися зі Струміці на Овче поле і Єжово поле. Ці греко-католики мають у Струміці парохію, настановлену ще 1913 року. Як я знаю, то мирні люде, котрі живуть у повній любові й взаємності з рідною братією православної віри й є вповні певні горожане своєї держави. Лише урядові особи гонять цих мирних людед з чистої релігійної нетолеранції й уживають для цієї ціли якої небудь денунціяції, що греко-католики македонствують. Це ствердження зовсім безосновне й проста видумка, просте ошуканство, під якою криється релігійна нетерпимість. Доказом на те є факт, що урядові представники православного віроісповідання агітували серед поодиноких людед, які вийшли з переслухання, чекаючи на них перед будинком, щоби пристали до православної церкви та що їм тоді гарантують, що можуть остатися в Струміці.

Другий факт: один греко-католицький парубок хотів звінчатися з православною дівчиною, котра мала громадську посвідку, що свободна й 4. лютого йшли задля того на протокол до греко-кат. парохз Струміці Атанасія Івановича. Зараз на другий день після того дівчину пірвали, а парубка покарали карою 190 динарів. Коли так парубка примусили морально заявити, що годиться звінчати в правосл. церкві, негайно випустили дівчину на волю.

Таке поступовання влади не є згідне з законом і противиться релігійній толеранції й потрібній любові між вірними ріжних віроісповідань.

Коли зможе Австрія злучитися з Німеччиною.

"Chicago Tribune" доносить, що Чемберлен є думки, що питання прилучення Австрії до Німеччини буде щойно тоді актуальне, коли передтим буде окончено поагоджена між Німеччиною й Францією справа польського коридора.

Поїздка Нінчіча до Італії.

Із Білгорода доносять до „Neue Freie Presse“ з певного джерела, що в Римі не заключено ніякого договору між Італією та Югославією. Югославія заявила тільки своє незаінтересування в справах середньої Європи й одержала вільну руку до упорядкування балканських справ. У Парижі пробуватиме Нінчіч одержати згоду на ці заяви.

Та всеж таки в політичних кругах говорять, що в Римі заключено заціпно-відпорний союз на основі status quo. Цей союз мають скріпити мілітарною конвенцією. Обі держави запевняють собі обопільну непорушність границь. Югославія має посередничити між Францією й Італією щодо незмінності всіх границь Німеччини.

У Югославії.

Має клопіт Югославія з міністром Радічем.

Він їздив тепер по Дальматії та Босні. Це була не поїздка міністра, а агітатора. Говорив він всюди не дуже прихильно про правительство. Про свого товариша міністра скарбу Стоядиновича сказав Радіч, що він „коцкор“ грач у кости. Покинувся Радіч при цьому на замітку італійського часопису Corriere della Sera. Тепер кажуть, що там не було ніщо такого написане, значить пан міністер бавиться в сплетні.

В Грузії міністер на зборах доказував, що коронація короля тепер неможлива. У Дубровнику звільнив директора вчительської семінарії за це, що не згадав у слові посвяченім єп. Штросмаєрові про це, що він був Хорват. Говорив також про це, що скоро мусять бути вибори. Пашіч обрушився: — Сорок літ я вже міністром, а такого чудовища в правительстві ще не бачив.

І післав за ним, щоб вертав у Білгород.

Радіч вернувся. Зажадали в нього, щоби виголосив у скупштині промову й опрокинув приписані йому заяви.

Радіч послушався й виголосив промову та не опрокинув нічого, але додав іще до всего якісь інсинуації на папського нунція Пелегрінетія, причепив і міністра зовнішніх справ Нінчіча.

І так замість вяснення, вийшов нґий скандал. 16 лютого прочитали в радикальному клубі „порозуміння“, цебто угоду між радикалами й радичівцями з 14. липня 1925. Ця згода привела зі собою зірвання коаліції радикалів із незалежними демократами (націоналістами) й довела до арештування Радіча. Та Радіч просто з тюрми дістався на авдієнцію до короля, ну й у правительство.

„Порозуміння“ підписали три члени радикальної партії й три члени хорватської селянської партії. Між підписами є й підпис Павла Радіча, свояка Степана Радіча. Хорвати признають єдність держави, скупштину, спільну армію. Вони зобов'язуються зберігати відовданівську конституцію. Наведено перелік законів, що їх має перевести коаліція. Із цього видно, що Хорвати відмовилися від пропозиції їм радикалами співпраці з незалежними демократами.

Ця відмова від співпраці з націоналістами, ледви могла бути для них тайною, бо Хорвати боронять не тільки своїх місцевих окремішностей, але й католицької віри, яку в Югославії тепер переслідують.

Щоб зрозуміти подожження в Югославії, треба

знати розклад сил у скупштині. Відношення сил там таке: Кермуюча партія, радикали, мають із 315 місць 140. Їм треба союзу. Спершу мали вони спілку з незалежними демократами (23 місця). У Хорватів покищо найсильніша селянська республіканська партія. Вона має 67 місць у скупштині. Головою партії Степан Радіч. Друга селянська партія це християнська „хорватська пучка странка“ (хорватська селянська партія). Колиб радикали мусяли зірвати союз із радичівцями, прийшлосяб їм шукати нових союзників.

Про такий союз важко, бо всі інші партії жадають на випадок союзу з радикалами, щоб вони не висували Пашіча. Та радикали не хочуть розстатися з Пашічем. Його авторитет великий. Та треба зважити й це, що й у радикальній партії не все гаразд. Чути вже розлад. Правда, розлад слабне перед виборами, бо й найбільш опозиційний радикал свідомий, що без благословення Пашіча його не виберуть у друге. Тому як зближаються вибори, партія все кріпне внутрішню. Сербська адміністрація й система правління є для всякої влади, що стоїть при кермі знаменитим оруддям для проведення її кандидатів.

Король не бажає зривати з Радічем, розпустити скупштину годі, коаліція з другою партією попадає на неперемомні труднощі, життя вимагає нових потреб, а в скупштині тільки сварки, а роботи нема. От такі клопоти має тепер Югославія.

Поділ Австрії?

Часописи подають вістку про плянований поділ Австрії.

На цю тему пишуть „Narodni Listy“:

— Це не наша вина, що почали про будучу долю Австрії так завзято розважати, що з нєю зробити. Ходить про остаточний поділ Австрії, якого вона начеб то має сподіватися.

У словенському журналі „Cas“, що його видає д-р Янко Бреє пишеться теж про це.

Там кажеться:

Вважають певним, що мимо спротиву великої і малої антант прийдє таки до прилуки Австрії до Німеччини, коли Відень має бути врятований. Та з національних причин і з причин міжнародної безпеки, головнo з точки погляду славянських меншин, не повинна ціла Австрія припасти Німеччині.

Сусідство великої Німеччини з войовничою Угорщиною булоб небезпечним клином між північними й південними Слав'янами, воно булоб продовженням великонімецької Вільгельмівської ідеї Берлін-Багдад.

Тому прилука не може статися без справлення границь, щоб Італія не потерпіла на Бренері, на якому інакше Німеччина сталаб сильною ногою та щоб Югославія була краще забезпечена в південній Сирії. Чехословаччина не малаб тоді ніодного приятного союзника. Воно й тепер так є, та всеж таки безсила Австрія з konieczности є спокійним сусідом, а таким сусідом не буде пруський Німець, що думає про пімсту.

Австрію хочуть так поділити: Форарльберг. Тироль здовж Бренера, Сольногород здовж долини Таврів і всю горішню Австрію й долину Анізи дісталаби Німеччина, східній Тироль і західню Каринтію Італія, а решту Сирії Югославія. Чехословаччина одержалаб цілу долишню Австрію

й шматок Сольногогорода з півтреття мільйонами населення, а в цьому 70 тисяч свідомих Чехів і таких, що недавно або вже давніше змінилися.

„Neue Freie Presse“ кінчить статтю про ці несправджені досі вісти:

„Ми не віримо в здійснення цього плану. На це не пристане ні Франція, що зависим оком глядить на всяке скріплення Німеччини, не допустять до цього сусіди Австрії. Найкращою розв'язкою все вдержуваної при житті й штучно викликуваної кризи є, щоб Австрія остала Австрією. Вона має умови до цього, щоб існувати як самостійна держава. Коли може існувати Швейцарія, то тим скорше може Австрія. Австрієць мусить тільки вирішитися бажання жити легко коштом других. Мусить працювати й звикати до скромного життя. До цього пересвідчення мусить він прийти чи добром, чи злом“.

Ще справа місць в Раді Союзу Народів.

Англійська делегація до Женеви мала одержати інструкції, щоб заявила проти поширення числа місць у Раді Союзу Народів в часі березневих нарад. Зате, щоб заявила, що не тільки конечною важною є реформа Ради Союзу Народів, але й що її треба буде вже перевести в вересні ц. р. Тоді теж можна буде міркувати над справою збільшення числа місць у Раді Союзу.

„Giornale d'Italia“ пише в одному з останніх чисел, що Італія не є неприхильна кандидатурі Польщі до Ради Союзу, однак треба погодити тут і відповідний час і корисність. Все сходить до цього, щоб в відповідний час примінити засоби до цілі. Загальний інтерес мусить уступити в Союзі Народів перед окремишим інтересом.

„Times“ пише, що в Союзі Народів думають над цим, щоб Еспанію прийняти враз із Німеччиною на постійного члена. Еспанія, як великодержавна, мала вже в 1922 р. бути прийнята, тільки спротив Бразилії не допустив до цього. Та Еспанії не приймуть без згоди Німеччини. Через це буде одно непотійне місце вільне, що його або в березні, або в вересні дістане Польща.

Часописи доносять, що й Китай і Персія домагаються для себе постійних місць у Раді Союзу Народів.

Німеччина знов заявляє, що вона тільки тоді вступить до Союзу Народів, коли буде додержане все так, як приобцяно Німеччині в справі питань Ради Союзу. Можна прийняти як певне, що німецька делегація не поїде до Женеви, коли не матиме достаточних гарантій щодо цього. В протинному разі булаби можливість міжнародного скандалу, бо тоді німецька делегація малаб причину до негайного від'їзду в Женеви.

У берлінських політичних кругах говорять, що Швеція спонукає відложення всеї цієї справи до осені. Тому панує в політичних кругах, пересвідчення, що прийняття Німеччини до Союзу відбудеться без перепон і що всі інші справи, що

їх тепер висуюють рішатисяють аж тоді, коли вже Німеччина матиме голос, як постійний член Ради.

Перед конференцією розоруження.

Головним питанням, що розглядатиме на найблищому засіданні Ради Союзу Народів буде питання про речинець скликання підготовної комісії конференції розоруження.

Деякі країни, між ними й Франція, бажалаб, щоб не відкладати речинця скликання комісії. Вони жадають скликання її між 12 і 15 квітня. Та цей речинець зійдеться з речинцем економічної конференції. Тому Рада Союзу Народів означить реченець скликання комісії на половину травня.

Щож до місця скликання комісії то після цього, як переговори між Швейцарією й СРСР не довели нідочого, більшість держав, що візьмуть участь у комісії, домагається, щоби скликати її в Женеві, навіть тоді, коли більшовики не згодяться приїхати туди.

У травні скличуть тільки підготовну комісію конференції розоруження, а коли більшовики не візьмуть участі в ній, то це не значить, що вони не зможуть брати участі в самій конференції.

НОВИНКИ.

Замкнення церков у Ленінграді. Риський дописувач Times-а доносить, що в Ленінграді більшовики замкнули церков одного з монастирських подвір, в углі Кабінетської та Звенигородської. Згідно з офіційною статистикою більшовики замкнули в Ленінграді 364 церкви.

Перехід о. Колпінського на католицизм. Священик Діодор Колпінський, колишній парох православної російської парохії в Відні, покинув свою парохію й перейшов на католицизм. О. Діодор Колпінський, був як подають російські часописи горячим прихильником євразійства, а євразійці не тільки прив'язані до православ'я, але й із нетерпимістю відносяться до інших християнських віроісповідань, а передовсім до католицького. Тому православні часописи висказують своє здивування зза цього переходу православного священника до католицької церкви.

Д'Анунціо просить авдієнції у Святого отця. Римські газети повідомляють, що Габріельо Д'Анунціо приїде в березні до Румунії, відвідає Мушунія й що буде прийнятий італійським королем. Іт. урядова агенція повідомляє, що Д'Анунціо при нагоді побуту в Римі проситиме папу, щоби прийняв його на окремії авдієнції. Д'Анунціо проситиме папу, щоби його твори зняв із індекса.

Львів, 4. березня 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7.70. — 7.72, канад. дол. 7.50 — 7.52, чеські кор. 0.23.00 — 0.23.25, лєй 0.3.00 — 0.3.20, франки фр. 0.28.00 — 0.28.50, фр. швайц. 1.40 — 1.45, анг. фунт. 35.00 — 35.50.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1.50 зол.
Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — 3 друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Орган Української Християнської Організації,
виходить що тижня.

Число 10.

Львів, 14. березня 1926.

Рік I.

„Східно-славянський обряд“.

В польській газеті, місячнику „Атенеум капланське“, що виходить у Вроцлавку, появилася в останнім числі за лютий с. р. статейка підписана кс. Антоном Кресою, під заголовком: „Східно-славянський обряд на сході Річипосполитої“.

Кс. Креса пише свою статейку в тій цілі, щоби оборонити „східно-славянський обряд“ перед закидами польської преси, будьтоби той обряд був непожаданий і небезпечний для польськості, і при тій нагоді подає коротку історію повстання того нового обряду та образ теперішнього його стану. Справа для нас дуже важна й інтересна. Ми перекажемо зміст тої статейки і рівночасно спростуємо деякі неправдиві вискази кс. автора.

Православні — пише кс. Креса — заселяють отсі латинські дієцезії: віленську, пінську, луцьку, підляшську і люблінську. На сих областях є громади, де православні становлять кільканайцять процент, а в деяких селах православні є в більшості.

Переслідування уніятів, слаба віра в тих, що далися намовити до православля, сотки тисяч насильно потягнених до православля, а відтак понад 200 тисяч таких, що добровільно вернули до католицтва — се річи знані. Дальше було так: В насі окупації, перед і по Берестейським мирі, при підмозі Німців, появляються на тій області агітатори українства, а з ними і „руські“ священники з „Малопольщі“. Та місії сих останніх були без успіху, бо їм відповідали місцеві люди: „А де ви були, отче, як нас переслідувано? Тепер вертайте там, звідки прийшли“. Подібні заходи з боку греко-католиків повторилися в 1924 і 1925 р., але розбилися задля недостачі ґрунту до праці для уніятських священників поза „Малопольщею“.

По закінченню війни, від 1918 р., коли обсаджено деякі єпископські столиці, а релігійне життя католиків почало розвиватися, православні, не маючи релігійної опіки від 1915 р. („попи“ виїхали до Росії), брали участь у католицьких богослужен-

нях і нераз численно приходили на віди єпископів. До 1920 р. є часті випадки, що православні численно вертають до католицтва, часом по кілька тисяч протягом року, приймаючи той обряд, який є, се є латинський, не згадуючи ані про давний (гр. католицький), ані про инший.

По війні з большевиками вернули з Росії „попи“, за дозволом правительства заняли вільні парохії (велику часть давних уніятських церков ревіндиковано передше і обсаджено латинськими ксьондзами) і заопікувалися православними. Від того часу нема прояви масового повороту до католицтва; є тільки відрубні випадки, часто в звязку з супружем. Зате є нова проява серед православних: вже в 1923 р. було кілька випадків, що православне населення зголошувалося громадно (ціле село, або кілька сіл), до католицького єпископа і заявляло, що хоче повернути до католицької Церкви, але просить, щоби йому вільно було задержати східно-славянський обряд. Випадки повторилися в пізніших літах.

На просьбу польських єпископів лат. обр. дав їм св. Отець власть заспокоювати духовні потреби населення, що вертає до католицтва, в східно-славянським обряді. До кінця 1925 р. повстало 10 парохій, а саме:

1) В віленській архидієцезії — 4 (Карашево, Шишковичі, Альбертин і Вільна), та одна Філія. (В Альбертині працює „в тім обряді“ п'ятьох Єзуїтів).

2) Підляшська дієцезія — 4. (Голя, Бубель, Полоски-Дедуки і Київць).

3) Луцька дієцезія — 1 (Озера).

4) Пінська дієцезія — 1 (Делятичі).

В люблінській дієцезії нема дотепер формальної парохії. Число всіх вірних східно-славянського обряду є в тих парохіях около чотири тисячі.

Ті, що переходять на католицтво в східно-славянським обряді, заховують всі звичаї, з якими зжилися в православ'ю, отже: проповіді в своїй мові, церковно-славянську мову в літургії — загалом цілий обряд. Жонаті священники, що вертаються до католицтва, полишаються далше в супружю. Щож до священників, котрі були в тім

обряди висвячені, то є загальне стремління, щоби жили в безженстві.

Парохії і священники підлягають власті того латинського єпископа, на котрого області вони положені. Парохії і духовники не творять нових деканатів, але становлять одно з латинськими деканатами (спільні зїзди, поміч латинського і славянського духовенства), а се в тій цілі, щоби щораз сильнійше підчеркати, що є тільки одна Христова Церква, в котрій можуть бути і є різні обряди, що нема гіршого або ліпшого духовенства і що всі становлять одно. Священником східно-славянського обряду може стати кождий — Поляк, Москаль, Білорусин і т. д.; та не може бути допущений до священства той, що хотівби використувати релігію до національних спорів. Тепер між кільканацятьма священниками того обряду більшість становлять навернені православні.

На закид сумнів деяких кругів, чи з сею „новою унією“ не повториться історія зі старою унією, „котра для польськості була часом шкідлива і чи на життє вірних нового обряду не будуть мати впливу чинники зовні його області“, відповідає кс. Креса так: „маю вражіння, що організація нового обряду, добре понята, розвіє несупокій, бо не можна його порівнювати з уніятським обрядом“. „Народова справа“ не потерпить також тому, бо „сей новий обряд є вже з гори забезпечений перед впливами зовні, бо священники східно-славянського обряду творять одно з латинським духовенством даної області і підлягають місцевому єпископові. Се спожиттє духовенства забезпечить обряд на будуче перед введенням політичних цілей“.

З факту, що доси, по двох літах, в чотирьох дієцезіях зєднав собі новий обряд мало вірних (около 4 тисячі), не можна робити заміту проти його потреби — каже дальше кс. Креса. Праця іде з трудом, вона щойно почата. Латинське духовенство не знає ані Літургії, ані мови. Противна сторона протиділяє... Та надії на будуче є. Навернення архімандрита Морозова дає поважну силу. Є проєктоване оснoвання східно-славянської семінарії. Та краще булоби виховувати будучих священників східно-славянського обряду в латинських семінаріях, для зазначення, що є одна Церква, одно духовенство, одні обовязки...

Отсе зміст статейки кс. Креси.

Ми нарочно навели її докладнійше, бо у нас на жаль дуже мало знають люди про ту „нову унію“, як загалом про всьо, що твориться поза „сокальським кордоном“. А шкода...

Тепер хочемо дещо спростувати з наведеної статейки кс. Креси і додати до неї деякі свої замітки.

Насамперед мусимо піднести, що кс. Креса минається грубо з правдою, коли каже, що бувші уніяти відносилися неприхильно до наших гр. кат. священників з „Малопольщі“. Противно, вони горнулися до них громадно. Знаємо приміром, що о. Кирилюк, гр. кат. „малопольський“ священник, мав цілу парохію з котрої мусів насильно уступити ще 1919 р. Те саме знаємо про о. Гриника, котрий коротко міг працювати на Підляшшу. Вкінці всі наші військові (австрійські) капеляни можуть однозгідно посвідчити, що бувше уніятське населення дуже радо і в великім числі ходило на гр. кат. богослуження і відносилося до унії надзвичайно прихильно. Бувало, що надграничні люди цілими селами переходили кордон і брали участь у наших гр. кат. відправах. Колиби тому населенню полищено було повну свободу, так воно все сталоби знов вкортці уніятським.

Так шож? Декому була не на руку робота наших гр. кат. священників. Декому не йшло о віру, о релігію, о Церкву, а о політично-національні цілі. Декому захотілося всіх бувших уніятів, та не тільки бувших уніятів, а загалом усіх неполяків в границях польської республіки, поробити Поляками. І шож вони роблять? Вони насильно усувають з тих земель наших священників, вони усувають о. Кирилюка і багато інших, вони не допускають туди пізнійше ні одного гр. кат. священника з „Малопольщі“. Попередно єпископ виленський отець Матулевич віддав був оо. Василіянам монастир в Торокані, та небавом примушено оо. Василіян його опустити назад. Часом не усувано наших священників насильно, а велено їм „добровільно зректися“ своєї посади. Таке було прим. з о. Демчуком, Василіянином... Заборона перебувати на тих землях йшла не тільки від державних чинників, але й від самих єпископів (єпископ Пшездзєцький не позволив на місійну працю о. Гриникови).

Так було в дійсности. Вже за австрійської та німецької окупації робили нам наші „приятелі“ преріжні перепони, доносили на наших священників і спинювали, як могли, їх роботу. Та все таки мусіли ще вязатися німецькими „варварами“. Колиж тих „варварів“ не стало, коли вони стали панамі на тих землях, від тоді всяку нашу місійну роботу там знищено і вступ туди нашим священникам цілковито заборонено.

Тепер має кс. Креса відвагу писати, що бувші уніяти відносилися до нас ворожо, що „зусилля з боку гр. кат. священників, повторені в 1924 і 1925 р., розбилися о недостачу ґрунту до праці для уніятських священників поза „Малопольщею“!

Що більше, кс. Креса сміє навіть покликуватися під сим оглядом на самих гр. кат. священників, коли каже: „греко-уніятський „малопольський“ обряд (новий термін нашого обряду! дотепер був тільки край і нарід малопольський та мова малопольська, а тепер є вже й „обряд малопольський“) не входить тут у рахубу, бо населення з гори проти нього застерігається. Про се переконалися самі „руські“ священники“.

Чи може бути більша злоба?

Є в нас одна приповідка про сотворінне, що само міх дре, та ще й квичить. Щось таке і тут.

Закидають, що нам не йде про релігію, навіть не про націю, а виключно тільки про „використування релігії до національних спорів“. З тої причини виключають навіть Українців від можности стати священниками тої „нової унії“ (ними можуть бути тільки Поляки, Москалі і Білорусини!). З тої причини беруть „новоуніятських“ священників у таку строгу курателю, щоби сі не могли навіть зноситися з „малопольськими“ священниками.

Се всьо з огляду на релігію, з огляду на добро Христової Церкви.. Священником українського населення може бути навіть Готентот, щоби тільки не Українець...

Зате самим нашим „приятелям“ не йде тут зовсім про політично-національні інтереси... Вони держаться від політики далеко... Що священником „нової унії“ може бути тільки Поляк, або такий, котрого вони назначать — сеж не політика; що організація „нової унії“ добре понята (!), дбає про те, щоби „sprawa narod. wa (!) nie ucierpiała“ — сеж не політика; що латинське духовенство пхається до „нової унії“, хоч „nie zna ani liturgji ni wej, ani języka“ сеж не політика; що кандидати на священників „нової унії“ мають виховуватися по польських семінаріях, в котрих як загально звісно, панує повна національна й обрядо-

ва „терпимість“ — сеж не політика, бо тут іде тільки про „одну Церкву про одно духовенство, про одні обов'язки“...

Та ми думаємо так: Неодна вже подібна акція, в котрій надуживано Божої справи до чисто земських цілей, покінчилася невдачею, та ще й пімстилася на її авторах. Ми живимо певну надію, що таки прийде хвиля, коли самотньо покликаний до цієї справи наші гр. кат. священники будуть мати спромогу обняти провід у місійній праці між незєдиненими своїми братами.

3 церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан). Св. Отець утворив в нутрі *конгрегації* для східної церкви окрему комісію для Росіян, котрої завданням студіювати питання унії з російською православною церквою.

Франція. Зростаючий щораз більше католицький рух у Франції, а в зв'язи з тим стремління вибороти релігійну свободу, котрої там нема від 50 літ, з окрема свободу в області школи, спонукує ворогів Церкви до нових наступів на релігію і Церкву. В першій мірі мають потерпіти католицькі приватні школи, яким відбирають виплачувані доси заповомогі. Се робиться нібито з огляду на ощадність, а в дійсності на те, щоби приневолити діти покинути приватну католицьку школу, а ходити до школи державної. Небезпека для виховання французької шкільної молоді грозить також з іншого боку. Доси вплив на школу мала громада. Тепер віднято се право громадам, а утворено окремі місцеві ради і сим радам поручено опіку над школами. Очевидно, що правительство постарається про те, щоби до тих рад належали „свої“ люди. Коли зважимо, що в останніх часах 80 000 французьких народних учителів заявилося комуністами, то можна собі представити, якою буде французька молодіж при таких учителях і під опікою таких самих місцевих рад. — Про вороже відношення правлячих кругів до Церкви свідчить також найновіший закон, котрий каже, що парохі є тільки чиншівниками парохіяльних домів і мусять платити чинші, коли хочать в них мешкати. Деякі громади накладають тепер на парохів над-

звичайно великі чинші, а бувають випадки, що й зовсім їх з тих домів усувають. При зв'язній бідності французького духовенства, є сей закон для нього кривдою. Так віддячується французьке правительство своєму духовенству за величезні жертви крові в часі європейської війни! — Щоби оборонитися й відперти ворожі наступи на Церкву з боку держави, почали французькі католики скликувати в останніх часах масові протестуючі віча й сильно організуватися.

Італія. Недавно виголосив в римськй товаристві католицьких студентів один католицький діяч цікавий відчит, в котрім так з'ясував *суть католицької акції*: Католицька акція се: 1) акція мірян; 2) се акція зорганізована, а не поодиноких осіб; 3) се акція задля віднови цілого прилюдного життя в християнськй дусі; 4) се акція, що стоїть під кермою Церкви.

Німеччина. Німецькі католики приготувляються вже від тепер до сьогорічного 65. *католицького конгресу*. Конгрес має три завдання: 1) заявити свою вірність св. Вітцєви; 2) відповісти на питання, чи католицький нарід Німеччини виповнив свої обов'язки супроти родини, школи суспільности й держави; 3) католицький конгрес має додати відваги тим, що глядять із тревогою в будучність, бо німецький нарід став бідний не тільки в земські добра, а починає ставати бідним також у добра духові. Головною темою католицького конгресу буде: „Христос як цар“.

В усіх німецьких католицьких дієцєзіях є так зв. „дієцєзальні союзи“. Сі союзи стараються тепер о *заграничну позичку на будову нових церков*. Американські банки заявили готовість дати союзам п'ять мільонову долярову позичку, але на дуже тяжких услів'ях. Союзи ще не рішилися. Згадуємо про се тому, щоби наші люди знали, як культурні народи дбають про Божі домів, та як стараються на ту ціль добути фонди. — В лютім сього року основано в Кольонії заходами одного священника (Бравєва) „фільмовий союз німецьких католиків“. Ціль сього союзу зреформувати кіна в католицькй дусі. — Від 1918 р. існує в Німеччині товариство, основане кольонським кардиналом Гартманом, котре займається *німецькими католиками, що перебувають поза межами німецької держави*. Се то-

Д-р І. КЛЮГ.

Ці, що стоять перед небесними воротами.

(Дальше.)

Смерть Химина була тяжка. Вона прийшла скорше, як думали люде, як думала вона сама враз із цими, що доглядали її.

Як прийшов священник із Найсвятішими Дарами, вона вже лежала в смертних судорогах. Її тіло було знищене, та серце ще не піддавалося. Мало же за багато сили це серце вмираючої матері, що бажалаб тепер направити це синові, що жив десь далеко. Бог знає де, а що вже годі було направити.

І тому смерть умираючої була така тяжка. Вона так радо поблагословилаб іще сина перед смертю. Простягнула руки, неначе мусить привести його з далека. Думала про це, як у день його несподіваного відїзду простягнула була руки до Черемоша й закликала до пісних хвиль: „Іди без благословенства, аж не вернеш, щоби в мене вдруге його просити“. О, як вона кликала його

тепер, та він не приходив! О, як хотіла промовити тепер слова благословенства, та язик відмовив послуху. Та Хима в останніх хвилинах життя бачила дивні дива. Чиж не кликав хтось: „Мамо!“? Ні, тільки вітер заводив і Черемош шумів. А таки, таки... кликало щось: „Мамо!“ І був це Ілашів дзвінкий голос. Втретє залунало в Химиних вухах: „Мамо, мамо!“

І вже не було сміху в цьому голосі! Дзвінкий був він, та звучав як дзвін, що кличе на тривогу, або як голос цего, що топиться в розбурханих хвилях і вже близький одчаю.

Вмираюча випрямилася останніми силами! Та гляди, що це?! Черемош підходив ближше, підпливав під її хатину великанськими хвилями, шумів і скаженів. А десь там на дворі, там мусили бути люде, багато їх і в великій тривозі. І ці люде кричали: „Гребля, гребля!“

Вони кричали ще голосніше, як гуділи розбурхані води, що розірвали греблю й тепер розсатанілі, запінені заливали все, все покривали собою. Але один голос кликав голосніше, як усі стрівожені голоси разом: „Мамо! Мамо!“

А тепер надплила висока як хата хвиля, що несла його, її Ілаша.

вариство спомагає заграничні німецькі школи і місці, дає заповоги (стипендії) студентам, висилає заграничним Німцям книжки і взагалі удержує з ними тісні взаємини. — Баварське католицьке гірське населення і населення, що мешкає над озерами, куди літом зіїжджає багато літників, внесло недавно до баварського союму збірну просьбу, щоб сойм видав закон, який заборонював би *заїзжати літникам гіршити своїм поведенням місцеву молодіж.* Згадані Баварці нарікають найбільше на дівчата, котрі своїми танцями, строями і управлю-

ванням безсоромної розпусти на прилюдних місцях, деморалізують баварське молоде покоління. Вони грозять, що коли сойм сому не зарадить, то вони (а просьбу підписало 20 000 чоловік) будуть при-неволені зробити самі лад з заїзжаним міським шумовинням. Чи подібні заходи не повинні би поробити і наші люди в гірських околицях, куди що літа заїжджає також багато всякого міського шумовиня і своїм поведенням деморалізує молодіж? Передовсім загрожені тут наші гуцульські села.

Політичний огляд.

Рада Союзу Народів.

Рада Союзу Народів уже почала наради. Конференція Чемберлена, Бріана (який мимо свого упадку таки поїхав до Женеви), Вандервельда, Шіальої, Лютера та Штресемана тривала повних три години, та мабуть не дала ніякого вислідку. У понеділок 8. ц. м. було нове довірочне засідання Ради Союзу Народів під проводом представника Японії барона Іші. У цьому засіданні взяли участь: Бонкур, Чемберлен, Шіальо, Мель Франко (Бразилія) Кінонес де Лео (Еспанія) Бенеш, Вандервельд, Унден, Гуані (Уругвай). На денному порядку договір між Англією та Іраком у справі Мосулу, конференція розоружень, басейн Сари, фінанси Австрії та Малярщини.

Унден в імені шведського уряду заперестував проти поширення ради та допущення Еспанії, Польщі й Бразилії. Погрози цих держав, що коли їх не допустять до Ради Союзу, вони виступлять із Союзу Народів, не повинні впливати на прийнятні рішення ради.

На пополудневому засіданні Союзу Народів вибрано головою засідання Альфонза да Косту, бувш. през. ради міністрів у Португалії. 36 головами на 48 голосуючих. Да Коста подякував за вибір і вказав на велике значіння приступлення Німеччини до Союзу Народів. Зібрання Союзу Народів іменувало дві комісії: політичну під проводом Чемберлена для розгляду справи вступу

Німеччини до Ради й бюджетову під проводом Лютера. 8. березня збір Союзу Народів переказав політичній комісії справу прийняття Німеччини. Ця комісія представить відповідне внесення пленумові зібрання. Зібрання голосуватиме над справою прийняття. Думають, що Німеччину приймуть щойно з кінцем тижня. Сесія зборів продовжиться мабуть на цілий слідуочий тиждень.

Берлінські часописи доносять, що німецька делегація зобов'язана рішенням правительства, яке приказує делегатам відкликати зголошення Німеччини в справі прийняття Німеччини до Ради, колиб Раду поширили рівночасно з прийняттям Німеччини. Канцлер Лютер заявив, що німецьке правительство не дозволить накинати собі ніяких умов. Воно чується доволі сильне, щоб розпоряджати собою й державою.

Польсько-німецькі ліквідаційні переговори.

Саме відбуваються у Варшаві між Польщею й Німеччиною переговори, в яких ходить про ліквідовання державної німецької власності в Польщі на основі 297 статті та в зв'язи з 92 статтею Верзайського договору. По думці цього договору мають бути звернені Полякам ці землі, що їх Німеччина забрала силою відомого колонізаційного закону перед світовою війною.

Від 1907 до 1918 р. в часах скріпленої ні-

— Мамо! — кликав він голосніше громів що під ним гуділи, — Мамо! Благословенства! Без нього я не можу...

У цій хвилині померла Хима Юрчиха. Парох молився над її тілом, а потім похоронив її біля її Юри, що то його похоронили там перед шіснадцятьма роками, коли Череміш викинув його тіло.

* * *

Коли Химу похоронили — її деревище було найубогіше, яке колинебудь доси бачили в селі. — тоді мале дівчатко, що посинілими від стужі рученятками — а був це дуже студений зимовий день — держалося нееньчиної руки, спитало в ньої: — Мамунечко, де тепер життя вмерлої?

Була вона ще зівсім маленька й не знала, що замість "життя" повинна була сказати душа.

Мати напіннула маленьку, щоб була тихо, вона скаже їй це, що вона хоче знати, як будуть вертати до дому.

І як вертали до дому, оповіла мати донечці, що добрий Бог бере життя людей, коли вони помруть до себе. І що Божа рука важить людське життя. І всі поважні людські життя й усі сумні тяжкі, а легкодущі й веселі легкі. Тяжкі життя

Бог бере до неба, а легкі дає до пекла. І сказала жінка дитині, що добрий Бог не відкидає людського життя, коли воно бодай трохи важить... „Хто за такого помершого молиться, Аннице, сказала мати „може допомогти йому, хоч помершого вже давно нема між нами. Бо ці померші стоять перед небесними воротами, держать руки простягнені й просять: — О, люде, вложіть бодай часом хоч один „отченаш“ у наші руки!“

А коли їх руки вже повні, тоді знову важить їх добрий Бог, і тоді бере їх до себе до неба“.

І від цієї днини ходила Анниця що дня вечером, коли вже смеркало на Химину могилку й молилася там за неї.

Вона була тоді ще мала, рум'яноличка дівчинка, весела дитинка... а молитви невинної дитини доходять до Бога. І доходять вони до цих, що стоять перед небесними воротами й мусять ждати.

А перед небесними воротами стояла бідна Химина душа... ждала, аж прийде цей, що відійшов від ньої без її материнського благословенства... з власної вини й із вини її. Ах, у страшних мукх туги, за вічною Вітчиною мусила вона там ждати — й тільки Анничині молитви спадали ці-

мецької колонізаційної системи заселено біля 40.000 гектарів польської землі Німцями. До цього можна ще додати других тільки гектарів польської землі, що її не забрано безпосередно на поселення, тільки здобуто посереднім натиском на польських власників — значить, весь простір забраної Полякам землі виносивби 80.000 гектарів.

Тимчасом кажуть Німці, Польща зліквідувала вже 160.000 гектарів, що були в руках Німців.

Крім цього жалуються Німці, що Польща ріжними способами дуже обнизила ціну землі, головним установленням т. зв. секвестрів, що їх звичайно накладають зараз по приголошенні ліквідаційної ухвали на предмет ліквідації. До таких секвестрів уживають головним посідачів, що пізніше набули посілості, які нездатною господаркою так обезцінили землю, що ліквідованому часто не остає вже ніщо. Таким способом ціни на землі в головній ліквідаційній області, себто в Познанщині та на Поморі впали багато нижче поза пересічні ціни в інших землях в Польщі. Після статистичних обчислень у часах ліквідації продавано гектар землі великої посілості по 42 зол. марок. Так само було й при ліквідації малої посілості до 15 гектарів, що в цілому ряді випадків платилося 2.000 марок, а ніколи не доходило до 8.000 марки. Із огляду на це ліквідовані покористувалися правним засобом, який їм прислугує і внесли жалоби за додаткові відшкодування перед правним мішаним німецько-польським роземним судом. Суд визначив комісію знавців, що має розслідувати ціни в західних провінціях Польщі та маніпуляції до впливу на знижку цін польських ліквідаційних властей. Також на всі інші засоби, що ними послуговувалася польська влада супроти осіб або дібр німецьких власників“ має найти комісія докази.

При сьогоднішньому важкому положенні Польщі неясно зовсім, як Польща зможе сплатити бодай малу частину відшкодувань. Мабуть переложить держава головний тягар на нових власників, до чого правно є в можності. Треба додати, що це все не буде без впливу на охочих до купна дотеперішніх німецьких земель, бо ж ніхто не хоче набувати землі, на якому тяжить відшкодування в невідомій ще висоті.

Коли після Льокарно Польща заявила охоту

переговорювати в справі ліквідації з Німеччиною, мусіла Німеччина дбати, щоб довести до такої розв'язки, щоб урятувати ще бодай ці посілості, що щойно мають бути ліквідовані та усунути правничу непевність щодо них. Та тоді переговори не довели нідочого. Однак, коли приїхала до Варшави німецька комісія під проводом Геперта, не могла дійти до порозуміння, бо ліста дібр, що мають ще бути ліквідовані, була недокладна й неповна. Німці роздумували вже над цим, щоб зірвати переговори та звернутися до Льокарнського роземного суду, до Союзу Народів, чи до якогось іншого міжнародного місця вирівнювання непорозумінь. Та як зазначають німецькі часописи, в останніх часах з польського боку виявляють більше податливості. Здогадуються, що тут слідний вплив зовнішньо-політичних поглядів на справу, які усунули на задній плян вузькі погляди польських ліквідаційних властей. Переговори вестимуться далі після потрібних статистичних виправлень в польській лісті дібр, що мають ще бути ліквідовані. Крім цього розгляне мішана польсько-німецька комісія правні недомагання польської ліквідаційної акції.

Осьтак стоїть доси справа ліквідації дібр в Познанщині та на Поморі. Чи вдасться довести до розв'язки, яка хоч с'як-так задовольнила Німеччину, побачимо ще.

Н. Б.

Польща.

Польща попри свої внутрішні фінансові та економічні клопоти має тепер ще клопоти в заграничній політиці, а саме в справі прийняття Польщі на постійного члена в Раді Союзу Народів. Попирає її там Франція, попирає, кажуть, теж Італія — та все таки, зазначають польські часописи, становець Польщі в Женеві дуже важке. Прем'єр Скинський відбув знову конференцію з Чамберленом, та ця розмова не дала ніяких вислідів, бо не подано компромісових пропозицій.

Тепер загалом у польській пресі що до цієї справи панує мінорний тон. Сливе всі часописи зазначають, що покищо Польщі трудно буде здобути постійне місце в Раді Союзу Народів. „Хіба — зазначає один часопис — сталосяб щось надзвичайного та неможливого до подумання, щоби,

лющими каплинами на страшний жар цієї муки, бо ніхто більше не молився за неї на землі.

* * *

А Ілаш?

Він заробляв гроші на дарабах, а там і пустився за море, у Новий світ, в Америку, долі шукати.

Сміявся весело й самопевно, коли кидав Черемош, Верховину, Країну Рідну.

І сміявся він сміхом здивування, коли побачив нові незнані йому досі дерева, червоношкірих Індіан у чудернацьких одягах.

Золото напливало до його мошонки й наповнило її. Тоді написав він до матері листа: він небаром поверне й виратує їх хатину. І знов сміявся він, коли писав це.

Шість місяців опісля, він уже не сміявся. Він держав у руці лист, що прийшов із його рідного села. Товариші й товаришки з далека відгукнулися до нього. Коли читав цього листа, опала йому чорнокучера голова на груди.

— Твоя мати померла, Ілаше — писав один — а Анниця, моя мала донечка, ходить що дня й молиться за покійну. Потішся, їй добре!

— Егеж, — подумав він — їй добре! І зложив руки до молитви за неї. — Та в мене вже не має батьківщини, де шукати мені її?

Та малі щоденні потреби змушували його до праці.

— Не буде на цій праці благословенства — думав він не раз на самоті — бо я знехтував материнське благословенство.

Та хоч не мав ціли перед собою, працював далі.

І гляди, ніщо вже не вдавалося йому, як слід. Він приставав до невеликих „бізнесів“, із яких сподівався певних зисків — та вони не вдавалися. Мав невеликий зиск при ладунку одного корабля, що їхав до Європи — стратив на ньому й із ним стратив і надію повороту в Рідну Країну. Винаймив невеличку крамницю — та збанкрутував.

І він наймився до служби на кораблі, до важкої праці в день і в ночі. Заробив грошей і купив собі ферму в Мехіку. Та небаром вибухло там повстання, проганяли всіх чужинців і він зміг урятувати тільки, щоб міг вернути до Рідної Країни.

До Рідної Країни щось тягнуло його над Черемош — тільки до дому, до дому!

(Дальше буде.)

ціль, із якою Сксинський виїхав до Женеви, показала можливість до досягнення“.

Франція.

У Франції новина. Упав кабінет Бріянда. Причини? Зісвіс несподівана заява недовіря парламенту його кабінетові при податку від торговельних рахунків. Бріян поставив питання довіря й після довгого, бурхливого нічного засідання парламенту одержав заяву недовіря більшістю 53 голосів. А саме 221 послів голосувало за правительственным внесенням, а проти 274 голоси. По оповіщенні голосування Бріян із міністрами кинув заразівню палату засідань. До його упадку причинилися соціалісти й комуністи та народний блок. Цей упадок це вислід важкої кризи як парламентарної так і фінансової. Цей упадок несподіванка, та сензацію в світі викликав він тільки тому, що склався в сам передодень зібрання Ради Союзу Народів в Женеві, де мають прийняти Німеччину до Союзу та признати їй постійне місце в Раді Союзу. Та Бріяндів кабінет уже давно стояв на глиняних ногах. Перед кільканацятьма днями сам Бріян заявив у сенаті, що правительство бореться з численними труднощами, що живе з дня на день і не може ні мати великих надій, ані зачеркувати великих плянів. Французьке правительство, правительство картелю лівиці, хоч і перемогло при виборах 11. травня 1924 р., уже від самих початків не мало постійної певної більшості. Радикали не мають більшості без соціалістів, „народний блок“ теж не має її. Ця парламентарна хиткість розбиває всі старання в напрямі уложення одностайного пляну санації фінансів. А Франція, звісно дуже недужа фінансово. Державні довги виносять тепер біля тисячі мільонів франків. Найбільше пекучий тягар короткочасних „бонів народної оборони“. Бони ці платні саме тепер у висоті 46 мільярдів франків. Дефіцит французького бюджету на 1926 р. виносить 4 мільярди франків. Французький парламент не здобувся доси ні на програму загальної фінансової санації, ані на програму санації бюджету. Соціалістичні рецепти все і всюди однакові. Вони замикаються в словах „реквізіція“ та „вивласнення“. Це викликало й викликає щораз нагальніший опір не тільки правіці, але й лівичних кругів. Що ухвалював парламент було компромісовою лататиною. Остаточно 15. лютого ц. р. палата послів ухвалила проект щодо сотворення нових джерел скарбових прибутків. Та й це не запевняє ще покриття всего фінансового недобору. Замість 4 мільярдів, приносить він тільки 1,600.000 франків, бо палата послів відкинула оборотовий податок. (Проти цього податку страйкувало все париське купецтво!). А цей податок мав дати 2,400.000 мільонів франків. Також відкинула палата послів проект значної підвишки цін виробів тютюнового монополю. Фінансові закони перейшли до сенату. Сенат ухвалив усі постанови палати послів, але привернув оборотовий податок і проект підвишки цін тютюнових виробів, що все разом має дати півшеста мільона франків нових прибутків. Це не тільки покрилоб дефіцит бюджету, але далоб почин „амортизаційний касі сплати довгів“. Із сенату вернув проект знов до палати послів. Палата знов відкинула їх. Відкинула й компромісові проекти в справі оборотового податку. Було їх два: стемпель від обороту в висоті пів відсотка та введення податку від продукції.

Французька криза дуже поважна. Загрожена дальшим спаданням франка, дорожню та бюджетним дефіцитом. Франція не може відкладати основної санації фінансів і бюджету, та теперішній

парлямент не здібний до програмового діланья та до утворення сильного правительства. Остає Франції хіба диктатура, або розвязання парламенту й проба утворення нової постійної більшості. І здається прийде до цього другого. Ці нові вибори хто зна, чи не привернуть знов більшості правим гуртам „народного бльоку“. Всі позначки вказують на це, що загальна думка Франції є проти правління лівих радикалів. Покищо не знати, хто утворить новий кабінет. Думають, що таки Бріян, хоч є й інші кандидатури й сам Бріян відпекується від цього. Він заявляє, що має вже право жадати спочинку.

До Парижа прибув югославянський міністер др. Нінчіч. Говорив із Бріаном про положення на Балкані.

Останні вісти доносять, що президент Франції Думерг, покликав до себе предсідника палати Ерію й запропонував йому місію утворення кабінету. Та Ерію не згодився. При виході заявив днівникам, що теперішнє напружене положення вимагає безумовно, щоби Бріян остав при кермі.

Тоді президент Думерг покликав Бріянда. Бріян прийняв місію утворення кабінету. Коли йому вдасться утворити кабінет, виїде зараз назад до Женеви, а парламентові представиться аж по повороті.

Перед замиренням Франції з Друзами.

„Petit Parisien“ доносить із Дамаска, що французька делегація для мирових переговорів є вже в дорозі до Джебель Друз. З причини прибуття французької делегації припинено в обсязі Джебель Друз ворожі діланья. Думають що небаром прийде до замирення.

Бої в Сирії.

Дневники доносять із Байрута, що в боях 6. березня в околиці Діяз по боці повстанців було 156 вбитих і 103 ранених. Султан Атраш має бути теж ранений відломком стрільна.

Конзулі чужих держав у Дамаску радили своїм землякам покинути місто.

Повстання Бедуїнів.

„Chicago Tribune“ доносить із Єрусалима, що відділ англійських військ вислано панцирними возами до Амана в Трансйорданії, де мало вибухнути повстання Бедуїнів. Положення має бути поважне.

Югославія.

У скупштині вже пятий тиждець радять над державними предложениями. При цих дебатах приходить що дня до пристрасних перепалок між правительственною партією та опозиційними партіями. До такої перепалки прийшло й 6. ц. місяця. Ця перепалка цікава зза обставин, що викликали її. Посол др. Бокожвіч, із самостійної національної югославянської партії сказав у своїй промові, що управа в Войводині була за панування Мадярів куди краша, як тепер. Це визвало палкі спротиви на лавках більшості й президент мусив ізза крику перервати засідання на десять хвиль.

І чорногорський посол др. Дрлевіч порівняв між австрійським і сербським правлінням і сказав, що в Югославії наслідують Австро-Угорщину, однак не в її правлінні, що було зразкове, тільки в її централістичній насильній системі.

Югославський міністер Нінчіч виїхав із Женеви знов до Риму, щоб знов вести переговори

з Мусолінієм, що візьме на себе роль посередника в переговорах Югославії з Грецією.

У Парижі розмовляв др. Нінчіч із Бріандом. Париська преса віднеслася прихильно до його плянів протинімецького блоку. „Petit Parisien“ згадує, що Нінчіч говорив із Бріандом і про положення на Балкані. Часопис думає, що взаємини між Югославією та Болгарією покращають.

Австрія.

В Відні перебував тепер чехословацький президент міністрів Бенеш. Вислідом цієї гостини було австрійсько-чеське порозуміння. Із цього порозуміння дуже невдоволена Італія. „Secolo“ в відповіді на статтю „Temps“-а, що предкладає Італії провід у Малій Антанті, заявляє, що Італія не думає перешкодити держав, що вже для себе самих не мають великого значіння. Мала Антанта несе життєздатна в хвилі, коли в Румунії панує внутрішня криза, а Чехословаччина (гляди подорож д-ра Бенеша до Відня), підприймає власну агітацію для заманення Австрії. Коли др. Бенеш бажавби був дати Італії доказ справжньої приязні, то певно відложивби був свою гостину в д-ра Рамека, що саме роздумує над промовою Мусолінія.

Економічні відносини в Австрії поправляються. Доказом цього хочби зменшення числа безробітних. Зменшення числа безробітних супроти половини лютого (226.141) виносить кругло шість тисяч.

Норвегія.

Президент міністрів Могвінкель предложив королеві димісію свого кабінету з причини гострої критики опозиції над його фінансовою політикою. Він хоче дати опозиції нагоду, хай вона сама рішить фінансове питання, Предложив коро-

леві, щоб віддав місію зложення кабінету Ліккеві й Мекбієві, провідникам селянської партії. Та селянська партія не хоче брати участі в правлінні. Лікке сам утворить кабінет.

Італійсько-грецькі переговори.

„Information“ доносить із Риму про розмову грецького міністра зовнішніх справ Руфоса з Мусолінієм. Руфос зложив заяву, що Греція признає konieczність оставити Альбанії незалежність.

Щож до пляну пакту, який обнимавби весь Балкан, то й Греція як і Італія годяться на status quo. Щож до різниці думок щодо солунської пристані заявив Руфос, що Греція сказала своє останнє слово й ніяк не згодиться на обмеження своєї суверенності.

Чи зближається кінець світа?

Американські „поважні дослідники Біблії“ страшать нещасних людей близьким кінцем світа. Що нам думати про те їх „пророцтво“?

Що сьогодні говорять про такі річи, як кінець світа, то се є певним знаком тяжкої недуги теперішньої суспільности. Коли молодий і здоровий чоловік не вміє про ніщо іншого говорити, як тільки про смерть, то кождий признає, що тут є щось неприродного. Молодий і здоровий думає тільки про працю, а кінцем світа не турбується. Що ми сказали про поодинокого чоловіка, те саме відноситься і до цілої суспільности. Молода, свіжа, здорова, працьовита суспільність не має часу на такі міркування; і наоборот, коли широкі круги якоїсь суспільности займаються такими міркуваннями, то се певна ознака знемоцнення, упадку, старечого занидіння тої суспільности.

Се нам потверджує історія. Думки про кінець світа являються завсідги в переломових хвилях

Церква супроти суспільного питання.

(Кінець.)

3) Християнство голосить достоїнство християнина і святу спільність.

Чоловік се „образ і подоба Божа“ (Твор. 1, 26); він є покликаний до синівства Божого, призначений стати наслідником Божим, а співнаслідником Христа (Рим. 8, 171). Він є тому наділений здібністю до права і гідністю особовости. Він є недоторканий в своїх правах і в своїй гідности. Святе є його право до життя вже від першої хвилі його істновання, свята його претенсія до всіх можливостей, щоби достуїти неба. „Нема — говорить св. Павло — різниці між Жидом і Греком, бо він є Господом усіх, багатий для всіх, що його призивають. Бо кождий, хто призове ім'я Господнє, спасеться“. (Рим. 10, 12, 13). Кождий християнин має право називати всемогучого вічного Бога своїм Вітцем. „Ви всі сини Божі через віру, що в Ісусі Христі“. (Гал. 3, 26). Нема Жида ані Грека, нема невільника, ані вільного, нема мушчини, ані жінчини. Бо ви всі одно в Христі Ісусі“. (Гал. 9, 28). У сій рівности перед Богом зникають усі різниці. Апостол народів сказавби сьогодні: Перед Богом нема різниці між душею фабричного робітника і душею фабриканта. Ви всі одно в Христі Ісусі, ви всі, що в Христі охрестилися. Признавайте собі взаємно вашу гідність як християни!

Християнство голосить так само святу спільність. Се щось більше, як ми розуміємо під словом „братерськість“, се спільність далеко тісніша, як її стрічаємо в природнім життю. Христос називає себе самого виноградиною, а вірних вітками (По. 15), що дістають з виноградини соки й життя і з нею живуть; усі вірні ведуть з ним однакоє життя і є наповнені однаковим духом. Сю святу спільність саме описує апостол, коли каже: „Старайтеся зберегти єдність духа в звязи мира. Одно тіло й один дух, як ви й покликані до одной надії вашого покликання. Один Господь, одна віра, одно хрещенне. Один Бог і Отець усіх, що над усіми, і через усьо і в усіх“. (Еф. 4, 3). Се свята родинна спільність Божих дітей. Ніщо так часто не повторює апостол в своїх листах, як слова: „Брати в Христі!“ Де є сей дух, там панує правдива свобода, свобода від усякої неволі, від усякого пониження і покривдження, там є братня любов і взаємна пошана. „Ви, брати, покликані до свободи — напоїмає апостол — тільки щоби ви уживали її для любови між собою“. (Гал. 5, 13). Такі засади вводять лад у суспільне життя теперішности. Се є спасенне душі, яке справляє Боже царство, бо „не приходить царство Боже помітно“ — говорить сам Христос Господь, воно не приходить у виді самих зовнішніх розпорядків і приписів, „царство Боже є у вас у нутрі“. (Лук. 17, 20). Де панує сей внутрішній лад, там тим самим є пошана і мир; а де його нема, там не можливий ніякий зверхний лад. Се є царство Боже на землі, Божа родина народів. Християнство скріплює такі думки:

історії, в товаристві з великими переворотами. Страшні річі, які переживається, притуплюють відчуття дочасності і зроджують бажання кінця світа, як свого роду спасення. Грізні катастрофи беруть тоді люди за знаки кінця світа, за знаки приходу божественного судді, що має стати местником людської кривди та принести винагороду угнетеним і нещасним за їх терпіння й болі.

Такі думки про кінець світа та про близьку появу судді бачимо серед Жидів по зруйнованню Єрусалиму та святині. Те саме бачимо в конаючій римській державі, коли з'явилися дикі германські орди. Таке саме бачимо нераз в середніх віках, як пр. около року 1000, як при папським роздорі, як в часах перед так зв. реформацією Лютра, як по 30-літній війні, як в часі французької революції...

Ніхто отже, хто знає історію, не дивується сьому, що й тепер появляються думки про кінець світа. Вже в часі страшної війни були такі, що заповідали кінець світа, і, що за сим йде та з сим тісно вжеється, прихід нового тисячлітнього царства, очевидно щасливішого, як те, що було передше.

До сих останніх належать також „дослідники Біблії“, що балакають про настання нового тисячлітнього царства, по котрім має наступити кінець світа.

Що кінець світа буде, на це всі годяться. Про се запевняє на тільки релігія, але й *природні науки*, котрі учать, що як кожде ество, так і цілий світ підлягає законови смерті. Ся смерть наступить очевидно не зараз, через повільне зникання тепла. Ціла вселенна, се неначе один великий годинник, котрий поволи, незаметно, але послідовно й певно зближається до стану непорушності й тиші серед ночі й леду.

Про кінець світа говорить також, як згадано, і *релігія*. Христос Спаситель нераз згадує про кінець часів і про будучий суд; ось і в останню

Мясопустну неділю чули ви в Євангелію слова Христа про кінець світа та про страшний суд.

Нема отже ріжниць думок що до того, що *кінець світа буде*.

Та инша річ, *коли він буде?*

Виглядає так, начеби деяких людей обхопила нездорова, горячкова нетерплячка; вони вже не в силі виждати того часу, коли певні знаки звістять надходячий суд. Вони той суд бачать уже за собою.

Тимчасом так не є. Час кінця світа і суду перед нами закритий. Та певно, що той кінець не прийде ані сьогодні ані завтра. Природні науки запевняють нас, що вселенна матиме ще тепло на многі многі тисячки літ, так, що ми можемо ще безпечно спати та не лякатися, що незабаром перемінімося в ледову брилу. А якихсь несподіваних катастроф у вселенній нема нам також чого боятися. Лад, який був і є у вселенній, і то лад вірцевий, може потревати ще також з яких коротких кілька мільйонів літ... Ще нам отже час сивіти зі страху.

І наш Божественний Спаситель, котрий міг се преці знати, не дав також ніякої відповіді на запит цікавих, коли буде кінець світа. Коли самі апостоли налягали на нього, щоби їм сказав, „коли се буде, і який знак твого приходу і кінця віка?“ (мат. 23, 3), відповів їм Ісус коротко, на'вязуючи до того пересторогу, щоби не давалися обманювати людям, котрі говорять про близький кінець світа, так: „про той день і годину ніхто не знає, ані ангели небесні, тільки один Отець“. (Мат. 24, 36). Ще яснійшу й строгійшу дістали апостоли відповідь на питання: „Господи чи під сей час привернеш царство Ізраїлеве?“ Бо що сказав їм Христос? „Не ваше діло знати часи і хвили, котрі Отець положив у своїй власті“. (Діян. 1, 6—7).

Се повинноби вистарчити кождому християнинові. Хто хотівби знати щось більше, такому

4) Заповіддю справедливости й любови ближнього. Справедливість зобов'язує кожного чоловіка признавати й шанувати права всіх інших людей. Вона заборонює йому нарушувати ті права і гнобити других людей. Тут обов'язують слова Спасителя: „Чого не хочеш, щоби тобі робили, того не роби й другому“. Се найперше й непохитне законне правило. Кождий шанує своє право. Кождий пізнає своє право до життя, своє право до власности, своє право до честі й доброго імені, своє право до праці, своє право до платні, своє право до родинного щастя, своє право до відпочинку й супкою та людського поведіння. Те саме право мусимо перенести і на інших. До сього потрібна понука, а сею понукою є для нас любов. Для того говорить Лев XIII.: „Закон взаємної любови є рівночасно довершенням закону справедливости“. Законом любови ближнього є любити свого ближнього, кожного чоловіка, як себе самого. Кождий хоче приємностей життя, але права до сих приємностей годі відмовити також другим. „Не будьте нічого винними, — наповідає апостол — бо в сім є взаїмна любов“. Ся любов не дається обчислити, як домагання справедливости. Вона не дається обмежити часом, бо повинна бути все діяльна. Вона містить у собі всьо; „хто любить ближнього, сей виповнив увесь закон. Коли ся любов є головною заповіддю християнства, коли вона є пробним каменем християнської думки, християнського переконання, то вона є також властивим серцем цілої християнської суспільної реформи.

5) Християнство голосить вічну щасливість як

ціль людського життя і підчиняє всьо дочасне вічному.

Деякі думали, що голосять робітництву благовіст, коли йому говорили: Нема загробного життя, нема вічності! Та після трудів сього земського життя домагається душа кожного робітника правдивого й тривалого щастя. А воно можливе тільки в вічності. Христос називає журу про вічне життє „одним, чого потреба“.

Від часу многих обман останніх літ в народній господарці народів слідне є між людьми бажання висшого щастя. Світ щораз більше розуміє слово Спасителя: „Шукайте вперед царства Божого, а всьо инше буде вам додане“. Всьо инше є на другім місци. І се є основою християнської суспільної науки. Сим ріжниться вона від поганської науки.

В християнським часі середовіччя була подарка, призначена до заспокоєння потреб. Тоді робітники мали час на заспокоєння бажань душі. Вони були щасливіші від теперішних робітників. „Ведіть передовсім релігійне життє — наповідає папа Лев XIII. робітників — шукайте в тім життю певної потіхи серед ваших злиднів“. А до богачів відзивається: „Хто хоче бути християнином, нехай буде ворогом безділности й жажди уживання, нехай спомагає потребуючих“. Такі науки християнства роблять „Бога знов паном суспільности; вони будують, порядкують і єднають її членів“.

Словами папи Пія XI. про те, що Христос повинен стати нашим справжнім царем — кінчиться отсей знаменитий пастирський лист австрійських єпископів.

можна вказати на кінець його самого. Для всіх живучих гине світ у день їх власної смерті. З цього слідує обов'язок пам'ятати на той день та до нього приготуватися. Бо той день прийде як злодій вночі... Ніхто отже не знає коли він прийде...

Наші „поважні дослідники Біблії“ не вдоволяються відповіддю Христа, вони хочуть знати більше, як сам Христос, більше, як небесні ангели. Вони хочуть самому Богови заглянути в карти та видерти Йому його тайну. Вони хочуть обчислити те, що Господь закрив перед людьми.

Про що пишуть часописи?

В місяці березні, а саме 10. і 11. дня, припадають роковини народин і смерті Тараса Шевченка. Із цієї нагоди сливе всі наші часописи традиційно містять статті про Шевченка, про його культ та значіння. Так воно водиться в нас від шістдесяти років минулого століття — рік у рік. За протяг більше як пів століття цих принагідних статей тільки понаписувано й чим далі, само собою, так мало вже в них оригінального, нового, що дуже часто читач, завваживши таку статтю в часописі, лишає її нечитуючи. А всеж таки часом попадається стаття, що варта прочитати її. До таких щорічних статей треба зачислити статтю д-ра В. Шурата в 11 ч. „Ради“ з 7. ц. м. під н.: „Про Шевченківські роковини“. (Під розвагу громад). Автор порівнює теперішні святкування з давнішими і доходить до невеселого висновку. Колись в початках культу Шевченка такі свята лишали по собі якийсь слід. „Як не обогачувалася думка, то з усякою певністю серце; в життя вливалася якась філя настрою“ — каже автор.

А даліше каже:

„Ті часи минулися. Культ Шевченка в його роковини притяг до себе широкий загал, та рівночасно він неначе розмінявся на дрібну монету. Колись він менші гуртки електризував; сьогодні полишає більші громади нетронутими. Вони святкують Шевченківські роковини якось обов'язково, офіційно, без пожаданої для себе користі. Святкують по традиції, бо соромно було б не святкувати. Промови виголошували всякими повагами наших днів — найчастіш оклепані фрази, ще добре, як склеєні доладно; деклямації — все одних і тих самих поем, часто й доси неправильно розуміаних слухачами; співи — часом удачні, але також не раз уже вислухані; найбільше вражіння робить нерідко тільки дефіцит при обрахунку коштів. І все те можна мати лиш там, де є промовець, де є декламатор чи декламаторка, де дасться зліпити який-такий хор; не говорю вже про гроші на видатки, салю і т. ин. По малих містечках, по сотнях сел про Шевченківські роковини ані чутки. А прецінь же передовсім для них, для тих непересичених ще культом Шевченка вони потрібні в більшій мірі, ніж для великоміських середовищ!“

Щоб ці роковини не минали безслідно радить автор надати цьому святкуванню таку форму, яка зробилаб із нього велику національну маніфестацію. А це можна досягнути тоді, коли визначиться йому тільки один день, навіть не цілий, а хочби тільки пів дня, чи вечір.

„Нехай Шевченківські роковини відірвуть одного й того самого дня від буденних занять бодай на пару годин весь наш народ; нехай весь наш народ одного й того самого дня стане під знаком Шевченка; нехай збереться в кождім

місті в своїх організаціях, в кождім селі в своїх читальнях, чи деінде — не конче до вислухання промов про Шевченка, не конче до вислухання деклямованих чи співаних творів його (хоч і се може бути при узглядненню Шевченкознавства), але до якого-небудь почину згідного з ідеями Шевченка — на користь цілого народу. Чи буде се почин до заснування читальні, кооперативи, церковного хору, захоронки; чи пропаганда в цілі приєднання членів до „Просвіти“, або „Земельного Банку Гіпотечного“ чи заохочення до передплати часопису або до закупки якоїсь книжки, про яку належалоби вперед щось розповісти; чи виклад про те, як ратуватися в хвилях матеріальної нужди або пошесних недуг; чи складка на інвалідів або емігрантів; чи поучення, до яких шкіл віддати свої діти або в яких купців купувати потрібний крам чи товар, — все те виконане в день Шевченкових роковин, що його повинен визначити краєвий Шевченківський Комітет, буде вповні гідне пам'яті Шевченка, буде пошануванням його пам'яті. І все те зложиться на величаву національну маніфестацію. Скріплені свідомістю, що нас не сотні, не тисячі, але мільйони живуть в однім моменті одною і тою самою ідеєю, ми піднімаємося духом, котрому так дуже треба нині підйому. Виконавши яке-небудь діло національного значіння й вартости, не спалахнемо тільки порожнім вогнем“.

Вельми цікаву тему порушує двотижневик „Політика“ в ч. 3—4 з 5 — 20 лютого ц. р. п. н.: „Дух землі і його мова“. На початку статті зазначає автор, що тепер у нас почали виходити з уживання такі слова як „рідний край“, „любов до рідної землі“, „патріотизм“, „національна гордість“ і т. і. „Не тому вони перестають уживатися, що мовляв, на їх місце є кращі; ні, се забувається їхня річеза основа, їхній зміст, їхня ідея — говорить автор статті. — Хто за всяку ціну хоче бачити парадокс у наших словах, той певно поставить проти них факт безуслівного поширення й поглиблення „національної свідомості“ у широких масах по сім і по тім боці Збруча“. Автор не заперечує цього факту, та твердить, що такі слова, як патріотизм і збірна самосвідомість зівсім не тотожні, отже розвиток, чи поступ останньої зівсім не заступає першої. Свідомість расова, племенна або родова може бути високо розвинена в даній групі людей, однак патріотизм у ній може бути незнаний. Як примір подає автор Жидів і Циганів.

Передумовою патріотизму є патрія, вітчизна — одна й незмінна. Любов рідної країни може бути тільки там, де ця рідна країна є дійсно фізично на землі й морально в людських душах, значить даліше, що в основі патріотизму лежить територія, земля. Патріотизм виявляється в свідомості цього зв'язку з землею, плеканням цього зв'язку й підпорядкуванням йому всяких інших інтересів і почувань людини. Тільки така свідомість, що опирається на почуванні спільної території є національною свідомістю, а всякий інший громадянський рух є тільки одною з її частин, а часто, як ось і в наших часах соціалістичний, класовий рух навіть запереченням його. Так є в нас, а ще в більшій мірі в Наддніпрянщині. Сучасна продукція літературна, наукова й публіцистична радянської України має в собі стільки українського що мову.

Якіж причини цієї слабкої відпорности України. Перша: довгий гнет над національною мовою викликав був гіпертрофію вразливості на цій тоякій теперішній волі, а навіть деяке упривілеювання української мови на радянській Україні велить забути, а то й не доцінювати цих величезних страт,

що зв'язані з розкріпощенням мови. Друга, ще важніша причина це запанування не-територіального типу Українця. Комунізм скрізь і на Україні змагає до розкладу й нівелювання всіх історичних окремішностей. До цього змагає весь соціально-політичний лад, матеріалістичний світогляд, плекання ідеалу клясової боротьби, руйнування етичних і культурних цінностей, церкви, релігії, сім'ї, власності. Надії, що в разі упадку большевицького володіння Україна, дякуючи „українізації“ представлятиме постать одноцільної національної держави, не має оправдання. Процес творення нації, органічної й державної треба буде тоді що йно починати. Успіх цього завдання залежатиме головню від цього, в якій стадії буде цейже процес у наших землях, що не були виставлені безпосередню на розкладовий вплив комунізму. Та на жаль і по цьому боці радянського кордону Дух Землі не має великого почитання. Під впливом соціалізму й більшовизму західно-український народний рух прибирає щораз більше характер екстериторіальний, міжнародний, цебто є куди більше соціальний ніж національний і державний.

Здавалося, що бодай у Галичині повинно бути інакше. Умов фізичних і духових, об'єктивних і суб'єктивних, щоби плекати й розвивати патріотичний державний націоналізм має вона більше ніж Наддніпрянина. Та особливих успіхів вона теж не здобула ні на політичній ні на культурній області. Автор бере як примір письменство. Галицьке відродження 30. і 40. рр. має суто авторитетний характер. Його мотиви й ідеї беруться з життя землі та з її традиції. Та цей рух слабосильний і вже в 50-их роках шукає опори в общеруськості й викорінює себе з природної основи. Друга філія відродження в 60-их роках має вже своє джерело поза Галичиною в Шевченку, в його національно-патріотичних ідеях.

В області дослідів над минулим Галичина ввесь час до самих наших днів не дала цього, що дало перше відродження. З першого відродження маємо Зубрицького й Шараневича, а з другого відродження до сьогодні не має Галичина навіть спеціальної історії, ніюдин наш історичний город не має своєї монографії, за ввесь час нашого відродження не святковано ніюдного історичного ювілею, досі нема історичного музею, загальноприступного видання джерел і т. і.

В таких обставинах — каже автор — годі говорити про історичну традицію. А де її нема, там нема любові до землі, там люде думають не національними категоріями, тільки соціальними, або інтернаціонально анархічними. В таких обставинах цілю політичної боротьби є не цілість і захист землі від чужинецького наступу, а тільки бунтарство, або виводження народу з „дому неволі“ до „обіцяної країни“. В таких обставинах шукається фізичної й моральної сили не в себе дома, в землі й у її минулому, а в калейдоскопі безнастанних орієнтацій і надіях на спасення зовні. В таких обставинах нема національної гордості, тільки невольницький плач, рабське квиління.

І ми більшість і буцімто історичні господарі країни боїмося потонути серед меншости; бо не жиемо під опікою генія землі, ми не патріоти. Ми в дійсности ненавидимо цю землю з усіма її історичними й сучасними багатствами, з усією її незрівняною красою, як колись Жиди ненавиділи Єгипет і Вавилон. Одним словом ми неполітичне, недержавне громадянство. Одинока українська державність в історії була тут на галицькій і волинській землі — найтривкіший політичний твір на який спромоглося українське плем'я — а ми

як стадо замотиличених овець тупцюємо по могилах батьків і дідів, ганяємося за чужими богами, а свого власного не пізнаємо.

Якимже способом дійти нам до животворного патріотизму? Спосіб тільки один — це пізнання Рідної Країни в усьому багатстві й в усій принаді її минушини, як сказав Честертон: „Усі люде в історії, що дійсно зробили щось для будучини мали очі спрямовані в минуле“. Без докладного пізнання власної історії, без витворення сильної історичної традиції, черпаної з самоїж прадідної землі, без культу її, всі наші національні зусилля будуть будівлями на піску космополітичного анархізму, а не на скелі державницького патріотизму.

Тижневик „Deutsche Zukunft“, що виходить у Кольонії, містить цікаву передовицю п. н. „Релігія й рідна мова“. У статті виказує автор, що саме католицька віра, католицьке духовенство веде перед у плеканні рідної мови кожного народу. А це тому, що воно голосить слово Боже кожному народові в його рідній мові, Тай перші літературні твори європейських народів, це саме переклади св. письма, проповіді та і релігійні твори.

Із цього випливає теж становище католицької Церкви в ріжних боротьбах народів за їх мову, коли в бігу найновіших часів пробували вдібрати якому народові його мову. Чи це ходило про Ірландію, чи про Альзацію, чи про Польщу, Німецькі католики ставали в обороні Поляків проти німецького правительства. Робить це католицька Церква тому, бо справу рідної мови вважає високою й святою справою, бо рідна мова конечна до вільного релігійного розвитку сил народу. Коли справа рідної мови така свята, то в найвищому змислі ворожими є всі наступи на неї, тому мусять всі народи стати в обороні волі рідної мови кожного народу і дбати, щоб Союз Народів був справді оборонцем прав народів.

Щастя.

Найбільше щастя ти осягнеш,
Якого в світі не було,
Коли нічого ти не прагнеш,
А твориш вкруг святе діло.

Як в тебе є огонь любови,
Що ближньому укоїть жаль,
Як хитрої не знаєш мови,
Як в тебе серце мов хрусталь.

Поправді станеш ти багатий,
Як все для ближнього даси,
Не вижидючи заплати
Хіба від Бога з небеси.

свц. Павло Штокалко.

Читайте та ставайте передплатниками нашого часопису!

Заохочуйте всіх знайомих до передплати „НОВОЇ ЗОРІ“!

Чим більше буде передплатників, тим кращий стане наш часопис.

НОВИНКИ.

В справі церковних дзвонів. Довідуємося, що польська церковна влада у Варшаві припинить в найближшій часі адміністрування і віддачу церковних дзвонів, забраних в часі світової війни. Хто в найближшій часі не відбере своїх дзвонів, вони будуть продані. Є там на складі ще багато дзвонів з Галичини, особливо т. зв. безіменних: понад 600 малих від 10 до 25 кг. ваги, кільканайцять православних до 115 кг. і кілька великих дзвонів до 140 кг. ваги. Дзвони будуть продані по ціні около 3 зл. за кільограм ваги. Наші священники й церковні комітети повинні використати цю нагоду й оскільки не відшукали своїх старих дзвонів, закупити для своїх церков пригожі дзвони з митрополичої курії у Варшаві (Warszawa-Praga, ul. Ratuszowa l. 8).

В справі органу дяків. У відповідь на нашу статтю в 7. ч. „Нової Зорі“ під н. „Дяківський орган“ одержали ми від Виділу „Товариства Взаємної Помочі Дяків у Львові“ письмо, в якому заявляє згаданий Виділ: „Тов. Взаєм. Пом. Дяків у Львові“ констатує, що офіційним дяківським органом для всіх трьох дієцезій являються „Дяківські Відомості“, що їх редакція знаходиться в Львові, вул. Личаківська ч. 82. „Голос Дяків“ видає тов. „Запорожець“, а з цим органом „Тов. Взаємної Помочі Дяків у Львові“ не має нічого спільного, так що за всякі статті, поміщені в цьому органі не можна винувати ні Товариства ні дяківського стану.

Справа українського університету в Мукачеві. Закарпатські Українці роблять тепер старання перед чеським правительством що до заснування університету в Закарпатській Україні. Громада Мукачів годиться дати землю під університетські будівлі та прийти з іншими підмогами. Чехословацьке правительство відноситься до цієї справи покищо неприхильно, бо буцім то на Закарпатті є гіперпродукція інтелігенції. Та, коли закарпатські Українці твердо стоятимуть при своєму домаганні, чехословацьке правительство муситиме піти їм на руку.

Стан облоги на радянських залізницях. З огляду на часті бандитські напади на потяги, радянський уряд оголосив стан облоги на всіх залізничних лініях в цілій державі. Кого зловлять зі зброєю в руках, буде розстріляний на місці без суду.

Почтовий рух в Польщі. Обчислено урядово, що в 1924 р. в Польщі було 3.736 почтових урядів і агенцій. Один уряд припадає середно на 7.270 мешканців. В тім році почта переслала 584 мільонів 391 тисяч 730 листових пересилок, так, що на одного мешканця випадає около 20 листів і карток. В порівнянні з поштовим рухом на Заході є це дуже мале число. Англієць висилає річно пересічно 150 листів, Німець 145, Француз 105.

Викидають чужинців з Америки. Як доносять з Нью-Йорку, на імміграційній конференції комісар імміграційний Джонсон заявив, що уряд приготував зарядження, щоб очистити Зєдинені Держави від шкідливих людей. Із східних стейтів мають викинути 700 чужинців, поступаючи з цілою строгістю закону.

Туреччина заводить григоріанський календар. Молодий турецький уряд вводить ріжні реформи на всіх ділянках прилюдного й приватного життя. Не здержався і перед календарем. І так утворено парламентарну комісію, що має зайнятися

цим питанням. Комісія скінчила наради і предложила парламентові проєкт, щоби в Туреччині завести григоріанський календар. Роблять це з практичних причин і щоби влекшити взаємини з європейськими державами. В Туреччині тепер 1342. рік геджри (утечі Магомеда з Мекки до Медини). Коли тепер заведуть європейське числення часу, то це рівняється скокови 584 літ.

Статистика Волині. Після оповіщеної урядової статистики населення части Волині, що припала Польщі, виносило в 1921 р. 1.437.908 людей — з цього 983 596 Українців, 240.922 Поляків, 151.744 Жидів, 24.960 Німців і 36.654 інших. Чеські часописи зазначають із цього приводу, що Чехів не вилучили в окрему цифру, хоч вони після офіційних даних творять у числі цих прочих 25.405. Крім цього чехословацька преса оспорує загалом вірність цієї статистики. Вона вказує, що з одного боку багато Чехів і Українців записано як Поляків, а з другого боку Поляками звали себе часто Жиди.

Пять літ без поживи. Французські часописи подають вістку з Мадрида, що на медичному факультеті в Сарагосі переводять дослід незвичайного медичного випадку. Якесь Амелія Рульц 25-літня вже протягом п'яти літ не приймає ніякої поживи. Потверджують це не тільки своїки й сусіди, але й управа невеличкого містечка, що в ньому вона жиє.

Катастрофа в Познані. В Познані мала місце страшна катастрофа в мійській газівні. Раз на два роки розглядуваний збірник попсувся: плита, яка натискає газ з гори, станула скісно, з приводу чого втікаючий газ утворив з повітрям вибухову мішанину. Іскра, яка повстала через тертя натискової плити об стіну, привела до катастрофи. Сам збірник вартував 2 мільони золотих. Доколичні будівлі понижені. В катастрофі потерпіло багато осіб, але життя не втратив ніхто. До шпиталю відвезено цього самого дня 25 раних.

Найбільший щоденник в світі. Найбільший щоденник на світі це „New York Times“, а радше недільне видання цього щоденника. Це видання має 264 великих сторін друку. Недільне число ділиться на дванайцять відділів присвячених ріжним спеціальним ділянкам, а кожний відділ має 20, 24, 32, а навіть 48 сторін друку. Нема відай людських справ на всій земській кулі, якими не займався б цей американський щоденник. Порують там усі питання. Дуже багато там оповіщень, вплетених в текст щоденника, перемішаних із його стовпцями. Увесь торговельний Нью Йорк розкладає в цих оповіщеннях перед очима читача все, що має. Американці дбають про це, щоби оповіщення й укладом і змістом звертали на себе увагу. — А треба тямити, що оповіщення в американських щоденниках дуже дорогі. Ціна одної сторони вносить 12 до 20 тисяч доларів. Та купцям виплачується це знаменито, тож не жалують грошей на оповіщення. Ось зміст одної такої ділянки „New York Times“-а: насамперед ідуть загальні відомості, а дальше наголовки: „Дух Льокарна панує над Європою“... У Москві діти вмирають по вулицях... І в щура є серце... У Лондоні для оживлення картини вулиці мушени носитимуть колірові парасолі. Будова Каналу над Нікарагвою коштуватиме 30 мільонів доларів... Оповіщення, оповіщення, оповіщення... Поазбучний спис народина, смерти, вінчань... Знов оповіщення, оповіщення, оповіщення і знов статті, а між ними оповіщення.

Все майно вбогим. Бернард Барон, англійський фабрикант цигар, що почав кар'єру як робітник у фабриці тютюну з заробітком 16 шілінгів тижнево, роздав уже між убогих Лондону та на міські фондації понад 750.000 фунтів штерлінгів, 50.000 фунтів штерлінгів роздав у цих днях у 73 річницю уродин. Він заявляє, що роздавання приробираного майна вважає своїм першим обов'язком, що не дбає про рекламу та славу, що впливе з цих дарів і що посідання великого майна вважає прокляттям, а зменшення людської нужди найбільшою розкішю.

Честь с. Підбірцям! У 7. ч. нашого часопису в статті „Добивання себе“, навели ми допис із „Діла“ про це, що в підльвівському селі Підбірцях під Львовом має відбутися плебісцит за скасуванням шинків у селі. Тепер можемо подати нашим читачам радісну вістку, що цей плебісцит уже відбувся в неділю дня 7. березня. У голосуванні взяло участь 269 громадян і громадян-ок. Всі вони одногласно заявили за знесенням обох місцевих коршем. Повідомлення про вислід голосування вислано по думці закону з дня 23. квітня 1920 р. (Дневник Законів Річипосполитої Польської ч. 37 з дня 6. травня 1920 р. поз. 210) до староства й акцизної влади. Честь селу Підбірцям за хосенне діло! За приміром Підборець повинні піти всі українські громади. Пояснення в справі плебісциту проти шинків дає українське протиалькогольне товариство „Відродження“. Письма посилати на адресу секретаря „Відродження“ п. Костя Личківського ві Львові, Ринок, ч. 10; П. пов.

Церкви на Холмщині. В 1913 р. було 287 православних церков на Холмщині й Підляшю, з того 217 парохіяльних, а 70 дочерних. Тепер з того числа остало всього 57 церков, а саме: в деканаті („благочинія“) білгородському 4 парохії, в білському 6, володавському 8, грубешівському 16, холмському 14, томашівському 9. Решту за брали Поляки.

Наділ землі для церковного причету в Румунії. Після аграрного закону в Румунії належить для пароха 32 морги землі, для церкви 10, а для дяка 8. Всеж таки краще, як у Польщі!

Безконфесійність у Чехії. В Чехословачії є такий закон, котрий лишає родичам волю посилати свої шкільні діти на науку релігії, або ні. В Пільні, де є великі фабрики Скоди, з 10.263 шк. дітей записалося тільки 5.000 як католики. Решта: 1.024 дітей чеські протестанти, 489 записалось до „чехословацької народної церкви“, а 3.067 безконфесійні! Страшна річ — не треба більшої!

Америка проти офіційної пропаганди атеїзму. В Спол. Державах хотіли заснувати Т-во для поширювання атеїзму. Однак всі державні влади, з найвищим трибуналом включно, відмовили затвердження сьому товариству. Американці практичні й розумні люди. Не хочуть морального упадку народу.

Сектарський рух на Волині виказує, що є там аж чотири секти: адвентисти смого дня, котрих осередною точкою є містечко Свинюхи в пов. Горохівським, 2) адвентисти п'ятого дня, в Кременці й околиці, 3) дослідники св. Письма (байбелники) в повіті рівенським і костопільським, 4) баптисти в кількох повітах (володимирським, ковельським і любомельським).

Урядова статистика за 1924 рік начисляла 800 сектантів. Крім одного Поляка і кількох протестанських Німців проті всі — се „православні“ України і Москалі.

Львів, 11. березня 1926.

Курс грошей: америк. дол. 7:80. — 7:82, канад. дол. 7:65 — 7:70, чеські кор. 0:23:00 — 0:23:25, лєй 0:3:00 — 0:3:20, франки фр. 0:28:00 — 0:28:50, фр. швайц. 1:40 — 1:45, англ. фунт. 35:00 — 35:50.

Народнім обов'язком кожного Українця бути членом Товариства „Просвіта“ і приєднувати других.

Нові книжки й видання.

Стара і нова віра, написав І. П. Станиславів. Накладом автора. 1926. Сторін 46 + 2 формат 8°. Зміст книжки: I. Про Церков Христову. II. Про нові віри. 1. Дослідники св. Письма. („Байбелники“, „Роселіти“). 2. Штундисти. 3. Суботники або адвентисти. 4. Духоноси — Лаподухи. 5. Методисти. 6. Баптисти. 7. Євангеліки. 8. Пресвітеріяни. III. Правдива і непомилна наука в католицькій церкві. — Як уже зі самого змісту бачимо, книжка дуже цікава та дуже на часі. Дістати можна в книгарнях.

Галицький народний календар (порадник на різні випадки селянського життя) на 1926 рік склав і зредагував д-р Микола Ваврисевич, стор. 72.

Дяківські Відомості, орган Т-ва Взаємної Помочі Дяків у Львові ч. 3 (9) р. Р. II. за март Ред. і адм. Львів, вул. Личаківська 82.

Веселий куток.

Як легітимується Шалаяпін.

Дуже оригінально легітимується славний російський співак Шалаяпін, коли не має під рукою ніяких документів.

Недавно приключилося йому, що в часі подорожі питав за порученням листом. Та свої документи, що ними мавби виказатися, забув співак дома.

Почтовий урядник не хотів видати листа поки Шалаяпін не викажеться документом. Та Шалаяпін знав собі поради. Не просячи навіть дозволу в урядника, почав в'н співати арію Мефіста з „Фауста“. Щось такого не довелося ще доси ніколи переживати урядникові. І він, що перше показався простаком, зараз змінив поведіння і з приязною усмішкою подав співакові листа. Могутній голос співака був для урядника найкращою легітимацією.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).

Місячно в краю 1:50 зол.

Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10а.

Орган Української Християнської Організації.

виходить що тижня.

Число 11.

Львів, 21. березня 1926.

Рік I.

У 65-ту річницю смерти Тараса Шевченка.

Тарас Шевченко!... Це вже минуло 65 літ від хвили, як він заснув смертельним сном, а 86 літ, як появився його перший „Кобзар“.

А за того пів століття пережили Українці так багато, що весь нарід і його світогляд змінився до непізнання. І нині „Кобзар“ Шевченка стоїть перед зовсім іншою суспільністю, ніж це було в час його виходу. Це вже не ті люди стрічають духа Тараса...

Бо нині з живою досадою згадуємо, що сповнилися його сентиментальні слова:

„Не заревуть в Україні вольнії гармати“.

Ні, вони заревли і їх любий гук дзвенить нам досі громогласно та дзвенітиме нащадкам наших нащадків. І страшно нам, що ми повірили тільки в ті слова Шевченка, а не дослухалися до їх продовження й коначного доповнення:

„Встане Україна,
Світ правди засвітить
І помоляться на волі,
Невольничі діти“.

Нам здавалося, що ці слова — це музика далекої, недосяжної будучини, що про неї говорилося з усмішкою, а в яку не вірилося.

А вона встала, встала Україна й засіяла усіми самоцвітами волі, засіяла як величавий метеор і — зникла в безмежних

просторах буття, полишаючи за собою світлу смугу. Бо знову сповнилися слова Тараса, якими він побоювався, що Україну „злії люди в огні окраденою збудять“.

Україна збудилася, але — справді в огні й окрадена. І воля України лягла в могилах її борців...

Так буде усе народові, що буде задатися сентиментально-романтичними кличами, які кажуть мріяти про те, що „було колись — не вернеться“ і ждати з заложеними руками змилювання долі. Сам Шевченко позбувся таких мрій, присипав їх „пилом“ і пішов шляхом перебою. Його слабе тіло не видержало, впало в тій боротьбі, але його дух вийшов побідником. Бо Шевченко в такій боротьбі не знав вагань, обав, а передовсім не хотів знати компромісів. І як такий незломний дух стоїть він перед очима української суспільности. Не має вагань, не має страху, не має компромісів — життя за Україну!... Таке було його життя, така його поезія...

І тому Шевченко все для нас живий, все нам дорогий.

Буря перейшла понад нами, настали зовсім нові часи, пішли зовсім нові кличі. Але гадка: чиста ідея без компромісів, пожертвування для високої ідеї — не може ніколи змінитися. А Шевченко надав тій ідеї живу статтю: прибрав її красою наддніпрянської природи, надихнув споминами

козацької минувшини, ов'язав чарами народної поезії, отрів подихом вселюдської любови. Так став Шевченко творцем українського народу — як справжнього народу, а не етнографічної маси.

І полишив Шевченко тому народові великий ідеал: любов усіх понижених, ненависть неправди й кривди. За це й поклав він своє життя.

Ось у цьому й причина Шевченкової безсмертності — ось чому жити Він буде в серцях наших поки житиме наш український народ, поки в цьому народові житиме любов до Правди й Волі, поки житиме в нашому народові туга за найвищим народнім ідеалом.

Та цей найвищий наш ідеал, він наблизиться до здійснення, він прийде щойно тоді, коли ми всі візьмемо собі до сердець наших попри „Заповіт“ ще й його зазив:

„Роботящим рукам,
Роботящим умам
Перелоги орать,
Думать, сіять не ждять
І посіяне жать
Роботящим рукам.

Вони, ці слова нашого Кобзаря голосять нам: тільки безумовна любов Правди й невпинна, невсипуща Праця мостять шлях до Волі — до нашого найвищого ідеалу. Г.

З церковно-релігійного життя.

Змагання до церковного зєдинення. З Греції доносять часописи: Тут була заборона відправляти католицьку Службу Божу в іншій мові, як в латинській і після латинського обряду. Тепер наступила зміна. В Атонах основано греко-католицьку семінарію. Так само повстав греко-католицький монастир сестер Пречистої Діви. Подібний рух слідний також в Галілеї і Трансїорданії, а передовсім в Назареті. Около 6.000 православних перейшло тут до католицької Церкви, задержуючи свій обряд, до якого вони є сильно привязані. В Царгороді основано ще в 1914. конгрегацію після правила св. Венедикта, котра тішиться на сході великою симпатією. В Росії, в Харбіні, пішло велике число Росіян за приміром свого священника Короніна і піддалося папі, задержуючи рівнож свій обряд. На Україні, на Волині, перейшов на католицизм священник з села Озеро, а до нього прилучилося 2000 українських селян. В Америці піддався св. Вітцєви православний єпископ Дзубай враз із 30 своїми священниками.

Православний вселенський собор задумують скликати небавом до Атосу. Головна ціль сього собору довести до згоди між ріжними православними церквами. В соборі має взяти участь до 500 патріярхів, митрополитів, єпископів ти інших православних церковних достойників.]

Відгомін голосного процесу проти Галілея. Один католицький учений (Т. Слятер) займається процесом проти славного астронома Галілео Галілеї і на основі документів пише так: Передовсім слід признати як річ певно доказану, що Коперник, будучи католицьким священником, написав свою славу книжку за понукою кардинала Шинберга і що ту свою книгу посвятив папі Павлові III. Як Павло III, так і одинацять інших, слідуючих папів, не виступало зовсім проти тої книжки. До 1610 р. був Галілеї, як переважно і всі інші астрономи того часу, сторонником птольомейської системи (науки, що сонце кружить довкола землі). Щойно около 1610 р. написав Галілеї книжку в обороні коперниківської системи (науки, що земля кружить довкола сонця). Один Домініканин виступив тоді проти такої науки, запевнюючи, що вона противиться св. Письму. На се відповів йому Галілеї. Справа пішла до Риму. Римська Конгрегація перевірила письма Галілея і заявила, що він на оборону своєї нової науки не навів поважних

і стійних доказів, для того осудила ту науку. Так само осуджено письма Коперника і інших, котрі учили те саме. В р. 1630 написав Галілеї нову велику книжку в обороні своєї науки і післав її для провірення до Риму. В Римі книжку перевірили і наказали Галілеї представляти Коперникову науку як гіпотезу (здогад, припущення) та поробити в книжці деякі зміни. Галілеї згодився на се, але помимо того видав свою книжку в 1632 р. в Фльоренції без ніякої зміни. За сей непослух обжаловано його перед судом (інквізицією), полишаючи його на свободі. Галілеї мешкав в часі цілого процесу в палаті тосканського князя, а відтак в домі одного урядника. При переслуханню заявив Галілеї, що він не вважає своїх доказів за зовсім певні і що не признає Коперниковій науці повної правди. Галілеї відкликав отже свою науку і перенісся на сталий побут до Сієни, де замешкав у свого приятеля, одного високого церковного достойника. Він не перестав ніколи бути щирим католиком. Всякі поговірки про тортури, про в'язницю, або про висказані ним нібито слова: „А прещі таки земля порушується“ — се всьо брехня. Проти науки Коперника й Галілея не виступав урядово (з катедри) ні один папа; інквізиція не мала зовсім дару непомильності. Колиби Галілеї був послухав ради Кардинала Белярміна та своїх інших приятелів і подав науку Коперника як гіпотезу, то не булоби прийшло навіть до процесу. Звинив тут тільки невідповідний спосіб поступовання ученого і його легковаження церковних властей.

З місійної праці Єзуїтів. Після найновішої статистики працювали Єзуїти в 1923 р. в 44-ох місійних областях серед поган та завідували 21 іншими місіями. Між поганами зискали Єзуїти 1,904,399 католиків (на веіх поган 197,256,697). Згадані 44 місійні області серед поган мають 2 архієпископії, 9 дієцезій, 12 апостольських вікаріятів, 2 апостольські префектури і 19 інших місій. В поганських краях працює 23 архієпископів, єпископів і апостольських префектів та 1399 священників, а враз із братчиками разом 2200 Єзуїтів. В 1923 р. перейшли дві дієцезії в Індіях (Мангальоре і Тутікорен) цілковито під заряд місцевого духовенства. В дев'ятох семінаріях учиться 420 питомців (з місцевого населення) на священників. Крім того є ще 11 малих семінарій з 322 учениками. Єзуїти удержують 8 університетів і університетських колегій з 5729 слухачами. (Стільки висіших шкіл для несповна двох мільонів навернених диких поган, а у нас на 8 (вісім) мільонів Українців скільки

припадає під Польщею університетів??). Крім того є ще 47 середніх шкіл (а у нас?) з 16.269 учениками і 7413 народних шкіл (а у нас?) з 245.044 учениками і 52 фахових шкіл (а у нас?) з 3562 учениками. Єзуїти удержують іще 6 астрономічних обсерваторій, 10 шпиталів для прокажених (на 8000 прокажених), 41 інших шпиталів (на 10.839 недужих), 107 сирітських захистів (з 11.432 сиротами), 113 санітетських стацій і 14 друкарень. Місіонарі видають 49 часописів релігійно-просвітнього і наукового змісту. Часописи виходять на 10 ріжних мовах. Поза поганськими краями працюють ще Єзуїти як місіонарі також серед християнських народів. Таких місій мають вони 21 з 1284 монахами. Число всіх місій виносить отже 65, а число всіх єзуїтських місіонарів 3484. Іншими словами: кождий 8 Єзуїт працює між поганями, а кождий 5 загалом віддається місійній праці.

В Швейцарії є 1.585.311 католиків, 2.750.622 протестантів і 19.380 Жидів. Між протестантами є 31 сект. 2640 Швейцарців заявилося атеїстами, а 25.000 безвіроісповідними. Православних є в Швейцарії 4000. До католицьких кантонів належить: Люцерн, Фрайбург, Сольтурн, Галлен, Валліс і Тессін.

Католицьких народних шкіл в Голандії є 1803 з 325.068 учениками і 9713 учителями. Між учителями є 3420 монахів. Крім того є там 10 католицьких гімназій і 1 католицький університет, 195 промислових шкіл з 11.115 учениками, 111 господарських шкіл, 41 торговельних шкіл, 20 вищих виділових шкіл, 12 ліцеїв, 40 малих семінаріїв (5236 учеників), 50 великих семінаріїв і 900 діточих шкіл.

Народнім обов'язком кожного Українця бути членом Товариства „Просвіта“ і приєднувати других.

Д-р. І. КЛЮГ

Ці, що стоять перед небесними воротами.

(Дальше.)

Коли пустився з поворотом до Рідної Країни хотів сміятися, та не йшло йому. Сніг падав із сірого неба, що видно було мов крізь серпанок. Крізь цей серпанок бачив він себе дома.

Дома? Він не найшов уже рідної хатини. Місце, де вона колись стояла занесло піском і намулом. А з сірого неба падав і падав сніг, неначеб хотів ще раз засипати хатину.

Із важким зітханням закрив Ілаш, син Юри, що до нього колись належала ця хатина, лице долонями.

— Мамо! — лебедів він тихо — Мамо, Мамо!

У білий серпанок снігу, що падав густо, влітав сумерк золото. Крізь білий і золотий серпанок шукав тепер дороги Ілаш до ненчиної могилки. Там упав він на вколішки до молитви.

— Мамо, — так говорив він із плачем — бачите, не пішло без вашого благословенства. Я прийшов ізнов тут, щоби дістати його від вас!

Чи сумніваєтеся, що його молитва предісталася на той світ? О, вона дійшла до бідної душечки, що стояла перед небесними воротами й не могла створити їх за слабими ще руками.

— Ангеле Божий! — говорила вона до обли-

Що кажуть „дослідники Біблії“ про кінець світа?

Американські „поважні дослідники Біблії“ запевняють, що властивий кінець світа попередить „тисячлітнє Христове царство.“ Сам Христос — кажуть вони — зійде на землю і оснує те царство. Враз із Христом являться також усі дотепер померші праведники. Нове тисячлітнє царство буде раєм на землі. По його скінченню наступить кінець світа. Праведники йдуть у вічну щасливість, а грішників знищить Бог цілковито. Се знищення саме є пеклом, бо пекла в нашій значінню нема.

Після обчислення „дослідників Біблії“ Ісус Христос мав прийти на землю в 1914 р. А що мало статися з людьми, котрі діждалисяби приходу Христа, будучи ще живими? На се відповідали наші „дослідники Біблії“ в своїй книжці: „Міліони тепер живучих не пімруть...“. У самім уже заголовку книжки є й відповідь на згадане питаннє.

На основі чого доходили „дослідники“ до тисячлітнього царства і до 1914 р.? Звідки вони про се знають? А вжеж із св. Письма.

Основним числом у них є 7. Се число приходить уже при сотворенню світа, бо Господь Бог сотворив світ у шістьох днях, а смого дня відпочав. Уже деякі старинні Жиди добачували в шістьох днях сотворення прообраз будучої історії світа; вони говорили, що світ треватиме шість тисяч літ, а по сім прийде тисячлітнє царство Месії. Те саме роблять і наші американські „дослідники Біблії“.

Другим основним числом у них є 1000. В псалмі 89, ст. 4, читаємо: „Тисяч літ перед очима твоїми, Господи, як день вчорашній“. Те саме повторює св. Петро (2. Петро, 3, 8): „А одно се нехай не буде вам, улюблені, тайною, що один

того сявом і крицею оцанциреного ангела, що вартував біля високих воріт із золотими стовнами — пусти мене поблагословити його. Підніми мої безсилі руки в гору, щоб могли його поблагословити.

Ангел звернув затоплене в молитві лице до нього.

— Є закон, — так сказав він повагом та з маєстатичною торжественністю — що слова й діла людей мусять сповнитися на землі. Аж тоді зможуть піднятися твої руки до благословенства, коли сповняться твої власні слова, що скорше Черемошеві хвилі зашумлять над ним, як ти поблагословиш його.

Мовчання Вічності оповило знов ангела й бідну душу. І знов зважилася вона перервати мовчання вічності.

— Пусти мене поблагословити його!

Та на блеск святого вогню в погляді ангела замовкла бідна душа.

— Твоє благання — так заговорив ангел до нього ще раз — помагати й вестиме його, аж поки не зможеш його поблагословити.

* * *

— Мамо! — лебедів Ілаш над могилкою, що стояв перед нью на вколішках — допоможіть мені, мамо!

Нараз стрівожив його легкий хід на стежинці теметова. Він зірвався. А як піднівся ввесь покритий снігом, стояла перед ним молода дівчина теж

день у Господа, як тисяч літ, а тисяч літ, як один день”.

На обох сих місцях, як кожний легко зрозуміє, не має автор св. книг нічого іншого на думці, як тільки вказати, що Бог є вічний, що не є обмежений часом так, як чоловік, що для Бога нема ні нині ні завтра. Щоби число 1000 могло тут мати якесь інше значіння — про се не може бути й мови! Слід іще додати, що 1000 береться тут у значінню якогось великого, заокругленого числа, от як приміром і сьогодні можна нераз чути або читати: василаю тобі „тисячу“ пошлуїв або по-здоровлень...

Пригляньмося тепер дещо докладніше обчисленню „дослідників Біблії“.

Тиждень сотворення має шість днів; сей тиждень є прообразом будучих часів; день виносить тут тисячу літ; отже світ має тревати 6000 літ. Семий день — день відпочинку — се тисячлітнє месійне царство.

Якжеж нам обчислити час настання того месійного царства? Ніщо лекшого! Треба тільки відняти літа, що вже минули в історії світа, від числа 6000. Щоби се зробити, треба знати, як довго є вже чоловік на землі, треба знати, коли жив перший чоловік, Адам. Та про се ніхто нічого не знає, про се не знає ні наука, про се не говорить також і св. Письмо. Про день сотворення Адама знає один тільки — пан Руссель.

Він, той пан Руссель, запевняє, що Бог сотворив Адама в 4128 р. перед Христом, і що Адам по двох літах, значить в 4126 р. перед Христом згрішив. Відтягнім тепер число 4128 зглядно 4126 від 6000, а дістанемо рік 1872 зглядно 1874, як час другого приходу Ісуса Христа.

І як знаємо, Руссель обчислив час дуже добре, бо дійсно прийшов рік 1874, не наступило тільки, на жаль, месійне царство...

Щож робить нещасний американський „про-

обснїжена, неначе серед зими розцвіла весняна рожа.

— Я пустилася до цієї могилки — промовила вона в любовому змішанні, та вскорі знов отямившись.

А він відповів повним мужеським голосом:

— Я Ілаш, Юрин і Химин син!

— А я Анниця, — дочка жінки, що донесла вам про смерть вашої матері!

— Ти Анниця? — закликав він бтішно. І схопив її руку. — О, позволь подякувати тобі за це, що ти доглядала могили моєї матері й молилася за неї.

Вона почервоніла й вихопила руку назад. На другий день не було її біля могилки.

А він тимчасом найшов собі роботу в селі. Покійній матері прирік він над її могилкою те, що колись живий був відмовив, що не піде більше з дарабами.

Третьої днини зійшлися знов Ілаш і Анниця перед могилкою.

Коли помолилися, спитав він дівчини:

— Чи можна мені піти разом із тобою до твоєї матері? Я бажавби подякувати їй за це, що донесла мені про смерть моєї матері.

І пішов разом із Анницею.

Грімко лунала його хода, а її хода була неначе тихий підголос його ходи.

Він подякував Анниченій матері просто та

рок“? Він продовжує ласкаво час приходу нового царства до 1878 р. Чому так? Зовсім ясно. Миж читаємо в притчі про „десять дів мудрих і дурних“, що жених „спізнився“ там якого пів дня, а після обчислення „дослідників“ день у сім випадку виносить сім літ, пів дня виносить $3\frac{1}{2}$ року. Тим женихом є Христос. Коли Христос уже тоді спізнився о пів дня ($3\frac{1}{2}$ року), то так само може спізнитися і тепер. Отже Христос, запевняв „про-рок“, прийде на певно в 1878 р.

Та „дослідники і тепер надармо ждали, бо і в 1878 р. не прийшов Христос, не настало месійне царство!

Та проворний Руссель не тратить і тепер голви. Він оголошує по 1878 р. таке: „Христос прийшов таки на землю в 1874 р., але остав покищо невидимим. Невидимим буде на землі через 40 літ, а по сих 40 літах стане видимим“.

Таким чином доходимо до року 1914 ($1874 + 40 = 1914$).

Заки підемо далі, застановімся над сими числами. На якій основі можна брати 6000 літ? Грецький текст св. Письма, котрого уживав Христос і апостоли, подає рік сотворення чоловіка 5199. Звідки Руссель узяв рік 4128? Се всьо пусті здогади! Біблійне численне часу сотворення чоловіка є взагалі непевне, бо в однім тексті є так, а в другім инакше. А один Руссель знає докладну дату так, якби він тоді жив і всьо бачив...

Коли перейдемо до науки, то вона ще далеко даліше посуває час сотворення чоловіка. Певно знаємо, що вже в 4241 р. перед Христом знали люди календар (19. липня 4241 се найстарша відома нам дата!). Та „дослідників“ і наука нічого не обходить! Вони помимо всього кажуть Адамови побачити божий світ щойно в 4128 році перед Христом!

Тепер вертаймо до 1914 р.

широ. І його поведення припало до вподоби жінці.

* * *

Ілаш таї Анниця зустрічалися частенько біля могили покійної Ілашевої матері, так хотів припадок. Ілаш називав цей припадок тайком у душі своїм щастям, кілька разів звів він його з Анницею. У душі й вона не інакше думала собі, та не говорила йому про це.

Та раз, коли дівчина побачила сльози в Ілашевих очах, як він молився, спитала вона в нього: — Чи вам сумно, Ілаше?

І так сердечно заглянула йому з його глибокі чорні очі — були це очі зівсім його батька — що він мусів заговорити, так як ручай мусить плисти весною, коли сонце стопить крижану кору.

— Так, Анничко, — відповів він — сумно мені, бо не має в мене ні батька, ні неньки, ні брата, ні сестри, ні якоїсь любшої людини на світі!

Та як він так говорив, його шорстка рука шукала, мов сама від себе, її руки. І її рученька, мягенька як птичка теж неначе висунулася його руці на зустріч.

— Анничко! — закликав він тихо й мягко.

Вона не сказала ніщо, тільки: „Ілаше!“ — та він чув у її голосі далекий, чарівний голос дзвінків. А потім вона вирвалася від нього, втекла.

Довгі тижні, для нього важкі предовгі тижні, старалася вона не сходитися з ним, хоч у душі тужила за ним.

В 1914 р. замість месійного царства прийшла одначе європейська війна. Руссель попав у новий клопіт. Прийшлося соромно капітулювати. „Пророк“ Руссель признається, що він „помилився“... „Пророк“ — і помилився...

Тимчасом в 1916 р. умирає Руссель.

Наслідник „пророка“ Рутерфорд береться ратувати справу. Він робить нові обчислення і заповідає прихід нового царства на 1925 р.

Як він се обчисляє? Підставою обчислення Рутерфорда є жидівський т. зв. ювілейний рік (гл. третю книгу Мойсея, глава 25), Ювілейний рік — каже Рутерфорд — припадав кожного 50 року. Маємо отже два „святі“ числа: 7 (семий день) і 50 (пятьдесятый рік). Помножимо 70 через 50, дістанемо 3500 літ. Що треба множити 70, а не 7 через 50, се виходить зі слів пророка Єремії, котрий говорить про 70 ювілейних

років. А що — каже даліше Рутерфорд — ювілейні роки почалися 1575 перед Христом, отже відіймим 1575 від 3500, то дістанемо якраз рік 1925 як час приходу нового царства.

Та обчислення нового „пророка“ опираються на неправді, бо Єремія говорить про 70 літ вавилонської неволі, а жиди увійшли до Ханаанської землі не в 1575 (звідки таку докладну дату знає „пророк“?), ані взагалі не в XVI. столітті, а, як стверджують наукові дослідники в XIII. столітті.

Що зрештою і пан Рутерфорд „помилився“, бачимо самі, бо 1925 р. вже дякувати Богу минув, а месійне царство таки не настало.

Якось отже не щаститься американським „дослідникам“ з їх обчислюванням. Видно, що які з них „поважні дослідники Біблії“, такі самі також „поважні“ математики...

Політичний огляд.

Наради в Женеві.

Рідко коли знаходився світ в такім безрадінім положенню, як сьогодні. Керманичі держав відбувають раз по раз різні зїзди, але до ліпшого не йде. З 1918 р. війна канонами і отруйними газами вправді закінчилася, але помимо так званих мирових договорів, продовжується вона в виді господарських воєн, в виді гноблення національних меншостей та фальшовання грошей. Вправді промови різних дипломатів стають що раз приязнішими й солодшими, але дипломати уживають слів на те, щоби затаїти свої думки. І Льокарно зі своїми мировими промовами та тоастами не змінило зівсім бруталного париського диктату. Одна італійська газета назвала недавно Союз На-

родів в Женеві, де різні народи б'ються о місце в раді Союзу, діточим театром. Така назва може за груба й кривдяча, бо в Союзі побіч лицемірів і егоїстів засідають також люди щирі і чесні. Та все таки дотеперішній Союз Народів се карикатура справжнього союзу Народів, бо найважніші справи не належать до його компетенції і що до сих найважніших справ нема там єдності, здорових засад. Чи можна сподіватися, щоби Союз зробив що доброго, коли в ньому засідають і проводять люди невірні, коли його політикою керує, як і політикою всіх народів, інтернаціональний капіталізм?

Коли приглянемося давнішим керманичам держав, то мусимо признати, що висшість є по

Аж одного вечера, в півроку по Ілашевому повороті, привела йому „його Доля“, її, так гараче бажану.

— Анничко, — говорив він — я мушу це сказати тобі, бо як ні, то ця мовчанка вбє мене. Мушу сказати тобі, що я знов хочу відбудувати мою батьківську хатину і — хочу тебе впровадити до ньої, як свою жінку. Ні, на руках занесу тебе туди, коли тобі ця вбога хатина не за мала, Анничко!

Як він говорив це, голос дріжав у нього.

— Для мене за мала? — відповіла вона йому — добрий, любий Ілаше! — Будемо разом працювати й разом гроші заробляти, щоби виповнити твій намір! Піду з тобою, щоби колись могли ми разом переступити поріг твоєї хати...

І так вони цього вечера розійшлися двоє добрих друзяк, що разом рішилися працювати для одної мети, що про неї тільки вони знали.

Ясно слалася перед ними їх будучина від цієї днини...

Й Ілаш працював від тепер, неначеб мав силу двох. Радо вітали його на обістю, де він служив — і ще й два роки не минуло, як він прикладав уже собі стільки, що міг зачинати будову хати.

Та тоді шукали робітників до будови нової греблі, щоби забезпечити урожайну землю перед виливами Черемоша.

І перший, що до нього звернулися, був Ілаш, робітник над робітниками, невсипущий, завзятий.

Він згодився й відложив свою власну справу. Боротьба з Черемошем, що забрав його батька, врадує покійну неньку. Так думав він собі в душі.

І неначе ясний промінь із неба впав у його душу:

— Так заслужиш собі на благословенство покійної, що то ти думав колись, що будеш і без нього щасливий.

А заразом думав і про щастя других людей, що їм допоможе вирятувати царини. І вважав своє власне щастя менше вартим, як щастя цих, що їх ще й не знав.

І вже бачив у душі наперед це чуже щастя: там куди тепер нераз розливався з шумом Черемош і тільки горя та лиха накоював, там будуть пишатися квітчасті левади й поля родючі та білі принадні хатини. А в цих хатинах житимуть люде, такі щасливі й такі веселі, як він і Анниця в його хаті. Коли оповідав Анниці, як у неділю йшли разом до церкви, чому він відложив свій плян іще на якийсь час, то вона була зівсім цієї самої думки що й він, притакнула йому з усмішкою тай похвалила. Тільки не чув він молитов, що їх у часі богослуження засилала все готова до жертв душа дівчини.

І не було Анниці за довго ждати. Вона ткала килими, мережала. Не хотіла ввійти в його хату, як зівсім убога. А її ясні очі сяли, коли часом, як сиділа біля вікна, гляділа на Черемош, де працювали над новою греблею й де знала, що є її коханий.

(Кінець буде.)

їх стороні, а не по стороні нинішних керманичів. Якими там не були ті керманичі, та все таки вони зважали на чесність, — на лицарськість, на справедливість. Такий конгрес вiденський з 1815 р. годі навіть порівнювати, що до чесноти й справедливості його рішень, з „чесністю“ і „справедливістю“ нинішних конгресів, нинішних договорів і нарад.

Сьогодні християнський вплив на прилюдне життя ослаб, зате змігся до нечуваних розмірів непереможний вплив капіталістів. І тут причина згаданої різниці. Європа переходить сьогодні тому такі тяжкі кризи, тому знайшлася в такій нужді, бо мусить зносити важке ярмо безбожного, інтернаціонального капіталізму, ярмо золотого інтернаціоналізму.

Се починають уже розуміти деякі політики і суспільні діячі. В Англії, Франції і Америці є вже ціла література, що сим займається. Уже і в Німеччині починають про сього найбільшого ворога нинішнього світа писати деякі учені. Всі вони однозгідно признають, що доля нинішньої Європи і Америки знаходиться в руках сімох або вісьмох великих банкірів-капіталістів. На їх думку пр. будучність бувшої Росії більше залежить від ньюйорських банкірів, як від Леніна або Троцького. Кількох банкірів є сьогодні безмежними панами цілого світа, під їх впливом знаходиться не тільки політика, але й література, наука й культура.

Європейська преса, ба преса цілого світа, а передовсім телеграфічні і кореспонденційні бюро, є в 80 процентах у руках капіталістів. Тому та преса й мовчить про дійсний стан, тому вона й не висвітлює цілої правди. Нинішня світова преса займає своїх читачів всякими дотепами, міністерськими конференціями, дипломатичними пірамі, театральними історіями, скандалами, вона гарно декламує про свободу, справедливість і людяність, та про правду не заговорить ні словом, та про те, що справді в світі діється, хто в світі панує, в чий інтересі воно діється, одним словом, про всевладність у світі капіталістів та преса завзято мовчить. Ось і недавно стався один дуже важний факт, а преса про се не згадала. А сим фактом було ось що: шість найбільших ньюйорських банків зєдналися в один величезний банк з капіталом трьох мільярдів доларів.

З огляду на те все не слід перецінювати нарад в Женеві. Справжній мир настане в Європі щойно тоді, коли християнство здобуде знов в Європі належний вплив і належну силу, коли народи переймуться християнським духом і стануть собі братами. Тільки тоді може прийти до справжнього Союзу Народів. Перед тим однак треба конечно отрястися народам з жидівського капіталізму. Справедливо сказав один Американець: „Хочете мати мир у світі, замкніть до вязниці яких 50 світових капіталістів, а тоді устануть війни, устане юдження одних народів проти других. Капіталісти потребують воєн і ворожнечі, бо се приносить їм користь“.

Ось де корінь всякого лиха. Ані Льокарно, ані Женева, ані Союз Народів нічого не допоможе, доки народи не скинуть із себе жидівсько-капіталістичного ярма та не повернуть назад до — Христа.

Наш політичний рух.

Політичний рух в нашому народі по цей бік Збруча після 14. березня 1923 р. був доси так, якби ніякий. Здавалося, політичне життя всіх наших партій так мов завмерло. Добра нагода для

всяких „людей інтересу“ ловити рибу в мутній воді — це й дало нагоду виступити всяким гешефтярям із під знамени Ількових та Даниловичів, а також по занедбаній ниві нашого життя запалюватися блудному „Світлові“, органіві наших новоспечених комуністів. Десь-там час від часу зашумлять давнім шумом новітні радикали з „Громадського Голосу“ — от і весь наш „політичний“ рух. Що йно, коли утворилося „Українське Національно-Демократичне Об'єднання“ — почало воно більше рухатися та розбурхувати приспане політичне життя в нашому народі. Це певна ознака оздоровлення нашого організму. Коби тільки цей рух не був солом'яним огнем, коби не скінчилося на „великому шумі“, на самих вічах. Пожиток із самих віч дуже малий. Каже нам це передвоєнний досвід. Перед війною все політичне освідження широких народніх мас обмежувалося до віч і шумних маніфестацій. Глибшого народнього політичного освідження не було сливе зовсім. І це саме дуже некорисно відбилося на наших визвольницьких змаганнях. Наші народні партії, коли хочуть мати вплив у народі й хочуть справді народні маси політично освідомити, мусять заставитися над поглибленням політичного освідження мас. Самі віча, хочби як численні, хочби які знамениті бесідники там промовляли, не зарадять лихові.

Наради Української Парляментарної Репрезентації.

Дня 3. ц. м. відбулося пленарне засідання клубу УПР. З головніших точок засідання слід зазначити доповідь голови президії клубу посла Сергія Козицького в справі політики і тактики клубу. В своїй доповіді голова пос. Козицький майстерно обняв у всій широті політичну ситуацію в краю, в Польщі і міжнародню, накреслюючи пункт за пунктом напрямки та завдання нашої політики в сучасний мент.

Після живої двохденної дискусії тези доповіді прийнято до затверджуючого відома.

Вічевий рух.

Як уже в горі згадано УНДО відбуває тепер по провінції політичні віча. В останніх днях відбулися такі віча та зїзди: зїзд в Копичинцях, віче в Калуші та зїзд в Рогатині. Зокрема „Народня Організація Українців міста Львова“ здобулася на новину й скликала жіноче віче у Львові. На віче в Копичинцях прибули делегати з 28 громад копичинського й судового гусятинського повіту. Усіх приявних було понад сто, переважно селян. Зїзд відкрив короткою промовою д-р Заваликут. Предсідником вибрано п. інсп. Остапчука. Політичний реферат виголосив п. Володимир Целевич зі Львова. По рефераті вивязалася дискусія. В дискусії підносили потребу політичної організації та konieczність заснування в кожному селі громадської політичної організації. Що до осідку Повіт. Народ. Комітету порішено, що один заступник голови має мати сталий осідок у Копичинцях, а другий в Гусятині. Опісля вибрано Повітовий Комітет УНДО. — 8. ц. м. відбулося в Калуші перше політичне віче від початку війни. Цього самого дня мав своє звідомне віче пос. о. Ільків. Та воно йому не дописало, хоч промовляв дуже опозиційно. В часі промови о. Ількова пос. Хруцький візав приявних, щоби пішли за ним до сали „Народнього Дому“, а він оповість їм про „роботу“ о. Ількова в соймі. І сливе всі приявні по-

далися за послом Хруцьким, а о. Ільків остав із невеличким гуртком. Велика саля „Нар. Дому“ виповнилась вскорі по береги. Предсідником віча вибрано делегата зі Львова п. М. Струтинського. Посол Хруцький зясував положення українського народу під Польшею й докладно змалював вічевикам роллю о. Ількова в польській соймі й завізав усіх до створення кріпкої політичної організації. Потім багато вічевиків ставило запити послові Хруцькому, а він на всі запити відповідав. Ухвалено відповідні резолюції. — В Рогатині 13. березня відбувся повітовий народний зїзд УНДО. Приявних було біля півтора сотки селян. Було кількох священиків та кількох світських інтелігентів. Зїзд отворив о. шамб. Городецький. Говорив про давнішу організацію в повіті та про обовязки в теперішній час. Предсідником вибрано господаря з Пукова п. Теодора Соломку. Реферати виголосили делегати зі Львова п. М. Струтинський та п. В. Целевич. Головою вибрано о. шамб. Городецького, хоч він відмовлявся, бо він уже 73-літній старець, не в силі брати на себе такого тягару. Та на загальне домагання прийняв вибір. До Повітового Народ. Комітету вибрано двох священиків, трьох громадян із Рогатина та шістьох селян. — Жіноче віче у Львові, що відбулося 14. ц. м. в неділю в великій салі Музичного Інституту ім. Лисенка випало вповні вдатно. Саля була повніська переважно жіноцтва. Віче відкрив голова Організації п. І. Ліщинський і зясував ті причини, які спонукали Організацію скликати віче. Нарадам проводила п-ні М. Білецька, побіч неї засіли в президії п-ні Стефанівська делегатка зі Станиславова, секретарювала п-ні Підгірська. Реферат про завдання української жінки на культурному, економічному й політичному полі виголосила п. К. Малицька. Вказала обовязки жіноцтва в будові рідного шкільництва, в опіці над дітворою і молодю, в піднесенні власного промислу і торгівлі, — пригадала, як повинна поступати українська громадянка в приватнім, родиннім житті, щоб на кож-

дому кроці проводити в дійсність ідеї українського націоналізму і надати український характер своїй працїйній землі, а зокрема городові князя Льва. В дискусії забирав голос цілий ряд бесідниць і бесідників. Усі вони підносили потребу якнайбільш діяльної участі жіноцтва в громадському житті, підкреслюючи одні сю, другі иншу ділянку суспільної праці, як спеціально важну для жіночих рук.

Польща.

Положення Польщі сливе з кожним днем важче. Розуміють це вже сливе всі кермуючі круги Польщі й шукають виходу з важкого положення. Ратунком тут мають бути й редуції урядників. Та це експеримент дуже ризиковний, бо він збільшує ряди безробітної інтелігенції, невдоволеного інтелігентного пролетаріату. Найшлися верстви в Польщі, що одинокий рятунок бачать в заведенні в Польщі наслідного королівства. Інші знов бачать рятунок у різних реформах, а ще інші в обмеженні прав національних меншостей, головно в цьому, щоби як найменше послів непольських народностей дісталось при нових виборах до сойму. В цій цілі радять змінити в їх некористь виборчу ординацію та зменшити число послів і сенаторів до половини. Тому, що вибори до сойму вже мають бути на другий рік, всякі „ліві“ польські послы як от Бриль та інші товчуться вже по українських селах та обіцяють їм золоті гори. Навіть польські соціалісти починають в своїх часописах обставати за Українцями. Одним словом вибори недалеко, треба приготувитися, збити завчасу капітал для себе. Чи їм це вдасться дуже сумніваємось.

Відложення сойму.

16. березня в 12 год. в полудне відбулося засідання конвенту сеніорів. Рішено більшістю голосів із виїмкою „Визволення“ відложити пленарне засідання аж до понеділка 22. березня, цебто

Новітні богатири.

В деяких державах, як в Австрії і Чехословаччині, поконфіскувало правительство недавно всі добра бувшої пануючої династії, без огляду на те, чи ті добра були публичні чи навіть приватні. Инакше думає поступити німецьке правительство. Воно публичні добра бувших князів хоче сконфіскувати, але зате приватні задумує полишити при членах бувших династій.

Тому однак, що і в Німеччині не хибує таких крайних партій, котрі ласим оком дивляться також і на приватні добра князівських родин, то деякі німецькі часописи виступають остро проти рабунку приватної власности і зовсім справедливо вказують на те, що коли не конфіскується далеко більших маєтків різних богатирів, то не слід також конфіскувати приватних маєтків князівських. При сій нагоді подають ті часописи цілий спис великих німецьких, переважно жидівських, богатирів, та поясняють, як ті богатири до своїх маєтків дійшли, та як їх уживають.

Ось той інтересний спис:

Отто Вольф, промисловець, бувший малий торговець заліза в Кольонії, доробився на грошевій спекуляції в короткім часі маєтку на 100 мільонів золотих марок.

Фридрих Мінц, бувший урядник і Рудольф Карштад, купець. дійшли дорогою спекуляції також до грубих мільонів.

Маєток Якова Міхаеля обчислюють на 140 мільонів марок в золоті.

До звісних богатирів належить родина Ротшільдів.

Також дім Мендельзонів зачисляють до найбогатших у світі.

100-мільонові добра мають: Лазард Шпайєр, Яків Штерн і Є. Вертгаймер. Фірма в Гамбурзі Варбурга і фірма в Бремї Гакфельда обертають також сотками мільонів. Гакфельд є сьогодні найбогатшим чоловіком в Бремї.

Коли приглянутися ближше сим богатирам, майже самим жидівським, і порівнати їх з представниками бувших княжих родів, то відразу бують в очі такі дві ріжницї: бувші князі дійшли до своїх маєтків у більшості законною дорогою і то протягом кількох соток літ; новітні богатири стали мільонерами протягом кількох літ і то шляхом каригідної брутальности та безскрупулятности; дальше: бувші князі уживали своїх маєтків на цілі добродійні і культурні (їх маєток се переважно цінні твори мистецтва), а новітні богатири уживають своїх мільярдів на рознуздане, розпустне життє. Помимо того ті богатири лишаються при своїх величезних маєтках, а бувшим князям їхні добра конфіскують, згідно хотять деякі конфікувати.

Крім Німеччини наводять іще ті самі часописи для порівняння богатирів инших держав, як Австрії

до часу повороту прем'єра Скинського. Він має вернути в неділю.

Засідання сенату.

17. ц. м. відбулося засідання сенату. На денному порядку був закон про ратифікацію польсько-італійської угоди та закон у справі здержання експісії ґрунтових державців.

Нарада над бюджетом мін. військових справ.

Соймова бюджетова комісія приступила до бюджету мін. військових справ. Референт пос. Четвертинський вказав, що правительственне предло-ження на 1926 р. висказувалося первісно в сумі 698 мільонів, та тепер зредуковане до 563 і пів мільона. Само виживлення війська виносить 52 прц. бюджету, коли в попередніх роках ця рубрика ви-носила 40 до 45 прц. Розправу над бюджетом відложено до середи.

Австрійсько-польські переговори.

У Варшаві відбулися переговори між Поль-щею й Австрією в справі прохань на ввіз товарів. Осягнено порозуміння.

Союз Народів.

Наради Ради Союзу Народів покищо не до-вели нідочого.

І тому на довірочній нараді Чемберлена, Бріянда, Лютера та Штреземана в готелі Метро-поль дійшло до порозуміння, щоби цілу справу відложити до вересня. Не буде це означати зір-вання, бо рішення що до цього відбудеться разом із Німеччиною. у правдоподібній заяві буде стверджено, що льокарнеські договори обов'язу-ють далше й що цілу справу відкладається за згодою всіх. Буде це загальний компроміс на відложення, а не зірвання.

Угорщини, Франції і Америки. В руках тих міліо-нерів увесь промисл і торгівля, усі банки нале-жать до них, переважна часть преси на їх услугах. Се справжні володарі нинішних держав, цілого світа.

Та вже найбільшими багатирами славиться Америка. Американські мільярдери перемінили цілу Європу в свою формальну кольонію. Вистарчить сказати, що Європа задовжена в аме-риканських банках на кругло 50 мільярдів доларів. Ціле отже європейське населення працює тільки для американських мільярдерів.

Багатств американських банків годі собі на-віть уявити. Мільярдерів в Америці числять на сотки. В їх руках ціле господарське життє нового світа. Що за доходи такі багатирі можуть мати, вистане навести один примір: найбільший фабрикант авто-мобілів в Америці Форд мав в 1924 р. чистого зиску понад сто мільонів доларів. А та-ких Фордів є сотки...

Та їх маєтків ніхто ніколи не думав і не думає конфіскувати. За те деякі пани дуже скорі кон-фіскувати всякі церковні і монастирські добра.

Правда, колиби ті церковні чи монастирські добра були власністю Жидів, то й їх ніхто ніколи не конфіскувавби. Та на жаль ті церкви і мона-стирі є не жидівські, а християнські. Ось у сім і цілий сук...

Все це само собою послідує, що йно тоді, коли Бразилія триватиме при своєму спротиві. Коли Бразилія візьме назад свій спротив, все буде поладнане згідно з попередніми проєктами.

Супроти труднощів осягнення одностуности, а передусім супроти становища Бразилії, Рада Со-юза уповажнила Чемберлена, як звідомника полі-тичної комісії зібрання Союзу, запропонувати відложення до вересня справи прийняття Німеч-чини до Союзу й до Ради Союзу та справи роз-ширення Ради. Держави, що підписали договори в Льокарно, не виключаючи Німеччини, оповістять спільну заяву, яка ствердить їх привязання до льокарнеських договорів, щоби так висказати, що рішення Ради Союзу нічому не нарушує цих договорів.

16. ц. м. у вівторок по полудні відбули Чем-берлен і Бріян нараду з німецькою делегацією, на якій порішено остаточно, що коли Бразилія не змінить свого становища, то прийняття Німеч-чини буде відложено до осени. На засіданні в середу піднесуть, що держави, які підписали договір у Льокарно додержують вповні свої зо-бов'язання, а вся вина розбиття переговорів спадає на Бразилію.

Часописи ріжних таборів цілого світа роз-писуються тепер на цю тему та шукають, винов-ника, чи винувників, що перешкодили в заведен-ню ладу в Європі.

З Англії доносять, що там у загальній опінії та в пресі панує хаос. На загал дається відчутти певне пригноблення. Ліберальна й соціалістична преса нападає нагально на Чемберлена, що не поставив спротиву тоді коли вперше висунули питання розширення Ради Союзу. Кріза може ста-ти крізою Чемберлена.

Париский „Temps“ в понеділковому числі помістив гостру відповідь на статтю Штреземана в „Journal de Genève“. „Temps“ пише, що др Штреземан свідомо перекручує факти, до чого потрібна певна доза безличности. Проба звалення вини конфлікту на Швецію зівсім схиблена, бо Швеція свідомо, чи теж не свідомо веде політику німецької дипломатії. Твердження Штреземана, що в лоні Ради Союзу є два табори, з яких ко-жен старається притягнути Німеччину на свій бік, теж неправдиве. Причиною труднощів, які витво-рилися є тільки рішучий протест Німеччини проти вступлення до Ради Союзу якої небудь іншої держави. Виїзд німецької делегації до Женеви, кінчить „Temps“ витворив атмосферу подібну зі-всім до атмосфери з липня 1914 р. Так невідра-дно представляється покищо загальноєвропейське положення — що вийде з цього, покаже може вже недалека будучина.

Франція.

У Франції є новий уряд. Що правда вже з гори заповідають йому не довге вікування та називають його тимчасовим. Прем'єрство обняв знову Бріян. Він доповнив старе правительство ледви трьома новими призвищами. Це виглядалоб на дуже малу реконструкцію. Проте, так не є: нове правительство Бріяна, усуваючи ледви трьох міністрів — Думера (фінанси), Рену а (справедли-вість; радикал) і Шотан а (внутрішні справи; теж радикал) — прибрало вже цим інше політичне об-личчя, бо посунулося різко на право. Таке посу-нення на право має ціллю дати для уряду тривкі-щу більшість у французькому парламенти. На цю більшість рахує м. ін. і новий міністер фінансів, Равль Пере, бо заповідає, що не видвигне ніяких

нових проєктів щодо реформи скарбу, а тільки обмежитися до підтримування фінансових проєктів свого попередника. Одним словом, реконструкція французького правительства не заповідає виступлення на нові шляхи внутрішньої французької політики, а тільки хоче запевнити собі в парламенті більшість, а тим самим: мати можливість своїднішого ділання.

Париський дописувач „Times-a“ доносить, що французька й радянська делегація рішили, що в часі конференції не повинні відбуватися окремішні переговори між більшовиками й особами та установами заінтересованими в урегульованні довгів.

Всі пропозиції мусять переводити через конференцію.

Комісія для розсліду французького мандату в Сирії, одобрила звідомлення французького комісара де Жувнеля. Комісія поробила деякі поправки. Сконстатовано, що цей мандат дістала Франція від версайської верхньої ради, а дістала його Франція тому, бо селянство Сирії не може правити само собою. Щодо повстання племені Джебель сконстатовано, що Франція може за скоро взялася їх цивілізувати. Так начеб це племя прохало в Франції, щоб ішла його цивілізувати, тай ще до цього крісами й гарматами.

Австрія.

Як ми вже писали — д-р Бенеш закінчив у Відні роземний договір. Цим договором зобов'язуються обі держави виводити свої спори перед один роземний суд. Цей суд матиме такий склад: кожна з цих обох держав іменує по одному зі своїх громадян. Цих двох вибирає собі предсідником члена якоїсь третьої держави. Колиб не могли щодо цього погодитися, то визначить предсідника президент Швейцарії. Колиб цей суд не міг вирішити спору, то справа йде перед міжнародний суд у Газі.

По звідомленням англійської преси, має відбутися між Францією, Італією, Югославією, Румунією та Чехословаччиною конференція, яка має на меті допровадити до згоди відносно австрійського питання. Італія малаб домагатися на цій конференції розбору „неспосібної до життя Австрії“, підчас коли Франція та Чехословаччина малиб заявитися за політичною незалежністю та за неподільністю Австрії.

Литва

через наїзд ген. Желіговського на Виленщину втратила її та не признає границь з Польщею. Із цього приводу приходиться часто до всяких несподіванок та конфліктів поміж граничними сторожами Польщі й Литви. Литовський міністер закордонних справ проф. Ревніс заявив у розмові з кореспондентом рижського часопису „Севодня“, що Литва не ждатиме даліше з заложеними руками та виступить на теперішньому засіданні Союзу Націй з рішучим домаганням розгляду відомої децизії Ради Амбасадорів з 14. березня 1923. у справі литовсько-польських кордонів. Рівночасно подаємо описи останніх пограничних сутичок, як докази, до яких комплікацій веде ця децизія.

Мароко.

В останніх днях почалися наново в Мароко завзяті бої. Тепер під весну — збирає Абд-Ель-Крім знову всі племена під свою команду й готувиться до остаточної, рішучої боротьби з наїздниками. На підмогу Абд-Ель-Крімів мають виїхати

добровольці з Радянського Союзу. Воєнна Революційна Рада СРСР. переводить під цю пору список офіцерів червоних частин, які бажалиб поїхати добровольцями до Марокка.

Сирія.

яка бажала вже замиритися з французькими наїздниками, приневолена є знову продовжати повтання. Повстанці поставили зі свого боку одинокі домагання: повної незалежності Сирії. Однак Франція відкинула пропозиції Друзів. Наслідком зірвання переговорів розпочалася наново запекла боротьба у всіх відтинках. По звідомленням газет, Дамаск загрожений із боку повстанців і Європейці пригтовляються вже до опорожнення міста. Повстанці відділи напали на північ від Дамаску на французьку кавалерію та розбили її.

Китай.

Представники англійської, японської, французької, американської та італійської моринарки вислали ультимат військовому командантові Го-Нін-Хуню в окрузі Тентсіню, до ген. Лю-Чунг Ліна та до команданта китайської ескадри на Жовтому Морі. В ультиматі жадають, щоби усунути китайську ескадру з Тентсіню, усунення заложених мін та заперестання ревізії чужинецьких кораблів і урухомлення сигналових морських ліхтарень. Ультимат додає, що коли ці домагання не будуть сповнені, держави вживуть скомбінованих морських сил.

Музулманська небезпека.

Світова війна зі своїм розшматованням європейських народів спричинила сильне ослаблення Європи. Європейські війовники втягнули громадню до бою також позаєвропейські, жовті і чорні прапори, запізнали їх із усякими воєнними підступами, пристрастями і способами нищення, але рівночасно ослабили також ураз із тим серед згаданих народів свою моральну позицію. Повага перед білими цілковито упала. Широкі області Африки і Азії мають сьогодні тільки одну ціль: скинути з себе європейське ярмо. Істновання Європи в будучности сильно загрожене, коли європейські на ради не погодяться й не поєднаються.

До найважніших і найгрізніших сьогодні протиевропейських рухів належить безперечно рух всеіслямський, всемузулманський, тим більше, що він іде в парі з рухом большевицьким.

Всеіслямський рух розвивається в Азії і Африці. Керуючим осередком є Мекка. Тут дозрівають події, котрі Європа при кінці нашого століття може доскульно на собі відчутти. Двіста мільонів музулманів дістає звідси вказівки у праці над осягненням спільної мети. Нема мім ними ніяких розбіжних доріг під оглядом тої мети; вони йдуть до неї спільною лавою, як один муж. Те, що є силою Церкви, є також силою ісламу: єдність. Осередок: Мекка, голова: Каліф, Бог: Аллах, закони: коран. З Мекки розходяться безчисельні нитки на цілий схід і на цілий захід. Між Меккою і Москвою є якнайкращі взаємини і то безпосередні через Ангору (столицю Туреччини). Оба рухи, всеіслямський і большевицький, ідуть як сказано, рука в руку. Один і другий рух має спільну ціль: боротьба з християнством.

Найкрасше зорганізований і найсвідоміший є всеіслямський рух в Африці. Звідси, з далекої місцевости Магриб, каже старинне музулманське передання дождатися нового повстання ісламу проти „гяврів“. З Марокко можна сподіватися рів-

нож неодної несподіванки. Політичним і культурним осередком марокканського магомеданізму є музулманський університет (Фез). Альжир і Туніс творять майже єдність. Тут спокійно, але завзято та постійно йде большевицька пропаганда. І в нейтральній досі Лівії слідний сьогодні сильний большевицький і націоналістичний рух. Те саме діється і в інших музулманських краях. Єгипет се банк ісламу і другий головний осередок ісламського руху (передовсім Каїро зі своїм університетом Ель Азгар). Цілий той рух йде під кличами: іслам, комунізм, народність. Єгипет се мабуть у будучности гріб могутости Англії. З Каїро виходять агітатори на цілий світ, котрі виконують терористичні атентати і замотують європейські кабінети у дипломатичні інтриги. Під впливом Єгипту стоїть Судан. Післанці Мекки і Москви працюють також у середущій і полудневій Африці. Англії розуміють добре, що їх жде, і стараються зарадити лихови, та се праця понад їх сили.

В Азії магомедани живуть іще більш суцільними масами і для того вони тут іще небезпечніші. Від Індії, Перзії і Туркестану сягає іслам через Арабію і Малу Азію аж до Європи. Проти заходу підюджує тут іслам Кемаль ель Газі паша; на полудни Мекка лучить іслам з Африкою; на півночі висилають совіти своїх агітаторів до Туркестану і Індії. В Індії працює над революцією 20 мільонів музулман. Їх спомагають ревно большевики (Жид Кон). Подібний рух є також у Туркестані і цілім Закавказю. Загальне стремління скинути англійське ярмо, щоби відтак кинутися спільно на Європу. Жиди грають тут подвійну роль. Одні, під проводом згаданого Кона (Кара Кан) ведуть явно большевицьку пропаганду, а другі стоять нібито на услугах Англії. На чолі сих других стоїть Ротштайн-Намер і Кіск. Головно за їх впливом висилає Англія Жида Якоба до Арабії (Ібу Завд), Жида Ісаака або льорда Рідінга як короля до Індії, Жида Плюмера і Самуеля до Палестини, Жида Монтагу також до Індії. Жида Авраама до Трансйорданії. Там контролюють ті Жиди всеісламський рух і там під плащиком політики роблять очевидно рівночасно також і свої інтереси.

Там жевріє огонь, котрий грозить цілій Європі, котрий хоче цілу Європу обернути в одно велике попелище.

Найкрасшим доказом на подвійну гру Жидів є вагабітський рух в Арабії. Араби починають уже рухатися в Іраку, Трансйорданії, Палестині, Сирії і в області Моссулю. Кемаль ель Газі паша організує при допомозі Мекки і Москви Туреччину...

Так отже за ісламом стоїть большевизм, а за большевизмом Жид, той вічний троюдишник і сівач усіх революцій проти церкви і християнської культури.

Про що пишуть часописи?

„Діло“ в чч. 54 і 55 з 12 і 13 березня ц. р. містить статтю п. н.:

Вчора і нині.

Царська Росія й республікансько-демократична Польща у відношенні до тайних університетів.

Як уже сам піднаголовок вказує стаття говорить про справу нашого „тайного“ університету й переводить паралелю між відношенням царського правительства до польського „тайного“ університету в Варшаві й відношенням польського

правительства до українського „тайного“ університету в Львові. Порівняння очевидно не виходить на користь польського правительства.

Справа з польським „тайним“ університетом у Варшаві була така: Ще в 1905 р. заснували Польки „Товариство Наукових Курсів у Варшаві“, яке мало влаштовувати систематичні виклади, практичні вправи (семинари), заснувати наукові робітні, бібліотеки, музеї в Варшаві та в інших містах. На протязі року повстала повна польська висока школа в Варшаві, як предтеча заснованого Німцями в 1915 р. університету й політехніки. На засіданні 7. квітня 1906. р. управа рішила відповідно до щойно виданих розпорядків зголосити у генерал-губернатора заснування товариства та виждати приписаних два тижні. Коли реченець минув без відповіді, управа признала, що товариство існує законно й тепер тільки начала робити заходи в справі дозволу на ведення курсів, який одержано від генерал-губернатора, а саме на ведення курсів математично-природничих, технічних, гуманістичних і рільничих. Вкінці зареєстровано статут 8. листопада 1906 р. На тих основах ведено курси в академічному році 1906—7.

В р. 1906—7 мусіла управа подавати програми нового курсу до затвердження генерал-губернатора. Крім цього повідомляли оберполіцмайстра про місце й час викладів спершу що місяця, а потім раз на весь рік. В половині 1907 р. вийшов розпорядок, що прилюдні виклади мають мати дозвіл наукових властей. Тому внесено прохання до куратора варшавської наукової округи, але тимчасом дозвіл на інавгурацію нового шкільного року на університетський лад вв'язано в оберполіцмайстра. В 1908 р. управа курсів прохала затвердити прелегентів і програму викладів на слідуючий рік. Він заявив, що хоча в тому напрямку нема ніякого закону, то не має також нічого проти уладження курсів. Така залежність від наукових властей тревала чотири роки у найкращих обопільних взаєминах. Від часу до часу повторялися запити властей про курси, та кінчилися тим, що їх управа посидала на початку кожного академічного року оберполіцмайстрові й інспекторові шкіл списки прелегентів, викладів, часу і місця занять, усе в польській мові. З того зробив оберполіцмайстер в серпні 1910 р. квестію, заявляючи, що документи, які підлягають розглядові властей, мають бути в російській мові з рівнобіжним перекладом на місцеву мову. Ту справу вдалося погодити. З поч. 1910/11 р. почався між адміністрацією і шкільною владою спір за компетенцію щодо курсів, бо перша стояла на становищі що курси належать до шкільних властей і домагалася предположення від них дозволу, натомість куратор хотів піддати курси знову під власть адміністрації. Його становище піддержав міністер освіти, пояснюючи, що Тов. Наукових Курсів, не маючи усіх прикмет, що знаменують наукові заведення на основі закону про прилюдні виклади, повинно підлягати адміністраційній владі. Куратор представляючи це пояснення додав від себе, що з його боку нема перешкоди до ведення викладів Товариством Наукових Курсів, бажаним булоб тільки, щоби історію викладано по російськи. Остаточного по одномісячній перерві розпочато виклади на основі дозволу ген. губернатора. Інспектор варшавських шкіл і генерал-губернатор заохочували до заходів в справі вв'язання відповідної концесії. Управа попробувала добути дозвіл на промисловоторговельні курси, та його не одержала. Коли в 1914 р. появилася новела про школи і приватні курси, управа внесла до міністерства прохання

в справі затвердження „Варшавських приватних вищих наукових курсів“, бажаючи так перемінити дотеперішні курси на вільний університет. Та міністерство освіти не затвердило, бо не було суцільного пляну викладів, як в університетах таї прелегенти мали переважно заграничні дипломи. Серед того прийшло письмо від ген. губернатора з повідомленням, що одержав від департаменту загальних справ пояснення, що на виклади, які обіймають справді повний і систематичний курс з різних предметів, однак не мають постійного комплексу прелегентів і слухачів та не відбуваються в тісно означені часі, дозвіл має видавати канцелярія ген. губернатора на основі закону про зібрання після попереднього порозуміння зі шкільною владою. Прикладаючи це пояснення до діяльності курсів, ген. губернатор повідомив їх управу, що курси підлягають вище вказаному порядкові. Порішено просити о копію міністеріального письма для точнішого ознайомлення з ним, а одночасно здержати заходи в міністерстві освіти в справі затвердження курсів. Та тимчасом вибухла світова війна, а з нею само собою прийшли різні утруднення, однак виклади відбувалися далі аж до зайняття Варшави Німцями, які небаром утворили в Варшаві державний польський університет.

Автор статті кінчить, що не переводитиме аналогії до українського приватного університету, бо справа цього університету загально відома.

В цьому самому числі „Діла“, де міститься кінець статті про варшавський тайний університет, міститься

й спростування проф. д-ра Дністрянського

на адресу директора журналу „Correspondance Universelle“, в Парижі, де була поміщена стаття „La Pologne et ses minorités“. (Польща й її меншости).

Проф. д-р Дністрянський пише:

У Вашій цінній „Correspondance Universelle“ з 9. лютого 1926 у статті: „La Pologne et ses minorités“ згадано моє ім'я, але не всі подані там відомости є вірні. Тому прошу Вас помістити в найближчому числі своєї кореспонденції таке спростування:

„Невірно є, будьто би я колинебудь висловив згоду на заснування українського факультету чи курсу літератури, історії та теології при польським університеті в Кракові або годився на утворення секції українських студій при одному з польських університетів.

Даліше невірно є, що український нарід не має відповідних наукових сил для заснування самостійного українського університету.

Натомісць є правдою, що як увесь український нарід, так і я домагався завсе заснування самостійного українського університету на українській землі“.

„Рада“ ч. 13 (33) з неділі 14. березня ц. р. містить статтю жидівського провідника д-ра Ізраеля Вальдмана, що живе тепер у Відні, в справі жидівсько-польського порозуміння під н.

Принцип і тактика.

Автор зявляє, що польсько-жидівське порозуміння було принципіальним і формальним нонсенсом. Формально порозуміння було похибкою, бо це нечуване, коли якесь правительство домагається від горожан чинитьб і одночасно як заплату визнає здійснення тих примітивних прав горожанської і політичної рівноправности, що є вмутовані в конституцію й що їх береження для всіх горожан запрягає кожне правительство, коли об-

нимає урядування. Засадничо ця угода була запереченням фактичних основ, на яких може стояти жидівська політика в Польщі, бо ця політика, йдучи за сїоністичною більшістю, мусілаб носити п'ятно сїоністичного світогляду. Поляки хочуть, щоб Польща була національною польською державою, тимчасом у Польщі на 16 мільонів Поляків є 12 мільонів інших національностей. Це число вже само дає меншостям право домагатися, щоби Польща стала державою націй. Тому й жидівський народ повинен стояти в одному фронті з національними меншостями. Даліше старається виправдати провідників Жидів, що заключили угоду. Вони, каже він, зробили це в хвилевому розпучливому настрою. Тривкого життя ця угода не могла мати, й Українці Східної Галичини повинні були задержати тут холодну кров. Автор звертає увагу, що й Українці вже раз проломили фронт меншостей за правительства Сікорського, щоби відтак вернути до цього фронту з гудом на чолі. Згадує теж автор і угодову „селянську партію“ під проводом С. Даниловича. Справедливо замічає тут ред. „Ради“, що псевдо-партія Даниловича, це не загальна галицьких Жидів із їх парламентарною презентацією. Автор не сумнівається, що природні товариші боротьби найдуться біля себе. Та ми такі сумніваємося, бо Жиди здавна все йдуть на руку сильнішому — так було в Росії, так було в Австрії, так є й буде в Польщі. Жиди ніколи не дивляться на дальшу мету, тільки на безпосередній інтерес.

„Neue Freie Presse“ з 14. березня ц. р. містить статтю відомого автора праці про Паневропу, цебто про Союз Держав Європи Миколи Куденка-Калергія п. н.:

„Кріза Союзу Народів“.

Паневропа як лік.

Автор навіязує до теперішньої хвилі й каже, що поки Німеччини не було в Союзі Народів, були там заступлені тільки переможці зі світової війни. Тепер приступлення переможеної Німеччини мало встановити нову добу в житті Союзу Народів. Та тимчасом вступлення Німеччини до Союзу стало його найбільшою й найважчою крізою. Причину бачить автор у хибній будові Союзу Народів. Там повинні бути заступлені тільки європейські держави. Остання подія зі спротивом Бразилії проти прийняття Німеччини до Союзу Народів, дала яскравий доказ на це. Тільки подумати: південно-американська держава має через організацію Союзу Народів право й силу саботувати європейську справу, що Америки не тичиться безпосередно.

У статуті Союзу Народів і так признано в 21 статті З'єдиненим Державам Півн. Америки доктрину Монро. Ця стаття забороняє мішатися Європі в американські справи без згоди самих З'єдинених Держав. Також і Бритійська Держава застерегла собі це. Виходить, що позаєвропейські держави мають право мішатися навіть у сито європейські справи, а Європі не вільно мішатися в їх справи. З цього слідує, що Союзові Народів остає як поле ділання тільки сама Європа. Склад Союзу Народів має значиться заслонену гегемонію Європи, бо з п'ять постійних місць має вона чотири місця, а чотири інші континенти тільки одно. І прийдешній розвиток не заповідається інакше: Європа дістане три нові місця в Раді (Еспанія, Польща, Бельгія), а позаєвропейський світ одно (Бразилія). Америка знає це, а Азія відчуває. І Америка бажає в цьому змислі допомогти Європі. У себе працює вона над утворенням американського Союзу На-

родів, що його останнім ділом булоб уложення міжамериканського законодавства. І Азія вважає Союз Народів як останню пробу Європи задержати владу над Азією мирними засобами, коли військові засоби не вдаються. Рішення в справі Мосулю скріпило це пересвідчення Азії. Женеви не вважають уже там органом людства, тільки Європи. Женевська політика, помагає СРСР здобути серця азійської інтелігенції — Женева обіцяє мир, а СРСР волю. Прийдеши Азія не організуватися в Женеві, тільки проти Женеви. Женева остане тільки політичним осередком Європи. Вашингтон це політичний осередок Америки, а Москва стає все більше політичним осередком молоді Азії. Причиною цього розвитку хибна конструкція Союзу Народів, що хоче сповняти заразом функції З'єдинених Держав Європи і світового ареопагу — і через це не дописує ні тут ні там. По світовій війні було дві проблеми: 1. реорганізація Європи, 2. реорганізація світа. Та до вирішення їх треба було дві окремі організації — Союз Народів узяв на себе оба завдання й тому не дописав. Треба щоб Союз Народів розділився на дві організації; на європейську й загально-світову. Ця остання мусила бути так організована, щоб могли до неї приступити й СРСР і Америка. Значиться мусилоб прийти до розчленування Союзу Народів на зразок Бритійської імперії, бо вона є федерацією федерацій, а теперішній С. Народів є федерацією держав. Цей Союз Народів бувби побудований на шести групах: Панамерика, Британія, Радянщина, Китай, Япон і Паневропа. Кожна з цих груп булаб заступлена в Раді. Так булаб Європа паном у себе дома, звязана з обома своїми сусідами західним і східним, льокаринським пактом і не булаб ані заборолом Заходу проти Радянщини, ані оружем Росії проти Заходу.

Автор сподіється що теперішня криза в Союзі Народів доведе до такої розв'язки — вона дасть почин до народин Паневропи. Колижби Союз Народів цього не зробив, то впаде, а Паневропа така повстане, бо вона є konieczністю економічною Європи.

НОВИНКИ.

Похорон архієп. Цепляка відбувся в Вильні величаво. Був през. Войцеховский та мін. Рачкевіч Грабські і Желіговські. По відправі коротких молитов залізничники винесли труну в вагона та поклали її в караван. О годині 8:45 рушив сумний похід до катедрі. Похід починало військо, а потім ішли делегації духовенства з кард. Каковским на чолі. За труною йшла родина архієпископа, а за родиною президент Войцеховский і міністри, генераліція, та представники влади. О 10 год. почалося жалібне богослуження в базиліші, celebrowane кард. Каковским. Еп. полоцький Нововейский виголосив проповідь, потім відправлено молитви й зложено труну в виленьській катедрі.

Новий розпорядок в справі управи тютюну.

На підставі закону про державний тютюновий монополію міністерство скарбу видало новий розпорядок в справі управи тютюну в 1926 р. На управу тютюну потрібний дозвіл дирекції польського тютюнового монополію. Цей дозвіл можуть дістати хлібороби, якщо зобов'язуються управляти тютюном на просторі бодай 500 квадратних метрів в одній цілості, ужити до управи доставленого насіння, а призначеного дирекцією і відпродати весь запас випродукованого сирівця державному скарбові по тарифових цінах. В Галичині дозволена управа тільки в отсих повітах тернопільського і станіславського воевідства: Борщів, Бучач, Городенка, Гусятин, Заліщики, Збараж, Коломия, Косів, Печеніжин, Підгайці, Рогатин, Снятин, Станіславів, Скалат, Тереховля, Тернопіль, Товмач і Чортків, а також на Волині в повітах: Дубно, Здолбунів, Кременець, Луцьк і Рівно. Дозволи буде уділяти інспектор управи тютюну в Заболотіві найдалше до 15. мая ц. р. Насінна продукція може бути дозволена тільки на замовлення влади. За взірцеве ведення управи будуть признавані плянаторам грошеві нагороди при відставленню збору.

Туреччина заводить латинку. За григоріанським календарем та іншими реформами заводить нова турецька влада й латинську азбуку замість старинного турецького письма. Покищо розпоряджено, щоби вживати її при науці геометрії й альгебри. 25. березня має відбутися в Баку туркологічний конгрес, що займеться справою реформи дотеперішнього письма. Цікаво, що така маловажна реформа стрічає більший опір, як усі інші дотеперішні реформи.

Великий винахідник Едізон скінчив 11. лютого ц. р. 79 рік життя. Уродини свої обходив в своїй лябораторії в Орендж (Orange N. Y.), де відбирав желання від численних приятелів і співробітників. Одна амер. часопис називає його при тій нагоді: живучим приміром успіху тяжкої праці. Подібно як давнішими роками, так і цього року в день своїх уродин працював як звичайно.

Від Адміністрації.

Зі слідуючим числом розішлемо всім нашим передплатникам поштові складанки (чеки Почтової Шадниці).

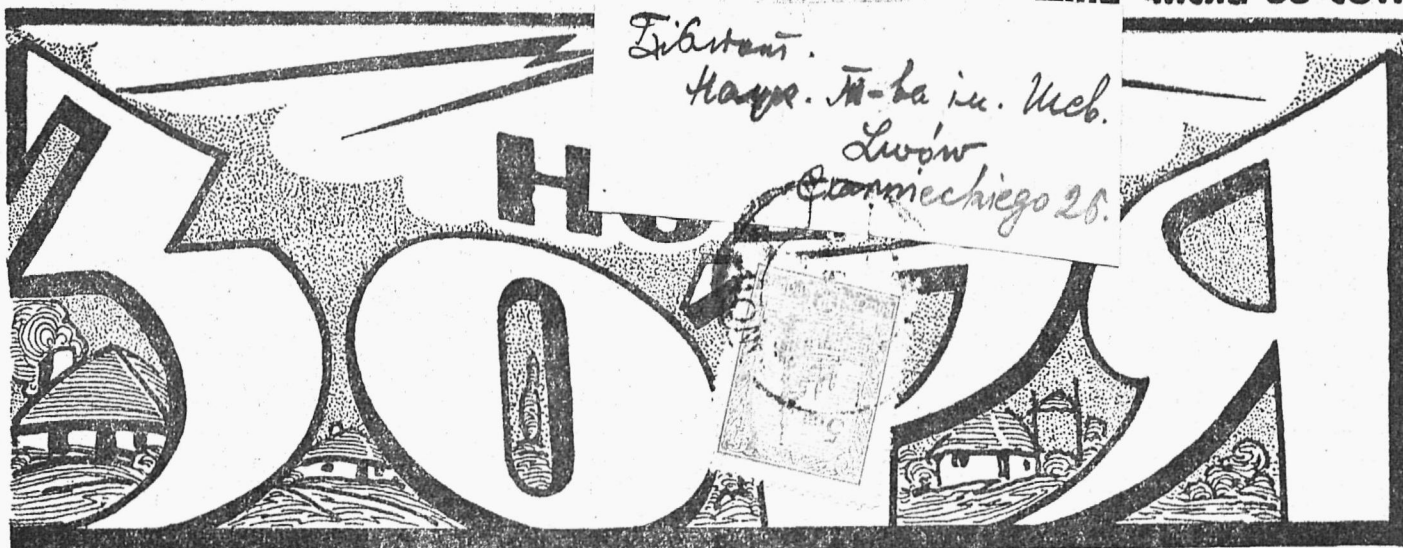
Шановних наших передплатників прохаємо поспішитися із вирівнюванням залежностей і присланням передплати на II. квартал.

Тому, що Адміністрація розсилає часопис без адресів, поштові складанки дістануть усі передплатники, отже й ті, що передплату мають вже заплачену.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикетуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1:50 зол.
Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.

Орган Української Християнської Організації.

виходить що тижня.

Число 12.

Львів, 28. березня 1926.

Рік I.

Церковні відносини в совітській Росії й совітській Україні.

Розлам і розклад давньої царської православної церкви в Росії є яким і незбитим доказом, що вона не є тою церквою, котру Христос збудував на Петрі і котру ніяка сила, хочаби й пекельна не зможе поконати. Її збудували люде, тому й бачимо на ній всі ознаки людського твору.

Та частина православної церкви, що опинилася в межах Польщі, для чисто державних інтересів проголосила себе автокефальною.

В совітській знову Росії майже з кожним місяцем приходить до щораз більшого розкладу й занепаду.

Тепер там можна запримітити три різні, а взаємно себе побороючі церковні розлами. Першу, числом найбільшу, групу творять т. зв. „Тихонівці“. Є то останок первісної царської церкви. У її кермі, по смерті патріярха Тихона, стояв до недавня митрополит Петро Полянський, від свого собора на Круті, передмістю Москви, названий Крутським. Ще 1919 р. був він світським урядовцем Синоду. Відтак дослужився степеня генерала, а коли мав іти на емеритуру, заявив патріярхови Тихонові, що готов під деякими умовами стати священником. Які були ті умовини, годі знати. Все таки з кінцем 1919 р. зівстав Полянський священником і інспектором всіх монастирів московської єпархії, а в рік пізніше висвячено його єпископом з запевненням, що остане в Москві як помічник патріярха.

По смерті Тихона Полянський прийняв титул „сторожа патріяршої столиці“. Після рішення собору з 1917 р. цей титул мав він право носити тільки три місяці. Тимчасом задержав його аж до кінця 1925 р., хоча на листі наслідників Тихона займав третє, отже останнє місце. За те два найбільше управнені до патріяршого достоїнства: ярославський митрополит Агатангел і казанський

Кирий пішли на вигнання. Але й Петро Полянський не тішився довго начальним становищем. Невигідний большевикам, десь з початком 1926 р. пішов до в'язниці, а його місце заняв Сергій, митрополит Новгородський.

Хоча „Тихонівці“ чисельно в Москві найсильніші, то їхні єрархи не мають ні пошани ні популярности так між простолюдям як і у висших кругах. Загалом остають в бездільності, не проявляють ні сили, ні життя. Долю церкви здали на Боже провидіння. Нічим не заступили ні катехизацій, ні проповіді, не заклали семинарії духовної, не видають ні одного часопису. У всіх справах займають вижидаче становище, взаємно денунціюють себе перед большевицькою владою, а в душі чекають і надіються повороту царської Росії. Найважнішою їх догмою: захвати старий календар та не допустити, щоби священники стригли волосся та голили бороди.

Попри „тихонівську“ церковну групу стоїть група т. зв. „червоних“ церков, з котрих заслуговують на увагу дві відіни: „жива“ і „відроджена церква“. Се чисто большевицькі карикатури, видумані хіба на це, щоби висміяти та понизити всяку релігійність. Почин їхнього повстання був такий. Православний собор скликаний 1917 р., на котрім вибрано патріярхом Тихона, рішив між иншими, що слідує собор мав відбутися 1921 р. Тимчасом Тихон, видячи непригожі, а то й небезпечні відносини, собору не скликавав. Те використали такі большевицькі креатури, як Красніцький і митрополит Антонін, зачали голосити, що патріярша власть устала і на власну руку створили церкву „живу“ і „відроджену“. Нині вже з ними ніхто не числиться. На зібрання Антоніна не приходить більше, як 200—300 осіб і то вразно семітського походження. Всі вже знають, що Антонін то явний безбожник, недовірок і блазень. Верховна управа „червоних церков“ т. зв. „Верховный церковный Совѣтъ“ нині так як не існує.

Зате найбільше діяльною є третя група: „синодальна“ православна церква. Її початок такий,

Патріарх Тихон, видячи небезпеку „червоних“ церков, рішився на скликання собору 1923 р. Коли однак завважав, що більшість учасників не піде по його думці, не тільки не взяв участі в нарадах собору, але й відмовив йому всякої компетенції. Тимчасом учасники собору звернулися до царгородського патріарха Григорія VII. і він затвердив собор і його рішення. Душею собору був Александер Уведенський, котрого вибрано митрополитом Всеросії, і він нині є провідником „синодальної“ церкви.

Та третя церковна організація ані так заскоузула, як „Тихонівці“, ані не так запродана большевикам, як „червоні церкви“. Затверджена царгородським патріархом, не противиться большевицькій владі, зате бажає спинити їхню протирелігійну пропаганду. Числить вона около 200 єпископів і 17.000 священників. В Москві числить за ледви третину населення, зате по селах, особливо на Сибірі і в Туркестані вплив її зростає з кожним днем.

Під оглядом віри і практичної побожності „синодальна“ церква стоїть ще найближче правди. Календар прийняв григоріанський. В своїй організації однак і внутрішній карності має зародки розкладу. І так дуже великий вплив в управі церкви мають світські люди. Надто відступили від давньої традиції в тім, що вдівцям священникам дозволяють вдруге женитися і жонатих священників висвячують на єпископів. Се явний доказ релігійного занепаду. (Кінець буде).

Про тисячлітнє царство і пекло.

I. В попередніх статтях писали ми про те, що „дослідники Біблії“ вірять у якеś тисячлітнє царство, котре має попередити кінець світа.

Д-р. І. КЛЮГ

Ці, що стоять перед небесними воротами.

(Кінець)

Гребля росла. Хоч Черемош шумів і півився вона росла. Хоч часом і вірвав він тут то там частинку свіжо накиненого насипу запіненою пащею, гребля росла й із погрозою гляділа на Черемошеві води та говорила розсатанілому Черемошеві:

— Я переможу тебе!

Там попереду всіх у праці був Ілаш. Дзвінко, як удар молота, що на сталь паде, дзвенів його сміх. Ще дзвінкіші були його оклики радості, такі дзвінкі в деякі дні, що Анниця чула їх. Тоді вона при праці біля вікна співала милих, радісних пісень.

По трьох місяцях збудували греблю вже так далеко, що вона наблизалася вже до місця, де колись стояла хатина Ілашевих батьків.

Тепер Ілаш не так часто вигукував із радощів, та зате в нутрі в його душі була безнастанна радість.

— Тепер буду забороло для нашої прийдешньої хатини! — думав він.

А коли глянув на небо зітхав:

— Мамо, тепер я всеж таки вирятую нашу хату! І тоді ти поблагословиш Анницю й мене, бо я буду гідний тоді твого благословенства!

Застановімся отже сьогодні над тим, чи справді перед кінцем світа має бути якеś царство, що буде тревати тисячу літ?

Колиби Ісус Христос хотів був нам щонебудь сказати про тисячлітнє царство, то бувби се напевно зробив при нагоді, як входив до Єрусалиму і говорив про кінець світа. Про цю бесіду згадує євангелист Матей в главах 24 і 25. Насамперед говорить тут Спаситель про знаки, що попередять прихід Месії на суд, а опісля малює образ суду, що кінчиться засудом: „І підуть злі на вічну муку, а праведники в життє вічне“.

Про якеś проміжне царство отже ані сліду.

Нема також ніякої згадки про те царство на подібних місцях в Марка і Луки.

Так само читаємо в першій посланню св. Павла до Солунян, що по другім приході Ісуса Христа праведники остануть „на завсїгди“ при Господі, отже не на якихсь тисячу літ, а „на завсїгди“.

Коли будемо шукати за дальшими словами Ісуса Христа, то попадемо на слова записані у Луки (23, 43), котрі промовляють якраз проти цілого забобонного проміжного царства. Христос сказав саме з хреста до розбійника по правиці: „Істинно кажу тобі, сьогодні будеш зі мною в раю“. Отже і тут просто виключене якеś проміжне царство.

А не слід також забувати притчі про богача й Лазаря, бо в сій притчі змальована доля чоловіка зараз по його смерті: Лазаря заносять ангели на лоно Авраама, а богач попадає в пекольний огонь.

Правда, „дослідники Біблії“ приперті сими двома місцями св. Письма до муру, намагаються боронитись тим, що Ісус не сказав: „...кажу тобі, сьогодні будеш зі мною в раю“, але сказав: „...кажу тобі сьогодні, будеш зі мною в раю“..., а що до притчі, то пояснюють її (не смійтеся!), що тут є бесіда про просьбу американських Жи-

І так працював він із таким захватом, що й других поривав.

А гребля доходила вже до сільського теметова. Тепер мовчав Ілаш, бо бачив що дня могилки й батька й матері. Боліло його, що вони не живуть уже, щоб із Анницею та з ним переступити новий поріг.

* * *

Чи Черемош піддався?

Літом, як води в ньому меншало, він плив тихо, спокійно. Та весною, як сніги й крига таяла, або в часі злив і туч у верховині, він шумів і скаженів, як і давніше.

Осіннь випала погідна, неслотлива й Черемош плив як і літом. Це успокоїло Ілаша, успокоїло робітників і вони спокійно, з дивною байдужістю будували дальше греблю, кінчили її.

Часом тільки Ілаш трівожився й наглив робітників.

— Не треба няти віри Черемошеві, він зрадливий! — говорив він їм.

Та тоді всі робітники успокоювали його:

— Не бійся, Ілаше, Черемош не зважиться тепер бунтувати по давньому. Він бачить, що даремні будуть його зусилля перервати нашу греблю, вона за сильна.

А він, Черемош справді неначе зрозумів, що шкода тратити сили на боротьбу з кріпкою греблею. Плив собі спокійно, як ніколи доси.

Надходило св. Михайла.

Почалися зливи. Із верховини стали валити

дів до президента, щоби той вставився за переслідуваними Жидами в Росії...

Чи варто щонебудь відповідати на таку оборону „поважних дослідників Біблії“?

II. З кінцем світа вяжеться ще друга правда, що до котрої „дослідники Біблії“ грубо помиляються. Сею правдою то *вічність невольних кар*.

Що кара в пеклі є вічна, то про се св. Письмо говорить так ясно і недвозначно, що тут нема місця на ніякий сумнів.

Тому що „дослідники Біблії“ люблять передовсім покликуватися на Оявлення (Апокаліпсу) св. Йоана, то ми пригадаємо їм із сеї книги такі місця: В главі 14. говориться про тих, котрі поклоняються звірови і приймають його пятно на своє чоло, що „дим їх мук буде зноситися *по вічні віки* і (вони) не мають спокою день і ніч... (14, 11). В главі 20, 10 читаємо, що „діявола, що їх зводив, кинено в огненне і сірчане озеро, де й звір і ложний пророк, і будуть мучитися день і ніч *по вічні віки*“. А далше в тій самій главі (14, 14—15): „А смерть і пекло кинено в огненне озеро. Се огненне озеро — се друга смерть. А кого не знайдено написаного в книзі життя, кинено в те огненне озеро“.

Помимо так ясних слів св. Письма, наші „поважні дослідники“ не хотять таки признати вічних кар у пеклі і говорять ось що: померших грішників зберігає Господь у стані несвідомого сну і знищить їх у день страшного суду, а вічне пекло не годиться з Божою гідністю.

Що нам думати про цю їх науку?

„Дослідники Біблії“ покликаються на Матея (9, 24), де говориться про воскресення Христом доньки Яіра і де читаємо слова: „Дівчина спить“; далше наводять слова Христа Господа записані у Йоана (11, 11): „Лазар, наш друг, спить, та я йду, щоб його розбудити зі сну“; вкінці вказують на св. Павла (1. Сол. 4, 14), де про помер-

ших кажеться, що вони „поснули“. Сі всі місця мають бути доказом на те, що душі в другім житті „сплять“. Та се очевидне незрозуміння св. Письма. Тут під „сном“ треба розуміти *смерть* і то смерть *тіла*. Про сон душі може говорити тільки той, що не знає перших основ філософії й психології, бо душа, як духове ество, не може спати, а тим менше спати несвідомим сном.

Коли можна говорити про „сон душі“, то так само можна говорити про округлий трикутник, про чотиригранне коло, про білого негра, про чорного сивака і т. д. А далше, як погодити той „несвідомий сон“ з ясними словами Оявлення св. Йоана про те, що ті душі не будуть мати спокою ані в день, ані в ночі? А пригадаємо також слова Луки (20, 28): „А Бог не є мертвих, але живих, у нього *всі живі*“. Отже всі без виімку!

Так само незрозумом є говорити про *знищення душі* грішників. Душа є духової природи, є духом, а як така не може бути знищена навіть самим Богом, бо Бог є „Богом живих“. Крім того читаємо у св. Павла (2. Тим. 2, 13): „Бог відречися себе не може“.

В кінці заперечують „дослідники Біблії“ вічність пекла, кажучи, що вічне пекло не є достойне Бога.

Після кальвінської віри, на котрій опираються американські „дослідники“, Бог призначив вже з гори одних до неба, других до пекла. Отже будь не знать яким побожним, а можеш бути осудженим, або навпаки, будь не знать яким грішником, а можеш бути спасеним. Коли так, то тоді справді *таке* пекло було би негідне Бога.

Та католицька Церква учить инакше. Вона учить, що до пекла ідуть тільки самі тяжкі грішники, отже ті, що *заслужили* собі на ту кару, а не люди невинні. Крім того католики приймають ще чистилище, як місце очищення.

мутні води. Черемош неначе відмолднів. Зашумів, запінився й ударив на греблю.

Тоді затрівожився Ілаш, зятрівожилися вже й усі робітники.

— Черемош гнівається, лютує! — сказали.

Хвиля за хвилею, могутня, каламутна, піниста била й била об нову греблю.

Затрівожилося вже й усе село.

Черемош гнівається... Що то буде, що то буде?

І все село вийшло над греблю. Жінки й діти впали на вколішки й витягали руки, неначе благаючи греблі, щоб не піддавалася. Почулися й шепоти молитви, щоб Господь ратував їх.

Усіж чоловіки кинулися скріплювати греблю, а попереду всіх Ілаш, сміливий дужий...

Він, здавалося, був усюди! Де найбільше загрожене місце було, там уже він є! А Черемош не жартував уже. Великими шматами рвав землю, працю кількох місяців.

Могутній голос Ілаша додавав людям відваги. Де тільки помітив Ілаш, що люде тратять відвагу, спішив із словом заохоти, додавав духа, завзяття додавав. Аж тут від сторони теметова, де гребля була ще найслабша, понісся нараз голос розпуки, голос тривоги...

Ілаш поспішив туди.

Боже, змилосярдіся! Гребля подається там!! Прорвало! І хлинула піниста хвиля протісінсько на теметів.

Ілаш сам не знав, як він там кинувся рятувати греблю...

— Люде, люде, тут до мене! — ми мусимо спинити Черемош, мусимо врятувати нашу греблю! — кликав він іше могутнім та заразом уже й розпачним голосом.

І перший наставив Черемошеві груди.

Що його кинуло туди, не знав він. Знав тільки, що там на скраю теметова є могилки його батька й матері. Він мусить їх захоронити, мусить!

А за ним село, його рідне село! Він мусить вирятувати його.

Там, там у цій хаті є його Анничка, він готов за неї й умерти, колиб було треба!

Лискавою пронеслися ці думки по його голові. І тоді закликав він грімкіше Черемоша на людей.

Люде кинулися будувати поза ним охоронний насип. Пальці в них кривавилися, нігті на пальцях ломилися — та вони не уставали в праці!

Боже, Боже! Коли вони тільки годинку видержать напір розбурханої води — тоді небезпека минула.

Один старець із розбурханим волоссям побіг у село від хати до хати:

— Моліться, моліться жінки й діти, бо інакше пропадемо!

Як удари довбні били розсатанілі хвилі Черемоша на кріпке тіло Ілаша...

Люде, що були за ним відчували це. Він почав боятися, подаватися...

Нараз... слухай! Хто це кликав Ілашеве ймення?

А зрештою судити про те, що гідне або негідне Бога, то належить до самого Бога. Колиж Господь устами свого Сина сказав ясно, що є вічне пекло, то ми мусимо в те вірити.

Чи провина не домагається справедливої кари? Чи то Бог мучить грішників у пеклі, чи то Бог вкинув їх туди? Ні, то самі грішники добровільно пішли на вічні муки! Якби були хотіли, булиби туди не дісталися, малиж *свобідну* волю! „Бог не хоче смерті грішника, але щоби навернувся і (вічно) жив“.

Дивно, що „поважні дослідники Біблії“ є одинокі в світі, що „розуміють“ і „знають“ Біблію, а не хочуть розуміти і знати те, про що Біблія дуже часто і зовсім ясно говорить, себто про існування *вічного пекла*!

Католицька акція і політична партія.

З нагоди замітів роблених італійським католицьким організаціям, що вони переступають круг своєї діяльності втручаючися в партійні справи, помістив урядовий папський орган „Осерваторе Романо“ інтересну статтю про відносини католицької акції до політичних партій, де читаємо:

„Католицька акція стоїть певно далеко від „партійности“ і понад всякою „партійністю“, значить, всякою партійною політикою, та саме задля свого завдання, „всю відновити в Христі“, не може вона обмежуватися тільки до властивої „політики“, значить до політики для загального добра.

Щоби належно поняти становище католицької акції, треба мати на увазі деякі основні правди, що їх легковажать, згідно не хочуть розуміти сторонники ріжних шкіл.

Перша правда є та, що як в області політики, так і в області господарства є багато питань

технічної й тактичної натури, що самі собою не дотикають ані моральних принципів, ані релігійних інтересів, а знов є інші питання, що стоять з ними в зовсім свobodнім, ледви помітнім звязку і через те допускають між католиками пояснення і ріжниці думок, ба навіть ведуть часом до роздорів; такі питання становлять предмет партійних пояснень, від котрих католицька акція мусить держатися осторонь. Але є також питання в області політики й господарства — і то не мало є таких питань — що дотичать зовсім ясно моральних принципів і стоять у тіснім відношенню до релігійних принципів і інтересів, на котрі католики повинні глядіти не зі становища одної чи другої партії, але тільки зі становища висших основ суспільної етики і християнської моралі. І саме ці висші моральні та релігійні основи є одинокі або зовсім напевно найважніші, що ведуть до добра як поодиноких людей так цілих народів, бо також і в політиці нечесність ніколи не є пожиточна, навіть після політичного принципу поганських філософів.

Тепер ясно, що католицька акція, котра стоїть на службі Церкви і загального добра, не може держатися осторонь від тих питань на політичній і господарській області.

Католицька акція не може тих питань легко важити, бо й сама Церква не може сього робити, а католицька акція є на службі Церкви. Хто є іншого погляду, сей попадає в блуд доктринерського лібералізму, котрий через розділення політики й господарства від моралі й релігії, відмовляє Церкві всякого права вмішуватися до політики. Та се є блуд, осуджений вже нераз папами, почавши передовсім від Пія IX., котрий відкинув його в Силябусі, аж до нинішнього папи, що в своїй промові, виголошеній дня 8. вересня 1924. року до католицьких університетських студентів, підніс виразно таку засаду: „коли політика збли-

Надбігла молода жінка й витягнула руки неначе шукала когось.

— Ілаше! — кликала вона серед шуму бурі — Ілаше!!

Він почув цей крик, зірвався. Закусив зуби аж до крові й випрямився.

— Аннице, — скричав він — Аннице, ти збожеволіла!

І добре, що ніхто не бачив його погляду, бо в ньому видніло божевільля.

Вона, що стояла перед ним на вколішках, мусила держатися його всею молодою силою, щоби розбурхані хвилі не відірвали її від нього. Потім вона, держачись пальцями його мокрого одягу, підвелася. Тепер торкнулося її рум'яне, розпалене личко його лица.

— Позволь мені остати біля тебе! — благала вона. — Позволь, щоб я могла захищати тебе...

Знав Ілаш, що доки вона при ньому, ніщо не злякає його. Він сказав хриплим голосом: — Остань.

І тепер дав він приказ людям, щоб держали його руки в гору й не пускали їх, чи він буде живий, чи мертвий. Вони так зробили. І він стояв там мов живий хрест, мов розпятий без цвяхів і без хрестного дерева.

Та в його рамена вложила Анниця свої, неначе її витягнені рамена з його раменами творили одно. Вона держалася його рук із набреними жилами своїми руками мов кліщами залізними.

а люде, заохочені відвагою жінки й собі набрали відваги та піддержували й його й її.

Так вони стояли, наражені на небезпеку й вирядували сотки й перемогли Черемош.

* * *

Але Черемош пімстився.

Насип за греблею був уже готов, як ударила остання грізна хвиля. Вона проховзлася поміж рамена Ілаша та Анниці й із усієї сили вдарила дівчину по лиці. Без одного звука зіснулася вона з Ілашевих рук, а друга хвиля пірвала її зі собою тай понесла.

Так не зойкає ніяке звіря, що гине, як тепер Ілаш. І на млі ока скочив він за дівчиною, що зникла в хвилях.

— Аннице! — пронісся його божевільний голос.

— Ілаше! — лунав за ним голос стрівожених людей, що бачили, як він тоне.

Потім оглянулися по собі бліді як смать. Ілаш розбив хвилю останками сил у раменах. Добився до Анниці й схопив її за руку.

— Аннице! — кликав він.

Тоді звернула вона до нього бліде лице й посинілі губи — осміхнулася несподівано вже інший світ і пішла під воду.

Та він не пустив її руки.

— Аннице! — закликав він іще раз, а потім голосно: — Мамо, мамо!

жається до вітара, тоді релігія, Церква і папа мають не тільки право, але й обов'язок давати вказівки й директиви, котрих католики можуть домагатися, але й мусять також за ними йти". А дня 19. вересня минулого року пригадав папа знов в промові до студентів свої слова і додав до них пояснення: „Треба вистерігатися помішання, яке може повстати в часах, коли видається, що ми, єпископат, духовенство і католицькі міряни, займаємося політикою, а в дійсності нічого іншого не робимо, як тільки займаємося релігією. Бо ми займаємося тільки релігією, ділаємо тільки в обороні релігії, коли боремося за свободу Церкви, за святість родини, за святість школи, за святість днів посвячених Богу. В сих усіх і подібних випадках не управляється ніякої політики, а противно, тут політика зачепила релігію й вітар“.

Се є саме політика, котрою мусить займатися католицька акція, котрою завсідги займалася і завсідги буде займатися: „Політикою, котра дотикає релігію й вітар“. Політикою, що служить не партії, а моральним і релігійним цілям. Не політикою оборони або поборювання, але виключно оборони і поширення суспільного царства христового під проводом папи і церковної єрархії; отже політикою, котра радше повинна називатися: „Обороною і суспільно-релігійним апостолятом на політичній області“.

3 церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан).

В однім своїм письмі про місії звертається св. Отець проти роблення якоїнебудь різниці між расами. Він пише: „Провідники місій повинні вважати на те, щоби не усувати від свячень у священники тих тубольців, котрі виявляють нахил до духовного стану. Думка, що тубольці належать до низшої раси, що їх інтелігенція є обмежена — є

І тоді здавалося йому, що якась м'яка рука гладить його чоло.

— Ілаше! — сказав якийсь голос. Ах, це був голос його неньки... і тепер вони знов були дома... і його хатина стояла знов... мати сиділа біля стола, навпів звернена до нього... а біля нього стояла на вколішках рука в руку з ним Анниція...

— Мамо! — кликав Ілаш тихо — я вернув і вирятував нашу хату й село та всіх людей — поблагодіть мене тепер, мамо! І поблагословіть цю вірну, що мені сили дала.

Та чого це встала вона й узяла його й Анницію за руки... і що це... замість хатних дверей перед ними були золоті ворота? І тепер сказала мати:

— Отвори — мені було за тяжко.

І Ілаш поклав свою й Анничину руку до золотих воріт... і ворота отворилися зі звуком мов шумливий акорд.

І вони всі троє впали на вколішки осліплені струями світла — похилили низко голови й молилися — а не з одних уст:

— О, великий... святий... добрий Боже!

Балки найшли на другий день, уже по го-
54 000 кання тіла Ілаша та Анниці. Їх руки були
192 000 ерозивно сціплені одна в одній і тиха
квітка розяснила в їх лицах повагу смерті.

Зукраїншив Логан.

фальшива; довгий досвід виказав, що народи далекого сходу і далекого заходу не стоять нижче від європейських народів і що вони своєю інтелігенцією можуть суперничати з цими останніми. Тубольці виховувані в римських школах дорівнюють іншим ученикам, ба часто й перевищують їх своїми поступами. Не слід отже робити ніякої різниці між європейськими і тубольчими місіонарами“.

Вже давніше закупив був св. Отець коло Ватикану цілий ряд домів, де мають стати чотири церковні інституції, а саме: льомбардська семінарія, орієнтальний інститут, російський інститут і інститут для християнської археології.

Італія.

Часописи доносять, що італійське правитель-ство виготовляє новий закон, після якого закон-ними дітьми будуть на будуче тільки діти таких супругів, що заключили церковне супружжя. Досі такі діти вважало правительство „незаконними“, бо не признавало церковного супружжя. Тут лежала також причина того, що в Італії виказувала досі завсідги статистика високий процент „незаконних“ дітей

Нова програма італійських середніх шкіл заборонює учителям зневажувати в часі науки релігійні й моральні переконання учеників. Новий науковий плян узгляднює також християнську філософію.

Доносять, що один католицький учений віднайшов в архієпископській бібліотеці в Медіоляні дві невідомі проповіді св. Августина.

Італійський нарід відомий з того, що любить часто проклинати. В новіших часах повстав сильний рух у тім напрямі, щоби відучити Італійців від того поганого звичаю. Над сим працюють разом світські і духовні влади. Розвинено сильну агітацію. В Медіоляні придумали такий спосіб: всі члени організації носять при собі гарно випечатані картки і сліdkують за людьми. Коли почують де який проклин, чи на улиці, чи на залізничім двірці, зараз приступають з чемним уклоном до того, що провинився, і передають йому картку. Люди переконані, що се якась рекляма; колиж заглянуть до картки, то прочитають у ній слова: „Даруйте! Коли ви перестанете проклинати?“ Чи не здалосяби також щось подібного і у нас?

Одна католицька газета подає цікаву статистику італійського робітничого руху. Перед походом фашистів на Рим (жовтень 1922) були в Італії дві великі робітничі організації, одна католицька, а друга соціалістична. Перевагу мали соціалісти. В 1922 р. числила соціалістична організація 2,150,000 членів, а католицька 992 390 членів. В 1925 впало число першої на 269,754, а другої на 200,000. Зате фашистська робітничка організація здобула 1,764,423 членів.

Німеччина.

Три німецькі католицькі добродійні товариства злучилися разом, щоби тим успішніше спомагати вбогу католицьку студентську молодь. Причиною тої злуки є зростаюча нужда серед католицького студентства.

Загальне число всіх часописів, що виходять на німецькій мові, було в 1924 р. шіснацьох тисяч, між тим фахових часописів 4730.

Китай.

Стан місійної праці в Китаю і Японії представляється так: Китай має 54 єпископів, 1631 заграничних і 1132 місцевих священників (отже разом

священиків 2817). Дальше працює там 511 братчиків (239 заграничних, 272 місцевих) і 3771 монахинь (1039 + 2732). Велика семінарія числить 701, мала семінарія 1843, отже разом 2544 питомців. Число католиків в Китаю виносить 2,277.421 (приріст 54.178). В Японії є тепер п'ятьох єпископів і 208 (163 + 40) священиків. Число католиків виносить 84.302 (приріст 1771). В Кореї є чотирох єпископів і 101 (53 + 44) священиків. Число католиків виносить 90.307 (приріст 2433).

В теперішніх часах, де в Китаю лютує революція, положення місії дуже трудне. З одної місцевості мусіло втікати в гори 15.000 Християн. Їм заборонено відбудувати попалені села. Місіонарі мусіли їх ратувати перед голодовою смертю. Загалом католицькі місіонарі приходять серед теперішньої кровавої революції дуже часто з поміччю нещасному населенню.

На китайських університетах повстав тепер насильний протихристиянський рух; звернений проти католиків і протестантів. Ціль сього руху — визволити Китай від всякого християнського впливу. Студенти вважають Християн оруддям світового імперіалізму.

Китайські єпископи розпочали боротьбу з опіумом і іншими наркотиками. Як відомо, уживання опіюму, тої страшної отруї, є в Китаю поширене в застрашаючий спосіб.

Мексик.

В Мексику взяли верх большевики і завели в краю большевицький устрій. Тепер лютує там страшний комуністичний терор. Найбільше терплять католики. Єпископам і священикам заборонено сповняти якінебудь релігійні функції. Знесено монастирі, поконфісковано церкви, позамикано католицькі школи, ба навіть добродійні заведення, як прим. шпиталі. Мексиканські большевики представляють свій терор перед світом як „покарання деяких священиків за те, що вони вмішувалися в політику“... Та се груба неправда. Вже саме оправданне багато про себе говорить. Бож коли вільно кожному займатися політикою, то чому має се бути заборонене одним священикам? Чи священик не є горожанином? Коли вільно політикувати шевцям, кравцям, всяким комуністичним провідникам, то чому ж одні тільки священики мають бути полишені горожанських прав? Що тут переслідують не за політику, видно з того, що большевики в Мексику вязять усіх священиків, котрі являються на улицах у священичій одежі, що жадають від єпископів і священиків (латинського обряду), щоби женилися, що проганяють з краю папських послів. Неправда також, будьто Мексиканці виступають тільки проти „деяких“ священиків. Вони переслідують усіх священиків, очевидно католицьких, бо з протестанськими пасторами інакше поступають. Протестанські пастори, хоч не мають права горожанства, можуть свобідно жити і працювати в Мексику. Як з католицькими священиками, так само строго поступають большевики також з католицьким народом. А слід знати, що Мексик є майже чисто католицьким краєм, де живе 15 мільонів католиків. Мексиканське правительство проголосило всі церковні маєтки як державну власність. Рівнож ухвєлено закон, силою котрого правительство може мішати навіть до церковних богослужень. До правительства належить означувати число потрібних священиків у якійсь місцевості. Через те призначено для краю Табаско, котрий дорівнює більший європейській державі, всього сімох священиків. Всі школи, як прилюдні, так і приватні, мусять

бути безвіроісповідні. Священикам заборонено учить в якихнебудь школах. Заборонено також видавати часописи в релігійнім дусі. На чолі мексиканських большевиків стоїть Жид Калєс.

Большевизм про державність.

Недавно появилася у Львові друком брошура Василя Кучабського під заг.: „Большевизм і сучасне завдання українського Заходу“. Ся брошура на стільки цікава, що варто її прочитати кождому Українцеві, щоби знати, чим є властиво цілий большевизм, з окрема, чим він є для українського народу. Ми позволимо собі переповісти своїми словами деякі важніші уступи згаданої брошури, в переконанню, що шан. автор не буде сьому противний.

Як перший уступ у брошурці є уступ: „Большевизм про державність“. Ось що в нім читаємо:

Кождий Москаль, чи він монархіст, чи демократ, є безоглядним ворогом українських змагань до своєї власної держави. Се кождому ясно. Та не кождому ясно, як до сього питання відносяться большевики, як до цього ставиться Союз радянських соціалістичних республік.

Загально у нас думають, що большевики не є ворогами національних держав, що вони є тільки ворогами буржуазії. Те, що большевики насильно прилучили Україну до свого Союзу, се малоби бути, на думку необізнаних з большевизмом, доказом суперечности між большевицькою теорією і практикою.

Якжеж на ділі дивиться большевизм на державність:

Держава у большевиків се те саме, що армія або поліція. Вона не є конечна до суспільного спожиття. Держава потрібна пануючій класі тільки на те, щоби нею, тою державою, гнобити та викорінювати незадоволення і бунт інших поневолених клас. Колиби того незадоволення та бунту не було, то і держава булаби непотрібна. Ціль большевизму знищити класові різниці, себто довести до того, щоби не було ані пануючих, ані покривджених клас. Тим самим також ціль большевизму знищити саму державу, бо коли не буде ні пануючих ні покривджених, тоді не треба і держави.

Та класових різниць не можна знищити за один день, се справа трудна і вимагає довгого часу, бо буржуазія борониться, „бунтується...“ Отся боротьба пролетаріату з буржуазією се й є та славна „соціяльна революція“. До винищення ненависної буржуазії потребують большевики сили, отже держави, і длятого стараються захопити в свої руки державну владу.

Державна влада, захоплена большевиками „тимчасово“, до винищення буржуазії, називається „диктатурою пролетаріату“. Ся „диктатура пролетаріату“, або ся большевицька держава сконає сама собою з хвилею цілковитого знищення буржуазії.

Як бачимо отже, большевизм у своїх остаточних цілях є ворогом всякої державности.

А як відноситься большевизм до поодиноких не большевицьких держав у тім переходовім часі? А дальше, які повинні бути взаємини між поодинокими большевицькими державами?

Большевики кажуть так: колиби навіть у якійсь одній державі вдалося большевикам цілковито знищити буржуазію, що й тоді така держава не може ще розв'язатись, бо зараз другі сусідні буржуазні держави моглиби її підбити. В тій цілі

треба більшовикам працювати над тим, щоби в усіх державах запанував комунізм. Ось чому більшовики ведуть таку завзяту пропаганду в усіх буржуазних державах! Коли цілий світ не буде більшовицький, тоді неможливо здійснити більшовицького раю тільки в поодиноких державах. Треба отже конечно довести до всесвітньої революції і підбивати по черзі буржуазні держави.

Таким чином більшовизм мусить підкопувати кождо буржуазну державу, мусить вмішуватися у внутрішні справи кождої небільшовицької держави і старатися, щоби скрізь прийшли до влади більшовики.

А які мають бути взаємини між поодинокими більшовицькими державами?

Ціль більшовиків підбити спільними зусиллями весь буржуазний світ, щоби в ньому могла повстати комуністична бездержавність. Ясна отже річ, що для більшовицьких держав нема змислу

відмежовуватися, але противно, як найтісніше лучитися. Кордони між більшовицькими державами се властиво чисто адміністраційні границі, як між губерніями чи повітами. Більшовики змагають до того, щоби всі більшовицькі держави злилися в одну міжнародну спільну державу, якою управлявби один спільний центр (осередок).

Не є отже більшовиком той, хто домагається для своєї вітчизни повної незалежності, а не злиття з іншими більшовицькими державами. Державна самостійність потрібна тільки буржуазії і її „прихвостням“. До сих „прихвостнів“ належать також соціалісти, бо й вони домагаються для свого народу повної державної незалежності.

Говорити отже про самостійну українську державу з більшовицьким устроєм (ладом) се проста нісенітниця. Більшовизм і національне державництво се два суперечні і непримиримі світогляди, се огонь і вода.

Політичний огляд.

Відложення нарад Ради Союзу Народів до вересня.

Десятиденні наради в Женеві таки нідочого не довели і справа прийняття Німеччини на постійного члена Ради чекатиме своєї розв'язки до осені. Є це безумовно невдача, яка ще більше може підкопати і так вже не дуже великий авторитет Союзу Народів. І так званий „дух Льюкарна“, себто дух щирої згоди і спільного стремління до загального помирення, про який сказано вже „великих слів велику силу“, є мабуть нічим більше як побожним бажанням. Безпосередню причиною відложення сесії є як звісно спротив Бразилії, яка на случай прийняття Німеччини домагалася і для себе постійного місця в Раді. Але дійсною причиною відложення було таке положення, з якого не

можна було знайти іншого виходу, як відложити цілу справу. Бо колиби цього не зроблено, то моглоби бути далеко гірше. Німецькі делегати були рішені негайно покинути Женеву, якщо умовою вступлення Німеччини до Ради малоби бути вступлення туди ще якої держави. Німеччина певно булаби взяла назад своє предложення про вступлення і що важнїйше договір в Льюкарно лишивсьб одним гарним спомином. З другої сторони задовольнити Німеччину значило наразитися на можливість виступу зі Союзу деяких інших держав. При таких положеннях витворилася атмосфера невдоволення і недовіря, яку не булиби змогли розвіяти ніякі вже заяви. Причини такого положення треба шукати в похибці, яку поповнено при закінчуванні Льюкарнського договору. Річ у тім що держави, які підписали цей договір прийняли на

ФР. В. ФЕРСТЕР.

Ленін і Мусоліні.

Ленін.

В статті про бувшу Росію писав недавно Льюйд Джордж (Neue Zürcher Zeitung з 17. лютого) про Леніна так: „Сьогодні називається його нелюдом, та сьогодні ще за скоро оцінити справедливо його значіння. В давнині вже частїйше рішали такі страшні постаті про долю Росії. Іван Грізний і Петро Великий були нелюдами жорстокости й дикости, а одначе вони то збудували могутність і панованне Росії. Може й Ленінови призначить історія місце в ряді тих страшних особистостей“.

Ся повна моральна неясність в оцінці Леніна є аж надто характеристична для безхарактерного опортунізму бувшого англійського прем'єра. Отже „нелюд“ може працювати корисно, — се залежить тільки від поводження, „бо всякий вислід се Божий вирок“. Від листопада 1917 р. засуджено на смерть в більшовицькій Союзі 260.000 жовніврів, 54 000 офіцерів, 18.000 дідичів, 355.000 міщан, 192 000 робітників, 815.000 селян і 1243 священиків. Хто знає, до чого се придасться? Так питає Льюйд Джордж. Справді, коли є що певного в тім світі, то сим є правда, що всякий новий суспільний твір зроджений з такого духа і утверджений

такими середниками, то ніщо іншого, як страшний посів щораз нових безчесностей і щораз більше божевільне оголочуванне життя з всякої вартости життя. — Правда творчість родиться тільки з того, що є безоглядне і що безоглядно супротивляється такому духови. Більшовизм у своїм оконечнім марксієвськїм походженню се найтемнїйше, найтвердше і найбездушнїйше прусацтво і гегелїанізм, — се кристалізація того цілого глумливого легковаження духово-моральних вартостей, яке в життї Європи зродилося з почести до Цезара, апарату і всеобіймаючої централізації, — се цезаризм з низу, що мститься на іншїм цезаризмі, котрий в дійсности нічим від нього не ріжниться, а котрий є так далеко від всякої любови, як планета Сирій від землі, — се карикатура того всього, чого потрібно людству, се страшний образ того, чим є нинїшнє людство з цілою своєю „соціольогією“. Так отже Ленін се не реформатор, не організатор, але вавилонська почвара, виконавець божевільня, зеркало недуги часу, — длятого всьо, що тільки думає про спасення світа і бувшої Росії, повинно йому протиділати і в дійсности вже йому протиділає...

Мусоліні.

В книжці Г. Бредфорда (The lesson of popular government) знаходиться розділ „Потрібний є муж“ (Wanted a man). У нїм скажиться автор з демократичного становища і в інтересі демократії на занедбаннє провідництва і на односторонний культ

себе такі зобов'язання, якими зовсім не були зв'язані інші держави, представлені в Раді Союзу. З тим фактом треба було числитися тим більше, що постанови Ради мають бути однодушно ухвалені.

Щоби з одного боку врятувати престиж Союзу Народів, а з другого боку зберегти Льокарненський пакт, представники 7-ох держав, які його підписали, а саме: Англії, Бельгії, Франції, Німеччини, Італії, Чехословаччини і Польщі оголосили спільну заяву, в якій стверджують, що ввиду труднощів, які станули на перешкоді досягненню порозуміння на жаль не можуть сповнити завдань, яке собі поставили, але рівночасно стверджують також, що діло довершене в Льокарно не стратило свого значіння ні сили. Вкінці виявляють пересвідчення, що на найближшій сесії труднощі будуть усунені і що ніщо тоді не стоятиме на перешкоді вступленню Німеччини до Союзу Народів.

Український рух.

У Галичині з політичного руху приходить прийняти повітовий зїзд УНДО в Добромилі, що відбувся дня 22. березня ц. р. На зїзді було біля сотні селян та місцеві інтелігенти. Делегатами Центрального Комітету УНДО були пп. В. Целевич і О. Черкавський. П. Черкавський в рефераті з'ясував програму УНДО. Організаційний реферат виголосив п. В. Целевич. Слідувала жива дискусія. Опісля ухвалено резолюції. Головою вибрано о. декана І. Господаревського, а членами Повіт. Комітету й Організаційної Комісії вийшли о. ігумен Гринкевич, п. П. Дзюбинський, о. І. Дицьо, п. Іван Богоніс, п. В. Крента, п. І. Геля, о. Б. Гоцький, др. С. Антоневиц, п. М. Курчак, о. Й. Маринович, п. Т. Гусак і п. М. Кілик.

На Буковині під Румунами дуже важко живеться нашому народові. Терор супроти Українців не зменьшується. Українське культурне життя не тільки по селах, але навіть у Чернівцях сливе замгло. Ніяких українських шкіл, ніяких культурних

інституцій нема — все Румуни або переіменували на румунське, або закрили. Тому вже така подія, як заснування театральної дружини вважається в Чернівцях важною подією. Населення стужилося за рідним словом і радіє появою своєї театральної дружини. У Чернівцях виходить дві українські часописи нац.-дем. „Земля“ й соц.-дем. „Боротьба“. Обі переслідують адміністрація.

На Закарпатській Україні, що добровільно злучилася з Чехословаччиною теж не весело. Чехи, що спершу сприяли розвитку українського народу на Закарпатті — тепер задумують спекти там свою печеню й зчехізувати Закарпаття. Як усюди, так і там усяка чужа наволоч, що перше вислугувалася Мадярам, тепер іде на службу Чехів. Найбільше дається в знаки, якийсь Свойше, бувший жандарм у Босні. Він видає часопис „Podkarpatsky Hlas“, яка дістає підмоги від цивільної управи та від земел. реферату. У цьому часописові Свойше нападає на Українців, та денунціює їх. Підкарпатську Україну ставить на рівні з Паміром. „Як Памір є узлом азійських горсток, так Підкарпатська Україна — пише він — є славянським етнографічним узлом. Українець, Чех, Москаль, Словак чи Югослав'янин кожний із однаковим правом може дивитися на „руснацьку“ мову, як на свій діалект“. По такому науковому виводі радить чеському правительству заводити на Закарп. Україні замість українських чеські школи. Велике невдоволення на Зак. Україні викликали нові мовні закони. Після цих законів на Зак. Укр. вське урядування ведеться в чеській мові, а українська мова може бути тільки толерована. Представники Зак. України самособою запротестували проти цього. На ці протести відповів міністер внутріш. справ др. Носек у праській соймі: „Це помилковий погляд, що мовний розпорядок зводить укр. нарід і його мову на Підкарп. Україні до становища толерованої меншости. Протинно, розпорядок каже виразно, що українська мова може вживатися в цілій Підк. Україні навіть там, де український

волі мас та виказує конечність для кермування великими й різнородними суспільностями обіймаючих цілість і конструктивних особистостей. І справді численні дуже ліберально думаючі критики демократичного розвитку згідно стверджують, що кермуючі мужі новітньої доби, котрі мусять уважатися всесторонньо обмеженими в своїй свободі і за скоро змінюючимися представниками багатоголових більшостей, не в силі ніколи дійти до того, щоби перевести обдуману політику на далеку мету, оперту на вищих ідеях і широко закроених програмах реформ. Такий Кольбер, котрого великий, предвиджуючий виховний твір є підставою цілого національного французького добробуту, бувби в добі правління парламентарної більшости немислимий. Та для нашої сучасности стає щораз яснійше, що супроти роздроблюючої диференціяції і супроти нескінченного майже числа інтересів та відгалужень, треба буде конечно ввести в життя якусь *зедіняючу засаду*; її заступник повинен мати свободу і повновласть не тільки до того, щоби з безчисленних і суперечних стремлінь одиниць випрацювати механічний компроміс, але радше, щоби в повнім супокою і надовший час реалізувати ідеї цілком особисті. В відчиті, виголошенім в Парижі, вказав недавно професор Н. М. Баслер, голова університету Колумбія, на те, що дрібничкова адвокатська політика національних парламентів, котрі хотять розтягнути над усім свою курателю, і котрі знають тільки

одну засаду: „уступати по спроможі“, унеможливує всяку політику, що обіймає великі горизонти і вимагає відповідних жертв, та не дозволяє дійти до представництва і ділання в політиці найліпшим якраз ідеям і енергіям народу. Се отже не припадок, що вид і вражіння тої переходової фази в розвитку демократії піддав Ніцшому формулу, що природа жертвує мале великому, демократія зате велике малому...

З такого становища мусіла одного дня повстати проба, якої довершив *Мусоліні*. Що ся проба ще не є розв'язкою проблеми, а що більше, що примінена в ній метода була радше утечею перед розв'язкою, чим справжнім вглибленням у цілу дійсність завдання, яке слід сьогодні розв'язати, — се сам італійський диктатор, здається, щораз більше собі усвідомляв так, що вкінці признав конечний явний і обширніший плебісцит. Кожний визначний і сильний темпераментом наділений політик мусить зразу почуватися так, як Фавст котрого в праці для людства в'яжуть тисячні згляди на набуті права. Та великим народом годі управляти, обезвладнюючи живі сили, що розвиваються тільки в свободі і самовідвічальності, при допомозі терору і до пересадки натягнутої ідеї зедінення. Не погоджуючися навіть на надмірний розріз і дурниці демократичної контролі, — котрі зрештою слід виправдати конечною силою відпору супроти упривілейованої самоволі, — треба задержати тим більше найліпший і незнищимий змісл

елемент не має 20 відсотків населення“. Таке визначення не могло вдоволити представників українського народу в соймі. В цій справі говорили в соймі послы о. Волошин (народня католицька партія) та Куртяк (автономний земледільський союз).

Українське життя на Радянщині.

На Радянщині, як пишуть часописи, українізація державного апарату йде інтензивніше та разом не устає переслідування українських визначних мужів, що не належать до К. П. б. У. (Комуністична Партія більшовиків України). Мимходом згадаємо, що саме прийняли до цієї партії нашого ославленого Семена Вітика. За теж завзято виступають проти таких мужів науки як проф. Михайло Грушевський, за його український патріотизм та загалом проти української свідомої інтелігенції. За теж дуже опікується правительством УСРР Жидами. От, в Бердичеві вся міська міліція складається з Жидів. Навіть діловодство міліції переведено на жидівську мову. Правда, що Бердичів має переважно жидівське населення, алеж він є окружним містом, яке обслугує пів мільона українського населення бердичівського округу. І виходить, що в осередку українського округу Українці мусять мати до діла з жидівською міліцією та з жидівською мовою.

Польща.

Посол Вітос заявив знову охоту творити нове правительство. В цій цілі мав він уже переговорювати з правими партіями та з Н. П. Р. щодо утворення центрово-правого блоку й утворення з цього блоку нового правительства. Прем'єром мав би бути теперішній маршалок сойму Ратай, мін. військових справ ген. Сікорський, міністром фінансів Міхальський, а міністром внутрішніх справ Хоціньський. Інші теки обнялиби теж представники центрово-правих клубів. Щодо мін. зовнішніх

демократичної засади, котра лежить у тім, щоби й „менших“ допустити до голосу, ушанувати чуже право голосування, а навіть німим розв'язати язика. Се не значить зовсім, щоби ставати невідьником того права голосування, але значить, щоби просто бажати собі, а навіть викликувати як найсвобіднішу критику і опір, і то тим старанніше, чим безоглядніше захоче для себе сам правитель оконечне рішення. Організація голосів ляків полишиться по всі часи найменше важною, як організація і концентрація компетенції. Ніяка управа не буде спосібна до життя і не зможе розвинути своєї найвисшої діяльності, коли не буде вміти переробляти невідьників на людей свободних, але підвладних — на своїх співпрацівників. Дуже легко управляти силою, та далеко трудніше, але й далеко успішніше, управляти життям сильним і повним самознання так, щоби розвивалося свобідно, а рівночасно добровільно втілювалося в цілість і підпорядковувалося вищій ідеї.

Карляйль має слушність, коли говорить, що найбільше завдання наших часів лежить у тім, щоби конечну сьогодні демократію злучити з так само конечною аристократією. Демократія се тільки нова метода до витворювання аристократії. Твір Мусоліньного буде залежати від того, чи він зуміє з відповідною рішучістю перейти до висшого типу управи, чи може зазгрязне в дусі війни та в воєнний психозі.

справ, то Вітос бажавби, щоби ним остав Скіпінський бодай до полагоди польської справи в Союзі Народів. Та мабуть Скіпінський не хоче входити в центрово-п'ястівське правительство. Колиб пос. Вітосові не повезло, то прийшлоб тільки до реконструкції теперішнього коаліційного кабінету.

Сойм радить далше, радять і соймові комісії. Ухвалено між ін. закон про суддів та прокуратури.

Найвищий адміністративний трибунал видав дуже характеристичний присуд. Ще 30. грудня 1924 р. президент річи посполитої видав розпорядок, консигнований тодішнім шефом правительства Вл. Грабским, яким введено деякі зміни в організації Кас Хорих. На розпорядку не було підпису другого міністра, а саме міністра праці. Значиться розпорядок був незгідний із конституцією. Заступник правительства в обороні легальности заявив, що 40 процент найрізніших правительствених розпорядків не має підпису відповідного міністра, значить, що 40 процент всіх розпорядків у Польщі є неконституційних. Найвищий Трибунал Адміністративний зніс цей розпорядок, як не конституційний. Дня 22. III. послы ЗЛН предложили соймови внесення в справі зміни виборчої ординації до сойму й сенату. Маблоб бути вибраних 224 послы, з цього 188 в округах, а 36 із державних ліст і 56 сенаторів, з цього 47 на окружні лісти, а 9 на державні. Значить проект зменьшує число мандатів сливе на половину.

Німеччина.

Дня 18. ц. м. відбулося засідання німецької ради міністрів, на якій зложили звіт німецькі делегати на жевевські наради. Рада затвердила в цілості поступування делегації, виходячи з заложення, що справа льокарнських трактатів не улягла ніякій зміні через відложення прийняття Німеччини до Союзу Націй та Ради Союзу Націй. Цими днями відбудеться дискусія над подіями в Женеві також в парламентах. Опозиція має намір виступити з внесенням на висказання урядові недовіря. Проте, в політичних кругах панує пересвідчення, що д-рві Лютерові вдасться таки удержатися при владі. Останні вісти голосять, що внесення німецьких народоців на недовіря канцлерові й Штрездеманові відкинено 259 голосами проти 141. — В зв'язку з 5-літними (21. березня) роковинами плебісциту в Горішньому Шлеську видав представник німецького правительства відозву до населення нім. Шлеська, в якій взиває населення до мужеської постави в обличчі сумних роковин.

Чехословаччина.

Правительственна криза, яка розпочалася наслідком браку згоди поміж коаліційними угрупованнями в справі законопроєкту про винагороду урядників та в справі виборчої реформи, загострена в додатку хоробою прем'єра Свеглі — скінчилася димісією цілого правительства. Місію утворення нового уряду дістав б. прем'єр в урядничому кабінеті: д-р Черни. Новий прем'єр поробив зусилля, щоби збудувати уряд фаховий. Зі старих міністрів остали тільки: д-р Бенеш (закордонні справи) і Енгліш (фінанси).

Франція.

Нове французьке правительство зложило дня 18. ц. м. заяву в французькому парламентах, в якій висказалося, що продовжатиме політику попереднього правительства, змагаючи передусім до за-

певнення мира. Щодо внутрішньої господарки, буде обов'язком нового правительства запевнити ширим і отвертим способом рівновагу бюджету. Дискусія була дуже бурхлива. Міністер внутрішніх справ, обкиданий звідусіль терпкими докорами і лайкою, млів двічі на трибуні. Вкінці, парламент ухвалив таку заяву довіря новому уряду (361 голосами проти 164),

Китай.

В великанській цій країні — панує від довшого часу повна анархія, витворена боротьбою, яку ведуть китайські генерали, Чанг-Тсо-Лін і Ву-Фей, — ставленнями чужих держав, головню Японії й Англії, за їх інтереси проти власного народу, а головню проти національно свідомої китайської молоді, яка розпочала боротьбу з чужинецьким визиском в обороні повної державної незалежності своєї бідної країни. На днях в кривавих вуличних боях Пекіну згинуло 31 студентів в часі демонстрації проти президента Китаю Туган-Тсі-Ю, який є знарядом в руках чужих держав. Над Пекіном оголошено стан облоги; посольства чужих держав для своєї охорони держать поготівля, бо побоюються грабіжів і убійств китайських жовнів, що злучилися зі студентами.

Про що пишуть часописи?

„Діло“ з 23 березня ц. р. містить кореспонденцію свого варшавського кореспондента І. Кедрина про

становище П. П. С. до питання національних меншостей.

Є це розмови цього кореспондента з двома визначними провідниками П. П. С., а саме з Тадеєм Голувком і Мечиславом Недзьялковским.

Тадій Голувко, радний міста Варшави, відомий „спеціаліст“ від українських справ говорить: — Проблема національних меншостей в Польщі завжди займала в програмі ППСодно з чільних місць, тому, що в запевненні повної („całkowitej“) національної, політичної і культурної свободи національним меншостям ППС. бачить одну з кардинальних умов нормального розвитку і сили польської держави. А проте ППС не генералізує проблеми меншостей як одностайної, лише бачить в ній суттєві різниці. І так з погляду ППС. німецька і жидівська, національні меншости є меншостями в буквальному значінні, бо Німці на Познанщині й Поморі творять дійсну меншість, Жида є розсипані, а за те Українці й Білорусини є на своїх територіях або абсолютною більшістю або рівноважною з елементом польським. (?) З огляду на те у відношенні до німецької і жидівської меншости ППС. стоїть на становищі культурно-національної автономії, а що до Українців і Білорусинів на становищі автономії територіальної, при чому основною точкою виходу для цього становища є змагання українського і білоруського народів до самостійності; це змагання ППС. вважає цілком справедливим і правильним та існуючим в інтересі польського народу й польської держави. До того часу, поки український і білоруський народи, яких величезна переважаюча більшість населення і території знаходиться під імперіалістичною владою Москви, висунування питання зміни кордонів Річипосполитої довело би на ділі до війни з Росією. З тих мотивів питання зміни кордонів рижського договору є виключене. Однак

тепер давнє внесення ППС., що домагається територіальної автономії для Східної Галичини і Волині з власним краєвим соймом і урядом є пекучою проблемою, бо тільки цим шляхом можна заспокоїти справедливі українські вимоги в межах польської держави,

На питання, що за причина частіших тепер енуціяцій в українській справі з боку визначних членів ППС., відповів він:

— Це є безумовно явище докладно продумане й зрозуміле, бо серед рядів польської демократії після різних експериментів всіляких урядових і більшостевих комбінацій на терені нинішнього сойму щораз міцнішає свідомість, що польська демократія не обійме влади в Польщі, якщо в урядовій більшості не найдуться представники демократичних чинників національних меншостей та передусім Українців і Білорусинів, як громадянств *par excellence* демократичних, селянських, та з усіх меншостей найчисленніших. Польська демократія і демократії національних меншостей повинні створити противагу польській реакції, яка шукає контакту з реакцією нац. меншостей, чого доказом є угода з жидівським колом, заключена Ст. Грабським; угода польсько-жидівської реакції.

Заперечив погляд, що як угодою з Жидами мала правити намір розбити національні меншости, так теж лівиця хоче вжити угоди зі славянськими меншостями — ППС. шукає зближення і з німецькими соціалістами в Польщі та з жидівським „Бундом“, тільки точку тяжости переносить на Українців і Білорусинів

На питання, кого він розуміє під польською демократією в соймі відповів, що групи ППС. „Визволені“ „Брилівців“ та Тугутів „Клюб Праці“. Заявив далше, що хоч досі справді мала перевагу реакція, однак тепер іде процес упадку й компромітації польської ендеції і то саме наслідком національної політики та господарської експлуатації в користь посідаючих клас. ППС. бере участь у коаліції з ендеками, то це тільки тому, щоб злагоднювати екстремістичну політику відносно національних меншостей, боронити робітниче законодавство й перепиняти господарську експлуатацію. Особисто пан Голувко ніколи не вірив, що це вдасться й тому від початку був він противником участі ППС. в коаліції.

Посла М. Недзьялковского спитав кореспондент „Діла“, що робить П. П. С. для здійснення своєї національної програми й яка доля внесення П. П. С. про територіальну автономію?

Запитаний відповів:

— Якщо мова йде про нашу загальну програму, то клюб ППС. вніс свого часу — в березні 1925 р. — саме той проект територіальної автономії для українських земель. Цей проект знаходиться в конституційній комісії, я є його референтом і готов у кожній хвилині внести його під наради, однак не хочу робити цього без порозуміння з Українським Клубом. Мені ж відомо, що Український Клуб в теперішній момент не бажає собі видвиження цього проекту. Зрештою, я признаю правду Українському Клубові, що раніше мусять прийти зміни в адміністративній і освітній царині. Щодо адміністративного режиму, то його зміною булоб само введення в життя конституційних принципів. В освітній царині законом передбачена утратвізація (проти якої ППС. голосувала) не сміє бути інтерпретованою так, як нині, а саме, що лише спів і гімнастика викладається по українськи, а решту предметів по польськи. Очевидно, що також мусить бути гарантованою свобода приватного українського шкіль-

ництва, якому належить поміч від держави. Ця справа має бути поставлена як одна з п'ятих точок, що від їх виконання робить П. П. С. залежною свою участь у коаліції.

В університетській справі П. П. С. підтримуватиме внесення Українського Клубу й перти до його прийняття.

На питання, чи в Клубі П. П. С. панує односторонній погляд на українську справу, покликаний запитаний на постанови XIX. і XX. конгресу П. П. С. в справі їх програми щодо національних меншостей, що були прийняті одноголосно. Там є постулат територіальної автономії для земель із українським населенням і там кажеться теж, що український нарід має право до державної незалежності.

Що до розв'язання союму й розписання нових виборів, то посли П. П. С. є за прискіпшенням виборів, на основі дотеперішньої ординації. Реченець зголошення внесення про розв'язання союму залежить від ухвали ЦК партії і президії Клубу. Клуб П. П. С. всіми засобами буде боротися проти погіршення існуючої виборчої ординації.

На питання про вигляди швидкої кризи уряду та коаліції і взагалі про долю коаліції Недзьялковський відмовився дати відповідь.

На питання: до якого вислідку мусить довести нинішня польська урядова політика відносно нацменшостей — відповів:

— Вважаю продовжування тієї політики за рік неможливу і з погляду інтересів польського народу і польської держави рішуче шкідливою.

Оттак наговорили оба провідники П. П. С. багато гарних слів, та ми знаємо про що йде — нарік мають бути вибори до польського союму.

„Рада“ з 21. березня ц. р. ч. 15. містить статтю п. н.

„Неминучі питання“.

Стаття говорить про наші економічні справи. Це питання, як справедливо зазначає автор статті для нас дуже важне, бо ж фінансова криза, що її знову перебуває Польща, заглядає нам усім по-важно в очі.

В статті говориться:

Недостача гроша і неустійнена вартість так званої золотої валюти підкопують життя всієї суспільності. Оце не політика, що одному добре пише, а другому погано, — тут всім зле йде й нікому не дописує. Там в Женеві сваряться представники великих і малих держав про чергове місце в Раді Союзу Націй, а тут дома населення бореться про своє життя-буття. Мабуть давні імператори-монархи дещо більше дбали про свої народи, як сучасні демагогічні герої світової війни...

У нас з одного боку загрожує небезпека нової девалюації гроша і проти цього йде змагання охорони національного майна твердою валютою доларовою, — а з другого боку спадання золотої валюти й підвищення курсу долара викликає підвищення процентової стопи і загальне подорожіння та застій у промислі і занепад в рільництві, бо наше національне господарство не в силі видержати такого тягару.

Оці тяжкі прояви і питання розважуючи, постановили наші українські краєві установи економічні (фінансові) передусім забезпечити народне майно складане в наших установах економічних — перед девалюацією, — головню отже майно тих, що вкладають нам свій гріш до економічного обороту. Але даючи кредити в доларовій валюті для забезпечення вартості позиченого капіталу, прив'язали наші уста-

нови позичаючого довжника до твердої валюти, а всемогучий долар йде в гору супроти слабкої валюти золотої і позичений гріш значно дорожє.

Тому в останньому часі порозумілися між собою наші краєві (центрально) установи економічні та постановили згідно й солідарно обнизити процентову стопу від вкладок до обороту, складаних у всіх наших установах економічних, бо ж цього вимагає засада суспільної справедливості. Як складаючому гроші до обороту забезпечується повну вартість його майна коштом позичаючого довжника, то від так обезпеченого капіталу повинен віритель побирати менші відсотки. Оцей розважний крок наших установ краєвих узнати треба доцільним в цім значінню, що цим способом наступить значне обниження процентової стопи від уділюваних кредитів.

Та це тим конечніше, що повоєнний час приніс нездорову тенденцію спекуляції на високі відсотки, а це не може удержатися на довшу мету і тому уздоровлення відносних завдань являється конечне і на часі.

З неминучих питань нашої національної економії підносимо цим разом це питання під розвагу нашої суспільності, щоби вона не шукала чужих богів, а добре зрозуміла значіння економічної тези нації, — що свій гріш має служити своєму народові. Це наш обов'язок супроти себе самих.

Від Адміністрації.

З нинішнім числом висилаємо поштові складанки, котрими просимо покористуватися для прислання передплати на наш часопис.

Передплатників, які залягають з передплатою, просимо о вирівнювання залежностей, бо інакше вже в найближшій часі здержимо їм висилку часопису.

Просимо також о відновлення передплати на II. квартал. Тому, що складанки долучується до всіх висланих поштою примірників, просимо тих передплатників, котрі мають часопис наперед заплачений, заховати їх для пізнішої пересилки передплати.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

НОВИНКИ.

Переслідування церкви в Мексику. В Мексику проголошено націоналізацію всего церковного майна. Приказано арештувати і депортувати всіх священників, які не є мексиканськими підданими. Арештовано священників, коли ті відправляли богослуження в церквах і не дозволено їм навіть перебраться або взяти накриття і гроші. Між арештованими є багато іспанських священників і трьох ірландських, які від давна жили в Мексику. Всіх відіслано залізницею до Вера Круз, звідки мають їх депортувати.

Не вільно забирати хатної обстанови за податки. Як відомо доси вивозили з мешкань і бюр обстанову податників, що залягали з податками до державних складів. Тепер, як доносять із Варшави, мотимуть рухомістю тільки значити печатками та віддавати в опіку чи самого власника, чи довіреної особи. Звоження меблів до держав-

них складів можливе тільки тоді, коли сконстатовано злобу в несплаченні податків громадянами, що мають готівку потрібну на податки.

Морози і сніги в Америці. В половині минулого місяця навістили східні стейти (держави) північної Америки великі морози. Були також сильні опади снігу. Жертвою сніговиці впало 14 людей. В часі снігової бурі в перших днях лютого згинувло 32 людей. В Нью Йорку є зайнятих 22.000 людей чищенням улиць від снігу, а потрібно є 2 тижні часу до цілковитого очищення. Кошта цього виносять 2,000,000 доларів. Наслідком сніговиці рух залізниць, трамваїв і автомобілів зазнав перешкод.

Рокфелер ставить церков за 4 мільйони доларів. „Нафтовий король“ Рокфелер буде ставити баптиську церков на Риверсайд-Драйв в Нью-Йорку, яка буде коштувати 4,000,000 доларів. Вежа цієї святині має бути висока 400 стіп. Стил ь церкви буде готичський. На будову дав вже сам Рокфелер 1,750,000 доларів. — (Riverside-Drive це одна з найкращих улиць Нью-Йорку, тягнеться над рікою „Hudson“).

В Римі для злагодження мешкальної кризи, яку і там остро відчують, приступають до будови кооперативного мешкального дому. Св. Отець дав поручення професорови Бартоломео Ногара, директорови Ватиканського музею, приступити до кооперативи з паєм двох мільйонів лір.

Бувші союзники. В перших трьох роках світової війни Англія захопила і сконфіскувала також деякі американські кораблі, які всупереч блокаді намагалися доставити товар до Німеччини. Сими днями, як доносить париський „Le Temps“, американський сенатор Бораг, голова сенатської комісії для заграничних справ Сполучених Держав, поставив внесок, щоби американський уряд домагався відшкодування від Англії за сконфісковані кораблі. Шкоду обчислюють на кількадесят мільйонів фунтів стерлінгів. В англійській пресі з цього приводу невдоволення.

Із жалібної хроніки.

О. Анастасій Лотоцький, парох села Тростянця, бережанського деканату, довголітній декан і дійсний крилошанин, помер 11. березня ц. р., в 79. р. життя, а в 45. свящєнства. Зараз по висвяченні покійний о. Анастасій повдовів і небаром став сотрудником у своєму родинному селі, Тростянці, де його батько о. Антін був парохом 41 літ. По смерті батька став він там парохом і остав у своєму родинному селі аж до смерті. Там і на сільському цвинтарі похоронений біля могил батька й матері, брата й сестри. Похорон відбувся дня 13. березня. Мимо дощової днини випав величаво. Покійного, за його товариську й веселу вдачу любили свої й чужі, а за совісну працю цінили. В часі світової війни старенький уже о. Анастасій пережив усі її страхїття, бо Тростянець ураз із сусідніми селами сливе весь час

був на фронтівій лінії. Та він не піддавався. Хоч старий уже, сам сповняв усі повинності свящєника. І помер, як жертва обовязку, бо при посвяченні нової хати в селі замочив ноги й набавився запалення легких. Це й забрало його з поміж живих у краший світ. В. Й. П.

ДОПИСИ.

С. МОЛОДЯТИН, пов. Печеніжин. В нашім селі є чимало таких мудрих що „просвічені з св. Письма“ (очевидно єретицького видання) через агітацію чужих а то і ворожих нам людей, відреклося св. Віри і Церкви прадідів, та перейшло до байбелників — або як унас кажуть на „сабаш“. Люде ті, не тільки стоять осторонь від всякої культурної і просвітньої праці на селі, але ще вносять неспокій і кириню до громади — байдужі на це що вороги руки затирають з радости. Доказом нехай послужить такий факт:

Дня 12. II. урядили сабашники похорон помершої збаламученої ними Анни Джігренюк. — На сей похорон приїхали з Коломиї пани „пастори“: Федів, Крат, ще якийсь третій (кажуть що Сташинський) і враз з місцевим „прічером“ Бучаком, повбирані в дивоглядні халати і шапочки повели тіло помершої — без хреста без ніякої християнської ознаки на католицький цвинтар. — Місцевий парох о. радник К. Балицький приказав очевидно браму цвинтаря замкнути, бо померша відступниця, померла в єреси і без покаяння, та через се не мала права до похорону на католицькім цвинтарі. Мимо закау о. пароха наказний „вуйт“ поручив викопати гріб на нашім цвинтарі.

Коли сабашники доходили до цвинтаря, збіглися люде, засипали гріб і стали коло брами, щоби не дати її виломати. Крат почав толкувати що вони євангелики-християне і що громада повинна їх впустити на цвинтар. Тоді з соток грудей понеслося „Знаєм ми вас „ангеликів“!! Геть звідси туди, відки прийшли“. Жінка Христина Гриньків спокійно стала коло замкнутої брами та спитала відступників: „Коли ви християне, то деж ваш хрест, з якого ви все насміваєтесь?“ Коли кількох сабашників хотіло браму насильно виломити, люде не дали, а тоді Крат підніс руки і заляв: „Боже — спусти огонь і спали це сміття — що нас не пускає на цвинтар!“ Викликавши тим велике обурення у народа, сектанти розійшлися, лишаючи трупа під брамою. На другий день по вечірні приїхав комісар поліції з поліцаями та зібраним коло церкви людем вигрожував криміналом за те, що не пустили сабашників на цвинтар, а о. парохови заявив що тут: „Nie ma nic do gadania ani ksiądz ani biskup tylko staroswo“ (!!) Справу віддано духовним Властям. — Честь громаді, що постояла чинно за віру і святе місце, ганьба відступникам за їх юдину роботу.

Син Церкви.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Нова Зоря“, Львів, вул. Сикстуська ч. 39а.

Передплата: Чвертьрічно в краю: 4 зол. (за перший квартал).
Місячно в краю 1.50 зол.
Річно за границею 3 ам. долари.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відповід. редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Вид. С-ки „Діло“, Львів, Ринок 10.